

Institutiones Theologicae Ad Usum Seminariorum

Simonnet, Edmond

Venetiis, 1731

Disputatio Prima. De variis hæresibus, quæ adversùs mysterium
Incarnationis insurrexerunt.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-83614](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-83614)

TRACTATUS DECIMUS. DE INCARNATIONE VERBI DEI.

DISPUTATIO PRIMA.

*De variis hæresibus, quæ adversus mysterium
Incarnationis insurrexerunt.*

ARTICULUS PRIMUS.

*Hæretici, qui incarnationem omnino negaverunt,
Christum nudum hominem asserendo,
recensentur.*

Incarnationem prorsus sic abnegavit 1. Carpocrates, teste Philastrio, lib. de hæres. c. 2. ubi de eo sic ait: *Christum dicit non de Virgine Maria & divino Spiritu natum, sed de semine Joseph hominem natum arbitratur ... qui post passionem, inquit, melior inter Judeos vita integra & conversationis inventus est. Ex quibus verbis liquet, Carpocratem sensisse, Christum purum hominem fuisse, sicut ceteros homines carnaliter natum. Quod etiam expresse testatur S. Augustinus lib. de hæres. 7. Hic, inquit, Jesum hominem tantummodo, & de utroque sexu natum putasse perhibetur, sed accepisse talem animam, quæ sciret ea, quæ superna essent, atque nuntiaret. Eadem de eodem narrat S. Irenæus, lib. 1. de adversus hæres. cap. 24. Carpocrates igitur docuit Christum esse purum hominem via naturali genitum, sed sanctissimum, & spiritu prophetico donatum; in quo disceperat à Judæis, qui Christum non solum ut purum hominem habuerunt, sed etiam ut sceleratum & sacrilegum impostorem cruci affixerunt.*

2. Cerinthus, quem S. Irenæus lib. 1. c. 25. Philastrius in 2. catal. S. Epiphanius hæres. 29. & S. Augustinus hæres. 8. subjiciunt Carpocrati, quo tamen antiquiorem fuisse necesse est, si verum est quod de eo scribit Philastrius, sub Apostolis scilicet movisse controversiam illam de necessitate circumcisionis, quam Apostolis in Hierosolymitano Concilio deciderunt in favorem gentilium ad fidem conversorum; Cerinthus, inquam, Jesum tantummodo hominem dixit: *Natum non ex virgine, impossibile enim hoc ei visum est: Fuisse autem eum Joseph & Maria filium similiter ut reliqui omnes homines, & plus potuisse justitia, & prudentia, & sapientia præ omnibus; & post baptismum descendisse in eum (Spiritum sanctum) ... in fine autem revolasse iterum (Spiritum sanctum, quem Christum vocabat) & Jesum passum esse & resurrexisse, ut ait S. Irenæus. Scribit tamen Philastrius docuisse Cerinthus, quod Jesus non resurrexerit à mortuis, sed resurrecturus sit. Idem post eum scribit Augustinus. Sed potius credendum videtur Irenæo, quem Epiphanius sequitur. A Carpocrate porro in eo dissentit Cerinthus, quod circumcisionem necessariam esse, aliosque ritus Judaicos servari debere assereret, teste Philastrio.*

3. Nazaræi, ut Theodoretus lib. 2. hæret. fabul. cap. 3. vel Nazaræi, ut Epiphanius hæres. 29. eos nominat, Carpocrati & Cerintho consenserunt, si Theodoretus credimus. De illis sic ait Theodoretus: *Nazaræi sunt Judæi, qui Christum tanquam justum hominem venerantur. Apertè tamen contradicit S. Augustinus hæres. 9. ibi hæc habet: Nazaræi cum Dei Filium*

consecrantur esse Christum, omnia tamen legis veteris observant. &c. Unde juxta S. Augustinum, in eo tantum errarunt Nazaræi, quod christianis ritibus admiscerent judæicos Epiphanius verò, qui Theodoretus consentire videtur pag. 117. dubius est pag. 123. ubi ita loquitur: De Christo certo illud affirmare nequeo, verum ... simplicem illum hominem asseverunt, an uti sese res habet, per Spiritum sanctum de Maria Virgine genitum esse fateantur.

4. Ebion, de quo hæc scribit Philastrius in catal. 2. Ebion discipulus Cerinthus, in multis ei similiter errans, Salvatore nostrum hominem de Joseph natum carnaliter existimabat, nihilque in eo divinitatis fuisse docebat, sed sicut omnes Prophetas, sic & eum gratiam Dei habuisse asserbat, non tamen Dominum majestatis, sed Dei Patris filium, cum Patre sempiternum esse credebatur. Idem de Ebione sentiunt Eusebius lib. 3. hist. Eccl. c. 27. Epiphanius hæres. 30. Theodoretus lib. 2. hæret. fab. c. 1. ubi tamen juncto c. 2. (quod observandum est dividit Ebionitas in duas classes, quarum prima cum ipso Ebione Dominum Jesum Christum dicebat ex Joseph & Maria esse natum, qui homo quidem (tantum) erat, sed virtute viteque innocentia & integritate aliis antecellebat. Secunda verò, in qua fuit Symmachus ille, qui vetus testamentum ex Hebræo in Græcum transtulit, eorum est, qui in aliis quidem omnibus cum prioribus conveniebant, nisi quod Salvatore & Dominum dicerent natum esse de Virgine. Idem ante observat Eusebius lib. 3. hist. Eccl. cap. 27. Quidam ex ipsis (Ebionitis) refugium hanc impietate, inquit, ut ex viro & femina asserant eum natum, sed confitentur de Spiritu sancto & Maria Virgine.

Porro dictis hætenus de Ebione & Ebionitis contradicere videtur Irenæus lib. 1. cap. 26. ubi ait: *Qui autem dicuntur Ebionæi, consentiunt quidem mundum à Deo factum; ea autem quæ sunt erga Dominum, non similiter ut Cerinthus & Carpocrates opinantur. Sed videtur in hunc textum irrepsisse mundum, & legendum esse: Qui autem dicuntur Ebionæi, consentiunt quidem mundum à Deo factum (Quod negat Cerinthus, ut c. superiore dicitur) ea autem quæ sunt circa Dominum, similiter, seu non absimiliter, ut Cerinthus, &c. Quod probatur, quia 1. hoc exigit contextus. 2. S. Martyr lib. 3. cap. 24. ait Ebionæos Theodotionem & Aquilam, qui textum hebræum fecerunt græcum, & illud Isaïæ c. 7. Ecce virgo concipiet, verterunt, Ecce adolescentia concipiet, Theodotionem, inquam, & Aquilam sectatos, Christum ex Joseph generatum (adæque & nudum hominem) dicere. Alioquin adversarios haberet scriptores omnes, etiam veritissimos, ut Origenem homil. 17. in Luc. ubi hæc habet, Ebionite contradicunt signo, dicentes (Christum) ex viro & muliere ita natum esse, ut nos quoque nascimur. Et Tertullianum lib. de carne Christi cap. 14. ubi de Ebione loquens sic ait: *Nudum hominem, & tantum ex semine David natum, non item & Dei Filium constituit Jesum.**

5. Theodotus, origine Byzantius, arte coriarius, homo litteris apprime eruditus, à quo Theodoritani hæretici nomen acceperunt, quique in Severi Imperatoris persecutionem fidem negavit, unde in hæresim prolapsus est. Nam ut de eo narrat S. Epiphanius lib. 2. adversus hæres. hæres. 54. cui consensit Philastrius cat. 2. *Ad sui excusationem vanum dogma commentus est, atque ita jactare cepit. Ego, inquit, non Deum*

Deum negavi, sed hominem. Interrogatus quem deum hominem? Christum, inquit, hominem negavi. Hinc predicanda falsa huius opinionis occasio accepit, ut & Theodoritiani, quorum ille auctor extitit, qui nudum hominem esse Christum asserunt, atque ex humano semine genitum; quod tamen secum dum non tenuit Theodorus. Quod

Prob. 1. Ex Tertulliani libro de præscript. c. 53, ubi hæc leguntur: *Accedit his Theodorus hæreticus Byzantius: qui posteaquam Christi pro nomine comprehensus negavit, in Christum blasphemare non destitit. Doctrinam enim introduxit, qua Christum hominem tantummodo diceret, Deum autem illum negaret: ex Spiritu quidem sancto natum ex virgine, sed hominem solitarium atque nudum, nulla aliapraeter ceteris, nisi sola iustitie auctoritate.* 2. Ex Theodoro lib. 2. hæ. fab. c. 6. ubi scribit Theodotum Byzantium idem de Christo sensisse, quod sensit Attemon, qui, ut narrat idem Auctor c. 5. *Domini Jesum Christum solum hominem esse dicebat, natum ex virgine, Prophetis autem virtute præstantiorem.* Huius autem Attemonis & ejus hæreseos meminit Eusebius lib. 5. hist. Eccl. c. 28. & ultimo.

Porro Theodorus Byzantius, ut narrat S. Epiphanius loco citato, *Cum probro omnium appetitus (ob negatam fidem) pudorem sustinere non posset, relicta patria profugus Romam contendit, & illic habitavit; sed & Roma à quodam agnitus, in eandem infamiam incidit.* Quare cum ad sui defensionem hæresim suam commentus esset, & palam propugnaret, à Victore Papa abdicatus & excommunicatus est, teste Theodoro lib. 2. hæ. fab. c. 6. & ante eum Eusebio lib. 6. hist. Eccl. c. 28.

6. Theodorus alter, artificio argentarius, teste Theodoro lib. 2. hæ. fab. c. 7. Hic Theodotum coriarium secutus est, ut expressè dicitur apud Tertullianum lib. de præscr. c. 53. ubi hæc leguntur: *Alter post hunc (Theodotum coriarium) Theodorus hæreticus erupit, qui & ipse introduxit alteram sectam, & ipsum hominem Christum tantummodo dicit ex Spiritu sancto, ex Virgine Maria conceptum pariter & natum, sed hunc inferiorem esse, quam Melchisedech, eo quod dictum sit de Christo: Tu es sacerdos in æternum secundum ordinem Melchisedech.* Hic autem Theodorus parens fuit Melchisedechianorum, qui ut de illis narrat Epiphanius lib. 2. adversus hæ. hæ. 55. *Melchisedechum ... cum primis celebrant, & præclaram quandam esse virtutem arbitrantur ... & ipso Christo majorem esse dicunt, imò & Christum ad ejus imaginem esse formatum, si Theodoro credimus loco citato.*

7. Paulus Samosatenus, Antiochenus Episcopus; de eo enim sic loquitur S. Athanasius in lib. de salutari adventu Filii Dei. *Deum ex virgine confitetur, Deum, Nazaret in lucem editum, & inde existendi primordium, regnique consecutum. Verbum tamen efficaç e celo, & sapientiam in eodem agnoscit, ac prædestinatione quidem ante secula fuisse putat, sed Nazareti primum extare coepisse.* Paulus igitur Christum volebat esse nudum hominem, nec concedebat esse Deum, nisi improprie & nuncupative tantum, propter Verbi divini in eo habitantis præsentiam, quo modo justus homo quilibet Deus esse & nuncupari potest. Quod confirmatur ex Philastro in catal. 2. n. 17. ubi de Paulo ait: *Hic Christum hominem justum, non Deum verum predicabat, judaizans potius, qui & circumcisionem docebat, unde & Zenobiam quandam Reginam in Oriente tunc temporis ipse docuit judaizare.* Philastro consonant Augustinus hæ. 44. & Theodoretus lib. 2. hæ. fab. c. 9. Vide plura de Paulo rom. 2.

8. Photinus, Sirmii unde oriundus erat, Episcopus. Nam de eo scribit hæc Epiphanius hæ. 71. *Hic Christum à principio negat extitisse, sed jam tunc à Maria Virgine initium accepisse, ac recentem esse.* Et superius: *Eadem cum Paulo Samosateno, imò atrociora quadam de Dei Filio mente concepit.* Quanam sint illa atrociora, non exponit Epiphanius, Phi-

lastrius verò scribit Photinum doctrinam Pauli secutum, in omnibus similiter prædicasse.

9. Euphratas Coloniensis Episcopus, qui anno 347. interfuit Synodo Sardicensi, à qua una cum Vincentio Capuano legatus in Orientem missus est ad Constantium Imperatorem, ut testantur S. Athanasius in epist. ad solitariam vitam agentes, & Theodoretus lib. 2. hist. Eccl. c. 9. Hic autem Euphratas, quòd Christum negaret Deum, adeoque purum hominem assereret, damnatus & exauctoratus est ab Episcoporum Concilio in ejus causa Colonia celebrato, à quo & in Euphrate locum suffectus est Severinus Episcopus, qui tunc aderat, vir planè sanctus & catholicus. Hæc porro Agrippinensis Synodus extat in tomo 2. Conciliorum pag. 615. ubi dicitur habita esse anno Christi 346. in quo mendum esse necesse est: fidem enim omnem superat, Episcopum à Concilio propter nefandam hæresim canonicè depositum, anno proximè sequenti in generali Synodo sedisse cum orthodoxis Episcopis, & pro illis legatione functum esse apud Imperatorem. Omnino itaque tenendum videtur, Coloniensem illam Synodum post Sardicensem celebratam fuisse ante Maximini Trevirensis obitum, puta anno 349. aut 350. quo anno Photinus Sirmii Episcopus, propter eandem hæresim ab orthodoxis Episcopis abscissus est.

ARTICULUS II.

Hæretici qui aut veram carnem, aut certè à muliere sumptam esse negarunt, recensentur.

Primus occurrit Saturninus, aliis Saturnilus, Antiochia quæ est ad Daphnem oriundus, Simonis Magi discipulus, de quo & ejus sectatoribus hæc scribit Philastrius in catal. 2. *Christum umbratiliiter apparuisse affirmant, non carnem hominis veram & animam accepisse, atque omnem æconomiam mysterii Incarnationis complevisse.* Consentiunt Epiphanius lib. 1. adv. hæ. hæ. 23. & Theodoretus lib. 1. hæ. fab. c. 4. ubi de Saturnilo sic ait: *Servatorem, & Dominum non solum dicit ingenitum, sed etiam incorporeum, & nulla forma præditum; visione autem potius, quam rei veritate hominibus apparuisse.* Scribit Epiphanius loco citato, quod ad Christum attinet, ejusdem impostoris esse dogma: *cum sola illum hominis figura atque effigie venisse, omniaque ab eo specie tenui perfectæ; cujusmodi sunt nasci, ambulare, videri, pati.*

Secundus venit Basilides, Simonis Magi & Saturni discipulus, de quo hæc narrat S. Epiphanius hæ. 24. *Etiã de Christo perinde sentit, specie tenuis duntaxat mortalibus apparuisse, quippe quod in eo cernebatur, nihil præter imaginem fuisse; neque verò aut hominem extitisse, aut carnem induisse* Ibidem porro huius histronis hanc refert fabulam: *Nimirum Christum Simonem (Cyraneum) cum is crucem portaret, in suam commutasse, ejusque vicissim induisse formam, itaque Simonem ad crucis supplicium suo loco tradidisse. Qui dum in cruce suffigitur, Jesum à nemine conspectum, eosque qui Simonem suffigerent deridentem ex adverso constituisse. Tum ad superos esse subvolutum, cum pro sefigendum Simonem substituisset, nihilque adeò perpeßum in calum evolasse.* Ejusdem fabulæ meminit Philastrius in catal. 2. c. 4.

Tertius est Valentinus, de quo hæc scribit Tertullianus lib. de præscrip. c. 49. *Christum autem (dicit) missum ab illo propatore, qui est Bythos. Hunc autem in substantia corporis nostri non fuisse, sed spirituale nescio quod corpus de celo descendentem, quasi aquam per fistulam, sic per Mariam Virginem transmeasse, nihil inde vel accipientem vel mutantem.* Valentinus Ptolomæum, Secundum, Heracleonem, Marcum & Colarbalum socios & ejusdem in Christum impietatis consortes adjungit eod. cap. juncto sequenti Tertullianus.

Valentino & ejus affectis accedit Cerdon, qui

Ter.

Tertulliano teste eodem lib. cap. 51. Introducit in-
tia duo, idest, duos deos, unum bonum & alterum
sævum. Bonum superiorem, sævum huius Mundi
Creatorem... superioris Dei Filium Christum venisse
tractat, hunc in substantia carnis negat, in phantaf-
mate solo fuisse pronunciat: nec omnino passum, sed
quasi passum; nec ex virgine natum, sed omnino nec
natum. Post hunc autem Cerdonem, discipulum ipsius
emerfit Marcion, Ponticus genere, Episcopi filius;
propter stuprum cuiusdam virginis ab Ecclesia com-
municatione abiectus.... heresim Cerdonis approbare
conatus est; Et ut refert Philastrius in Catal. 2. c. 17.
Similiter unum Deum bonum, & unum malum an-
nunciavit, Christum putativè apparuisse, idest, quasi
per umbram, & passum eum fuisse umbratilitèr, non
tamen in vera carne credebatur.

Subsequitur Lucanus quidam nomine, Marcionis
sectator atque discipulus, qui eadem docuit quæ Mar-
cion & Cerdon docuerant: Lucanum verò Apelles,
discipulus pariter Marcionis. Hic autem Christum
neque in phantasmate (dicebat) fuisse sicut Marcionem,
neque in substantia veri corporis, ut Evangelium do-
cet, sed in eo quod è superioribus partibus descende-
ret, ipso descensu fideream sibi carnem, ut aeream
contextuisse: hunc (Christum) in resurrectione singu-
lis quibusque elementis, quæ in descensu suo mutuata
fuissent, in ascensu reddidisse, & sic dispersis quibus-
que corporis sui partibus, in Cælo spiritum tantum
reddidisse.

His omnibus subijcimus Manichæos, sic dictos ab
auctore suo Manete, quorum insanos errores fusè
exponit Augustinus lib. de heres. num. 46. ubi hæc
inter alia de Manichæis narrat: Christum autem fuisse
affirmant, quem dicit nostra scriptura serpentem, à
quo illuminatos eos asserunt (Adam & Evam) ut co-
gnitionis oculos aperirent, & bonum malumque digno-
scerent; eumque Christum novissimis temporibus venisse
ad animas, non ad corpora, liberandas. Nec fuisse
in carne vera, sed simulatam speciem carnis ludifi-
candis humanis sensibus præbuisse, ubi non solum mor-
tem, verum etiam resurrectionem mentiretur.

Agmen claudunt Priscillianistæ, de quibus sic lo-
quitur S. Leo epist. 93. ad Turribium cap. 4. Chri-
stum Dominum in vera hominis natura natum esse
non credunt, sed per quandam illusionem ostentata
videri volunt, quæ vera non fuerint; sequentes dog-
ma Cerdonis atque Marcionis, & cognatis suis Ma-
nichæis per omnia concordantes. Unde jejunabant die,
quo Christi Nativitas celebrabatur, sicut & die do-
minico, qui est dies resurrectionis Christi, ut ibi-
dem observat S. Leo.

ARTICULUS III.

De Noeto, Sabellio, & Ario.

§. I.

De Noeto & Sabellio.

NOETUS cum doceret unicam esse divinitatis
hypostasim, adeoque unicam esse in Deo
personam, quæ modò Pater, modò Filius, modò
Spiritus S. prout diversa obit munia, nuncupatur,
consequenter ausus est asserere Patrem incarnatum,
passum, & mortuum esse, ut refert Philastrius in
Catal. 3. cap. 6. Epiphanius heres. 57. num. 1. Au-
gustinus lib. de heres. n. 36. & Theodoretus lib. 3.
heres. fab. cap. 3. ubi Noeti & Noetianorum doctri-
nam sic exponit: Unum dicunt esse Deum (non so-
lum natura, sed etiam hypostasi) & Patrem omnium
opificem, latentem quidem quando voluerit, rursus au-
tem apparentem, quando placuerit, & eundem esse
invisibilem & videri, & genitum & ingentum, in-
genitum quidem ab initio, genitum autem quando na-
sci voluit ex virgine, impassibilem & immortalem;
rursus passibilem & mortalem. Cum enim esset impas-

sibilis, crucis, inquit, passionem sua sponte sustinuit.
Eum & Patrem & Filium nominant, prout usus exe-
gerit, vel hoc vel illud appellantes. Hinc Noetiani
Patripassiani nuncupati sunt.

2. Sabellius Noeto planè assensus est, si credimus
Philastrio in Catal. 3. cap. 7. ubi sic ait: Sabellius
post illum (Noetum) de Lybia discipulus ejus, si-
militudinem sui doctoris itidem secutus est & errorem,
unde (Noetiani) & Sabelliani postea sunt appellati,
qui & Patripassiani, & Praxiani à Praxeæ, & Her-
mogeniani ab Hermogene, qui fuerunt in Africa.
Philastrio consentit Theodoretus lib. 2. heres. fab.
cap. 10. ubi sic exponit heresim Sabellii: Dicebat
Patrem & Filium & Spiritum Sanctum unam esse
hypostasim, & unam personam, quæ tria habet nomi-
na, & eundem aliquando quidem vocat ut Patrem,
aliquando autem ut Filium, aliquando verò ut Spi-
ritum Sanctum, & in veteri quidem testamento, ut
Patrem legem tulisse, in novo autem ut Filium homi-
nem factum esse: ut Spiritum autem sanctum ad A-
postolos venisse. Unde juxta Theodoretum, Sabellius
non propter distinctas hypostasim, vel etiam distin-
ctas energias, sed propter diversos tantum effectus,
diversa nomina Patris, & Filii, & Spiritus Sancti
Deo attribuebat: Patris quidem, cum tulit legem
veterem, quia legem ferre actus auctoritatis est; Fi-
lii, cum incarnatus est, quia gigni filiorum est; &
Spiritus Sancti, cum descendit in Apostolos, ut in
eis ignem charitatis accenderet, quia ignem accen-
dere immitti Spiritus proprium est.

Philastrio & Theodoro consonat Augustinus lib.
de heres. num. 41. ubi sic loquitur: Sabelliani ab
illo Noeto, quem supra memoravimus, defluxisse di-
cuntur. Nam & discipulum ejus quidam perhibent
fuisse Sabellium, sed qua causa duas hereses Epi-
phanii computet, nescio: cum fieri potuisse videa-
mus, ut fuerit Sabellius iste famosior, & ideo ex illo
celebrius hæc heresis nomen accepit.... Unde ergo
sit factum, ut Noetianos & Sabellianos non unius
heresis duo nomina, sed tanquam duas hereses supra-
dictus Episcopus poneret, liquido invenire non potuit
... Loco quippe isto, quo & non tam longè à Noe-
tiani Sabellianos commemorans: Sabelliani, inquit,
familia Noeto dogmatizantes, præter hoc quod di-
cunt Patrem non esse passum; Quomodo de Sabel-
liani intelligi potest, cum sic innoverit dicere Pa-
trem passum, ut Patripassiani, quam Sabelliani, cre-
brius nuncupentur: ... Quomodo possunt intelligi qui-
libet eorum Patrem passum fuisse non dicere, cum di-
cant eundem ipsum esse & Patrem, & Filium, &
Spiritus sanctum?

Augustinus igitur nullum inter Noeti dogma &
dogma Sabellii discrimen agnovit, sensitque unam
& eandem esse utriusque heresim, quæ Noetiana à
Noeto, Sabelliana à Sabellio nuncupata est; sicut
& Praxeana à Praxeæ, & Hermogeniana ab Her-
mogene fuit ab aliquibus vocitata. Contra Epipha-
nium insuper contendit, dici non posse Sabellium
in eo discrepasse à Noeto, quod hic, non ille, Pa-
trem passum esse diceret. Quod probat 1. ex eo
quod tam Sabelliani Patripassiani nuncupati fuerint,
quam Noetiani. Ex eo quod tam Sabelliani, quam
Noetiani, dixerint eundem ipsum esse & Patrem,
& Filium, & Spiritum Sanctum. Unde loco cita-
to vellicat Philastrium, quod Noetianos, & Sabel-
lianos sub duobus numeris tanquam duas hereses po-
suerit.

His non obstantibus, post Epiphanium dicere ma-
luimus in tract. de Trinit. disp. 1. art. 1. Sabellium
partim consensisse cum Noeto, partim dissensisse;
consensisse quidem, unicam asserendo Dei hyposta-
sim, seu personam per se subsistentem; dissensisse ve-
rò, in Deo præter unam hypostasim, & quandam
huius hypostasice formam, ponendo duas energias,
seu virtutes, non per se, sed in illa hypostasi & per
illam subsistentes: sicut in sole v. gr. schola Peripa-
tetica præter substantiam solarem per se existentem,
& ejus figuram orbicularem, admittit duas energias,
nem.

anima solam carnem suscepisse arbitrantur, minus noti sunt. Nec adversus eos ab aliquo inveni de hac re aliquando fuisse certatum. Sed hoc verum esse & Epiphanius non tacuit, & ego ex eorum scriptis & collationibus certissime comperi.

Porro Arianorum dogma primarium & palmare, in quo proinde notissimi fuere, ut ibidem dicit Augustinus, fuit quod Patrem, & Filium, & Spiritum sanctum nollent esse unius ejusdemque naturae atque substantiae sed esse Filium creaturam, Spiritum vero sanctum creaturam, hoc est, ab ipso Filio creatum vellent. Cujus erroris conspectum quoddam fuit & velut appendicula error alius, quo voluerunt Verbum in utero Virginis assumpsisse corpus inanimatum, in eoque animae vices egisse. Et verò hoc voluerunt, ut ea quae in Scriptura dicuntur de Christo ut homine, ipsimet Verbo secundum se sumpto attribuire possent, & sic possent elevare divinitatem Verbi, eamque minorem divinitate Patris ostendere, ac proinde Verbum eo tantum sensu Deum dici posse, quod sit creaturarum omnium praestantissima, esseque naturam & essentiam à natura & essentia Patris planè diversam.

Observat hoc Epiphanius haeres. 69. num. 19. pag. 743. ubi sic loquitur de Arianis: *Negant insuper humana illum anima praeclitum fuisse, quod certo consilio ita praestruunt, ut veram ex Maria Virgine carnem, reliquaque quae sunt hominis propria, illum accepisse fateantur, si unam animam excipias: nimirum ut cum famem, aut sitim, aut labores, itinera, sudorem, somnium, indignationem audieris, ac dixeris, propter humanam quam assumpsit naturam opus illis habuisse, statim obijcere possint, per sese hac prestare carnem, nisi anima praeclita sit, non posse. Et quidem verè hoc ab illis dicitur. Quid est igitur, inquirunt, aliud, quam quod his omnibus illius divinitas indigeat? Ut cum indigere divinitatem ipsius dixerint, velut peregrinum eundem pronuncient, & à Patris essentia ac natura prorsus alienum. Idem notat Gregorius Nyssenus orat. 1. contra Eunomium pag. 55.*

Cum igitur Arius cum suis contra sanctissimam Trinitatem fureret precipue, praecipue oppugnando Verbi divinitatem, qui contra Arianos scripserunt Doctores orthodoxi, toti ferè versati sunt in asserenda divinitate Verbi: sicut & in id unum intenti fuerunt vindicasse, cum ad id unum convenisset. Sic postea quamvis Nestorius erraret non solum circa Incarnationem, sed etiam circa Spiritus sancti processionem, negando eum à Filio procedere, prioris erroris, dissimulato altero, proscriptio contenta fuit Synodus Ephesina; cum ad hoc tantum convocata esset, ut catholicam de unione Verbi cum natura humana ab eo assumpta doctrinam declararet.

ARTICULUS IV.

De Apollinaristis.

§. I.

Duo fuere Apollinares, pater scilicet & filius. Primus Alexandria oriundus, professione grammaticus, cum Beriti primum docuisset, Laodiceam commigravit, ubi duxit uxorem, & ex ea suscepit filium, quem cognominavit Apollinarem. Hic cum in adolescentia humanioribus litteris operam impingeret dedisset, Laodiceae rhetoricam docuit, patre ibidem docente grammaticam. Unà autem cum illis eodem tempore floruit Epiphanius Sophista gentilis, cui arctissimo amicitiae vinculo conjuncti, ut ab ejus consuetudine abstinerent, Theodoro Laodiceo Episcopo illos admonenti parere neglexerunt. Quare cum aliquando Epiphanius hymnum in Bacchi lau-

Socrat. l. 2. hist. c. 46.

Sozom. l. 6. hist. c. 25.

dem publice recitanti adfuerunt ambo, Theodorus graviter hac de re commotus, utrumque publice convictum ab Ecclesia eiecit: erant enim ambo tunc temporis clerici, pater quidem presbyter, filius vero lector. Sed aliquantò post, acta poenitentia, iterum à Theodoro suscepti sunt, & in gradum suum restituti.

Addit Sozomenus, illos postea à Georgio Theodoti successore denuò Ecclesia pullos fuisse, eò quod Athanasium, mortuo Constantio, Alexandriam redeuntem, & Laodicea transeuntem adiissent, & cum eo communicassent, & hoc faciendo, ut putabat Georgius Omonianis insensius, contra regulas legesque ab Episcopis latus peccassent. Scribit verò Socrates eos non à Theodoro, quem vult tantum illis Epiphani conforio interdixisse, sed à Georgio communione multatos esse propter Epiphani consuetudinem, in quam ita sese immerferant, ut ab ea avelli nequiverint. Quod factum iniquissimè tulit Apollinaris filius, indeque occasionem, sophistica dicendi facultate fretus, sumpsit fabricandi novam haeresim illam, quae ab eo nomen accepit. Imò dixerunt aliqui, teste eodem Socrate, Apollinares ex Georgii circa fidem inconstancia, cum filium Patri modò similem, modò dissimilem diceret, sumpsisse occasionem ab eo discedendi, nova dogmata comminiscendi, & inducendi novam quandam religionis speciem.

Ibid.

Lib. 2. hist. cap. 46.

Ibid.

§. II.

Quantae Apollinaris filius, de quo solo deinceps mentio fiet, antequam in haeresim laberetur, apud Catholicos ob doctrinam, pietatem ac virtutes, estimationis fuerit, testatur aequalis illius Epiphanius in haeres. 77. quae est Dimocritarum seu Apollinaristarum, & in qua sic ait num. 2. *Egregius ille ac venerabilis senex, quem nos, & beatae memoriae Papa Athanasius, imò verò Catholici omnes unice dileximus, Apollinaris Laodiceus hujus dogmatis auctor, ac propagator, &c. Et num. 24. Non mediocrem litterarum scientiam fuerat ille (Apollinaris) consecutus, cum & humanioribus graecisque disciplinis esset excultus, & dialecticam, ac sophisticam artem imprimis calleret; esset idem porro praecipua in omni vita gravitate praeditus: imò verò & orthodoxis omnibus, antequam istiusmodi dogma proponeret, longè charissimus. Quin etiam & exilium sustinuit, quod Arianis assensuri nallet. Quanta autem volumina conscripserit, conjicere fas est ex S. Basilio epistol. 74. Alter ex illis, inquit, de quibus vos admonemus, est Apollinaris, haud parum & ipse Ecclesias contristans: facilitati namque scribendi, qua per occasionem ad quosvis irrepsit conjunctam habens sufficientem linguae facultatem, orbem libris suis replevit. Idem Hieronymus expressè significat.*

§. III.

Apollinarium Laodicea Episcopum fuisse, disertè asserit Hieronymus in Catal. Scriptorum Ecclesiasticorum in Apollinarium: *Apollinaris, inquit, Laodiceus Syriae Episcopus, patre presbytero, magis grammaticis in adolescentia operam dedit: & postea in sanctas Scripturas innumerabilia scribens volumina, sub Theodosio Imperatore obiit. Cum Hieronymo citantur etiam Rufinus lib. 1. hist. cap. 20. & Liberatus in breviario cap. 3. Præterea infra synodicam epistolam ab Alexandrina Synodo ad Antiochenos scriptam anno 362. quae extat inter S. Athanasii opera, legitur: Aderant (Alexandrinae Synodo) aliquot monachi Episcopi Apollinaris, in hoc ipsum missi.*

Theodoretus Apollinarem facit Antiochenum Episcopum eo tempore, quo duo jam erant Antiochia orthodoxorum Episcopi, Meletius scilicet & Paulinus: *Duas, inquit, in partes divisi erant apostolice doctrinae propugnatores. Et alii quidem, statim post insidias in magnum Eustathium fructas, & arianam perfidiam detestati, & seorsum convenus agentes, Paulinum Antiochensem habebant. Alii verò qui post ordinationem Euzoi, unà cum praestantissimo Meletio sese ab impiis secreverant ... sapientissimo Doctore Meletio regebant.*

Lib. 5. hist. eccl. c. 3.

tur. Præter hæc Apollinaris Laodiceus tertie quoque factioni se ipsum auctorem præbuit, qui assumpta pietatis persona, cum Apostolicam doctrinam visus esset defendere, paulo post manifestus hostis apparuit.

Narrat idem Auctor, coram Sapote militum magistro, quem mortuo Valente, Gratianus Antiochiam ad conciliandam Ecclesiæ pacem miserat, à Flaviano presbytero Meletii, cui aliquantò post in Episcopatu successit, Apollinarem in hunc modum oburgatum fuisse: *Miror te, ô amice! tam impudenter repugnare veritati; idque cum probè scias, Damasum (quocum te communicare gloriaris) asserere perfectum hominem à Deo Verbo assumptum esse. Tu vero contrarium affirmare non cessas. Mentem enim nostram à salute excludis. Quod si falsa sunt, quæ tibi obijcimus, nunc saltem renuncia novitati, quam excogitasti, & Damasii doctrinam amplectere, ac tum demum sacras ades obline: silentioque suo convictum, Ecclesiarum administratione iussu magistri militum excidisse, deinceps novam, quam excogitarat, doctrinam palam prædicasse, & hæreticos auctorem se professum esse, atque Laodiceam recessisse, ordinato prius factionis suæ Episcopo Vitali, qui à Meletio ad eum defecebat, ut narrat Sozomenus, lib. 6. hist. cap. 25. eò quod à Flaviano despectus fuisset, atque prohibitus ne Episcopum solito more inviseret.*

Multa in hæc Theodoretæ narratione videntur parum accurata, & illud quod dicit, Apollinarem hæresim suam palam professum tunc primum, cum à Sapote deturbatus est, adeoque nonnisi post Valentis Imperatoris obitum, falsum esse convincitur tum ex tractatibus, quos adversus Apollinarem conscripsit Athanasius, quem, Valente superflite, vita defunctum esse scribit Hieronymus in Catal. script. Eccles. & ex epistola 74. S. Basilii ad Occidentales Episcopos, scripta uno tantum vel altero post Lampsacenam Synodum anno, adeoque multis annis ante mortem Valentis, in qua epistola Basilii scribit ab Apollinari haud parum contristari Ecclesias. Hic itaque fides videtur potius habenda Hieronymo asserenti Apollinarem fuisse Laodiceæ Episcopum, si tamen reverà Episcopus fuit.

Dico, si tamen, &c. Nam de hoc dubitandi rationes non deunt. Liberati enim & Rufini testimonium nihil aut parum ponderis addit testimonio Hieronymi. Socrates & Sozomenus Apollinarem faciunt lectorem tantum. Illius honorificam mentionem non semel faciens Epiphanius, nequidem innuit eum fuisse Episcopum. Præterea contra id quod ex synodica Alexandrini Concilii epistola relatum est, omnino videtur Apollinarem tunc Episcopum non fuisse: nam si tunc fuit Episcopus, vel fuit Antiochiæ, vel Laodiceæ. Neutrum dici potest.

Non primum: nam tunc temporis Antiochiæ duæ tantum erunt orthodoxorum factiones, quarum prima, quæ Eustathianorum erat, regebatur à Paulino presbytero; altera verò eorum, qui ab Ariana perfidia ad orthodoxam fidem redierant, adhærebat Meletio Episcopo, quem Constantius, ab Ariani contra eum commotus, exulare iusserat. Non secundum: nam tunc temporis vel adhuc superstes erat Georgius, qui Ecclesia pepulerat utrumque Apollinarem, vel ei demortuo jam successerat Pelagius quidam, qui anno 364. interfuit Antiochenæ Synodo, in qua presidente & procurante Meletio, fides Nycæna confirmata fuit, & recepta ab Acacianis Episcopis, qui ea de re Joviano Imperatori obtulerunt libellum, cui Pelagius ille subscripsisse invenitur.

At inquit. Anno 362. Apollinaris misit legatos, monachos scilicet aliquot, ad Synodum, quam Athanasius, redux ab exilio, convocarat, inito prius ea de re consilio cum Eusebio Vercellensi, & celebratum erat Alexandria. Quin imò & cum Episcopis legati illi synodica epistola subscripserunt. Sic enim legitur in calce huius epistolæ: *Ego Athanasius ceterique Episcopi, in hoc conventu presentes, epistola subscripsimus, idemque ab illis factum est, qui huc legati venerant, inter quos à Lucifero Sardinie insule*

Episcopo (qui recta ab exilio Antiochiam conciliandorum animorum gratia venerat) diaconi duo, Herennius, & Agapetus; à Paulino verò Maximus, & Calemerus, qui & ipsi diaconi sunt. Aderant & aliquot monachi Episcopi Apollinaris in hoc ipsum missi. Apollinaris igitur tunc temporis erat jam Episcopus. Sed

Non urget hæc instantia: nam Paulinus Antiochenus non Episcopus, sed presbyter tantum erat, cum legatos suos misit ad Synodum Alexandrinam: cum enim hæc Synodus ageretur, & jam adessent legati Paulini, Lucifer illum ordinavit Episcopum, quod factum non relucit Eusebius, nisi postquam, soluta Synodo, Alexandria profectus venit Antiochiam. Quidni ergo dici possit hic textus, *Aderant aliquot monachi Episcopi Apollinaris, &c.* mendosus esse, & legatos suos non Apollinaris ille, de quo hic agitur, nempe filius, quem tunc nonnisi lectorem fuisse, omnino verisimile est, sed alter, nempe pater, qui presbyter erat, & jam cum filio errores suos spargere cœperat, adeoque jam proculdubio male audiebat apud orthodoxos, legatos, inquam, suos ad Alexandrinam Synodum misisse, & per illos, ne ipse nominatim damnaretur, subscripsisse synodali epistolæ, in qua error ejus palmaris damnabatur?

§. IV.

Circa dispensationem Incarnationis in varios & graves errores prolapsus est Apollinaris. Initio etenim cum Ariani docuit Verbum assumpsisse corpus inanimatum, & Verbum ipsum in Christi corpore fuisse loco animæ. Sed aliquantò post quasi penitentia ductus, vel potius orthodoxorum argumentis fructus, sese secrevit ab Ariani, asserendo Verbum quidem assumpsisse corpus & animam, sed sine mente, quam Græci *νῦν* vocant, ipsumque Verbum in Christo mentis humanæ vices agere; vel, quod idem est, asserendo Verbum assumpsisse corpus & animam sensitivam, at non assumpsisse rationalem, & Verbum ipsum in Christo vices agere animæ rationalis.

Testem habemus S. Augustinum lib. de hæret. n. 55. *Apollinaristas, inquit, Apollinaris instituit, qui de anima Christi à catholica disenserunt, dicentes sicut Ariani, Deum Christum carnem sine anima suscepisse; in questione testimoniis evangelicis victi, mentem, quæ rationalis est anima hominis, non fuisse in anima Christi, sed pro hac ipsum Verbum in ea fuisse dixerunt.* Et Socratem lib. 2. hist. c. 46. ubi loquens de duobus Apollinaribus, sic ait: *Et initio quidem dicebant, hominem absque anima à Deo Verbo assumptum esse in dispensatione incarnationis, postea verò tanquam penitentia ducti, ac priusquam emendantes errorem, adiecerunt animam quidem assumptam esse, sed quæ mentem non haberet: Deum autem Verbum mentis loco esse in homine assumptum.*

Apollinaris igitur cum Platonici ex tribus partibus substantialibus, realiter inter se distinctis, corpore scilicet anima sensitiva, qualis est in brutis, & anima rationali seu mente, hominem constituebat, & Verbum Deum asseribat, solis duabus prioribus in incarnatione susceptis, tertiam locum supplevisse, adeoque in suscepto corpore fuisse instar animæ rationalis.

Hunc Apollinaris errorem sic exponit Gregor. Nazianzenus in sua ad Nectarium Constantinopolitanum epistola: *Hominem illum (Christum) cælitus venientem mentis expertem esse asserit: divinitatem unigeniti naturam mentis expletam, tertiam humane coagmentationis partem extitisse: quod nimirum anima (sensitiva) & corpus juxta humanitatem in eo sunt, mens autem minime: verum ejus locum Verbi divinitas suppleat.* Et Theodoretus lib. 4. hæret. fab. cap. 11. *Dixit autem incarnatum esse Deum Verbum, corpore & anima suscepta, non ea quæ est ratione prædita, sed quæ est expertis rationis, quam naturalem seu vitalem nonnulli nominant. Cum autem diceret mentem aliud esse quam animam, non dicebat eam (mentem) esse assumptam (assumpta anima, quia ut sacrarum Scripturarum testimonium eluderet, nomine animæ significari*

Socr. lib. 3.
cap. 9.

Socr. lib. 2.
hist. c. 44.
Socr. lib. 5.
cap. 13.
Theod. 1. 3.
hist. eccl. c. 4.

Soz. lib. 6.
hist. cap. 4.
Socr. lib. 3.
hist. c. 25.

apud Ath.

ficari volebat id solum, quod in homine principium est operationum sensitivarum) sed divinam suffecisse naturam ad usum mentis implendum. Unde in Apollinarem, & ejus summissas sic invehitur Athanasius in lib. de Incarn. Quorsum igitur tanta contentio notarum inventionum, ut humano ingenio, ea que sunt supra humanum ingenium, definiatis, dicentes, pro interiore in nobis homine (qui in anima rationali consistit) mentem supercoelestem in Christo fuisse?

Huic perverso dogmati adjecit portentosius aliud, Verbum scilicet, nihil accepisse ex Maria Virgine; modò asserendo Verbi divinitatem ex parte in carnem conversam esse, ut testatur Augustinus lib. de hær. num. 55. ubi ait: Dei ipsa verò ejus (Christi) carne sic à recta fide dissensisse perhibentur, ut dicerent carnem illam & Verbum unius ejusdemque substantie, contentiosissime asseverantes Verbum carnem factum, hoc est, Verbi aliquid in carnem fuisse conversum atque mutatum: modò verò dicendo Verbum in terras è cælo secum devexisse carnem suam, eamque à principio habuisse, ut testatur Gregorius Nazianzenus in sua ad Nectarium epistola: Affirmat (Apollinaris in quodam suo libello) nequaquam adventitiam esse carnem illam ob naturam nostram transformationem ab unigenito filio secundum dispensationem assumptam; verum carnalem illam naturam in filio jam inde à principio fuisse tanquam prius etiam quam ipse descendisset, filius hominis esset, ac descendens carnem suam secum advexerit, quam in cælis habebat, ante-secularem quandam videlicet, essentiaque sue inſitam.

Ex hac doctrina impia non minùs impiè inferrebat Apollinaris ipse, non solum carnem Christi Verbo, inò & toti Trinitati consubstantialiorem esse, sed etiam Verbi divinitatem circumcisam, cruci affixam, passam, mortuam, & post triduum à Patre suscitata fuisse. Constant hæc partim ex Athanasio, & partim ex Gregorio Nazianzeno, qui Apollinaris commentarios præ manibus habebant.

Sic autem loquitur Athanasius in sua ad Epictetum epistola: Quinam inferi illud eructarunt, consubstantiale divinitati Verbi corpus illud esse, quod à Maria genitum est? Aut Verbum ipsum in carnem, ossa, capillos, ac totum denique corpus esse conversum, & à suapte natura mutatum? Quis omnino de Christianis audiit, Filium Dei specie, ac fitione sola, corpus, non natura gessisse? Quis tam impius fuit, ut ipsamet ejus divinitatem circumcisam esse, atque imperfectam è perfecta redditam fuisse sentiret, ac diceret? Item illud ipsum quod in ligno suffixum est, non corpus extitisse (verum scilicet, & nostro consubstantiale) sed substantiam ipsam naturæ totius opificem? Quis cum istud audiat, non è Maria, sed ex propria substantia Dei Verbum obnoxium passioni sibi corpus effinxisse, Christianum, qui hæc dixerit, arbitretur? Quis execranda illius impietatis auctor est, ut qui ita sentiunt, carnem illam, quam Salvator è Maria Virgine suscepit, ex ipsa substantia Trinitatis esse fateantur?

Gregorius verò in epistola ad Nectarium scripta, post verba à nobis laudata sic prosequitur: Nec hoc adhuc grave est; sed quod omnium indignissimum, atque atrocissimum, ipsum unigenitum Deum omnium iudicem, vitæ auctorem, mortis extinctorem, mortalem esse docet, ac probare nititur, propriæque suæ divinitate passum esse, atque in tridua illa corporis morte, divinitatem quoque simul cum corpore mortuam fuisse, sicque rursus Patris opera à morte ad vitam revocatam.

Testem etiam appellare possumus Ambrosium lib. de Incarnatione cap. 6. ubi postquam eadem, quæ Athanasius & Gregorius, de Apollinaristis retulit, sic pergit: Horum omnium auctores sunt, qui divinitatem & carnem Domini unius naturæ fuisse dixerunt. Legi enim, quod non crederem nisi ipse legisset; legi in cuiusdam (Apollinaris proculdubio) libris sic positum, & organum & eum à quo movebatur organum, unius in Christo fuisse naturæ.

Quibus paucis verbis omnes adversus Deum Verbum incarnatum Apollinaris blasphemæ comprehenduntur.

Non omitam quod hic de Apollinari, tacito tamen ejus nomine, observat Ambrosius, eum scilicet in scriptis suis passim sese, ut acerrimum venditasse defensorem Nicænæ fidei, cum tamen ad eam everendam nihil non moliretur. Hoc quippe ingenium est hæreticorum, eaque impudentia, ut orthodoxos se naviter mentiantur, & ardentem præferant zelum catholicæ veritatis, cum in ea corrumpenda verè toti sunt. Verba Ambrosii sunt: Et hic mihi frequenter Nicæni Concilii tractatum se tenere commemorat. Sed in illo tractatu Patres nostri, non carnem, sed Dei Verbum unius substantia cum Patre esse dixerunt, & carnem ex Virgine esse confessi sunt. Quomodo igitur Nicæni Concilii nomen obtineatur, & nova inducuntur, quæ nunquam nostri sensere majores?

Sicut Apollinaris Monophytarum seu Eurychianorum hæresi prælusit, asserendo Verbi divinitatem in carnem ex parte conversam fuisse; ita, & prælusit hæresi Nestorianorum, negando unionem hypostaticam, Aliquando enim scripsit, in nudum hominem ex virgine natum descendisse Verbum, in eoque per gratiam suam operatum esse, sicut antea operatus fuerat in Prophetis. Unde consequenter dixit aliquando, duos esse filios, unum ex Deo Patre æterno, alterum ex matre virgine in tempore natum; non filium Dei, sed filium hominis cruci pro nobis affixum, & ita crucifixum non esse adorandum; Christum Filium Dei fuisse adoptivum tantum, &c.

Colligitur, 1. Ex Athanasio in epistola quam adversus Apollinarem scripsit ad Epictetum, & in qua sic ait: Quinam porro tanta temeritate & audacia fuerunt, ut Christum illum assererent, qui in carne passus, & in crucem actus est, non esse Dominum ac Salvatorem, & Deum, Patrique Filium? Quoniam pacto Christianos appellari se volunt, qui in sanctum (& nudum) hominem, perinde ut aliquem de Prophetarum numero, delapsum esse Verbum, non ipsummet hominem factum esse profitentur, cum ex Maria corpus induisset; sed alterum esse Christum, alterum Dei Filium, qui ante Mariam & ante secula omnia Filius ex Patre prodierit?

2. Ex Gregorio Nazianz. qui in prima ad Cledonium presbyterum epistola hos contra Apollinarem ponit anathematismos: Si quis duos filios, alterum ex Deo & Patre, alterum ex matre, non autem unum atque eundem induxerit, &c. si quis divinitatem in eo velut in Propheta per gratiam operatam fuisse, ac non secundum essentiam connexam fuisse atque connecti dixerit, &c. si quis cruci affixum non adoret, &c. si quis eum ex operibus perfectionem assecutum fuisse, aut post baptismum vel resurrectionem à mortuis, in filium adoptivum fuisse dixerit anathema sit.

Quòd autem in errores hujusmodi è diametro sibi invicem oppositos prolapsus sit Apollinaris, mirum videri non debet; cum rhetor & sophista magis, quam Theologus, innumerabiles penè libros de rebus ad Theologiam pertinentibus, conscribere veritus sit: Contempto, ut cum Basilio loquar, Ecclesiæ, qui cavendum esse dicit, ne multi fiant libri. In multitudine autem certum est, quod multa delinquantur. Nam quomodo potest in multiloquio vitari peccatum?

Non solum circa Verbi Incarnationem, sed etiam circa alia errasse invenitur Apollinaris. Nam animam hominis esse ex traduce, hoc est, sicut corpora ex corporibus, ita animas ex animabus generari docuit, ut testatur Sanctus Hieronymus in sua ad Marcellinum epistola, quæ est inter Augustinianas 27. Item Millenariorum dogma instauravit, ut patet ex secunda ad Cledonium epistola Gregorii Nazianzeni, qui in prima Apollinarem etiam reum postulat violatæ SS. Trinitatis: Illud scire necesse est, inquit,

inquit, Apollinarium, quamvis divinitatis nomen Spiritui sancto dederit, vim tamen divinitatis minime retinuisse; etenim ex magno & majori & maximo, hoc est, ex Spiritu sancto, & Filio, & Patre, tanquam ex splendore & radio & sole trinitatem constituere, quod quidem in illius libris disertis verbis scriptum est, divinitatis scala est, non in cælum subvehens, sed e cælo desiciens. At facile exculari posse videtur Apollinaris, si dicatur sensisse Patrem Filio, & Filium Spiritu sancto majorem esse, non substantia & deitate, sed sola origine, seu fecunditate, vi cuius Filius à Patre, & Spiritus sanctus à Patre & Filio procedit. Quod multi quoque senserunt orthodoxi.

§. V.

Primarios inter Apollinaris discipulos locum tenuere Timotheus quidam, & Vitalis. Timotheum illum unà cum Apollinari nominatim damnavit Damasus in Synodo Romana. Quantum autem Orientali Ecclesie perniciem intulerit, colligi potest ex eo quod Orientales Episcopi orthodoxi contra illum scripserint ad Damasum, enixè rogantes ut hominem anathemate comprimeret, ut constat ex Damasi ad eisdem epistola, quæ extat in tomo 2. CC. pag. 866. & in qua sic eos alloquitur: *Scitis velim, fratres, nos Timotheum illum propheta Apollinaris heretici discipulum, cum impio suo dogmate jam pridem abdicasse. Et inferius: Itaque quid est, cur abdicationem Timothei à me rursus requiratis, qui etiam hic iudicio Sedis Apostolicæ, Petro quoque Alexandrie Episcopo præsentem, abdicatus est unà cum magistro suo Apollinare? Ex quibus verbis satis liquet Orientales Episcopos contra Timotheum illum velut gravem aliquam Orientalis Ecclesie pestem instantissimè scripsisse ad Romanum Pontificem.*

Lfb. 6. hist.
eccl. c. 25.

De Vitali hæc scribit Sozomenus: *In stabilienda heresi (Apollinare) adjuvit Vitalis, presbyter Antiochenus ex Melitii clero: vir præ cæteris ob viam, ac disciplinam severitatem illustris, & in regendis iis, quibus præerat, sedulus, eaque de causa piebè venerabilis. Verum paulo post, cum se à communione Melitii abjunctisset, Apollinari adhaesit: iisque qui Antiochie eandem opinionem sectabantur, præfuit (postquam scilicet Apollinaris opera ordinatus est Episcopus, ut Theodoretus narrat) ob vite sue sanctimoniam hunc paucos auditores habens, qui ab ipso cognomen tum sortiti, Vitaliani etiamnum ab Antiochenis apellantur. Huc autem prolapsus esse dicitur ex offensione animi, eò quod despectus fuisset à Flaviano tunc compresbytero, postea vero Antiochenis Ecclesie Episcopo: à quo prohibitus fuerat, ne Episcopum more solito videret.*

Vitalem magnis etiam laudibus prosequitur Theodoretus lib. 5. hist. Eccles. cap. 4. ubi eum vocat: *Vitrum eximia quodam virtute & sanctitate præditum, & in apostolica doctrina à puero educatum.* Sozomeno & Theodoro consonat S. Epiphanius in hæres. 77. ubi sic loquitur: *Cum essemus Antiochie, in primarios illorum (Apollinaristarum) incidimus, inter quos erat Vitalis Episcopus, homo vita, moribus, & instituto religiosissimus. Vitalis igitur, quandiu catholice veritati adhæsit, vera sanctitate præditus, etiam postquam heretica labe corruptus est, veræ sanctitatis speciem retinuit, & plurimos proculdubio hac sanctimonie larva delusit, & imprudentes in eandem secum foveam præcipitavit.*

Narrat loco citato Epiphanius, se, cum Antiochiam venisset, Vitalem, & Paulinum Episcopum, quem religiosum vocat & egregium virum, inter se dissidentes reperisse, Vitale Paulino, quod unicam in Deo personam diceret, & Paulino Vitali, quod Christum esse perfectum hominem negaret, objiciente; sese à Paulini communionem abstinuisse, donec omni hærescos suspitione liberaretur, oblata fidei formula, quam antea subscripserat præsentem Athanasio (subscripsisse autem facile credimus anno 363. quo tempore Athanasius à Joviano Imperatore Antiochiam accessit, ibi aliquandiu commoratus est) secundum hæc

Vitalem à se interrogatum, respondisse primum, Christum hominem esse perfectum; Verbum Dei Filium propriè carnem de Maria Virgine accepisse; nec solum carnem suscepisse, sed etiam animam (sensitivam subintelligebat, non rationalem) at cum ab eo deum quæsitum esset, mentemne Christus Dominus acceperit, sine ulla cunctatione negasse, dixisseque, eatenus perfectum hominem fuisse, si divinitatem illi loco mentis adscribamus, & carnem atque animam (sensitivam) adjungamus; sic ut perfectus homo ex carne, anima (sensitiva,) divinitate, quæ sit mentis instar, existat.

Vides qualem vaser hereticus externo illo gravitatis, temperantiæ, pietatis, aliarumque virtutum, & severioris disciplinæ cultu regeret sycophantiam, qua aliquandiu ludificatus est etiam oculatissimos, ut Gregorium Nazianzenum, qui in secunda sua ad Cleodinium epistola scribit, se aliquando: *Vitalis verba in commodiorem, magisque piam sententiam accepisse, ita suadente voluntate;* atque ita verborum ejus ambiguitate deceptus, hominem hereticum pro orthodoxo aliquandiu habuit. Et Damasum Pontificem; cum enim apud Damasum hærescos postularus fuisset, ab eoque ad reddendam fidei suæ rationem evocatus, Romam venisset, ita simulavit hominem catholicum, fideique professionem tam arfabrè concinnatam obtulit Pontifici, ut latentem sub verbis hæresim non adverterit Pontifex, & libellum sibi oblatum in catholico sensu interpretatus sit.

Quare Vitalis hac vice à Damaso damnatus non est, sed nec innocens & orthodoxus declaratus: Pontifex enim solitas hereticorum fraudes reveritus, causam Vitalis recognoscendam delegavit Paulino Antiocheno, scripta ad eum epistola, in qua anathema dicebat asserenti: *Verbum pro humano sensu in Domini carne versatum;* ea tamen lege, ut Vitalem cum suis sine cunctatione in communionem reciperet, si modò fidem Nicenam & præfaram epistolam subscriberent, quod inter alios Vitalis ipse præstitit, non sincere, sed fraudulenter, & cum mentali interpretatione heretica, intelligendo scilicet Christum perfectum hominem existere, non ex corpore humano & anima rationali, sed ex corpore humano, anima sensitiva, & divinitate, quæ instar mentis esset; quod tandem animadvertum est ab orthodoxis, & significatum Damaso, qui cognita hominis improbitate, illum diris devovit, & fidei professionem, quam Roma obtulerit.

Constant hæc partim ex Damasi ad Paulinum Antiochenum epistola, quæ extat tom. 2. Conc. pag. 864. & 65. partim ex Gregorio Nazianz. cujus hæc sunt verba: *Damasus quoque ipse cum postea rectius edoctus fuisset, simulque in pristinis eos expositionibus persistere audisset, eos (hoc est, Vitalem, & qui cum eo erant) ab Ecclesia proscripsit, fideique libellum cum anathematis delavit fraudem eam, in qua incididerat (malis artibus Vitalis heretici) permolestè ferens.*

Epist. 2. ad
Cleodim.

§. VI.

Non ab una Synodo Apollinaristarum circa Incarnationem errores proscripti fuere. Primum itaque Apollinaristarum hæresim damnavit Synodus Alexandrina anno 362. celebrata, in qua ipsimet, qui aderant, Apollinaristæ, ne damnarentur, dogma suum damnarunt. Nam ut in synodica ad Antiochenes epistola refertur, cum interrogati fuissent, confessi sunt, quod non corpus inanimatum, aut cogitationis, vel mentis expertus Salvator habuerit: non enim possibile erat, ut Domino propter nos homine factò, corpus ejus sine mente existeret, non enim corpori dumtaxat, sed & animæ quoque nostre per ipsum Verbum salus est conciliata.

Ap. Athan.

Præterea, quæ fuerit hujus Synodi circa Apollinaris doctrinam sententia, habemus ex Eusebio Vercellensis, qui aderat, subscriptione: in hunc enim modum subscripsit synodica epistola: *Ego Eusebius Episcopus, secundum exactam vestram utriusque partis confessionem etiam in Incarnatione Salvatoris nostri*

Ap. Athan.

nostris consensio, cum videlicet cum Filius Dei esset, hominem esse factum: & excepto peccato, omnia, quae veteris erant nostrae humanitatis, assumpsisse. Habemus etiam ex fidei professione, quam Paulinus Antiochenus anno 363. subscripsit cor. Athanasio, & qua consensit iis, quae anno superiore in Alexandrina Synodo sancita fuerant. In ea autem sic loquitur: Decerno, nequaquam inanimatum, aut insensibile, aut sine mente corpus Salvatorem nostrum habere: quippe cum impossibile sit Dominum propter nos hominem factum, corpus habere sine mente.

Alexandrinam Synodum sequitur Synodus Romana à Damaso cum Italiae & Galliae Episcopis celebrata contra Auxentium Mediolanensem Episcopum, Arianum, & Antipapam Ursinum anno 369. in qua etiam Pneumatomachorum & Apollinaristarum haereses, tacitis tamen auctorum nominibus, damnatae fuerunt, & Spiritum sanctum ejusdem esse substantiae cum Patre & Filio, Filiumque perfectum hominem suscepisse, suscepto scilicet non solum corpore, sed etiam hominis sensu, hoc est, anima rationali, definitum est, ut colligimus ex synodica Damasi, Valeriani, & aliorum Occidentalium, qui aderant, Episcoporum ad Episcopos Orientales catholicos epistola, quam invenimus plane congruere epistolae 74. Basilii, quam certe non multo post Liberii Papae mortem Basilium per legatos suos in Occidentem misisse, dubium esse non potest; in qua de Eustathio Sebasteno divinitatem Spiritus sancti, & Apollinari dominicam incarnationem impugnante, graviter expostulat.

Alteram Synodum Romae celebravit Damasus, in qua nominatim anathematizavit Apollinarem & Timotheum ejus discipulum. Constat ex Damasi ad Orientis Episcopos rescripto, quod refertur à Theodoro lib. 5. histor. Eccl. cap. 10. & extrat tom. 2. Conc. pag. 866. In hac autem epistola expressè dicitur, praefata Synodo interfuisse Petrum Alexandrinum. Hic porro Petrus in Athanasii anno 371. ad meliorem vitam translati locum susceptus fuerat orthodoxorum omnium iussu; quippe qui vir erat apprimè catholicus, & particeps fuerat laborum Athanasii, qui etiam eum successorem sibi designarat. At hoc Arianis indignè ferentibus, & annuente Valente Imperatore Ariano, Euzojus Antiochenus, & Magnus largitionum comes una Alexandriam venire cum Lucio quodam nefario, & simoniaci haeretico, eumque per vim in sedem Alexandrinam intrudere.

Petrus cedere coactus, & postquam aliquandiu fuisset in vinculis, fuga elapsus venit ad solitum Catholicorum asylum, Romanum Pontificem. Eum autem Romanum non appulisse nisi sub finem anni 372. facile suadet ex eo, quod antequam invaderetur à Lucio, non solum de Athanasii morte, & sua ad sedem Alexandrinam promotione per nuncios certior fecerat Damalum, sed etiam ab eo acceperat diaconum, qui consolatorias simul & communicatorias litteras attulerat, & quem narrat, manibus post tergum revinctis, publice à carnificibus ductum esse, atque lapidibus, ac plumbatis cervice diu verberata, ad aeris metalla datum esse.

Ex his liquet nonnisi post ann. 372. habitam fuisse praefatam Synodum, & libenter conjicimus illam esse, quam Romanam tertiam Damasi inscribit libellus synodicus, & de qua sic loquitur: *Eo (Petro) recepto, Papa Damasus divinam & sanctam Synodum convocavit: quae amentem illum Apollinarium, Stephanumque (lege Timotheum) ejus discipulum, & latronem Lucium anathemate notavit.* Damasus itaque in causa Petri Alexandrini Romae Synodum celebravit, Lucium intrusum abdicavit, & ex occasione data Apollinarem & Timotheum ejus discipulum, quos in Ecclesiis Orientalibus grassari cetero noverat, diris nominatim devovit. Utrum autem hoc anno 373. an aliquantò post contigerit, definire non possumus, quia plures annos Romae commoratus est Petrus; quippe qui Alexandriam non

rediit, nec sedem suam, ejecto Lucio, recepit, nisi sub finem Valentis, qui anno 378. in bello Gothico miserè perit incendio.

Porro ante hujus Synodi tempora Vitalem Romanam venisse, & Roma reversum esse Antiochiam ad Paulinum, cui causam ejus delegarat Damasus, colligitur ex Damasi ad Orientis Episcopos rescripto, in quo sic loquitur Pontifex: *Jam enim formulam edidimus, ut qui se Christianum profiteatur, illud teneat quod ab Apostolis traditum est.* Quae verba satis apertè relativa sunt ad epistolam, quam Damasus in causa Vitalis scripsit ad Paulinum Antiochenum. Vitalis autem, ut jam notavimus, postquam ei larva detracta fuit, una cum suo, quem Romae obtulerat, fidei libello anathematizatus est à Damaso: utrum autem in hac Synodo, ut in summa Conciliorum asseritur, controversi potest: cum Damasus in sua ad Orientis Episcopos epistola nullam Vitalis mentionem faciat.

Tertiam in libello synodico Damasi Synodum habemus, aliquantò post Valentis interitum celebratam, in qua Apollinaristarum, Pneumatomachorum, & aliorum haeticorum dogmata damnavit Damasus, edita fidei professione, quae tota anathematismis constat, & quam Damasus misit ad Paulinum Antiochenum, qui tunc temporis fortè Thessalonicae versatur. Sic autem habet libell. syn. *Gratianus, & Occidentis, & Orientis Imperator factus, pios Episcopos ab exilio revocavit. Quo tempore beatus etiam Damasus sacram Romae convocavit Synodum adversus Arianos, Pneumatomachos, & alios plurimos haeticos (inter quos sunt Apollinaristae) expositamque definitionem divinorum capitum Thessalonicae ad Paulinum misit, quae ex divina dispensatione ubique maxima perfecit, & Trinitatem homousion adorandam esse omnibus persuasit.* Ex his verbis, quae ex divina dispensatione, &c. Colligimus, hanc Damasi professionem fidei, quam refert Theodoretus lib. 5. histor. cap. 11. ab omnibus orthodoxis per Orientem Episcopis magno consensu receptam fuisse.

In hac porro fidei professione anath. 7. contra Apollinaristas dicitur: *Anathematizamus eos, qui pro hominis anima rationabili dicunt Dei Verbum in humana carne versatum; cum ipse Filius & Verbum Dei, non pro anima rationabili & intelligibili in suo corpore fuerit, sed nostram, idest, rationabilem & intelligibilem, sine peccato, animam suscepit, atque salvaverit.* Quibus verbis feritur palmare & veluti characteristicum Apollinaris dogma. Sunt & hic alii anathematismi, quibus alii ejusdem peruntur errores.

Quartam idem libellus synodicus nobis suppeditat Antiochia celebratam à Meletio Synodum, quae divinam confirmans symbolum (Nicaenum) & Marcelinum, Photinum, ac Apollinarium anathemate notans, divinam ad Damasum, & Episcopos Occidentis misit expositionem. Hanc autem Synodum eodem circiter tempore, quo superior Romae habita est, Antiochia habitam esse, satis indicat libellus synodicus. Et verò haberi non potuit, superstiti Valente, qui Meletium maturè & à primis regni sui annis deportarat in exilium, ex quo nisi postquam ille è vivis sublatus est, & Gratianus lege sua exules Episcopos sedibus suis restituit, reversus non est Meletius. Sed & habita est ante Constantinopolitanam Synodum, cui interfuit Meletius, & qua nondum absoluta, ad meliorem vitam transiit.

Quid igitur vetat dicere hanc Meletii Synodum esse illam ipsissimam, quam Gregorius Nyssenus in epistola ad Olympium monachum, de vita & obitu S. Macrinae sororis scribit, nono mense aut paulò amplius post obitum S. Basilii actam esse Antiochia à Orientalibus Episcopis, & cui ipse interfuit? Item illam ipsissimam esse, de qua loquuntur Patres Synodi Constantinopolitanae in sua ad Damalum epistola, cum ajunt: *Nos praeterea doctrinam dominicae incarnationis integram & perfectam tenemus; neque dispensationem carnis Christi, vel animae, vel mentis expertem, vel imperfectam esse asserimus: sed agnoscimus Verbum*

To. 2. Conc.
pag. 892. 93.
94.

Socr. lib. 4.
hist. cap. 20.
21. 22.
Socr. lib. 6.
hist. cap. 19.
Theod. 1. 4.
hist. cap. 20.
21. 22.

To. 2. Conc.
pag. 899.

Socr. lib. 4.
hist. cap. 37.
& 38.

Tom. 1. pag.
895.

To. 2. Conc.
pag. 899.

To. 2. Conc.
pag. 900.

Socr. lib. 5.
hist. c. 5.
Socr. lib. 6.
hist. cap. 7.

To. 2. Conc.
pag. 904.

Verbum Dei ante saecula omnino perfectum, & perfectum hominem in novissimis diebus pro nostra salute factum esse. Atque ista de fide à nobis liberè ingenueque predicata, summam differimus. De quibus plenior delectationem animis poteritis percipere, si libellum in Concilio Antiochia convocato, de fidei decisione editum, & eum etiam qui superiore anno à Constantinopolitano Concilio generali compositus est, legere placerit: in quibus tam fidem nostram uberius exposuimus, tum haeresibus nuper excogitatis anathema scriptis proditum denunciavimus.

Quis porro non videt hæc omnino congruere iis, quæ supra de Synodo Meletii referuntur ex libello synodico? Secundum Patres Synodi constant. Aliquantò ante hanc generale Synodum anno 381. celebratam, celebrata est Synodus Antiochia, cui ipsimet saltem maxima ex parte interfuerunt, & in qua haereses nuper excogitatae, Macedoniana scilicet & Apollinaristarum, anathemate nominatim notatae sunt, & libellus fidei editus, in quo catholica de trinitate Personarum & Verbi Dei incarnatione doctrina exposita est quemque à se in Occidentem transmissum, jam pridem ad Damasum pervenisse, manifestè supponunt. An non hæc eadem omnia dicit libellus synodicus; cum ait, *Sed & Meletius... suo in throno Antiochia divinam & sacram convocavit Synodum, quæ divinam confirmans Symbolum, &c.*

Adderemlibenter in hac Meletii Synodo ab Orientalibus Episcopis subscriptam fuisse synodicam illam epistolam, quam in Orientem transmiserat Romana illa Synodus, in qua anno 369. Damasus, Auxentio & Ursicino damnatis, damnavit quoque jam in Oriente grassantem Apollinaristarum hæresim. Hanc nobis conjecturam suggerunt verba præfata epistolam subsequencia: *Explicit hac epistola vel expositio Synodi Romane habite sub Damaso Papa, & transmissa ad Orientem; in qua omnis Orientalis Ecclesia facta Synodo apud Antiochiam consona fide credentes, & omnes ita consentientes, eidem superexpasite fidei, singuli sua subscriptione confirmant.*

Sequuntur subscriptiones septem Episcoporum, quorum primus est Meletius, & ex quibus quinque subscripserunt in Synodo Constantinopolitana. Post has autem subscriptiones hæc subiunguntur: *Similiter & alii 146. Orientales Episcopi subscripserunt, &c.* Ex quibus colligi posse nobis videtur in præfata synodicam epistolam subscriptam fuisse in Antiochena Synodo ab iisdem illis Episcopis, qui aliquantò post fuerant in Synodo Constantinopolitana, adeoque subscriptam fuisse in Meletii Synodo, de qua loquimur, & in qua fuisse Constantinopolitanæ Synodi Episcopos, ex eorum ad Damasum epistola observavimus.

Denique Appollinaristarum hæresis proscripta fuit à dicto Constantinopolitano Concilio quod primum fuit generalis Synodus Orientalis imperii, & postmodum accedente Damasi & Occidentalis Concilii consensu, evasit orbis christiani Synodus.

ARTICULUS V.

De Diodoro Tarfensi & Theodoro Mopsuestie Episcopo.

§. I.

De Diodoro.

Diodorus sub Valente Imperatore fuit de clero Meletii Antiocheni, & quidem, ut omnino fas est coniecere, presbyter, qui unà cum Flaviano, Meletii pariter presbytero, cum pastor eorum Meletius iussu Valentis exularet in Armenia, curam gregis egit, ut refert Theodoretus lib. 4. hist. Eccl. c. 25. ubi de Diodoro sic loquitur: *Diodorus quidem sapientissimus & fortissimus, quasi fluvius quidam limpidus ac spatiosus, proprio quidem gregi aquationem prebebat: adversariorum autem blasphemias submergebat. At generis quidem sui nobilitatem nullatenus considerabat: Simonnet Theol. Tom. II.*

arumnas autem pro fidei defensione libenti animo tolerabat. Quare ob sua bona in Ecclesiam Antiochiam merita episcopalem dignitatem consecutus est. Nam Valente violenta morte sublato, Meletius ab exilio revocatus, Diodorum, qui in gravissima illa (quam Valens adversus orthodoxos excitavit) tempestate navem Ecclesiae incolumem servaverat, Tarfensem Episcopum constituit, & Cilicum ei provincia commendavit, seu Ciliciæ metropolim fecit. Quod ratum habuit Constantinopolitana Synodus; cui Diodorus interfuit.

Diodorum acerrimum Nicænæ fidei defensorem extitisse, testis est Sozomenus lib. 7. hist. ubi refert c. 7. Diodorum cum aliis orthodoxis Episcopis, qui Theodosio eos convocante, Constantinopoli convenerant, contendisse, ut Omæusiani Episcopi Filium Patri consubstantialem confiterentur. Et cap. 9. ab Imperatore Theodosio lege sancitum esse, ut in Oriente Ecclesiæ traderentur Episcopis illis, qui communicarent cum Diodoro Tarfensi & Pelagio Laodiceno.

Luculentum orthodoxæ sicut & sanctimonie Diodori testimonium reddit S. Basilii epist. 82. ad Patrophilum Episcopum. Porro, inquit, Diodorum, tanquam beati Silvani alumnum primum suscepimus, nunc verò diligimus & complectimur propter sermonis quam habet gratiam, per quam multi eorum, qui virum audiunt, meliores redduntur. Ex quibus verbis colligimus Diodorum & Omæusianorum Episcoporum communionem habuisse, & plurimos adhortationibus suis ad sanctiorem vitæ rationem adduxisse: quod confirmat Socrates, cum ait, Diodorum præfuisse monasterio, & sub eo Joanne Chrylostomum, Theodorum, qui Mopsuestiæ, & Maximum; qui Seleucia postea Episcopus fuit, monasticam vitam didicisse. Ibidem porro testatur Socrates, Diodorum postquam ad Episcopatum promotus fuit, multos conscripsisse libros, quibus Scripturas sacras, allegorica interpretatione postposita, literaliter interpretatus est.

Cyrillus è contra (Alexandrinum dico) Diodorum non uno loco graviter exagitat. Nam in epistola sua Joannem Antiochenum & ejus Synodum dicit, Diodorum scriptis suis apertè Verbi Dei incarnationem impugnare. Infames autem, inquit, opiniones Diodori, ac Theodori, & aliorum quorundam quos non laudare satius erat, ne quid gravius dicam, propterea, quod plenis quodammodo velis adversus Christi gloriam ferantur, nemo, &c. Et in epistola sua ad Successum Episcopum, explicans quomodo Diodorus scriptis suis Verbi Dei impugnet incarnationem, sic ait: *Diodorus quidam, sancti Spiritus olim impugnator, ut ajunt, cum orthodoxorum Ecclesia communicavit. Hic deposita, ut putavit, Macedoniana hæresis labe, in alterius morbi vim incidit. Sensit enim ac scripsit, alterum seorsim esse Filium eum qui ex semine David ex sancta Virgine Deique Matre natus est, alterum rursus privatim Filium illud ex Deo Patre Verbum. Qui (Diodorus) sub ovina pelle quodammodo lupum contegens, unum se Christum dicere simulat: sed cum referat quidem hoc nomen ad solum illud ex Deo Patre genitum Verbum Filium unigenitum, ipsum quoque (qui est) ex semine David, filium appellat: sed tanquam gratia loco nomen hoc ei tribuit, utpote qui illi, qui secundum veritatem filius est, unitus sit. Unitus autem, non ut nos asserimus (substantialiter & hypostaticè) sed secundum solam, dignitatem, & secundum auctoritatem, & secundum honoris aequalitatem.*

Juxta Cyrillum igitur, Diodorus in scriptis suis asseruit duos esse filios seorsim subsistentes, quorum proinde uterque propriam haberet hypostasim; primum ex solo Patre Deo ab æterno, secundum ex sola Matre Virgine in tempore genitum; primum esse propriè & natura, secundum verò impropriè tantum & gratia Filium Dei; primum esse Filium, Dei, quia est de substantia Patris, secundum, quia primò unitus est moraliter, per communionem ejusdem dignitatis, auctoritatis, & honoris; unum denique

Ee Chri-

Theod. lib. 5. hist. c. 4.

Soc. lib. 5. cap. 8.

Lib. 6. hist. Eccl. cap. 3.

Tom. 5. parte 2. pag. 195. epist.

Pag. 135. epist.

F. Tom. 2. Conc. pag. 294.

Christum esse, non duos, non quia unica est duarum naturarum, divina & humana, hypostasis seu persona, sed quia Verbum Dei unigenitum est.

Porrò S. Cyrillum, cum sic Diodori circa æconomiam incarnationis exponit doctrinam, aut ejus scripta non legisset, aut mentitum esse, nefas esset asserere. Quare omnino dicendum videtur, Diodorum, cum Appollinaristas acriter insectaretur, imprudenter prolapsum esse in oppositum errorem. Quod adhuc probari potest ex Leontii Byzantini tertio contra Nestorium libro ubi referuntur aliquot Diodori fragmenta, quibus præfati errores continentur. Item ex alio ejusdem Leontii libro adversus Falsarios, ubi Appollinarista ejusdem referuntur lacinia aliquot, ex quibus convinci potest Diodorus, negasse physicam & substantialem Verbis cum humanitate unionem. Quare existimandum est Diodorum, cum Basilium ad Patrophilum scribebat, aut nondum contra Apollinaristas scripsisse, aut certe quæ scripsit ad Basilium non pervenisse. Quod autem Diodorus non nisi post Constantinopolitanam Synodum, cui ipse interfuit, quæ Appollinarista damnavit, adeoque non nisi post obitum Basilii contra hosce hæreticos scripserit, propter ipsa Basilii verba, à nobis relata, facile credimus.

Quantum attinet ad Spiritus sancti divinitatem, quod obiter notamus, Cyrillo Diodorum illam impugnasse asserenti assentiri non possumus, eique Basilium opponimus, qui de Diodoro ut homine pio & catholico loquitur loco à nobis laudato. Præterea, ex eo quod Diodorus alumnus fuerit Silvanii Tarsensis, qui unus ex Omæusianis Episcopis fuit, aliud argui non potest, quam quod aliquandiu adhæserit factioni Omæusianorum. Unde non sequitur eum aliquando Macedonianæ hæresis tabe infectum fuisse: neque enim Omæusiani cum Macedonianis confundendi sunt, quia non omnes Episcopi, qui omæosion, omæosio repudiato, defenderunt, Macedonio post abdicationem suam Spiritui sancto bellum indicenti nomen dedere, quod de Silvano satis probat honorifica illius mentio, à Basilio divinitatis Spiritus sancti acerrimo defensore facta.

§. II.

De Theodoro.

Theodorus Joannis cognomento Chrysostomi, & Maximi, qui postea Seleuciæ in Iliaria Episcopus fuit, condiscipulus, cum illis auditor fuit primum Libanii Rhetoris & Sophistæ gentilis, deinde mortuo Libanio, Diodori Tarsensis, sub quo didicerunt & egerunt vitam monasticam, cujus postmodum pertæsus Theodorus rediit ad communem vivendi rationem, & de uxore duceba cogitare cepit, atque ut erat multiplici eruditione præditus, edito libello, propositi sui mutationem veterum exemplis confirmare conatus est. Hoc cum Joannes intellexisset, ad eum hortatricem scripsit epistolam, qua persuasus Theodorus, factique poenitens, relictis facultatibus, & nuncio nuptiis remisso, ad pristinum philosophandi genus regressus est; Fratrem habuit Polychronium nomine, quem scribit Theodoretus Apamensem Ecclesiam egregie administrasse, emendatissime viræ splendorem conjungendo cum sermonis gratia ac venustate. Ipse verò factus Mopluæstia Episcopus postquam annos sex & triginta Episcopatum gesserat, & contra Arianos, Eunomianos, & Appollinaristas strenue & assidue decertasset, Theodoro Antiochenam Ecclesiam gubernante, vivendi finem fecit.

Intemperatus Theodori laudator Theodoretus Theodorum vocat totius Ecclesiæ Doctorem, & addit eum hæreticos, Arianos scilicet, Eunomianos, & Appollinaristas profligando, ovibus Christi optimum pabulum præbere. Cyrillus verò è contra in epistola ad Joannem Antiochenum dicit Theodorum in scriptis suis plenis quodammodo velis adversus Christi gloriam referri. In epistola ad Accacium melitenensem ait, Theodorum & Nestorium ex uno velut ore lo-

qui; & unum mala doctrinæ ex corde suo venenum evomere. In epistola ad clericos & Lamponem presbyterum scribit, Theodorum in suis de incarnatione codicibus blasphemias Nestorii blasphemias multo peiores posuisse. Denique in epistola ad Proclum Constantinopolitanum hæc habet: *In conscriptis ejus (Theodori) invenimus quædam nefarie dicta, & nimia plena blasphemia... Sciat verò tua Sanctitas, quod prolata apud sanctam Synodum (Ephesinam) expositione ab eo (Theodoro) composita, sicut dicebant qui protulerunt, nihil sanum habente, reprobavit eam sancta Synodus, utpote perveris plenam intellectibus, & Nestorianam impietatem quasi effluentem.*

Quod autem revera Theodori scripta blasphemias adversus dominicam Incarnationem referat fuerint, clarum est ex fragmentis ejus, quæ supersunt, & referuntur in collatione quarta & quinta œcumenicæ Synodi quintæ, ex quibus aliqua exempli gratia excerptimus. Lib. 2. de incarnatione negabat Filium Virginis & Dei Verbum esse unum & idem suppositum. *Homo, inquit, homini consubstantialis est, Deus autem Deo consubstantialis est. Quomodo igitur homo & Deus unum per unitatem esse potest, qui salvificat & salvificatur, qui ante secula est, & qui ex Maria apparuit?*

Imò in interpretatione octavi Psalmi disertis verbis asserbat Verbum Dei & Filium Virginis esse duo supposita, inter se distincta, & planè diversa. *Quomodo, inquit, non manifestum, quod alterum quidem nos divina Scriptura docet evidenter, esse Deum Verbum, alterum verò hominem, & multam eorum esse nobis ostendit differentiam? Nam iste quidem (Filius Dei) memorat, ille autem (Filius Virginis) memoriam meretur: & iste quidem (Filius Dei) visitat, alter autem (Filius Virginis) cum visitationem meretur, beatus dicitur, &c.*

In interpretatione Evangelii secundum Joannem libro sexto dicebat Filium Virginis esse templum Verbi. *Hoc quidem, inquit, quod est: ad Patrem meum & Patrem vestrum, Deum meum & Deum vestrum: Nemo sic demens est, ut alii cuidam convenire diceret, nisi in templo Dei Verbi assumpto pro nostra salute homini, qui & mortuus est, & resurrexit, &c.* Unde consequenter libro quarto contra Apollinarium agebat, Verbum & Filium Virginis esse duo supposita tam inter se distincta & diversa, quam templum, & is qui habitat in templo. *Age, inquit, omnia simul confundamus, & nulla jam sit discretio nec Dei forma nec servi forme, nec Dei templi, nec ejus qui in templo habitavit, &c.* Ex his

Asserbat, non Deum Verbum, sed purum hominem in tempore natum esse ex Virgine: sic enim loquebatur in libro tertio contra Appollinarium: *Non est quidem demens, Deum ex Virgine natum esse dicere... non id quod natum est ex Virgine, Deus est ex Deo consubstantialis Patri... natus est ex Virgine, qui ex substantia Virginis constat, non Deus Verbum ex Maria natus est. Natus autem est ex Maria, qui ex semine est David. Non Deus Verbum ex muliere natus est, sed natus ex muliere, qui virtute sancti Spiritus plasmatus est in ea, &c.* Superius dixerat: *Non tamen existimandum nobis est, Deum de Virgine natum esse; nisi forte idem existimandum nobis est, & quod natum est, & quod est in nato templo (supple ad mentem ejus) quod tamen non nisi falsè & absurdè, vel saltem non nisi improprie & abusive à nobis existimari potest. Quare Verbum Deus, ex eo quod fuerit in templo ex Virgine nato, aut omnino non potest, aut ad summum non potest nisi improprie & abusive dici natum ex Virgine, Hinc*

Mariam non solum hominis, sed etiam Dei Matrem dici posse concedebat, proprie quidem hominis, improprie verò & abusive Dei; vel, ut loquebatur, natura quidem hominis, relatione verò Dei, sic enim agebat in libro duodecimo de incarn. *Cum ergo interrogent: hominis genitrix, aut Dei genitrix Maria? Dicatur à nobis: utraque: unum quidem natura*

Tom. 9. Bib.
lioth. Pat.
pag. 711.

Tom. 5.
Cous.

Pag. 448.

Pag. 441.

Pag. 440.

Pag. 438.

Pag. 436.

Pag. 447.

Socrat. lib.
6. hist. c. 3.
Sozom. lib.
8. hist. c. 3.
Theod. lib.
5. hist. Eccl.
40.

Ibid.

Ibid.

pag. 456.

pag. 447.

P28. 454.

pag. 455.

Ec 2 verò ,

verò, ut Persis & Armenis, Theodorum & ejus scripta ut blasphemis plena infamantibus. Parent hæc partim ex epistolis, quas tunc temporis scripserunt S. Cyrillus & alii Episcopi in causa Theodori, partim ex libellis contra eundem Theodorum oblatis Proclo Constantinopolitano, & ex ejusdem Procli tomo adversus Theodori dogmata conscripto, & ad Armenios transmissio.

Dum Nestorii discipuli, eo tacito vel etiam ore tenus palam rejecto, in ejus doctrina Theodori & Diodori Tarsensis auctoritate confirmanda operam omnem collocant, à Persis, Armenis, & aliarum gentium Episcopis Constantinopolim veniunt legati ad Proclum Patriarcham, à quo, oblatis ei libellis, efflagitant, ut ipse nominatim Theodorus cum suis scriptis & fautoribus anathematizetur. *Petimus, inquit, quatenus fiat unitas vestra contra Theodorum, & sacrilega capitula & dogmata ejus, & eorum qui similia sapiunt vel docent; & sicut Domino placuit condemnari manifeste & nominatim in Epheso ab universali Synodo sacrilegum Nestorium, sic per vos etiam antea condemnatum sine nomine, sacrilegiorem in varia impietate Theodorum nominatim condemnari, & eos qui secundum impiissimam ejus expositionem hætenus in Syria & Cilicia sapiunt & docent.*

Proclus, qui anno 434. sedem Constantinopolitanam obtinuit, anno sequenti, præfatis libellis permotus, tomum adversus Theodori errores conscripsit, & transmisit ad Armenios. Librum eundem, subjectis ei capitulis quibusdam, quæ collecta fuerant ex Theodori codicibus, & consonantem Nestorii dogmatibus doctrinam continebant, misit ad Joannem Antiochenum, suis & Imperatoris Theodosii litteris adhortans eum, ut collecta Synodo, dicta capitula anathemate notaret. Joannes, qui cum Nestorio Theodori auditor fuerat, frequentissimam convocavit Synodum, quæ de capitulis à Proclo transmissis nequidem inquiri passa est. Joannes itaque cum suis Episcopis ad Patriarcham Constantinopolitanum & Imperatorem, nullo præmisso examine, libros Theodori nihil reprehendendum habere rescripsit.

Quin etiam ad Cyrillum Alexandrinum scribere epistolam, in qua probato quidem Procli tomo, graviter improbant consilium ejus de anathematizandis capitulis Theodori, cui acriter patrocinantur, asserendo eum in episcopatu & communione Ecclesiæ decessisse, contra Arianos & alios hæreticos milles decertasse, & de illis triumphasse, similia circa Verbi Dei Incarnationem scripsisse orthodoxos alios Patres, ut Athanasium, Basilium, Gregorium utrumque, Nazianzenum scilicet & Nyssenum, &c. Si quæ in scriptis ejus suspiciosa videntur, ex aliis corrigi, & sensum catholicum suscipere facile posse; magnum esse per Orientem nomen illius, adeoque non posse eum damnari sine magna Ecclesiarum Orientalium perturbatione, &c. Similia porro ad Proclum pro Theodoro & scriptis ejus à Joanne scripta fuisse, dubium esse non potest.

Acceptis ab Antiochena Synodo litteris permotus Cyrillus Proclum à Theodoro & libris ejus nominatim anathemati subjiciendis dehortatus est, data ad eum epistola in qua aiebat, damnatis Nestorii blasphemis, similes Theodori blasphemias sufficienter damnatas videri; Theodori & scriptorum ejus magnam esse apud Orientales exultationem, adeoque expressam eorum condemnationem Orientalibus vehementer displicituram, nec imprudenter timeri ne pluribus ruinæ occasio fiat, & nondum in orthodoxa fide confirmati, ad Nestorianam, quam ejurant, impietatem redeant; Ephesinam ipsam Synodum, anathematizando nefarium Theodori symbolum, nullam viri mentionem fecisse, neque ipsum nominatim anathemati subjecisse, & hac usam esse economiam, ne quidam ad existimationem viri respectantes, seipso ab Ecclesia separarent. Cyrillo auscultavit Proclus, sicque tunc Theodorus anathema, quo dignus erat, effugit.

Eodem tempore Cyrillus rescripserat ad Joannem &

ejus Synodum, breviter exponens orthodoxam Incarnationis fidem, admonens ne infames Diodori & Theodori opiniones attribuerent orthodoxis Patribus Athanasio, Basilio, &c. obsecrans denique, ut clericis suis præciperent, ne alia loquerentur, præter ea quæ in Synodo Ephesina definita fuerant, sed potius ut rectæ fidei confessionem tenerent, maxime verò ne de rebus hujusmodi facile sermonem miscerent. At cum postmodum certior factus est, malum grassari Oriente; Orientales Episcopos, dum simulant, ea se quæ Nestorii sunt, odisse, impiam ejus doctrinam alio restaurare modo, Theodorum scilicet & ejus scripta publicè venditando; populos denique ita infatuatos, ut exclamarent in Ecclesiis: Crescat fides Theodori, sic credimus, sicut Theodorus; ex Diodori & Theodori libris de incarnatione, vel potius contraincarnationem Verbi scriptis aliquot capita excerptit, eaque tribus libris confutavit, *Declans ubique abominationis plenam esse eorum (Diodori & Theodori) sectam; Theodorumque & hæreticum & impium, & super Paganos & super Judæos blasphemum esse ostendens. Theodori tamen patrociniū suscepit Theodoretus contra Cyrillum, cui pro illo respondit iracundè & intemperanter.*

Sub idem sanè tempus Cyrillus ad Imperatorem Theodosium scripsit epistolam, in qua hæc inter alia dicebat: *Theodorus quidam fuit, & ante eum Diodorus... isti Nestorii impietatis patres fuerunt. In suis enim libris... immaniter blasphemaverunt contra Christum... Voluit impius Nestorius quæ sunt illorum, in medium proferre, & expulsus est à Deo de sacra aula. Cum vero anathemati subjecissent dicta Nestorii, aliqui Orientis Episcoporum alio modo iterum ea introducunt, admirantes scripta Theodori, & dicentes eum recta sapuisse, & consonantia sanctis Patribus nostris, Athanasio, & Gregorio, & Basilio: mentiuntur verò contra sanctos viros: scripserunt enim quæ Theodori & Nestorii blasphemias impugnant. Sed*

Quidni contra eos, qui asserunt in legem, quam contra Nestorium post Synodum Ephesinam Theodosius junior tulerat, & qua jubebatur eos, qui Nestorii impietatem sequerentur, Simonianos nominari, librolque omne Nestoriana tabe infectos diligenter conquiri igni tradendos &c. nomina Diodori & Theodori inserta non fuisse nisi post quintam Synodum, auctoritate Justiniani Imperatoris, quidni, inquam, dicatur Theodosius Cyrilli & aliorum orthodoxorum litteris, adnitere Proclo, adductus esse, ut cum plurimi in Oriente Episcopi Diodori & Theodori scriptis ad infirmendam Ephesinæ Synodi definitionem abuterentur, ea lege, quam contra Nestorium tulerat, Nestorii nomini nomina Diodori & Theodori juberet adjici. Et verò dicere quod Diodorus privaræ manus opera irrepserit, divinæ est, & nulla probabilitate dici potest, quod Diodorum inferuerit Justinianus; cum eo tempore de Diodoro nulla fuerit instituta quæstio. Ergo superest, ut uterque, Diodorus & Theodorus, Nestorio, qui communem cum illis habebat causam, & communes blasphemias, dicatur additus esse iussu & auctoritate Theodosii.

Theodorum Ecclesiæ Mopsuestenæ diptychis erasum, & Cyrillum Alexandrinum ejus loco positum fuisse multò ante annum 600. dubitare non finit Synodus Mopsuestena, cujus acta referuntur in collatione 5. Synodi V. Sed quo præcisè tempore hoc contigerit, definiri non potest. Factum esse aliquantò post S. Cyrilli obitum circa annum 450. facile conjicimus ex testimonio Martyrii Ecclesiæ Mopsuestenæ presbyteri, qui anno circiter 490. jam erat in clero ordinatus, & juratus deponit se neque scire, neque audivisse quod recitatus est Theodorus in sacris diptychis.

Denique Ecclesiæ, quæ Theodorum centum & amplius ab exortis de illo contentionibus annos dispensativè toleraverat, illum tandem cum scriptis suis subjecit anathemati anno 553. in quinta Synodo collat. 8. cap. 12. his verbis: *Si quis defendit impium Theodorum, & impia ejus conscripta... & non anathematizat*

Tom. 5.
Conc. pag.
469.

Tom. 3.
Conc. pag.
1217. &
seq.

Tom. 5.
Conc. pag.
467.

Tom. 3.
Conc. pag.
1257.

Apud Cy-
rill. rom. 5.
pag. 192. epist.

Tom. 5.
Conc. pag.
487.

Tom.
part. 2. pag.
199. epist.

Tom. 5.
Conc. pag.
487.

Tom. 58.
part. 2. pa-
194. epist.

Cyrl. ad
Accacium
Melit. tom.
5. Conc.
pag. 484.

Tom. 5.
Conc. pag.
487.

pag. 473.
& 4.

Tom. 5.
Conc. pag.
485.

Tom. 3.
Conc. pag.
1259.

Tom. 5.
Conc. pag.
471.

Tom. 5.
Conc. pag.
492. & seq.

Pag. 495.

Pag. 578.

tit ut eum, & impia ejus conscripta, & omnes qui suscipiunt, vel defendunt eum, & dicunt orthodoxe eum exposuisse, & qui scripserunt pro eo & eadem illi sa- puerunt, &c. Talis anathema sit.

ARTICULUS VI.

De Nestorio.

Theodoret.
lib. 4. hær.
fab. in Ne-
stor.

Nestorius Germanicia Syria oppidulo oriundus, postquam varia peragrasset loca, Antiochia se- dem fixit. Ibi pocedente tempore in clerum admis- sus, ad presbyteratus gradum postmodum promotus est. In liberalibus disciplinis mediocriter eruditus, apud inconsideratum vulgus plurimum valebat cano- ra quam diligenter exercuerat, voce, & expedita facundia. Fulca veste indutus, & vultu ad tristitiam composito incedebat, corporis pallore ciborum ab- stinentia laudem aucupans. Raro prodibat in publi- cum, sed solitarius domi manebat, in libris versan- dis assiduus: *Hoc habito*, inquit, *Thodoreus, & hac simulatione multos inescans* (seu ludificans) *ma- gnâ etatis sue partem peregit, ut Christianus vide- retur, magis quam ut esset, persequens, & Christi glo- ria suam præferens*. Quare cum populum docendi mi- nus suscepisset, non studuit ea dicere quæ animabus excolendis & ad Christianam pietatem informandis idonea essent, sed quæ imprudentis vulgi aures de- mulcere, ejusque plausum possent conciliare, quod & affectus est.

Socrat. lib.
7. hist. c. 28.
& 29.

Sisinnio, qui Attico in Episcopatu Constantino- politano successerat, anno 427. desinente vita fun- do, & in ejus locum multis Philippum presbyte- rum, nec paucioribus Proclum, quem Sizinus Ci- zicenorum Episcopum ordinaverat, quique ab illis non receptus, in clero Constantinopolitano reman- serat, subrogari summo studio contententibus, latius Imperatori visum est, peregrinum hominem Antio- chia evocare, Nestorium scilicet, ut virum sanctum, & docendis populis maximè idoneum.

Id. eod. lib.
c. 29.

Post tres igitur menses, jubente Theodosio juniore, Constantinopolim adducitur Nestorius, ætate senex, sed vanæ gloriæ cupiditate juvenis, lupus sub ovina pelle latens, illaudabilis, sed tamen à plurimis ob af- fectatam præsertim temperantiam laudatus. Anno 428. Aprilis die 10. ordinatus Episcopus, illic coram universo populo Imperatorem sic affatus est: *Da mihi terram hereticis purgatam, & ego vobis coelum retribuam. Mecum hereticos debella, ego Persas tecum debellabo*. Ventosam hanc vocem cum plausu excepit vulgus imprudens, cui invisi erant hæretici, at sapientibus talem se Nestorius, qualis re ipsa erat intrinsecus, hoc est, levi, inanis gloriæ cupidi & præcipitis animi hominem probavit, quippe qui aqua civitatis vix ac ne vix quidem delibata, acerrimum se persecutorem ostenderet, innumerique extrema quæque minitaretur.

c. 29.

Pontificatus dignitate Nestorius, ut cum Theodo- reto loquar, velut tyrannide arrepta, quinto post ordi- nationem suam die, ut pergit narrare Socrates, lo- cum, in quo Arianæ secretos conventus agebant, ever- tere aggressus, eos adduxit in desperationem, sic ut ipsi in illam suam sacram ædem iniecerint ignem, quo vicinæ domus deflagrarent, quam ob rem eum Incendiarium vocarunt non heretici modò, sed etiam Catholici. A Novarianis vexandis primariorum viro- rum admonitionibus agrè deteritus est. Magnis per Asiam, Lydiam, & Cariam Quartadecimanos affectu calamitatis, plurimique ejus causa, seditione facta, Miletæ & Sardibus interiere. In Helleponto per Anto- nium quendam, Germæ civitatis Episcopum, Ma- cedonianis acerbè exagitavit. Hi vexatione aliquan- diu patienter tolerata, cum Antonius Nestorio mo- rem gerens, eos vehementius persequi instituisset, spe salutis abiecta, illum interemerunt, in cujus secleris poenam, suadente Nestorio, Macedonianis Ecclesias suas addemit Imperator, nec tamen, nisi pauci ad ve- ram Ecclesiam, relicta hæresi, sese contulere.

Id. eod. lib.
c. 38.

Simonnet Theol. Tom. II.

Lib. 7. cap.
32.

Dum sic Nestorius inconsideratè & contra episco- pam mansuetudinem modis omnibus insectatur hæreti- cos, hæreticus ipse, fit imò & hæresiarcha. Rem sic narrat Socrates, Anastasius quidam præbyter, quem Nestorius secum Antiochia abduxerat, & cujus in rebus gerendis utebatur consilio, quadam, die cum in Ecclesia doceret præsentem Nestorio, hæc protulit verba: *Nemo Mariam vocet Deiparam. Maria enim homo fuit. Ex homine autem Deus nasci non potest*. Multi tam ex clero quàm ex plebe, qui ade- rant, hac blasphemia conturbatis, ingens in Ecclesia tumultus exortus est nec tamen Nestorius Anastasium coegit ad palinodiam; è contra verò & tunc postea in concionibus suis quod dixerat Anastasius confir- mare, & contra Deiparæ vocem disputare non destitit. Socrati planè consentit Evagrius, lib. 1. hi- stor. cap. 2. ubi addit Nestorium, cum profisceretur Constantinopolim: Mopsuestia transisse, ibique cum Theodoro congressum, audita illius doctrina, à recta pietate deflexisse. At jam aliàs Theodori auditor fue- rat Nestorius, venenumque altis visceribus demiserat. Quidni ergo potius dicatur cum Theodoro delibera- se de publicanda tandem hæresi, quod à se fausto exi- tu factum iri sperabat, postquam regiæ urbis Epis- copatum adeptus esset?

Hoc Anastasii factum, quod post Socratem & Eva- grium commemoravimus, non meminit S. Cyrillus, sed aliud simile, aut etiam pejus Dorothei cujusdam enarrat in sua ad Celestinum Pontificem contra Ne- storium epistola. *Erant*, inquit, *Episcopus quidam, Dorotheus nomine, Constantinopoli, eadem quæ Ne- storius sapiens & sentiens, vir questus causa adulationi impensè deditus, linguaque ad temeritatem usque, ut scriptum est, promptus. Hic dum frequens esset in Ecclesia populus, reverendissimo Nestorio in cathedra Constantinopolitana Ecclesiæ sedente, surrexit, & ma- gna clataque voce inclamare ausus est: Si quis Mariam Deiparam dixerit, anathema sit. Mox ingens univer- si populi clamor, & discessio consecuta est. Nec solum contituit (Nestorius, ut S. Cyrillus narrat in alia episto- la) cum hec illum loquentem audiret, verum eundem quoque ipsam ad mysticam communionem mox admif- sit, mysteriorumque participem effecit. Quod etiam testatur idem Cyrillus sub finem citatæ ad Celesti- num epistolæ, ubi ait, memoratum Dorotheum ut sic loqueretur, à Nestorio fuisse inductum, subor- natumque.*

Tom. 3.
Conc. pag.
341.

Tom. 3.
Conc. pag.
341.

Hoc autem factum Dorothei non pugnat cum Ana- stasii facto: utrumque enim potuit contingere, & fa- cilè credimus contingisse, sed diverso tempore: sicut Anastasius prælocutus fuerit, & quasi præluserit fabu- læ; unde nec tam durè locutus est: Dorotheus verò non nisi postea, cum ageretur tragedia, & hinc inde animi incaluerant, in blasphemum suum ana- thema eruperit. Hoc apertè S. Cyrillus significat in sua ad Celestinum epistola, ubi ait: *Cum verò fore sperabamus, ut medicinam admitteret, atque ab iis, quæ contra Christum docuerat, abstergeret; comperimus hac nos spe frustratos esse, cum tale quid contingis- set. Erat Episcopus quidam, &c. ut supra. Jam igitur contra Christum & Matrem ejus publicè insurre- xerat Nestorius; jam ea de re ad Nestorium Cyrillus scripserat, illumque per litteras suas hortatus fuerat, ut à perversa illa doctrina, quam publicè tradebat, resipiscere, cum Dorotheus, ab eo inductus & subor- natus, in Ecclesia coram frequenti populo protulit anathema adversus eos, qui Mariam Deiparam dice- rent. Et tunc primum omnem emendationis Nestorii spem deposuit Cyrillus, cum tale Dorothei facinus, & Nestorii conniventiam auditione accepit.*

Tom. 3.
Conc. pag.
328. & 9.

Ante hæc homilia Nestorii, quas in Ecclesiâ Con- stantinopolitana publicè recitavit, & in quibus de, vel potius contra incarnationem differebat, ab ejus gregalibus, sumptibus non exiguis passim dispersæ fue- runt, & in Egyptum usque perlata. *Ubi autem leves quosdam homines in errorem abductos, retinebat ille (Ne- storius) sentiret & loqueretur, an secus, anxie inter se disquirere cognovit Cyrillus, metuens ne*

Tom. 3.
Conc. col.
341. & 4.

Ec 3 forte

forte morbi contagium in simpliciorum mentibus altiores radices paulatim ageret, ad Egypti monasteria generalem epistolam scripsit, nutantesque in recta fide confirmavit. Cujus quidem epistola exempla ad Constantinopolitanam urbem deportata, ibidemque lecta, tanto adjumento fuerunt, ut plurimi è magistratu ejus rei causa per litteras Cyrillo gratias egerint.

Hæc Cyrilli ad monachos epistola, quam Alexandrini quidam circumferebant, in furorem egit Nestorium; qui exinde cæpit ad perdendum Cyrillum nullum non movere lapidem. Quod cum à viris fide dignis, qui Constantinopoli Alexandriam venerant, reicivisset Cyrillus, ad Nestorium dedit litteras, in quibus ait, non à se, sed ab illo Ecclesias esse turbatas; plurimos scriptis ejus seductos jam esse; catholica veritate in eminenti periculo posita, se tacere non potuisse. Cum ergo, inquit, pietas tua hanc murmurandi necessitatem attulerit, quo quæso jure me incusat? Cur obis in me flagrat? Cur temere me allatrat? Cur potius emendata oratione orbis offensionem non sanat? Tum sic eum adhortatur: Ne graveris, obsecro, iis qui non leviter offensi sunt, unam hanc Theotocos vocem largiri, sacramque Virginem Deiparam appellare. Denique hæc verba Apostolico viro planè digna subiicit: Certò autem pietas tua persuasum habeat, nos & vincula, & carceres, & cetera omnia ejusmodi incommoda, quin & ipsum quoque vitæ discrimen propter Christi fidem adire paratos esse.

His Cyrilli litteris per Lamponem presbyterum acceptis, vix adduci potuit fastidiosus Hæresiarcha, ut redderet brevissimas, & arrogantiam hominis spirantes, quibus prodebat exarcebatum animum, & obfirmatum in hæresi propositum. Nihil igitur minus perrexit Nestorius cum Cyrillo agere hostiliter tum per se, tum per sceleratissimos quosdam, qui ad eum Alexandria transfugerant, homines. Quod probè sciens Cyrillus, sed flocci faciens quæ adversus eum machinabantur adversarii, Deoque qui omnia potest & movet, omnia committens, alteram rursus epistolam, quæ rectæ fidei accuratissimam expositionem brevi compendio complecteretur, ad Nestorium exaravit, hortans obtestansque, ut ad modum, quem epistola præfinit, sapiat & loquatur. Hæc porro secunda Cyrilli ad Nestorium epistola postmodum in Ephesina Synodo lecta fuit, atque unanimi Patrum consensu approbata.

Hæc secunda epistola apud Nestorium non plus profecit Cyrillus, quam prima, sed è contra perverissimum animum exulceravit magis. Nestorius itaque ad Cyrillum reddidit litteras arrogantia plenas, quæ postmodum in Ephesina Synodo lectæ, uno omnium ore anathematizatae fuerunt, ut blasphemias referat. In his porro litteris homo indoctus æquè ac superbus, doctorem ætatis illius longè maximum, hoc est, ut ajunt, *Sus Minervam*, docere aggreditur; miserabiliter differens torum suæ hæreseos virus evomit; orthodoxos ut Apollinaristas, Arianos, & Manichæos calumniosè traducit, denique sibimet ipsi putidè plaudens, apertè & inverecundè mentitur dogmata sua placere Imperatori, & in dies crescere & augeri multitudinem eorum, qui eam amplectuntur. Nam, ut Cyrillus in sua ad Celestinum epistola narrat: Plebs Constantinopolitana (levibus quibusdam vanisque hominibus, & iis qui Nestorio adulabantur, duntaxat exceptis) à Synaxi abstinebat. Abstinebant ab eadem omnia penè monasteria, eorumque Archimandrite, Abstinebat & magna quoque pars senatus, verentes ne ipsomet, & illis quoque quos, Antiochia discedens, inde secum abduxerat, quidvis perversum evomentibus, aliquod in fide detrimentum acciperent.

Dum ita cives Constantinopolitanos sponte & carerebatum ad se confluerent, Nestorius, & suorum, pro hæreticorum more, multitudinem venditabat, paucitatis eorum conficius furebat Constantinopoli, plagas, exilia, carceres minitendo iis, qui eum eo communicare renuerent; nec dici potest, quanta populum, clericos, & monachos immanitate

vexarit. Conjecturam habemus in Celestini ad clerum & populum Constantinopolitanum epistola, in qua sic ait Pontifex: *Indixit injurias* (Nestorius) *indixit exilia, ille* (Christus) *in suis hæc passus est, quem suscepisse pro nobis hominem* (Nestorius) *differtur*. Superius dixerat: *Fratris & Coepiscopi mei Cyrilli per fratrem meum Possidonium diaconum ad me directæ relatio, ea contra vos agi loquitur, quæ potest in Ecclesia membra agere, qui ejus capiti non perperit*. Nemo impunè Nestorio sese opponebat. Populus ad laica tribunalia trahebatur, & flagris crudeliter cadebatur. Clerici excommunicabantur, exautorabantur. Monachi virgis discabantur, fame encabantur, vinculis ferreis onerabantur, derudebantur in carceres. Aliqui publicè caesi & flagris dissecis in exilium pellebantur. Pecuniis & corruptorum quorundam hominum potentia fretus, proculcatis juriis omnibus, nihil non audebat Nestorius contra orthodoxos sub oculis Imperatoris ipsius, ab aulicis quibusdam, quos sibi devinxerat Hæresiarcha, delusi. Confule supplicationem Basilii diaconi.

Nestorius rabiè adinstar lupi gregem suum dilanians, arrogantia illa, quæ mortales omnes vilipendebat, dementatus, in ipem venit ad partem suam trahendi Romanum Pontificem Celestinum. Scribit igitur semel atque iterum ad Celestinum, primum omnium fingens nescire se quid tenendum esset de Juliano & aliis Episcopis Pelagianis, qui tunc Constantinopoli aderant (eum tamen ignorare non posset eos à Sisinnio decessore suo fuisse rejectos, & ad Attico, cui Sisinnius successerat, in Constantinopolitana Synodo damnatos) & naviter mentiens asserendo Episcopos illos à se receptos non esse, cum tamen illos apud se haberet, & cum illis communicaret.

Suum in veritate catholicam studium commendat, suamque severitatem cum lenitate conjunctam erga ægros, hoc est, orthodoxos, quos Apollinarij & Arii morbo laborare calumniatur, quoque tunc infectabatur immaniter. Et postquam Catholicis absurdissimos Apollinariistarum errores impudenter impiegit, addit eos audire Virginem dicere Theotocon, eamque Christotocon dicendam esse contendit, sic tamen ut permittat eam utcumque Theotocon dici, non quod sit Mater Verbi Dei, sed quod generet templum, quod Verbum Deus inseparabiliter inhabitat. Denique se pro illa sua impietate non frustra decertasse, eamque multos tandem amplexos esse gloriatur. Præter epistolas autem, quarum, stylus ventotum nescio quid ubique redolet, per Antiochum virum illustrem expositionum suarum blasphemias infartatur quaterniores misit ad Pontificem.

Eodem illo fere tempore, & aliquantò post Nestorium, ad eundem Pontificem scripsit quoque Cyrillus, cum omnem Nestorii ad sanam mentem revocandi ipem amisisset, fidemque orthodoxam cernebat in extremum discrimen adductam. In epistola sua, cujus jam meminimus, exponit nefandum Dorothæi facinus, luctuosum Ecclesiæ Constantinopolitanae statum, Nestorii in propugnanda heterodoxa doctrina pertinaciam, ardens ejus in se odium, machinationesque; & quid ipse pro defendenda veritate catholica, sanandoque Nestorio egerit. Sed & graphicè hujus Hæresiarchæ superbiam exhibet his verbis: *Se omnibus* (Episcopis) *sapienterem existimat; se solum divina Scriptura scopum attigisse, se solum Christi mysterium cognovisse opinatur*. . . . : *fastu immens, insidiisque ac sedis potentia fretus, effecturum se arbitratur, ut & nos ipsi & reliqui omnes sue sententiae subscribamus*. His porro consonat id, quod Basilii in supplicatione sua ait de eodem Nestorio: *Non Deum timeat, nullum hominem vereatur, nullum Episcopum veneratur, nullum sacerdotem aut clericum, aut sanctum monachum, aut religiosum laicum honorat; nullam penam inquis decretam formidat, nullum de-*

que, &c.

Suam ad Celestinum epistolam Cyrillus Romam misit per Possidonium diaconum, cui etiam testimonia ortho-

Eod. Tom.
col. 372. col.
369.

Eod. Tom.
col. 438. &
369.

Col. 349.

Col. 361.

Col. 350. &
369.

Col. 351.

Col. 353.

Col. 340. &
369.

Col. 344.

Eod. Tom.
col. 439.

Col. 345.

Col. 341.

orthodoxorum Patrum à se collecta, homilias Nestorii, & eas, quas ad eum scripserat, epistolas tradidit ad Pontificem perferendas. Acceptis iis quæ alterò citroque scripta & ad se transmissa fuerant, Celestinus Synodum suam convocavit, ex qua ad Nestorium scripsit epistolam apostolico vigore plenam, & qualem scribi decebat à supremo universalis Ecclesiæ Pastore, cui fratres in fide confirmandi munus à Domino commissum est. Quàm pauci essent cum Nestorio, qui tam de suorum multitudine insolente gloriabatur, ostendit his verbis: *Quo conscientia vivis, pene ab omnibus in hac civitate desertus?*

Col. 356.

Col. 356. & seq.

Postquam Nestorio prophanas novitates suas vehementer exprobat, excommunicationem ipso facto incurendam, nisi mox ad sanam redeat mentem, ei denunciat, & Hæresiarcharum exitium ob oculos ponit. Tum in fine epistolæ sententiam, per Cyrillum cui in hoc toto negotio vices suas committit intimandam, profert qua Nestorius, nisi intra decem diem, à primo innotescendum ei harum litterarum die numerandam, perfidam novitatem deposuerit, atque aperta & scripta confessione damnaverit, declaratur, hoc ipso *ab universalis Ecclesiæ catholica communione dejectus, & ad omnia quæcumque sacerdotalis auctoritatis sunt, minime idoneus.* Hæc autem postrema verba: *Et omnia quæcumque, &c.* quæ casu aliquo ex epistola ad Nestorium exciderunt, leguntur in sententia, qualis extat in calce epistolæ ab eodem Celestino ad clerum Constantinopolitanum eodem tempore scriptæ.

Col. 373.

Eod. Tom. col. 380.

Hanc autem sententiam adversus Nestorium à Celestino laram fuisse in Romana Synodo, præmissa expositione Nestorii & epistolarum manu ipsius subscriptarum sufficienti examine, testatur S. Cyrillus in sua ad Joannem Antiochenum de Nestorio epistola, in qua postquam Joannem admonuit, ab eadem Synodo ad ipsum, ad Juvenalem Hierosolymitanum, & ad Rufum Thessalonicensem, nonnullosque alios Macedoniæ Episcopos, de sententia, quam contra Nestorium tulit, litteras esse perscriptas, Joannis cum Nestorio amicitia non ignorans, & quæ postea eveniunt, quali tubodrans, sic eum alloquitur: *Jam tue pietatis fuerit, quid in rem futurum sit disingenter expendere. Nos enim sequemur, quæ illi indicaverunt. Peremur namque ne à tantorum communione excidamus.* Porro si idem veritus fuisset Joannes Antiochenus, nefandi postea schismatis scelere se ipse non polluisset; sanctissimos Episcopos, imò & Oecumenicam Synodum excommunicare non tentasset: neque in tantum veritatem catholicam, quam ipse tenebat discernere adduxisset. Sed ad rem nostram redeamus.

Col. 349.

Col. 376.

Col. 364. & seq.

Celestinus itaque ex Romana Synodo, præter eam, quam ad Nestorium exaravit, epistolam ad notificandam sententiam contra illum laram, plures alias scripsit, datas eodem tempore, nempe die 11. Augusti anno 430. unam quidem, ut par est credere, communem ad Rufum Thessalonicensem, Flavianum Philipensem, Joannem Antiochenum, & Juvenalem Hierosolymitanum, cujus epistolæ exemplum Joanni Antiocheno inscriptum extat tom. 3. CC. & alias singulares duas, unam prolixam ad clerum & populum Constantinopolitanum, in qua populum admonet, à Nestorio instauraram esse eandem illam impietatem, propter quam olim Paulus Samozatenus à catholicis sacerdotibus Antiochena sede dejectus est, adeoque sibi à falso pastore caveat, ejusque noxia paucua devitet: tum sermonem convertens ad clericos, consolatur eos, hortaturque ut in bono proposito constantes sint sanos confirmet, curent laucios; nullas præterea & irritas esse declarat excommunicationis vel depositionis sententias à Nestorio ex quo hæresim suam prædicare cepit latas; & sententiam contra illum in Synodo Romana prolatam, atque executioni per Cyrillum, cui in hoc negotio vices suas se delegasse significat, mandandam subjicit epistolæ suæ.

Altera epistola est ad Cyrillum, quem Celestinus, *Simonnet Theol. Tom. II.*

magnopere laudata prius orthodoxa ejus doctrina, eruditione, constantia, atque fortitudine in avita & recta fide tuenda, prophanisque novitatibus oppugnandis, vicarium suum in Nestorii negotio constituit his verbis: *Nostre Sedis auctoritate adscita, nostraque vice & loco cum potestate usus, ejusmodi non absque exquisita severitate sententiam exequeris, nempe ut nisi decem dierum intervallo ab hujus nostre admonitionis die numerandorum, nefariam doctrinam suam conceptis verbis anathematizat. illico sanctitas tua illi Ecclesiæ prospiciat. Is vero modis omnibus se à nostro corpore segregatum esse intelligat.*

Eod. tom. col. 345. & seq.

Col. 385.

Col. 377.

His Cyrillus litteris per Possidonium diaconum, cui præfatas omnes epistolas perferendas Celestinus tradiderat, acceptis, unâ cum ea quæ Nestorio reddenda erat epistola, scripsit ad Joannem Antiochenum, & ad Juvenalem Hierosolymitanum; ad Juvenalem quidem, quem apprimè catholicum esse sciebat, ut in fidei defensionem zelum ejus accenderet, eamque que sibi in hoc negotio, laboranti Ecclesiæ Constantinopolitane subveniendi gratia, socium & adiutorem conciliaret: ad Joannem verò Nestorii amicem, ut ei significaret Nestorium, postquam hæresim suam prædicarat, multoties, ut resipisceret, frustra admonitum, nullam excusationis causam habere posse; postquam ad stabiliendam impietatem suam nihil non molitus esset, nullam mereri indulgentiam; æquissimo Occidentalium Episcoporum, quibus omnes Macedonia Episcopi certo certius accessuri erant, decreto paritum se, atque in exequendo judicio contra Nestorium propter ipsam fidem, universasque orbis terrarum turbatas Ecclesias, & communem populi (Christiani) ædificationem lato, Romano Pontifici obsecuturum.

Acceptas Celestini & Cyrilli litteras Joannes ad Nestorium misit, propriasque adjunxit amicissimas, ac simul animo verè catholico scriptas, in quibus salubria amico dat monita, ingentes, quas in Ecclesiâ excitavit turbas exprobrat; imminenti Ecclesiæ schismatis a monet; ad palinodiam in virat exemplo Theodori Mopuesteni, qui admonitus, sibi expositione quadam excidisse aliquid, quod ipsi Nestorio & aliis audientibus non rectè dictum videbatur, non post multos dies generosè in medium progressus, id quod se dictum fuerat, in gratiam Ecclesiæ, nihil quidquam veritus correxerat; orat, obtestaturque ut quoniam, ut fama est, germanum hujus vocis Theotocos sensum tener & profiteretur, non dedignetur confiteri vocem ipsam, quæ à multis sæpe Patribus usurpata, scripta, ac pronunciata est, à nullis verò unquam repudiata, aut impugnata, & quæ piam rectamque animis ingerit notionem; qua repudiata, in gravissimum errorem necessarid prolabimur, cum hoc ipso *ineffabilem illam unigeniti Filii Dei in incarnatione æconomias abnegamus*; quia hoc ipso negamus, unigenitum Dei Filium salutis nostræ causæ hominem esse factum.

Eod. tom. col. 388. & seq.

Col. 393.

Postquam autem Joannes breviter probavit, Verbum Deum ex solo Patre ab æterno secundum divinitatem genitum, in tempore quoque secundum carnem ex Virgine natum esse, hæc subjicit: *Quod si Virgo à sanctis Patribus propter hanc generationem Deipara nominatur, ut verè hoc nomine ab illis nominatur, nescio quorsum attinuerit, ut questionem hanc nequaquam necessariam ... & contra nos ipsos, & contra ecclesiasticam pacem quoque, ut vides agitandam susceperimus. Etenim nulli nos periculo exponimus, si ea sentimus & loquimur, quæ Doctores in Ecclesiâ Dei celeberrimos sensisse & docuisse certo novimus.* Ex quibus liquet Joannem Antiochenum ab hæresi Nestorii alienissimum fuisse, eique opinionem hanc altè animo infedisse, quod scilicet Nestorius questionem de voce tantum movisset, adedque non violatæ fidei, sed gravis iolum imprudentiæ reus esset. Qui error facti Joannem postea in detestandum schisma præcipitavit.

Dum in Nestorio ad sanam mentem revocando frustra

Ee 4

stra

End. 107.
Col. 196. &
159.

Col. 420. &
21.

Col. 420. &
24.

Col. 433. &
36.

Lib. 1. lib.
Eccl. c. 5.

Tom. 3.
Conc. col.
436.

sua defudat Joannes, Cyrillus suae dioceseos Synodum Alexandriae celebrat, & ex ea ad Nestorium unam cum Celestini litteris mittit synodicam epistolam, in qua catholica de incarnatione doctrina exponitur duodecim capitulis, quibus subjiciuntur Anathematismi totidem, quae Nestorius intra decimam diem, ab eo quo epistolas receperit die numerandam, jubetur scribere, sub pena excommunicationis & depositionis hoc ipso incurrendae vi sententiae à Celestino in Synodo Romana latae. Scripsit etiam Cyrillus duas alias epistolas, unam ad clerum & populum Constantinopolitanum, in qua, orthodoxa de incarnatione doctrina & Nestorii haeresi breviter proposita, admonet eos ut avitam fidem constanter retinentes, nullum prorsus commercium cum Nestorio habeant, nec aures illi accommodent, si pro pastore lapsus esse perrexerit; & post admonitionem ad illum destinatam, perversa sapere non destiterit. Alteram verò Archimandritas Constantinopolitanus, quos adhortatur, ut pro catholica fide viriliter decertare pergant, & certiores facit de hac ultima admonitione Nestorio facta, & poenis ab eo incurrendis, nisi intra tempus praescriptum paruerit, & rectam tandem inculpataque catholica Ecclesiae fidem voluerit agnoscere.

Nestorius acceptis Celestini & Cyrilli litteris, non modò non paruit, sed etiam impietatem impietate cumulans, Alexandrinae Synodi anathematismis infans alios anathematismos duodecim opposuit, quibus haeresim suam verbis involvens, anathematizavit doctrinam catholicam. Præterea furens in Cyrillum, novis cum calumniis aggressus est apud Imperatorem, ita ut circumventus Imperator graviter commotus fuerit adversus sanctissimum Antistitem, ut ostendit epistola illa quam postquam Synodi Romanae & Alexandrinae litteris conventus est Nestorius, ad Cyrillum scripsit Theodosius, & quae incipit, *Pietate quidem*. Ex hac autem epistola apparet, Cyrillum apud Imperatorem à suis calumniatoribus infamatum fuisse, ut hominem rixosum, audacem, imperiosum, vanæ gloriae cupem, & auctorem turbarum illarum, quas tamen non ipse, sed impius & contumax novator Nestorius excitavit in Ecclesia Constantinopolitana. Item Cyrillo crimini datum esse, quod inconsulto Imperatore, & sine generali Concilio, doctrinam Nestorii ut hereticam damnare praesumeret. Item Nestorianae novitatis fautores quæstos esse, Nestorium inauditum, vel saltem sine sufficienti & debita veritatis disquisitione condemnatum Cyrillumque non pro catholica veritate defendenda, sed pro tuenda privata opinione, eatenus acerbè inconsultèque gessisse omnia. Item Imperatori suggestum esse, si generalis convocaretur Synodus, ad eam Cyrillum minime venturum, nec aulurum in ea cum adversario congressi. Denique Cyrilli adversarios apud Imperatorem nihil non molitos esse, ut Cyrillum perderent, sed eorum conatibus obtulisse clementiam & religionem principis.

Narrat Evagrius Cyrillum, cum perensisset Nestorium neque suis, neque Celestini litteris acquiescere, sed nihil veritum adversus universam Ecclesiam proprium virus evomere, petiisse à Theodosio ut ejus mandato Synodus Ephesi congregaretur, sicque Theodosium, Cyrillo postulante, missis quaque imperialibus litteris Ephesinam Synodum convocasse. At hanc Evangelii narrationem salutaris aperte convincit tota illa Theodosii ad Cyrillum epistola modò citata, quae, quod notandum est, à Theodosio una cum encyclica illa, qua Episcopos ad conventum generalem invitabat, missa est ad Cyrillum, & sub finem hæc habet: *Quamobrem & tuam quoque reverentiam ad tempus, quod aliis litteris ad universos Metropolitanos Episcopos missis significatur, praesto adesse oportebit: neque prius nostram amicitiam te recuperaturum confidas, quam omni turbatione & animorum aegritudine sedata, ad propositarum questionum discussionem ultro accurreris*. Siene, obsecro, Imperator alloqueretur hominem, quo petente convocaret Synodum generalem?

Constantinopolitanis igitur orthodoxis enixè expectantibus, ut patet ex supplicatione Basilii diaconi, & ipso, ut par est credere, Nestorio, qui apud Imperatorem per se, vel suos Cyrillum reformidare generalem Synodum mentitus fuerat, appellante oecumenicum Concilium, Theodosius animadvertens nullum aliud superesse medium exortas in Ecclesia turbas sedandi, encyclicas scripsit litteras ad omnes orbis christiani Episcopos, quarum litterarum extat exemplar, inscriptum Cyrillo & Metropolitanis diocesis Aegyptiae, & datæ leguntur xiii. Cal. Decembr. anno 430. His autem litteris jubentur convenire Ephesum post Pascha insequentis anni 431. & sacros Pentecostes die Concilium auspicari. Hanc porro Ephesini Concilii convocationem à Theodosio factam, ratam habuit Celestinus, ut constat ex ejus ad Theodosium epistola, in qua, laudata illius circa fidei catholicae defensionem sollicitudine, sic ait: *Hinc Synodo, quam esse iussistis, nostram presentiam in his, quos misimus, exhibemus, pietatem vestram sub divini obsecrantes obsequatione iudicii, ne quid turbida novitati licere vestra mansuetudo permittat*.

ARTICULUS VII.

De Synodo Ephesina, à qua Nestorius damnatus est.

§. I.

Anno igitur 430. Theodosius Imperator, turbas in Ecclesia excitatas, aliter quam per generalem Synodum sedari non posse ratus, encyclicas mittit litteras ad omnes orbis christiani Episcopos, die 19. Novembris datas, quibus jubet Episcopis, ut anno proximè sequenti post festum Paschæ, quod eo anno incidit in 19. Aprilis, Ephesum conveniant, Synodum ipso Pentecostes die, qui fuit Junii 7. auspicaturi.

Primus Ephesum advenit Nestorius cum ingenti promiscuae plebis multitudine, & aliquanto post cum Cyrillus cum Episcopis, quos ex diocesi sua elegerat; ceteri etiam maturè adfuerunt Episcopi; Iohannes Antiochenus cum suis Orientalibus ad constitutum diem non adfuit. Cum autem ab eo accepisset Cyrillus litteras, quibus itineris longitudinem & molestias causabatur, & asserbat, & se cum suis intra paucos dies adfuturum, placuit Cyrillo praetolati adventum ejus, reclamantibus reliquis Episcopis, & asserentibus illum confessum interesse non velle, quod metueret ne forte Nestorius, qui ex illius Ecclesia assumptus fuerat, loco suo moveretur; quæ res ipse fortasse solum pudorem incuteret. Sed quidni dicatur etiam Joannes amici damnationi & exhortationi interesse noluisse?

Diebus quindecim ultra praestitutam Synodo diem elapsis, & praemissis à Joanne cunctante aliquot Episcopis, qui ejus nomine Patres hortarentur, ut ne ipsum praetolarentur amplius, Synodus die 22. Junii anno 431. coepit, & septem actionibus seu sessionibus absoluta. Prædie autem illius dici, quo primus confectus habitus est, à Patribus destinati sunt ad Nestorium aliquot Episcopi, qui eum invitarent ad Synodum, quibusque unum hoc responsum dedit: *Rem perpendam; & si ita visum fuerit, adero*.

In magna igitur Ecclesia, quæ appellabatur Maria, Patres praefato die congregati, sanctis Evangelii, quæ ipsum Christum praesentem monstrabant, in throno, qui medium locum obtinebat, propositis, primam suam celebrantur sessionem, Cyrillo Celestini locum tenente, & praesidente. In hac autem prima, 1. lecta sunt Imperatoris litteræ, quibus indicta fuerat Synodus generalis. 2. Declaratum est, satis superque expectatum esse Joannis & Episcoporum ejus adventum. 3. Episcopi quinque, qui pridie

Tom. 3.
Conc. col.
346.

Tom. 8.
Conc. col.
619 & 20.

Tom. 1.
Conc. col.
436.

Socr. lib. 7.
c. 34. Evagr.
lib. 1. cap. 3.
Relat. Synod.
di tom. 3.
Conc. col.
567. Eod.
tom. col.
444. Epist.
Cyrilli eod.
tom. col.
562.

Ibid.

Relat. Synod.
cod. Col.
570.

Ibid.

Eod. Tom.
col. 445. &
159.

pridie ad Nestorium delegati fuerant, ejus & sex aut septem Episcoporum, qui cum illo erant, responsum retulerunt Synodo. 4. Episcopi alii ad Nestorium, cujus aedes vallabant milites fustibus armati, secundò ac terriò destinati à Synodo, aliud ab eo responsum non referunt, quàm cum Episcopi omnes convenerint, tum ipsum quoque adfuturum. 6. Legitur symbolum Nicænum, deinde secunda Cyrilli ad Nestorium epistola, quæ incipit, *Intelligo*, in qua exponitur incarnationis mysterium: tum lectant epistolam Episcopi omnes comprobant, & symbolo Nicæno planè consonam esse declarant, atque ut talem suscipiunt.

7. Legitur secunda Nestorii ad Cyrillum epistola, quæ incipit, *Admirabilium*; & postquam à plurimis seorsum ut symbolo Nicæno dissona reprobata est, omnes simul Episcopi exclamant: *Omnes Nestorii epistolam & dogma anathematizamus; omnes hereticum Nestorium anathematizamus, &c.* Deinde leguntur duæ aliæ epistolæ, una Celestini ad Nestorium, quæ incipit, *Aliquantis*, & altera ad eundem Cyrilli & Synodi Alexandrinæ, cujus initium est, *Cum Salvator*, & in acta referuntur.

8. Episcopi, quos Alexandrina Synodus ad Nestorium delegaverat, interrogati, respondent, præfatam à se epistolam redditam fuisse Nestorio, eumque, accepta epistola, publice pro concione, eadem quæ ante, & his quoque deteriora dogmata proposuisse. Tum rogati Theodotus & Acacius Episcopi, qui aliquot ante hunc conventum diebus cum Nestorio de orthodoxa fide disputarant, edisserunt quod ex ore illius audierint, & blasphemias enarrant.

9. Leguntur & actis inseruntur textus aliquot orthodoxorum Patrum, cum aliquot capitibus excerptis ex quaternionibus Nestorii, & epistola, quam Capreolus ad Synodum scripserat, & per Besulam diaconum miserat. Significabat autem Synodo Capreolus, litteras Imperatoris Augustinum, quem nominatim invitabant, è vivis sublatum comperisse; nullos ex Africa Episcopos mitti potuisse, tum quòd terius advenissent Imperatoris litteræ (eas enim tantum in diebus Paschatis acceperant) tum quòd Barbarorum incursionibus viæ omnes essent infestæ; denique velle se, antiqua fidei dogmata confirmari, nova verò, & abiurdè excogitata reprobati ac proferibi.

10. Denique de communi omnium, qui aderant, Patrum suffragio profertur contra Nestorium sententia, qua Synodus eum Episcopali dignitate privatum, & ab universo sacerdotum consortio & cætu alienum esse definit. Subscribere plures quàm ducenti Episcopi. Quanto autem plausu & gratulatione hoc Synodi decretum exceperit populus Ephesinus, exponit Cyrillus in prima sua ad clerum populumque Alexandrinum ea de re epistola, ubi sic ait: *Universus verè civitatis populus à primo diei ortu ad vesperam sanctæ Synodi judicium præsolabatur. Ut autem audita est, illum blasphemiarum auctorem suam dignitate privatum esse, omnes una voce sanctam Synodum laudare, Deumque glorificare cæperunt, quoniam fidei hostis concidisset: nos quoque, ubi primum ex Ecclesia egressi fuimus, cum facibus & tedibusque ad diversorium deduxerunt: erat enim vespera: multaque passim letitia, multa etiam luminaria accensa, ita ut mulieres quoque thuribula gestantes antecederent nos.*

Posttridie ad Nestorium lata contra eum depositionis sententia missa est à Synodo, & ea de re clericos & conomios Ecclesiæ Constantinop. certiores fecit per epistolam ad eos eodem die scriptam. Antequam autem commentarii rerum in depositione Nestorii gestarum perferri, & relatio ad Imperatorem à Synodo mitti potuerit, Candidianus comes, quem Imperator ad curandam Synodum miserat Ephetum, Nestorio addictus, ad dictum Imperatorem relationem scripsit plenam calumniis adversus Synodum. Suam quoque Nestorius à decem, quos secum habebat, Episcopis subscriptam misit revelationem ut

qua mentitur vim ac injuriam sibi à Memnone Ephesino Episcopo illaram esse, mortemque ab Ephesinis civibus intentari, & de Synodi Patribus conqueritur, quòd Orientalium Episcoporum adventum expectare noluerint. Non multò post Cyrillus, cum audivisset ad Imperatorem à Candidiano missas esse relationes, privatam ad quosdam de clero Constantinopolitano scripsit epistolam, in qua res gestas summatim enarrat, & monet acta synodalia cum relatione quantocius missum iri à Synodo, nisi tamen à Candidiano impediatur.

§. II.

Quinto die post significatam Nestorio depositionis sententiam, adeoque die 28. Junii, Joannes Antiochenus cum suis Orientalibus Ephesum advenit. Erant cum Joanne Episcopi ex Orientali diocesi viginti duo, ut ait Nicephorus, lib. 14. histor. Eccl. cap. 35. quibus statim sese adjungere sex, aut septem, quos secum habebat Nestorius, cum aliis duodecim, ex quibus postmodum aliqui, cum Nestorium suas blasphemias reagentem comperissent, ab eo desciverunt, ac sanctæ Synodo se adjunxerunt: ita ut apud Nestorium & Joannem Antiochenum triginta septem, paulo plures, Episcopi postmodum remanserint. Quorum major pars, quod criminibus essent obnoxii, & sanctæ Synodi sententiam vererentur, Nestorii factioni sese addixerunt. Alii ex his dogmatum pravitate fœdati, utpote Pelagiani, quidam ante multos annos gradu mori erant: nonnulli quoque ob alias graves culpas post probationem multandi à Synodo. Ita Synodi ad Imperatorem relatio missa per Palladium Magistriani, in qua obiter observamus Synodum graviter conqueri de Irenæo comite, qui Nestorium privati tantum officii gratia Ephesum sequi permisit fuerat, quemque ait, seditiones excitando, plures ex orthodoxis Episcopis in vitæ discrimen adduxisse.

Simul atque Joannes pervenit ad diversorium, antequam pulverem ex itinere contractum excussisset, cum suis Orientalibus, & aliis, qui ad eum convenire, Episcopis, latrocinalem furtim agere Synodum aggressus est, in qua auditis primum comitis Candidiani mendaciis, & in legitimam Synodum calumniis, lectis deinde Imperatoris litteris, & Candidiano digresso, iis qui aderant annuentibus, præter omnem Ecclesiasticum ordinem, præterque canones, protulit sententiam contra Cyrillum & Memnonem, cum nemo illos antea apud eos accusasset, neque accusatorem expectassent, nec ad judicium vocassent, & contra Synodum universam.

Hac sua sententia Joannes Episcopatu abdicabat Cyrillum & Memnonem, ut qui in causa fuissent, ut Patrum canones consculcarentur, Imperatorum decreta contemnerentur, omniaque confusione & turbis miferentur, ac totius sceleris auctores & duces extitissent; (quod sanctissimis Episcopis, & de orthodoxa fide optimè meritis imputabat per insignem calumniam, sibi jure merito imputare poterat;) reliquos omnes, hoc est, universam Synodum, pro nefas! excommunicabat, ut qui seditiose & iniquè contra Ecclesiasticas sanctiones, regique decreta agentibus consensissent; excommunicabat, inquam, donec agnita culpa sua resipiscerent, fidemque à sanctis Patribus in Nicæna civitate congregatis expostitam susciperent, nihil illi extraneum, aut peregrinum annexentes (quasi verò quod contra Nestorium definitum erat, Nicænæ fidei extraneum, aut peregrinum esset;) capita præterea hæretica à Cyrillo Alexandrino expostita (volebant enim schismatici capitula illa cum Apollinarij, & Eunomij, Arii perversa doctrina congruere) ut & Evangelicæ & Apostolicæ doctrinæ aperte repugnantia anathematizarent, &c. Quadraginta tres subscribere Episcopi, si actis conciliabuli credimus. Claustrino tamen huic conventiculo triginta tantum Episcopos interfuisse refert Synodus in suis ad Imperatorem & Celestinum relationibus.

Demus, tunc fuisse cum Joanne Episcopos quadraginta

Evag. lib. 1. hist. c. 5.

Tom. 3. Conc. col. 750.

Col. 690. 695. 663.

Col. 598.

ginta tres: at erat cum Cyrillo & Memnone Episcopi supra ducentos, & paucis post latrocinalem hanc Joannis Synodum diebus fuere etiam tres legati Sedis Apostolicæ, & per illos Occidentales Episcopi omnes cum in ipso Summo Pontifice. Unde rectissime sic agebat Synodus, legitima in sua ad Imperatorem de Orientalibus relatione, scripta decimo festo, aut decimo quinto Calendas Augusti: *Per absurdum est, ducentorum & decem sanctorum Episcoporum Synodo, quibus & universa Occidentalium sanctorum Episcoporum multitudo, & per ipsos reliquis totus terrarum orbis consentit, triginta tantum numero sese opponere.*

Col. 658.

Col. 692.
& seq.

Joannes alto suis de patrato facinore imperato silentio, ne quid Episcopi, quibus parabat perniciem, olfacerent, donec ipse animos occuparet Constantinopoli, nulla interposita mora ad Imperatorem, ad Reginas, ad clerum, ad populum, & ad Senatum Constantinopolitanum scripsit epistolas, plenas mendaciis & calumniis adversus legitimam Synodum, quibus epistolis nuntiabat à sua Synodo Cyrillum & Memnonem exauctoratos esse, ceteros vero Episcopos, illis adherentes, excommunicatos, donec Capitula Cyrilli, ut Apollinari, Eunomii, & Arii perverfis dogmatibus plena abicerent, & anathematizarent, ac Cyrillo & Memnone desertis, ad eum accederent, communiter cum eo & ejus Episcopis consensum celebraturi. Unde de sententia, quam clandestine tulerat, & quam apud se in latebris reconditam servabat, per inaudita lycopphantiam loquebatur, ut de publicè & juridicè lata, atque damnatis intimata,

§. III.

Dum hæc contra sanctam Synodum, & duces ac promotores ejus nequiter molitur Joannes Antiochenus, Ephesum adveniunt tres Sedis Apostolicæ legati, Arcadius & Projectus Episcopi, ac Philippus presbyter, cum literis Celestini, una scilicet ad Ephesinam Synodum, altera ad Imperatorem Theodosium, & tertia ad Cyrillum, qui postquam encyclias Imperatoris litteras accepisset, & antequam Ephesum proficisceretur, eum de Nestorio per epistolam consuluerat, querendo nempe utrum Nestorius, cum jam esset excommunicatus & depositus, etiam si falsa dogmata à se predicata damnetur, recipi deberet à Synodo? ad quod respondebat Pontifex recipiendum. *Studeo, inquit, quæ catholicæ, studeo pereuntis salutis; si tamen volueris agriiudinem confiteri.*

Col. 650.
& seq.

Col. 650.

Cum itaque advenissent Sedis Apostolicæ legati, Synodi Ephesinæ actio secunda celebrata est die 10. Julii in episcopali aede Memnonis. Postulantibus legatis, lecta est Celestini ad Synodum epistola, in qua Celestinus ait, Spiritum sanctum specialiter assistere Synodis Episcoporum, præsertim generalibus, & munus docendi à Christo Apostolis impositum, ab Apostolis transisse ad Episcopos eorum successores, cum gravi obligatione orthodoxam fidem tuendi, adeoque novitatem omnem prohibendi. Tum controversiæ & Nestorii impietatis pravitatem sic exponit: *Fides, quæ est una, pulsatur: doleat, imo, & lugeat hoc nobiscum in commune omne collegium. Vocatur in iudicium, qui iudicaturus est mundum; discutitur, qui discussurus est omnes; & calumniam patitur, qui redemit. Denique postquam Synodum ad catholicæ veritatis defensionem vehementer adhortatus est, significat se legatos suos misisse, ut iis, quæ aguntur, intersint, & quæ antea per suam ad Nestorium epistolam circa ipsum statuerat, exequantur. Lectæ Celestini epistolæ simul acclamarunt omnes Episcopi, & Firmus Cæsareæ Cappadociæ Episcopus, totius Synodi nomine, juxta formam à Celestino præscriptam, Nestorium in prima actione damnatum & depositum fuisse declaravit legatis Apostolicis, quibus postulantibus, sibi primæ actionis acta synodalia communicari, coram lecta sunt hæc acta, ipsique legatis tradita, ut patet ex initio actionis tertiæ.*

Col. 655.

Col. 622.

Postero die Julii 11. ad eundem locum conveniens sancta Synodus, actionem tertiam celebravit,

in qua 1. ex legatorum postulatibus rursus lecta sunt synodalia contra Nestorium acta. 2. Lectis actis illis, legati singillatim, primus quidem Philippus, tum Arcadius & Projectus, contra Nestorium sententiam protulerunt, & judicium à Synodo adversus eundem in actione prima prolatum confirmare, *supplentes locum Sedis Apostolicæ, totiusque Synodi Occidentalium Episcoporum.* 3. Idem legati, rogante Synodo, præfatis actis subscripserunt eodem ordine, quo sententiam adversus Nestorium protulerant; ex quo factò rectè conjicitur, Philippum presbyterum fuisse legatum à latere Pontificis, Arcadium verò & Projectum Occidentalis Synodi, cui præerat ipse Pontifex, adeoque ipsiusmet Pontificis sub hac ratione legatos: ita ut Philippus Pontificem specialiter, Arcadius verò & Projectus Pontificem & alios Occidentis Episcopos communiter repræsentarent.

Col. 623.
& seq.

Mirum igitur videri non debet, quòd ad prædicandam Romani Pontificis prærogativam intentum præcæteris animam habuerit Philippus, & sententiæ contra Nestorium à se proferendæ his verbis præluserit: *Nulli dubium, imò saculis omnibus notum est, quòd sanctus beatissimusque Petrus Apostolorum Princeps & caput fideique columna, & Ecclesiæ catholice fundamentum, à Domino nostro Jesu Christo... claves regni accepit, solvendi quæ ligandi peccata potestas ipsi data est: qui ad hoc usque tempus, & semper in suis successoribus vivit, & judicium exercet.*

Col. 625.

De rebus actione tertia gestis clerum populumque Constantinopolitanum Synodus certiorum fecit per epistolam, & ad Imperatorem misit relationem, in qua dicitur, 1. A Celestino celebratam fuisse frequentissimam Synodum Episcoporum Occidentalium, qui eandem quam ipsa Synodus Ephesina, *de fide sententiam magno consensu prædicarunt, eosque qui diversa sentiunt, ab omni prorsus sacerdotii sorte, gradumque alienos esse definiunt.* 2. Ex Occidente venisse legatos, qui Romani Pontificis & Occidentalis Synodi vices agerent. 3. Ab his legatis nomine & auctoritate Romani Pontificis & Synodi Occidentalis, sententiam, Ephesi adversus Nestorium in actione prima latam, confirmatam & subscriptam fuisse. Et sic tandem negotium ad eum perductum esse finem, quem Imperator exoptaverat, & intenderat, generalem orbis christiani Synodum convocando; cum post legatorum Occidentis adventum, eorumque consensum & subscriptionem, sententia Ephesi contra Nestorium lata, non possit non censeri totius orbis christiani sententia, non obstante paucorum illorum, qui Nestorii amicitiam pietate seu orthodoxa fide potiore ducunt, contradictione. Quare Imperator supplicat Synodus, ut idoneum Ecclesiæ Constantinopolitanæ Episcopum ordinare sibi liceat, eoque ordinato, omnibus Episcopis ad suos redeundi facultas concedatur.

Col. 630.

Col. 631.

Sub id temporis, quo hæc scripta sunt à sancta Synodo, Joannes sententiam à se in clandestina Synodo latam promulgavit, eam theatri parietibus affigendo. Quamobrem orthodoxis Episcopis in Ecclesiam, quæ Maria appellabatur, convenientibus, acta est sessio quarta die 16. Julii. In hac sessione, 1. legitur oblatus à Cyrillo & Memnone supplex libellus, in quo sic loquebatur: *Nescimus quomodo (si tamen quæ vulgo feruntur, certa veritate nituntur) omni Ecclesiastica lege proculcata, omnique Ecclesiarum ordine & regula per injuriam violata (Sed enim Alexandrina superior erat Antiochena) impiam illegitamque chartam concinnavit (Joannes) ratusque depositionis titulo ferire nos posse, intolerabili contumelia affectis.* 2. Per Episcopos semel atque iterum citatur Joannes Antiochenus, qui ne uno quidem verbo dignatur nuncios prima vice; secunda verò remittit cum hoc responso per clericos suos dato: *Nos hominibus per nos depositis & excommunicatis responsum nullum damus.* Episcopis autem interrogantibus, à quo exauctorati & excommunicati fuerint, respondetur, exauctoratos & excommunicatos fuisse à Joanne Antiocheno, adduntque clerici, se vel coram tabellionibus hæc dicere

Col. 663.

Col. 635.

Col. 638.

Col. 639.
& seq.

Col. 646.

dicere paratos esse. 3. Synodus ea quæ contra Cyril-
lum, & Memnonem à Joanne gesta sunt, nulla & ir-
rita esse declarat, nec ullum eis præjudicium asserre
posse, cum hæc nunquam habuerint robur, nec canoni-
ca sint ratione transacta. Quod idem iterum declara-
vit actione quinta in sententia contra Joannem An-
tiochenum & ejus gregarios lata.

Col. 646.

Postera die Julii 17. Synodus in eadem Ecclesia quin-
tam celebravit actionem. In ea 1. postulante Cyrillo:
ut Joannes citaretur tertio, & ni Synodo pareret, si-
ne dilatione condemnaretur, tres ad Joannem destina-
ti sunt Episcopi, cum charta, qua Synodus eum &
ejus contumacia socios Episcopos suspendebat ab omni
functione episcopali, donec parerent, & venirent,
atque hoc ni facerent, hæc tertia vice vocari, in eos
quæ à canonibus statuta erant, decretum iri denuncia-
batur. 2. Contra Joannem & Episcopos ipsi adhareren-
tes, qui nominantur numero 34. & inter quos repe-
riuntur Theodoretus Cyri Episcopus & Julianus tunc
temporis Pelagianorum coriphæus, in contumacia per-
stantes, Synodus tandem excommunicationis protulit
sententiam, in qua dicebatur: *Ab Ecclesiastica com-
munionem alieni sint, nullam habentes facultatem tan-
quam ex auctoritate sacerdotali; qua aliquibus vel de-
trimentum vel adjumentum asserre queant; donec se
ipsos condemnantes, proprium delictum confiteantur; &
id interim pro certo habentes, nisi celeriter hoc præs-
terint, fore ut perfectam sententiam (hoc est, senten-
tiam depositionis & abdicacionis) juxta canonum de-
creta incurrant.*

Col. 648.
650.

Col. 654.

Abdicacionis pœnam, qua Cyrillum & Memnonem
multare Joannes temere tentarat, Joanni ipsi iustis-
simè legitimèque infligere poterat Synodus, ut ipsa
ait in sua ad Celestinum narratione. At quò Joannis
remeritatem longanimitate vinceret, hoc Summi Pon-
tificis judicio reservare maluit, interim illum cum suis
excommunicationi subiciens, omnique sacerdotali po-
testate exuens, ita ut nullum suis sententiis lædere pos-
sent. Cujus severitatis hanc reddit rationem Synodus:
*Quomodo enim necessarium non erat, ut illos qui tanta
insolentia & feritate, canonumque contemptu, res adeo
absurdas, & atrocissimas aggredi consueverunt, vel in-
vitos nocendi potestate privaremus? Eafuit Synodi mo-
deratio erga schismaticos contumaces, & jura omnia
proculcantes, ut non nisi agerrimè in eos etiam ter-
tio admonitos læverit, nec quantum poterat juxta &
legitimè, sed solum quantum exigebat urgens necessi-
tas, læverit. Sic violenter à schismaticis & hæreticis,
veritatis autem catholicæ defensoribus temperatè fieri
solent omnia.*

Col. 666.

Synodus ad Imperatorem scripsit epistolam, quæ de
iis quæ hac quinta & quarta actione gesta fuerant,
certior fieret. In sua illa epistola graviter expostulat
Synodus de remeritate & audacia episcoporum schis-
maticorum, & eorum antesignani Joannis Antioche-
ni, rogatque ne paucorum hominum criminibus ob-
noxiorum conventiculum Synodus esse judicetur, pro-
quo allegat factum Constantini Magni, qui Episcopos
sepe Nicææ à trecentis decem & octo Patribus, quia
pœnas ab illis irrogandas verrebantur, separantes, Syn-
odi loco non habuit, sed meritis ob schisma subire
pœnas iussit. Item allegat numerum suum, nempe du-
centorum & decem Episcoporum, quibus & univèrsia
Occidentalium Episcoporum multitudo, & per ipsos
reliquus totus terrarum orbis consentit, cui Episcopo-
rum multitudini triginta numero Episcopos (ait Syn-
odus) sese opponere per absurdum est.

Col. 655.
658.

Ad Celestinum quoque Synodus misit relationem,
in qua omnia quæ ab exordio ad illud usque tempus
gesta fuerant, accuratè narrantur. Ibidem quod obiter
observo, hæc leguntur: *Porro autem perlectis in
sancta Synodo commentariis actorum in depositione im-
piorum Pelagianorum & Celestianorum, Celestii, Pe-
lagii, Juliani, Persidii, Flori, Marcellini, Orentii,
& eadem cum illis sententiam, quæ à pietate tua de ip-
sis decreta & constituta sunt, judicavimus & nos, ea
solida firmæque permanere debere, & idem omnes te-
cum statuimus, eos pro depositis habentes. Ex quibus*

Col. 659.

Col. 666.

verbis constat Pelagianos, qui à Sedis Apostolicæ Sen-
tentia appellaverant ad Concilium generale, à gene-
rali Ephesina Synodo condemnatos fuisse, quod post
legatorum Apostolicorum adventum actione secunda
vel potius tertia factum esse, faciliè credimus.

Die 22. Julii celebrata est in Episcopali domo Sy-
nodi actio sexta, in qua lectus est supplex libellus, à
Charisio presbytero & Philadelphiarum æconomio exhibi-
tus contra Jacobum quendam presbyterum Nestoria-
num, qui cum litteris Anastasii & Phorii presbytero-
rum, quorum uterque Nestorio ejusque impio dog-
mati additus erat, commendatitiis, Constantinopoli
Philadelphiam venerat, hæreticos quosdam, qui fin-
cerè cupiebant ad orthodoxam fidem redire, partim è
Quartodecimanis, partim è Novarianis Nestorianos
fecerat, proposito illis Theodori Mopsuesteni symbolo,
quo asseruntur in Christo duo supposita, morali tan-
tùm unione conjuncta, eisque ad illud recipiendum
& subscribendum inductis. Item lectam est hoc Theo-
dori symbolum cum subscriptionibus Quartodecima-
norum & Novarianorum illorum, quos deceperat
Jacobus.

Col. 674. &
seq.

Demum sancta Synodus, 1. sub pœna depositionis
pro Episcopis & aliis clericis, excommunicationis ve-
rò pro laicis prohibet privatis quibuslibet, ne præter
Nicænum symbolum, quod in hac sessione ante om-
nia relectum fuerat, aliud componant, aut proferant
vel offerant converti volentibus ad agnitionem veri-
tatis. 2. Iisdem pœnis respectivè subijcit eos omnes,
qui inventi fuerint sive sentire, sive docere ea qua
continentur in oblata expositione à Charisio presby-
tero, hoc est, in præfato Theodori symbolo, de uni-
geniti Filii Dei incarnatione, sive scelerata, & per-
verta Nestorii dogmata.

Col. 690.

Septima denique & ultima sessio habita est die 31.
Augusti in Ecclesia, quæ vocabatur Maria. In hac
autem sessione, inter alia, quæ ibi gesta fuerunt, nec
ad institutum nostrum ullatenus attinent, editi sunt
canones sex, quibus communi Ecclesiæ bono provi-
sum est contra Episcopos & alios clericos, qui vel ad
schismaticos deficerent; vel Pelagii aut Nestorii hæ-
resim sive privam tenerent, sive publicè profiteren-
tur; vel ea quæ Ephesi à sancta Synodo gesta fuerant,
infirmare conarentur; vel clericos rectè sentientes ve-
xarent; vel denique facinorosos, sive ab ipsa Synodo,
sive à propriis Episcopis condemnatos, Nestorianæ
impietati contentientes restituere tentarent, aut ten-
taturi erant. His autem canonibus præfixa fuit brevis
ad orbis christiani Episcopos epistola, qua admon-
bantur sententiæ late contra Joannem Antiochenum,
& alios 34. Episcopos, ibi nominari expressos, qui
cum illo adversus Synodum Ephesi rebellaverant. Sed
ad hæc quæ post quintam & sextam actionem conti-
gerunt, redeamus.

Col. 787.

Col. 804.
805.

Col. 802.

§. IV.

Candidiani comitis, qui plenam, ut jam dictum
est, adversus sanctam Synodum mendaciis & calumniis
relationem miserat ad Imperatorem, & impediverat
ne quid litterarum à Synodo ad eum perveniret, ma-
lis artibus deceptus Imperator, Ephesum misit Palladi-
um Magistrum cum imperialibus litteris, datis
tertio Calendas Julii, hoc est, die Junii vigesima no-
na, quibus jubantur Episcopi ibi congregari, omnibus
quæ gesta fuerant, relictis, de integro fidei contro-
versiam discutere, de eaque communiter sententiam
ferre.

Col. 703.

Hiscæ litteris à Palladio utrique parti redditis, adu-
latorias ad Imperatorem rescribere schismatici litteras,
in quibus mentiebantur enormiter; Cyrillo Ario, Eu-
nomii, & Apollinari dogmata impingebant, eique &
aliis orthodoxis Episcopis crimini dabant, quòd Ne-
storianum abdicassent, suum in fidem orthodoxam ven-
ditabant studium, & adversarios ut novatores traduce-
bant; postulabant, ut in instituenda fidei discussione
duo tantùm Episcopi cuilibet Metropolitano adessent,
& hac postulatione vellent nollent, confitebantur pau-
citatem suam, qua non obstante, sese legitimam &
gene-

Col. 705 &
seq.

generalem Synodum faciebant impudenter, atque ut illum suum exiguum numerum quoquo modo compenarent, virtutem suam & doctrinam extolebant, Episcopos verò catholicæ veritatis defensores depri-
mebant, ut hominum turbam divinorum dogmatum nesciam, & ad tumultus seditionesque natam: denique conquesti de vi sibi allata à plebe Memnoni addicta, rogabant, ut Memnon urbe pelleretur. Rogabant autem, quia à populo Ephesino Memnonis studiosissimo prohibebantur ab ingressu omnium Ecclesiarum, nec nefarium quod meditabantur Concilium (hominem enim factionis suæ in Sedem Ephesi-
nam volebant intrudere) exequi se posse sperabant, quandiu Memnon in urbe maneret.

Col. 746. &
seq.

Ipsa quoque Synodus ad Imperatorem rescriptis per eundem Palladium. In sua autem epistola graviter conquirebatur de Candidiano Comite, qui Nestorii amicitiam pietati anteponens, aures principis præoccupare festinaverat, priusquam exactè, quæ gesta erant, intelligere posset ex actis synodalibus; imò studium omne & auxilium impendens Nestorio, ipsam Synodum prohibebat, ne quæ pia ratione præstiterat, principi indicaret & exponeret. Quare rogabat Synodus Imperatorem, ut Candidianum ad se accer-
seret cum quinque viris à Synodo, qui Candidiani mendacia & calumnias revincere coram possent, suamque maiestatem de omnibus & singulis, quæ statuta fuerant, plenissimè edocere. Huic epistolæ pauci subscribere Episcopi, festinante de industria Palladio, in quo non erat Synodus majorem, quam in Candidiano, expertura probitatem & fidem.

Col. 750.

Porro hæc Synodi ad Imperatorem epistola mendosè legitur data Calendis Julii: posterius enim scriptam fuisse, apparet ex eo, quod in illa dicunt Episcopi: *Sanè qui in confesso canonicam depositionis sententiam contra Nestorium hæreticum tulimus, ducenti & ea amplius numeramur, ex toto terrarum orbe collecti, totumque Occidentem nobis consentientem habentes.* Jam igitur legati Apostolicæ Sedis advenerant, & acta synodalia relicta subscriptione sua confirmaverant, quando scripta est hæc epistola, adeoque post quintum Idus Julias scriptam fuisse necesse est.

Col. 751.

Litteras Synodi Palladius non reddidit Imperatori. Præterea Nestorii amici, quique ei debebant omnia, omnia navigia, & vias omnes publicas obsidentes, neminem prorsus à sancta Synodo Constantinopolim venire, neque Constantinopoli rursus ad Synodum abire permittebant, dum interea quæ in rem erant Nestorio & schismaticis, liberè ultra citròque deferabantur. Quare Synodi Patres quò se converterent incerti consilii inopes, litteras ad Episcopos & monachos Constantinopoli degentes præscriptas, in quibus rei veritatem exponebant, commiserunt homini mendico, qui eas arundine inculsit, & vicatim mendicando, delusa Nestorianorum industria, Constantinopolim detulit.

Hæc litteris acceptis, omnes confestim Archimandritæ à monasteriis egressi ad regiam contendunt, stipante eos monachorum hymnos psalmosque alternatim concinentium caterva, quam sequebatur magna orthodoxorum multitudo. Ubi ad Palatium perventum est, ad Imperatorem acciti Archimandritæ ingrediuntur, plebe cum monachis foris manente.

Illos inter Archimandritas eminebat Dalmatius, vir eximie fidei & sanctitatis, qui toto quadraginta & octo annos extra monasterii sui septa pedem non extulerat, quamvis, ut exiret, & publicis supplicationibus, quæ propter frequentes terræ motus fiebant, interesset, sæpe rogatus ab Imperatore, qui eum reverebatur propter sanctitatem eximiam, & identidem invisebat. Verùm cum hac in re quid facto opus esset, Dalmatius Deum orando conu-
leret, vox cœlitus ad eum delapsa, ut egredere-
tur, imperavit.

Col. 754.

Dalmatius itaque Imperatorem sic primùm allocutus est coram omnibus: *Sex millia ne Episcoporum audire mavis, an unum hominem, eumque impium?* Dein cum eo secedens, acceptas litteras legit, om-

niaque ex ordine narravit; quibus auditis Imperator persuasus est, & lætus gratias egit Deo, omnia, quæ gesta fuerant à sancta Synodo, comprobans, præcepitque ut Episcopi, quos destinaverat Synodus, venirent ad comitatum.

Misit igitur Synodus Constantinopolim Episcopos, qui principem de omnibus plenius instruerent. Misere quoque schismatici non Episcopos, sed unum comitem Irenæum, cum duabus relationibus, quas repetitis mendaciis & calumniis infarserant. In prima autem sic loquuntur de Cyrillo, hoc est, de viro sanctissimo, pacis concordiaque amantissimo, & ca-
tholicæ veritatis vindice acerrimo: *Cyrillus Alexandrinus, ad perniciem Ecclesiarum (ut videtur) & natus & educatus, assumpta cooperatrice Memnonis Ephesii audacia, primum quidem in vestrum edictum peccavit, per omnia se profanum ostendens in omnem prolabitur iniquitatem in omne genus immodestia ac sceleris ruit impium Appollinarium in hæresi jam mortuum, quasi ex inferno exci-
tare, & contra Ecclesias & rectam fidem in aciem educere comperitur, &c.*

Col. 711. &
seq.

Sed & ad eundem Irenæum, ipso proculdubio ad-
monente, Constantinopolim miserunt tertiam relationem, in qua se legitimam Synodum mentientes, & Cyrillum ac Memnonem à se legitime depositos esse asserentes, contendebant eos ab aliis Episcopis, qui cum illis erant, restitui non potuisse; rogabant præterea ut Synodus transferretur Nicomediam, & eò cum quolibet Metropolitanò duo tantum Episcopi vocarentur, multitudinem orthodoxorum in contemptum adducere studentes, suamque paucitatem subdole exultantes. Enixè denique obtestabantur Imperatorem, quod præciperet omnibus ut Nicanæ fidei, quam ipsi à se subscriptam huic relationi præmiserant, subsciberent, neque ei peregrinum quid adfuerent, aut Dominum nostrum Jesum Christum purum hominem esse dicerent; cum & Deus perfectus sit & homo perfectus, neve Christi deitatem paribilem inducerent. Hæc autem addebant per insigne sycophantiam, eo scilicet fine ut in suspensionem vocarent adversarios illiusmet hæreseos, quam damnave-
rant, & ob quam exauctoraverant Nestorium nesa-
rium hæreticum, quem ut defenderent schismatici, orthodoxam fidem ipsam in extremum adducere dif-
cimen non verebantur.

Col. 698. &
seq.

Episcopi à Synodo delegati, ubi primùm appu-
runt Constantinopolim, Nestorium hæreticum esse & legitime depositum, Cyrillum verò & Memnonem contra jura omnia abdicantur, omnibus etiam aulæ principibus facile persuaserunt: ita ut Irenæus triduo post adveniens ab omnibus rejiceretur, & in magno versaretur discrimine, in quo tamen schismaticis iuis non defuit: primùm enim obtinuit à primoribus, ut calumnias & mendacia, quorum lator erat, defer-
rent ad aures Imperatoris. Deinde cum legatis Synodi (quos ipsæ in sua ad schismaticos epistola Ægyptios per contemptum vocat) admissus ad collo-
quium Imperatoris, ita metitus est industriè, ut animos audientium ad se pertraxerit, adversariis, quos principis & procerum præsentia perstrinxerat, malè causam suam defendentibus, & soli Cyrillus & Memnon pro iustè damnatis habendi censerentur. Sed hæc persuasio brevi concidit post adventum Joannis strenui hominis, qui Cyrilli medicus & domesticus erat, & Irenæi mendacia atque calumnias apud plerosque etiam optimates revocit, sic ut majorem primorum partem alienaret ab Irenæo, & ne audire quidem vellent ab eo, quæ coram illis, vel etiam ab illis fuerant iudicata.

Col. 718.
719.

Quàm malè autem sibi à populo & clero Constan-
tinopolitano metueret Irenæus, & quanto suo periculo mentitus fuerat coram Imperatore & proceribus, indicat his verbis: *In magnis adhuc discriminibus ob-
illam, quæ quotidie insidiatur, multitudinem, versor. Testis mihi est Deus, dum ad iudicium coram Impe-
ratore vocarer, nihil aliud me expectasse, quam ut in fluctus maris projicerer: sed Dominus, sicut scriptum est, ad-*

Col. 719.

est, adfuit mihi, & de ore leonis, aut mille potius leonum catulis liberatus sum. Quæ etiam verba, quam bene erga rectam fidem Imperator & ejus aulici majori saltem ex parte affecti essent, luculenter ostendunt.

Imperator nihilominus, iterum ex parte deceptus, & Acacii Beroœensis Episcopi litteris permotus, trium, Nestorii scilicet, Cyrilli, & Memnonis, abdicationem ratam habuit, de quo per Joannem Comitum, qui Nestorii & Joannis Antiocheni partes fovebat, ad Episcopos Ephesi congregatos, sacram, ut vocitabant, misit, in qua etiam concedebat Episcopis facultatem, omni controversia soluta, omnibusque scandalis excisis, cum pace & concordia domum revertendi.

Joannes igitur, cum Ephesum advenisset, Candidiano, Nestorii & schismaticorum amico, in omnibus ad consilium adhibito, Nestorium ipsi Candidiano, Cyrillum verò, cui aliquantò post Memnon adjunctus est, Jacobo Comiti custodiendum tradidit, cum Scutatorum & Palatinorum præsidio, ut aliquid eorum personæ vel dignitati indulgisse videretur. Deinde non absque jurgis & tumultu coram utriusque partis Episcopis, quos in diversorium suum convocaverat, legit Imperatoris litteras cum schismaticorum paulu, & magno luctu atque offensione orthodoxorum, qui cum schismaticis communicare, & capita sua deferere, magna constantia, quam Joannes Comes in sua ad Imperatorem relatione rabiem vocabat, detrectant.

Auditis hisce Imperatoris litteris, orthodoxi suas quoque ad Imperatorem referre, in quibus 1. admonerant œcumenicam Synodum non Cyrillum & Memnonem, quos è contra propter orthodoxæ fidei zelum suspiciens, multis illos & apud homines laudibus, & apud Christum Dominum coronis dignos existimabat, sed solum Nestorium, nefarie hæresis eorum qui Christum purum hominem dicunt, præconem abdicasse. 2. Testantur se non mediocriter afflictos fuisse, quòd eorum, qui ab Œcumenica Synodo desceverant, Joannis scilicet Antiocheni & ejus sectatorum Pelagianorum nomina nominibus suis inferri fuissent, unaque & communis omnibus Missa esset sacra. 3. Orabant, ut Cyrillus & Memnon Synodo restituerentur.

Has Synodi litteras alie ejusdem argumenti ad eundem subiectæ sunt, in quibus Synodus Imperatori supplicat, ut quæ contra Nestorium ejusque sectatores ab ea gesta sunt, robur suum obtineant, cætera verò quæ à schismaticis ad ulciscendam Nestorii depositionem contra Cyrillum & Memnonem facta sunt illegitimè, inefficacia & irrita maneant. *Consentaneum enim est, inquit Patres Synodi ut vindicta jam pietate (hoc est orthodoxa fide) illisque refractis, qui eam labefactabant, hi qui una nobiscum pro fide decertant, honore perfruantur, non ut cum illis, qui de nefandis in Christum blasphemis convicti sunt, condemnentur.*

Scripsit etiam Synodus ad clericos Constantinopolitanos, illosque, expositis in quibus verfabatur angustii, obtestabantur Patres ut Imperatorem adirent, mendacia & calumnias fautorum Nestorii retergerent, eumque certiorum facerent, Cyrillum & Memnonem abdicatos non fuisse ab œcumenica Synodo; ab eorum communione œcumenicam Synodum nunquam se junctum iri, sed potius universos cum eis in exilium abituros; ab œcumenica Synodo Joannem Antiochenum & ejus gregarios Ecclesiastica communione privatos fuisse, ac illis omnem sacerdotii functionem ademptam, omnesque Ecclesiis suis privati præopturos, quam cum eis redire in communionem, nisi prius omnia sua scelera correxerint, &c. In communitorio huic epistolæ subiecto hæc leguntur verba, orthodoxis Episcopis planè digna: *Scire reverentia vestra debet, quia licet in tantum nitantur (Nestorii fautores) ut omnes moriamur, non tamen fiet aliud, præter hæc quæ decreta per nos sunt à Salvatore nostro Christo.*

Clerici Constantinopolitani, ad quos Cyrillus etiam & Memnon è custodia privatas dederant litteras, quibus illos, recensitis eorum, qui Nestorio studebant, adversus Synodum machinationibus & insulci- bus, ad causæ fidei defensionem animabant, adierunt Imperatorem, cui, ut omnino par est credere, relationem quam à Synodo acceperant, reddiderunt, simulque obtulerunt libellum supplicem pro Cyrillo & Memnone, in quo sic loquebantur: *Si dominatio vestra exauctorationem: quam illi in Cyrillum & Memnonem .. machinati sunt, qui à sancta Synodo desceverunt ... approbarit ... nos omnes prompti parati- que sumus ea animi alacritate, quæ christianos homines decet, quodvis periculum cum memoratis sanctissimis viris subire, neque ullum discriminis experimentum detrectare. Et inferius: Curate ... ne regni vestri tempore martyrum sæculum spectandum exhibeatis.*

His permotus Imperator, per Joannem comitem Synodo permisit, ut quos vellet, Episcopos mitteret ad comitatum. Missi itaque sunt septem Episcopi cum Philippo presbytero, Sedis Apostolicæ legato. Suos quoque misere legatos schismatici, Episcopos scilicet octo, quorum primus erat Joannes Antiochenus dignitate, doctrina verò Theodoretus. Legatis suis Synodus scripto districtè prohibuit, ne cum schismaticorum legatis communicarent, neve illis communionem pollicerentur, nisi prius Nestorii dogmata damna- rent, ejus depositioni subscriberent, veniamque per libellos à Synodo de iis peterent, quæ contra præ- sedes ejus temerè admiserant; imò & nisi postquam Synodo restituti fuissent Cyrillus & Memnon. Mandato suo adjunxit relationem Imperatori reddendam, in qua iis quæ tum ab ipsa, tum à schismaticis gesta fuerant, summam enarratis, instantissimè orat pro Cyrilli & Memnonis liberatione.

Schismaticorum legati Constantinopolim ingredi prohibiti, ne à clericis vel monachis lapidarentur, jussi sunt subsistere Chalcedone, ubi magno animi dolore acceperunt Nestorium Epheso dimissum fuisse cum facultate abeundi quòd vellet; quo facto intelligebant actum esse de amico suo, ejusque abdicationem ratam omnino haberi ab Imperatore. Por- rò quo erga Nestorium animo Imperator cum consiliariis suis tunc temporis esset, graphicè describit Theodoretus in epistola Chalcedone ad Alexandrum Hierapolytanum, unum è schismaticis, scripta. *De amico, inquit, sciat Sanctitas tua, quod si quando ejus faceremus mentionem, vel apud regem, vel apud consistorium, defectionis notabamur: tante sunt eorum, qui intro sunt, erga illum inimicitie. Et hoc est molestissimum. Rex præ omnibus aliis averse- tur nomen (Nestorii) manifestè dicens: De hoc mihi nullus loquatur. Suum autem & aliorum schismaticorum erga impurissimum hæresiarcham affectum his prodebat verbis: Attamen dum hic sumus, non cessabimus omni virtute & ejus patris (Nestorii) curam gerere, scientes ab impiis factam illi injustitiam. Sic impiam vocabat œcumenicam Synodum homo alio- quin animo catholicus, sed quem intemperata Cy- rilli gloriæ æmulatio, nimisve patriarchæ suo as- sentandi pruritus excœcaverat, & in schisma præ- cipitaverat.*

Pergebat Theodoretus: *Nobis quoque studium est, ut hinc liberemur, & vestra liberetur pietas. Nihil enim hinc boni sperandum, eo quòd iudices ipsi omnes auro confidant, & contendunt unam esse naturam dei- tatis & humanitatis. Simile quid cum suis gregalibus ad schismaticos Ephesi degentes scribebat in alia epi- stola, in qua cum aliis sic agebat: Videntes Cyrillianos tyrannide, & fraudibus, & adulatione, & donis om- nes decepsisse, non raro regem & principes obsecra- vimus, ut & nos ad Orientem dimitteremur, & vestra pietas ad propria remigraret. Schismatici sanctam Synodum calumniati primum, postea etiam imperii pro- cures, sanctæ Synodi patrocinium landabiliter fulci- pientes, calumniati sunt. Hoc nimirum schismatico- rum & novatorum ingenium est, ut nemini ipsi ad- verſantî parcant, sed contumeliis dictis illis mor- deant*

deant omnes, sive clericos, sive laicos, qui nefarii eorum conatibus obstitunt.

Col. 736. Spes aliqua victoriæ affulserat schismaticis ex primo, ut autumate fas est, cum adversariis coram Imperatore congressu, de quo ovariantes ad suos scripsere litteras: sed brevi levis hæc spes evanuit. Synodi legati, qui primum iussi fuerant cum schismaticis subsistere Calchedone, aliquantè post Constantinopolim acciti, honorificè excepti sunt, ibique permixti episcopalia munia omnia obire, quod gravis contumeliæ loco habuerunt schismatici, unde & de eo per libellum apud Imperatorem amarè expostularunt: cum ipsi interea Calchedone detenti fuerint, ab omnibus Ecclesiis exclusi, nec uno vitæ adito discrimine, utpote non semel ab orthodoxis monachis impetiti lapidibus.

Col. 745. In tam iniquo certamine sibi non defuerunt schismatici. Nam pro more mendacis & calumniis pugnarunt; multa contra Cyrilli capitula, à sancta Synodo comprobata, deblaterarunt, & ut iterum in examen vocarentur, multoties postularunt, sed frustra. Itaque post quintam congressionem, cum schismatici Imperatori sæpè jurassent, se nunquam cum Synodo communicaturos, nisi prius capitula, quæ comprobata, exploderet, neque se unquam Cyrillum suscepturos, etiam ipse capitula illa damnaret; Imperator rem ita tandem definivit, ut Cyrillus & Memnon sedes suas retinerent, & ceteri omnes Episcopi, excepto Nestorio legitime exauctorato, redirent ad suas Ecclesias.

Gal. 746. De hoc Imperatoris decreto sic loquuntur schismaticorum legati: *Placuit regi post multas adhortationes* (quibus ipsi ut obsequerentur, nulla consideratione adduci potuerunt) *ut singuli ad propriam redeamus; ad hoc ut & Aegyptus* (sic Cyrillum per contemptum vocitabant) *& Memnon Ephesus in suis locis maneat, sic enim potuit Aegyptus omnes excœcare numeribus suis, sic aut ille quidem, cum innumera fecerit mala, ad thronum suum redeat, iste vir innocens* (Nestorius) *vix ad suam mansionem* (ad suum monasterium, quod erat in Antiochiæ suburbio) *dimittatur.*

Socrat. l. 7. hist. c. 35. Fœlicem hunc tandem, Deo specialiter providente, exituum obtinuit Synodus Ephesina, nunquam satis laudanda, quòd extrema omnia pati maluerint, quàm præsidibus suis deesse, eosque à schismaticis & hæreticis opprimendos derelinquere, atque derelinquendo, causam fidei prodere. Post quatuor à Nestori abdicatōnes menses, in ejus locum à Synodis legatis, annuente Imperatore, successit est Maximianus monachus & presbyter, vir bonus & quietis amans, sed in sermone rudis atque imperitus. Ordinato Maximiano, iussit Imperator, ut Episcopi omnes ad suas provincias & civitates reverterentur. Ingenti cum læticia & gratulatione excepere Alexandrini Cyrillum, quem Maximianus de ordinatione sua certiores fecit per epistolam, in qua sic eum alloquitur: *Expletum est desiderium tuum, . . . perfectum est quod religionis causa susceperas . . . spectaculum factus es & angelis & hominibus; universisque Christi sacerdotibus. Neque enim solum in Christum credidisti, sed etiam pro ipso passus es, &c. Humiliasti satanam per patientiam; contempsisti tormenta; conculcasti furorem principum; famen pro nihilo duxisti, &c.*

Col. 786. Similia ad eundem Cyrillum, Nestorii abdicatōne ab Imperatore comprobata, gratulabundus antea scripserat Alipius Constantinopolitanus presbyter. Ea fuit Cyrilli, gloria, ea illius apud orthodoxos omnes existimatio, adversus illum nequicquam frementibus schismaticis & hæreticis, ejusque famam impudentissimis mendacis & calumniis pertinacissimè tentantibus. Ad propria quoque suis Orientalibus rediit Joannes Antiochenus, persistens in schismate, omni potestatis Ecclesiasticæ usu, & Ecclesiæ communione privatus, atque calumniis & malis artibus suis mercedis nihil præter bonorum omnium detestationem, quippe qui ut scelestissimo hæresiarchæ gratificaretur sanctam & œcumenicam Synodum indignissimè vexaverat, & tantum non totum orbem christianum

miscuerat. Anno tamen sequente, compellente Imperatore, ad sanam mentem reversus, rediit ad unitatem.

§. V.

Imperator schismatis, cui omnes imperii calamitates attribuebat, tollendi cupidissimus, de pace inter Ecclesias componenda consultit Maximianum & alios Episcopos, qui tunc in comitatu aderant. Responderunt, Orientales Ecclesiæ reconciliari non posse, quia prius Cyrillo, quocum totus orbis communionis vinculo arctissimè conjunctus erat, reconciliarentur, ejusque communionem obtinerent; ad quod oportere dixerunt, ut Joannes Antiochenus anathematizaret Nestorii dogmata, ac scripto illius depositionem approbare; quo facto, pro certo statuebant, Episcopum Alexandrinum privatas offensiones oblivioni traditurum, & contumelias, licet ea gravissima & maxima existissent, quas Ephesi perpeffus fuerat, propter charitatem nihil facturum.

Col. 1113. Consilium Episcoporum probavit Imperator, & Aristolaum tribunum Antiochiam misit regias deferentem litteras, quibus Joanni Antiocheno mandabatur, ut impia Nestorii dogmata anathematizaret, & ejus depositioni subscriberet, atque ita à Cyrillo communionem ejus peteret. Rem ita narrat Cyrillus in sua ad Donatum Episcopum epistola: quamquam aliud legitur in sacra per Aristolaum missa ad Joannem Antiochenum, qualis nunc extat: in ea enim Joanni, postquam ob Ecclesiarum disensionem, ejus auctor erat, graviter objurgatus est, mandatur ut omni dilatione postposita, cum paucis tantum clericis veniat Nicomediam, quò dicitur simili mandato accitum esse Cyrillum, ut ambo ibidem manerent, donec deposita omni similitate, invicem reconciliarentur, nec prius admittantur ad conspectum Imperatoris, quàm mutua concordia pacem Ecclesiæ confirmarent.

Col. 1085. Scripsit etiam Imperator ad Simeonem Stylitem, ob virtutes eximias & insolens vivendi genus toto orbe celebratissimum, & Acacium Beroëensem, cui grandis ætas & fama sanctitatis magna conciliaret auctoritatem: scripsit, inquam, communem, ut credimus epistolam, in qua pacem Ecclesiæ commendat eorum precibus, enixeque petit, ut Orientales pro viribus adhortentur ad pristinam Ecclesiarum unionem & consensionem restituendam, damnando dogmata Nestorii, ejusque depositioni subscribendo, & redeundo in gratiam cum Cyrillo, quocum communionis vinculo conjuncti sunt omnes orbis Christiani Episcopi, qui de unitate Ecclesiæ sunt; ita ut Orientales recuperando communionem Cyrilli, universalis Ecclesiæ communionem recuperaturi sint.

Col. 1113. Audita Imperatoris voluntate, Orientales convenire apud Acacium Beroëensem, & bono seni persuaserunt, ut scriberet ad Cyrillum Ecclesiarum pacem componi non posse, nisi ipse sola fide Nicæna contentus, aboleret ea omnia, quæ vel epistolis, vel tomis, vel libris evulgaverat contra Nestorium. Iniquissimam hanc conditionem repudiens Cyrillus, rescripsit sese cum aliis omnibus orbis christiani Episcopis, quibuscum communicabat, adherere Nicænæ fidei, nilque prius eorum, quæ in ea continentur, labefactare; quæ vero rectè contra Nestorii blasphemias subscripserat, ea ejusmodi esse, ut adduci se nunquam passurus sit, ad rejicienda ea tamquam non rectè scripta; opus verò Orientalibus esse, si velint redire ad unitatem, ut juxta Imperatoris decretum, & sanctionem Synodi Ephesinæ, anathematizent blasphemias Nestorii, ejusque depositioni scripto consentiant, ac Maximiani ordinationem approbent.

Col. 1116. Huc litteris Cyrilli sibi redditis, Orientales Alexandriam delegarunt Paulum Emisenum Episcopum, qui Cyrillo litteras ab Orientalibus obtulit, in quibus ab eo quidem petebant instaurari communionem, at simul ajebant sese jure merito ei successisse Ephesi, seque

seque iustas adversus eum habere querelarum causas, quod ab eo in Ephesino Concilio aliqua neque recte dicta, neque recte facta fuissent.

Col. 1153. Cyrillo his litteris non mediocriter offenso, easque nolenti admittente, Paulus suorum Orientalium factum excusans, eoique non novam inferre contumeliam voluisse, sed ex mera animi simplicitate lapsos esse, cum juramento affirmans, libellum obtulit pro se & reliquis Orientalibus, in quo confitebatur se & reliquos Orientales Maximiani ordinationem suscipere; Nestorium pro deposito habere; impia eius dogmata anathematizare; & Cyrilli communionem complecti, juxta brevem de Verbi Dei Incarnatione expositionem, ab ipso jam antea traditam Cyrillo, qui illam comprobavit, & perinde ac fidem propriam susceperat. Hæc autem expositio, ut par est credere, ea est, quæ extat in Joannis Antiocheni epistola, de qua infra.

Col. 1096. & seq. Post oblatum libellum Paulus ad Synaxim tandem admissus à Cyrillo, coram eo in magna Alexandria Ecclesia duas habuit homilias, primam die 25. Decembris, & alteram Calendis Januarii anni 432. in quibus catholicum Verbi Dei de Incarnatione dogma luculenter exposuit, applaudente populo Alexandrino. Col. 1116, 1155. Petiit à Cyrillo Paulus, ut præfato, quem ei omnium Orientalium Episcoporum loco obtulerat, libello contentus, nihil ab illis exigeret amplius ad hoc, ut eos in suam communionem reciperet. Petitionem planè rejecit Cyrillus, responditque libellum oblatum, utpote à solo Paulo subscriptum, pro ipso solo sufficere posse, minime verò pro reliquis Orientalibus. Quare cum Antiochia, qui Alexandriam venerat, & moras ægrè admodum ferebat, duos à suis clericis Antiochiam Cyrillus misit cum charta & litteris communionis, quas redderent Joanni Antiocheno, modò prius chartam illam, quam secum deferabant, reciperet & subscriberet, adeoque modò prius scripto dampnaret blasphemias Nestorii, simulque ejus depositioni, & Maximiani ordinationi consentiret.

Col. 1153. Chartam ab Alexandrinis clericis allatam recepit Joannes, eique subscripsit cum aliis Episcopis inter Orientales præcipuis. De quo etiam Joannes suo & aliorum Orientalium nomine dedit ad Cyrillum litteras, in quibus præmissa illa brevi expositione de incarnatione Verbi Dei, quam jam antea sibi à Paulo Emiseno traditam collaudarat Cyrillus, & ut propriam fidem susceperat, dicit Joannes sibi & suis placuisse, ut omnis tollatur contentio, universalisque sanctis Dei Ecclesiis per orbem sparsis pax reddatur, nec non scandala omnia, quæ exorta sunt, à medio auferantur; Nestorium quondam Constantinopolitanum Episcopum pro deposito habere; tum pravas illius profanasque vocum novitates anathematizare. Tum paucis interjectis, sic prosequitur: *Consentimus autem & in ordinationem Maximiani sanctæ Dei Ecclesiæ Constantinopolitane Episcopi, & communicamus universis orbis terre Episcopis, rectam inculpataque fidem habentibus & predicantibus.* Hæc porro eadem, ommissa tamen fidei expositione, ad Sixtum Pontificem & Maximianum perscribere Orientales.

Col. 1105, & seq. Pace tandem composita, Paulus Emisenus Alexandria Antiochiam reversus, gratulatorias à Cyrillo Joanni Antiocheno reddidit litteras, in quibus Cyrillus ait expositionem ab Orientalibus communiter editam, irreprehensibilem continere fidei confessionem, & breviter refellit aliquos, qui calumniabantur eum, quasi diceret: *Sanctum Christi Corpus non ex sancta Virgine sumptum, sed à cælo allatum esse, item alios qui in vulgus spargebant, eum dicere, concretionem, vel confusionem, vel commixtionem Verbi Dei cum carne factam esse.*

Col. 1092. Factam Ecclesiarum pacem populo Alexandrino annuntiavit Cyrillus, habita ad eum homilia die 23. Aprilis an. 432. in qua sic loquebatur: *Expulsus est ab omni Ecclesia Nestorius impius ... & concordant de cætero per omnem consistentes orbem terrarum Episcopi, rectam & unam consistentes fidei &c.* Quantum autem pax illa orthodoxos & ipsum inprimis

Imperatorem recreavit, tantum afflixit Nestorianæ impietatis sectatores, qui omnibus persuadere conati sunt, Orientales Episcopos non aliud, quam Nestorium, circa Verbi Dei incarnationem sentire; adeoque Cyrillum, cum doctrinam Nestorii ut blasphemam & hæreticam insectaretur, omnino culpandum esse, quod Episcopis illis reconciliatus esset, eisque communionem suam concessisset.

Col. 1148. Calumniam suam probabant Nestoriani ex brevi expositione fidei, quam Orientales ad Cyrillum miserant, & in qua duas in Christo naturas asserbant, & distinguebant, quod ante eos fecerat Nestorius. Hanc autem calumniam refellens Cyrillus in suo ad Eulogium presbyterum commonitorio, sic agebat: *Is qui hoc nomine nos accusant, respondendum est, non omnia quæ hæretici dicunt, statim fugienda ac repudianda esse. Multa enim consentuntur ex iis, quæ nos quoque asserimus: exempli causa, cum Ariani Deum Patrem omnium Conditorem ac Dominum esse dicunt, num ideo consequens est, ut ejusmodi confessiones aversemur? Sic & de Nestorio quoque licet duas naturas esse dicat, carnis & Verbi Dei differentiam significans (quod catholicum est) attamen unionem una nobiscum non confitetur (in quo hæreticus est; nec Orientales sibi consentientes habet) qui enim consentuntur (ut re ipsa in expositione sua consentunt Orientales) illud ex Deo Patre natum unigenitum Verbum, idem etiam secundum carnem ex muliere natum esse; & sanctam Virginem Dei genitricem; & unam esse Christi personam; & non duos filios, nec duos christos, sed unum tantum: quomodo Nestorii opinionibus consentiunt, cum duarum naturarum unionem substantialem manifestè confiteantur.* Vide etiam ejusdem Cyrilli ad Acacium Melitensem scriptam epistolam.

Porro Nestorius anno superiore, ut jam dictum est, Ephesi abire permixsus, redierat ad suum monasterium, quod Euprepii nuncupabatur, in suburbanis Antiochiæ situm, & ab urbe duobus circiter stadiis distans. Cum autem in eo quatuor annos mansisset, neque ab impio suo dogmate spargendo destitisset, ea de re admonitus à Joanne Antiocheno Imperator, illum perpetuo exilio damnavit, & in Oasim deportari iussit, ubi variis calamitatibus, Barbarorum incursionibus, captivitate, & frequentibus locorum mutationibus confectus, miserrimè interiit. Narrat Evagrius legisse se auctorem narrantem, eum lingua vermibus erosa ad graviora & sempiterna migrasse supplicia. Denique ab Imperatoris edicto cautum est, 1. Ut Nestoriani in posterum appellarentur Simoniani, & omni conventus habendi facultate priuarentur. 2. Ut libri omnes à Nestorio conscripti, omni studio ac diligentia undecumque conquisiti, comburerentur.

ARTICULUS VIII.

De Nestorii hæresi.

Non aliam Nestorius in Christo naturarum unionem, quam purè moralem agnoscebat: unde naturas illas non solum numericè & specificè differre, sed etiam in se, seu propria subsistentia utramque subsistere asserbat. Observat hoc Cyrillus in sua ad Acacium Melitensem Episcopum epistola, in qua sic ait: *Et si Deum Verbum incarnatum, hominemque factum consisteri simulet; attamen incarnationis virtutem ignorans, duas naturas nominat, easque à se invicem divellit, Deum seorsum ponens, & item seorsum hominem habituine quadam Deo conjunctum, per solam honoris aequalitatem seu auctoritatem. Quod probat ex his Nestorii verbis: Inseparabilis est Deus à visibili; unde honorem ejus, qui non separatur, non separo: separo naturas, sed conjungo adorationem.* Hoc fuit caput & fons omnium aliarum blasphemiarum Nestorii. Hinc

1. Duas in Christo sentiebat esse personas, personam

nam scilicet Dei Verbi, & personam hominis. Pater ex ejus anathematismo 7. in quo sic loquitur: *Si quis hominem, qui in virgine creatus est, hunc esse unigenitum dixerit, qui ex utero Patris ante luciferum natus est, & non magis (dixerit) propter unionem eum (lege potius, ejus) qui est naturaliter unigenitus, Patris unigeniti appellatione conficitur participem factum . . . anathema sit.* Certè qui dicit, hominem, qui ex virgine natus est in tempore, non esse unigenitum illum, qui ex Deo Patre natus est ab aeterno, hoc ipso dicit, in Christo esse duo supposita distincta & diversa, humanum scilicet & divinum; hoc ipso enim negat in Christo unum & idem suppositum esse hominem & Deum Verbum. Patet etiam ex symbolo illo, quod à Theodoro Mopsuesteno fabricatum adopravit Nestorius, & in quo Theodorus de Deo Verbo, & homine ab eo assumpto, ut distinctis & diversis suppositis loquitur.

2. Negabat Deum Verbum, ex Deo Patre ab aeterno natum secundum divinitatem, in tempore secundum carnem natum esse ex Virgine matre. Patet ex quaternione 21. in quo sic loquitur: *Deum Verbum ex Christipara Virgine processisse, id per Scripturam divinam edoctus sum: quod autem Deus ex ipsa natus sit, id nusquam scriptum comperi.* Divina Scriptura Deum ex Christipara Virgine genitum esse nusquam affirmat, sed Jesum Christum & Filium & Dominum. Et ex quaternione 24. in quo ait: *Ubi in Verbi mentionem inciderunt (Apostoli aut Evangelistae ibi nullus eorum, quod per humanam naturam natus sit, asserere audeat.*

3. Negabat Virginem Mariam dici posse Deiparam, sed solum Christiparam dicendam esse contendebat. Patet ex ejus secunda ad Cyrillum epistola, in qua haec leguntur: *Quapropter si rem diligentius consideremus, sacra Virgo non Deipara, sed Christipara appellanda erit.* Patet etiam ex ejus epistola ad Celestium, in qua sic in orthodoxos invehitur: *Sed & Virginem christotocon ausi cum modo quodam theotocon dicere, hanc enim theotocon vocantes, non perhorrescunt. Quod (Patres Nicæni) nihil amplius de sancta Virgine dixisse leguntur; nisi quia Dominus noster Jesus Christus Incarnatus est ex Spiritu sancto, & Maria Virgine. Et taceo scripturas, quae ubique Virginem Matrem Christi, non Dei Verbi, & per Angelos, & per Apostolos predicant.*

4. Tenebat hominem ex Virgine Maria natum, purum hominem esse, nec esse Deum nisi improprie & nuncupative, propter moralem sui cum unigenito Dei Filio conjunctionem. Patet ex ejus anathematismo 7. jam allegato. Patet quoque ex quaternione 16. ubi ait: *Non per se & secundum se Deus est, quod in utero formatum est. . . . At vero quia Deus in homine assumpto existit, assumptus, ut assumpti conjunctus, propter assumptum Deus appellatus. Unde cum esset Ephesi, non semel in hanc blasphemiam erupit vocem: Bimestrem aut trimestrem Deum non dico; & ibidem Episcopus quidam, mentis ejus interpres, Judæos non in Deum, sed in hominem impios exitisse affirmavit.*

5. Abnegabat Verbo ea omnia, quæ Christo secundum carnem conveniunt, & de eo verè dicunt. Patet ex secunda ejus ad Cyrillum epistola, in qua sic loquitur: *Divino Verbo adscribere nativitatem (temporalem) passionem, mortem, ceterasque carnis proprietates . . . mentis est aut ethnicorum more vere errantis, aut certè insani Apollinarii & Arii, aliorumque haeticorum morbo, aut alio etiam graviore laborantis. Necessè est enim istos per appropriationis vocabulum eo trahat, ut Deum Verbum lactationis participem, & succedanei incrementi capacem, & ob formidinem passionis tempore declaratum, angelici præsidi indigum faciant. Missa hic facio circumcisionem, sacrificium, sudorem, famem, sitim, quæ carni acciderunt, nostrique causa eandem affecerunt. Quod si hac eadem divinitati etiam in concreto sumptæ, seu Deo Verbo adscribere liceat, & falsa erunt, & nobis veluti calumniatoribus iuste damnationis causam asserent.*

6. Duos in re Christos, totidemque filios ac dominos, sicut & personas constiterat, ut observat Cyrillus in prima sua ad clerum Constantinopolitanum Epistola in qua de Nestorio & ejus gregaliis sic ait: *Quia scopus illis praefixus est, duos Christos, totidemque filios constituere; alterum quidem per se hominem, alterum vero per se Deum, solamque personarum inter se conjunctionem (moralem scilicet; alia enim inter personas esse non potest) hinc est, quod versutis agant, &c. Attamen, ut lateret & homines ludificaretur, unum Filium (idem intellige de Christo & Domino) non duos, dici oportere agebat, per Filium intelligendo aggregatum ex duabus personis inter se moraliter unitis, quarum una proprie & naturaliter Filius Dei est, altera verò improprie tantum, nuncupative, & per quandam filiationis divinæ participationem, propter specialem & inseparabilem sui cum alia conjunctionem, ut patet ex symbolo illo, quod damnavit Ephesina Synodus in actione sexta, & cujus verba aliàs recitavimus, ubi de Theodoro Mopsuesteno.*

Hoc sensu loquebatur, cum dicebat in quaternione 17. *Ceterum cum (Deus Verbum) ante (incarnationem) Filius esset, & Filius appellaretur; post carnem tamen assumptam seorsum per se Filii nomine appellari non debet, ne duos filios videamur inducere. Sed quoniam (homo ex Virgine natus) illi unius est, qui in principio Filius erat, & ipsi conjunctus est, non potest, quod quidem ad filiationis dignitatem attinet, non quod ad naturas, propterea etiam divisionem recipere; secundum dignitatem dico filiationis, non secundum naturas. Unde & Deus Verbum nominatur Christus, quoniam perpetuam cum Christo unionem habet.*

Hoc eodem sensu in eodem quaternione sic etiam agebat: *Cum Scriptura generationem ex Virgine nobis exponit, non dicit: Misit Deus Verbum Deum; sed ait: Misit Deus Filium suum. Illud enim nomen accipit, quod utriusque naturæ (seu utriusque personæ) significativum est. Quia enim Filius simul Deus & homo est (quia vox Filii communis est Deo & homini, seu personæ divinæ & humanæ) ideo dicit: Misit Filium suum factum ex muliere, ut cum audieris illud, factum ex muliere; deinde videris nomen, quod utramque naturam denotat, & praemittitur, nativitatem, quæ ex sancta Virgine est, Filii quidem voces; siquidem & Christipara Virgo Filium Dei genuit; attamen quia Filius Dei duplicis naturæ existit (post incarnationem, hoc est, quia post incarnationem Filius Dei aggregatus est ex duabus naturis per se subsistentibus, seu ex duabus personis, divina & humana) non Dei Filium (seu Deum Verbum) sed humanitatem (per se subsistentem) genuit, quæ propter Filium (per moralem unionem) adjunctum Filius est, quamvis improprie tantum nuncupative, & per quandam communionem filiationis divinæ, quæ naturaliter & proprie soli Deo Verbo competit. Ex his*

Intelligitur illud ejusdem ex quaternione 27. *Ipsæ & infans erat, & infans Dominus . . . idem & infans erat, & infans inhabitator.* Nam manifestè per has voces, ipse, idem, significat complexum ex duabus personis, Deo scilicet & homine, quarum unam, nempe hominem, ait infantem fuisse, alteram verò, Deum Verbum, infantem illum inhabitasse, & ejus Dominum fuisse ait. Quod autem Deum Verbum in illo sensu infantem dixerit, patet ex quaternione 21. ubi sic loquitur: *Atqui certum est, Archangelos nativitatis mysterium te longè exaltius cognovisse, neque tamen dicunt: Surge & accipe Deum, & Matrem ejus; sed surge, & accipe puerum & matrem ejus. Voce igitur pueri seu infantis, solum hominem intelligendum esse volebat.*

Porrò quod etiam per has voces, *Christus, Dominus*, complexum ex duabus personis significari vellet, habetur ex quaternione 15. ubi in hæc Apostoli verba, *Hoc sapite in vobis, quod & in Christo Jesu, qui cum in forma Dei esset, &c. ita differit: Non dixit, Hoc sapite in vobis, quod & in Deo Verbo, quod cum in forma*

ARTICULUS IX.

De Pelagianis, & ejusdem sectæ Leporio monacho.

forma Dei esset, servilem formam accepit: sed voce Christi tanquam utriusque nature (per se subsistentis) notionem complectente, accepta; sine periculo illum & servi formam sumpsisse asseverat, & Deum nominat, dictorum vim in naturarum (per se subsistentium) dualitatem inoffensè partiens. Et ex quaternione 16. ubi dicit: *He autem voces, Christus & Filius, & Dominus, cum unigenito in Scripturis tribuantur, naturarum duarum (per se subsistentium) indices existunt: & aliquando quidem divinitatem (personam Dei Verbi) nonnumquam verò humanitatem (personam hominis à Deo Verbo assumpti) interdum autem utramque (divinitatem scilicet & humanitatem, seorsim per se existentes, hoc est, utram personam, divinam & humanam) simul exprimunt.*

7. Asserebat Christum ad pontificiam dignitatem paulatim evectum fuisse; nam sic de Christo loquebatur in quaternione 6. *Hic ille ipse est, qui ad pontificiam dignitatem paulatim evectus est.* Item Christum, non Deum Verbum, fuisse Pontificem nostrum: nam in eod. quatern. sic ait: *Quid igitur contramentem Pauli impassibile Deum Verbum interpretaris, terrenæ similitudini ipsum commiscens, & passibilem Pontificem faciens?* Item Christum non solum pro aliis hominibus, sed etiam pro se ipso mortuum esse, & sacrificium obtulisse. Patet ex quatern. 17. ubi loquens de Christo dicit: *Hic tamen tam pro se, quam pro cognato sibi genere sacrificium obtulisse affirmat.* Item ad cultum latræ exhibendum Christo sufficere, quod esset improprie & nuncupative tantum Deus, quantumvis per se & secundum se esset purus homo. Patet ex quaternione 15. in quo aiebat: *Deum in homine (habitantem) consitemur; hominem colamus, ob conjunctionem cum omnipotenti Deo simul adorandum.* Et rursus; *Primo (Christum) hominem esse fateatur (Apostolus); mox ob eam quam cum Deo sortitus est societatem, hominem illum Deum nominat; ne quis videlicet Christianus hominem (qui nequidem nuncupative sit Deus) colere suspicetur.*

8. Communionem idiomatum fundabat in morali personarum conjunctione, & in eo definiebat, quod Christus rectè appellaretur Deus, Filius, & Dominus, propter Verbum speciali quodam modo ipsum inhabitans; & vicissim Deus Verbum rectè appellaretur Christus, propter Christum, quem speciali illo modo inhabitat. Nam sic loquitur in quaternione 15. *Sic & illum qui secundum carnem est Christus, quod Dei Verbo (ipsum inhabitanti) conjunctus sit, Deum nominamus, hominem (purum) fuisse qui apparebat, non ignari.* Et in quaternione 17. *Unde & Deus Verbum nominatur Christus, quoniam perpetuam cum Christo (quem specialissimo modo inhabitat) unionem habet.*

9. Denique, incarnationem Dei Verbi, quam nomine tenus confitebatur, funditus tollebat, per incarnationem intelligendo meram Dei Verbi cum carne per se seorsim subsistente societatem, indissolubili-
Col. 521. *tem ininitam; meram Dei Verbi habitationem in carne velut in templo per se seorsim existente. Unde dicebat Christum esse Dei Verbi templum, tam per se subsistens seorsim à Deo Verbo, quam templa nostra lapidea per se subsistunt seorsim à Deo, qui in illis colitur, illaque specialiter inhabitat.* Patet ex quaternione 6. in quo, ut probet Christum, non Deum Verbum, esse Pontificem, ita discurrit: *Pontifex igitur qui passus est, misericors est: passibile autem ex-
Col. 524. it templum (qui Christus est) non Deus, qui vivificat illum, qui passus est.* Et ex ejus secunda ad Ceryllum epistola, in qua sic ait: *Quasi verò que in Dei Verbum naturaliter conveniunt, ea templi conjunctione abolita sint: aut parvi apud homines fieri debeat templum illud nullo unquam peccato contaminatum, & à divina natura inseparabile, peccatorum nostrorum causa & natum, & mortuum esse.*

Paulo ante Nestorianam hæresim, similem aliam in Galliis ex hæresi Pelagiana prognatam esse scribit Cassianus, lib. 1. de incarnatione Domini contra Nestorium; ubi sic ait, cap. 2. *Nuper quoque, id est, in diebus nostris, emerisse hæresim venenosam ex maxima Belgarum urbe conspeximus, certi erroris, incerti nominis ... Solitarium quippe hominem Dominum nostrum Jesum Christum natum esse blasphemans, hoc quod ad Dei postea honorem, potestatemque pervenit, humani meriti, non divina asseruit fuisse nature: ac per hoc eum divinitatem ipsam non ex proprietate unitæ sibi divinitatis semper habuisse, sed postea pro premio laboris passionisque, meruisse, &c.* Tum cap. 3. sic prosequitur: *Illud sane unum pratercundum non arbitramur, quod peculiare ac proprium supra dictæ illius hæreseos, quæ ex Pelagiano errore descenderat, fuit; quod dicentes quidam solitarium hominem Jesum Christum sine ulla peccati contagione vixisse, eo progressi sunt, ut assererent homines, si velint, sine peccato esse posse. Consequens enim existimabant, ut si homo solitarius Jesus Christus sine peccato fuisset, omnes quoque homines sine Dei adiutorio esse possent, quidquid ille homo solitarius sine consortio Dei esse potuisset, &c.*

Pelagianum hæresim Nestorianæ affinem, & quasi geimnam ac consanguineam fuisse, ut Cassianus loquitur, lib. 1. de incarnatione, probat factum Leporii professione monachi, & secta Pelagiani, de quo ita scribit Cassianus, lib. 1. de incarnatione, cap. 4. *Leporius tunc monachus, modo presbyter, qui ex Pelagii, ut supra diximus, institutione, vel potius pravitate descendens, apud Galliis assertor prædictæ hæreseos (asserentis, solitarium hominem Dominum nostrum Jesum Christum natum esse, &c.) aut inter primos aut inter maximos, fuit à nobis admonitus, à Deo emendatus, ita male conceptam persuasionem magnifice condemnavit, ut non minus bene admiranda sit correctio illius, quam illaesa multorum fides.*

Hic autem Leporius ad rectam fidem à Præsulibus Africanis conversus, in libello emendationis, quem Carthagine in Galliis misit, errores suos retractans, sic loquitur: *Dicere verebamur de Maria Deum natum: nunc constatissime confitemur ... non ipsum (Christum) Deum hominem natum, sed perfectum cum Deo natum hominem dicebamus, pertimescentes scilicet ne divinitati conditionem assignaremus humanam. O stulta sapientia, &c.*

Et inferius: *De eo autem quod stultissime in epistola illa proposuimus, sed ignoranter, quodque nunc execrabile confitemur, id est, aptantes ad Christum laborem, devotionem, meritum, fidem, in tantum inconvenientia Dei Filio iudicamus, ut reminiscetes, &c. In ead. epist. Simili devians errore subjunxi Christum Dominum nostrum, sic omnia, quæ erant passionum, implese, ut in nullo quasi perfectus homo à divinitatis auxilio juvaretur. Et inferius: Dixi, imò ad objecta respondi, Dominum nostrum Jesum Christum secundum hominem ignorare. Sed nunc non solum dicere non præsumo, verum etiam priorem anathematizo prolatam in hac parte sententiam, &c.*

Mirum igitur videri non debet, quod Nestorium Pelagianos Episcopos, Julianum scilicet, Florum, Orontium & Fabium, ob contumaciam sedibus pulso, & in Orientem profugos, benignè exceperit, & in eorum gratiam ad Celestinum Pontificem semel atque iterum scripserit, scire volens quam ob causam damnati essent; quod tamen ignorare minimè poterat. Cui in hunc modum rescripsit Celestinus: *Hos quoque hereticos, de quibus nos, velut eorum quæ gesta sunt nescius, consulere voluisti, sedibus suis, iniusta dicentes expulsi iusta damnatio. Quos illic invenisse requiem, non petamus esse mirandum: invenerunt enim impiam prædicationem, cujus compara-*

Ff tione

rione se assument innocentes Quid tecum faciunt, qui sunt hec (peccatum originale) negando damnati? nunquam sine suspitione ea qua sibi sunt adversa, conveniunt. Ejicerentur denique, si tibi quoque similiter displicerent.

Porro prefati Episcopi, accepti à Nestorio beneficii memores, ei postea Ephesi suam strenuè navarunt operam contra orthodoxos & Synodum Ephesinam, adjungendo sese in Ephesino conciliabulo Joanni Antiocheno, qui cum Orientalibus suis sanctam illam Synodum impugnare & damnare præsumpsit. Sed obsequii Nestorio exhibiti Pelagianis Episcopis justam rependit mercedem Synodus, Pelagianam hæresim cum Nestoriana proscríbendo, & sectatores illius duobus canonibus, primo scilicet & quarto percellendo, de quibus Celestinus in sua ad eum synodali epistola, Patres Ephesini certiores fecerunt his verbis: Porro perlectis in sancta Synodo commentariis actorum in depositione impiorum Pelagianorum & Celestianorum, Celestii, Pelagii, Juliani, Persidii, Flori, Marcellini, Orontii, & eadem cum illis sentientium, que à pietate tua de ipsis decreta & constituta sunt, judicavimus & nos, ea solida firmaque permanere debere, & idem omnes tecum statuimus, eos pro depósitos habentes.

ARTICULUS X.

De Eutyche.

§. I.

De heresi Eutyche, ac gestis circa ipsum & ab ipso Constantinopoli.

Eutyches Constantinopoli presbyter & Archimandrita, cujus monasterii nomen memoriæ proditum non est, delirus senex imperitissimus, his Cyrilli verbis, *Unam Verbi naturam incarnatam*, malè intellectis, & ex odio Nestorianæ hæresis, quam antea acerimè insectatus fuerat; in nefandos ipse errores incidit, quos Flavianus Archiepiscopus Constantinopolitanus describit in sua ad sanctum Leonem epistola, quæ incipit, *Pietate. Iste*, inquit, *Eutyches absconditum in se languorem male seclæ retinens... inveterandè & impudenter in multos impietatem propriam præsumpsit inferre, dicens, ante inhumanationem quidem Salvatoris nostri Jesu Christi duas naturas esse divinitatis & humanitatis; post unionem vero unam naturam factam, neque sciens quod dicit, neque de quibus affirmat... Adjecit autem & aliam impietatem, dicens, Corpus Domini quod ex Maria factum est, non esse nostre substantiæ, neque humane conspersionis; sed humanum quidem illud vocat, non tamen nobis consubstantiale, neque generici ejus secundam carnem.*

Eisdem Eutyche errores in alia ad eundem Leonem epistola, quæ incipit, *Nullas res*, sic exponit: *In sancta nostra Synodo assererat, instanter dicens, Dominum nostrum Jesum Christum non oportere consiteri de duabus naturis post humanam suspensionem, cum à nobis unius subsistentiæ & unius persone cognoscatur: neque carnem Domini coessentialem nobis subsistere, tanquam ex nobis susceptam, & coadunatam Deo verbo secundum subsistentiam: sed dicebat, Triginem quidem, qua cum genuit secundum carnem, consubstantialem nobis esse, ipsum autem Dominum non suscepisse ex ea carnem nobis consubstantialem: & corpus Domini non esse quidem corpus hominis, humanum verò corpus esse, quod est ex virgine. Hosce errores omnes palam evomuit Eutyches ipse in actione septima Constantinopolitani Concilii sub Flaviano, ubi inter alia hæc Hæresiarchæ verba leguntur: *Confiteor ex duabus naturis fuisse Dominum nostrum ante adunationem; post adunationem verò unam naturam confiteor.**

Eutychem hæc domi inter familiares frequenter agitantem sæpe admonuit Eusebius Dorilæi Episcopus,

ipsi amicus; sed cum nihil proficeret, rem ad Flavianum judicavit esse deferendam. Anno itaque 448. cum esset Constantinopoli triginta & duorum Episcoporum collectum Concilium, libellum Concilio obtulit Eusebius adversus Eutychem, quem accusans hæresicos, ad causam dicendam vocari postulabat.

Lectò Eusebii libello, ad Eutychem destinantur Joannes presbyter ac defensor, ac Andreas diaconus, qui cum nomine Synodi citent. Actione deinde secunda, postulante Eusebio, leguntur epistolæ Cyrilli duæ, una ad Nestorium, quæ incipit, *Obloquuntur*, & altera ad Joannem Antiochenum, quæ incipit, *Lærentur celi*, quarum utraque Eutyche hæresi adversatur maximè, atque ab Episcopis omnibus suscepra est. Actione tertia Joannes & Andreas, qui actione prima missi fuerant ad Eutychem, interrogati respondent illum dixisse nolle se egredi monasterio, in eoque se tanquam in sepulchro degere; Eusebium sibi jamdudum insensum esse; consentire se expositioni sanctorum Patrum, qui Nicææ & Ephesi congregati fuerunt; sic tamen ut si in aliquo lapsi essent, hoc neque reprehendere, neque suscipere, solas autem scripturas scrutari se, tanquam firmiores sanctorum Patrum expositionibus; post incarnationem verò Dei Verbi, hoc est, post nativitatem Domini nostri Jesu Christi, unam naturam adorare se, & hanc Dei incarnati & inhumanati.

Eadem actione tertia, supplicante Eusebio, ad Eutychem mittuntur Mamas & Theophilus presbyteri, cum epistola à Synodo scripta, qua secundò vocabatur Eutyches, qui Mamas & Theophilo ægrè ad se admissis, & lectis Synodi literis, responder sibi definitum esse, citrà mortis necessitatem non egredi monasterio: quo Eutyche responso per prefatos Mamas & Theophilum ad Synodum relato, Synodus eum tertio vocat per Memnonem & Epiphanium presbyteros, & Germanum diaconum, cum epistola, qua jubetur adesse Synodo. Actione quinta qui ad Eutychem missi fuerant, referunt eum septem dierum inducias petere, quo impetrato, tandem actione septima ad Synodum venit Eutyches cum magno silentio, ingenti monachorum & militum manu stipatus; mulieres à Flaviano & Patritio Florentino, quem adesse jussit Imperator, interrogatus, dogma suum pertinaciter professus est, atque idcirco damnatus à Synodo, & ab ea ab omni officio sacerdotali & monasterii primatu depositus, fideliumque communione privatus, eadem excommunicationis pœna his omnibus, qui cum eo communicarent, imposita.

Eutyches sic à Constantinopolitana Synodo damnatus, confestim confugit ad S. Leonem, misso ad eum supplici libello, cum libello, quem Eusebius prefatæ Synodo contra illum obtulerat, & in quo illi generatim tantum intendebat crimen hæresicos. Querebatur autem apud Summum Pontificem Eutyches, se immeritò ab Episcopis, Nestorianam hæresim instaurare volentibus, communione privatum, quamvis apertè Nicænam fidem profiteretur, & evocatus à Synodo, adfuisse, nec sui præsentiam denegasset: iniuper mentiebatur naviter, sese in ipso iudicio libellum appellationis ad Sedem Apostolicam obtulisse, nec tamen fuisse susceptum, qua ratione compellus fuerit, contestatorios libellos in Constantinopolitana urbe proponere.

Breviter ad Eutychem rescripsit Leo, eum, quem præ se tulerat adversus Nestorianam hæresim zelum laudans, ejus tamen dictis fide non adhibita: quare cum hæreticus suspensus, nec prudenter posset quidquam, incognitis rebus, in cuiusquam partis præjudicium definire, priusquam universa, quæ gesta fuerant, veraciter audivisset, scripsit ad Flavianum, jubens ut sibi quam plenissime ac lucidè omnia, quod ante facere debuerat, indicare festinarer; quin etiam ea de re ad Theodosium Imperatorem dedit litteras, in quibus accusabat Flaviani negligentiam.

Ad Leonem sine mora de Eutyche accuratè rescripsit Flavianus; & transmissis ad eum synodalibus actis, nequitiam Hæresiarchæ rexit; qua cognita, Leo

Leo Synodum suam convocavit, & ex ea celebrem illam epistolam, quæ incipit, *Lectis dilectionis tue litteris*, ad Flavianum scripsit, in qua primum notat imperitiam ac vecordiam Eutyche. Quibus, inquit, Eutyche... multum imprudens, & nimis imperitus ostenditur.... quam eruditionem de sacris novi & veteris testamenti paginis acquisivit, qui nec ipsius quidem symboli initia comprehendit? Et quod per totum mundum omnium reparatorum voce deprecatur, istius adhuc senis corde non capitur. Nesciens igitur, quid deberet de Verbi Dei incarnatione sentire, &c. Deinde contra impium illius dogma duarum in Christo post unionem naturarum, divinæ & humanæ, veritatem luculentissime exponit, & defendit.

Scripserat etiam Eutyche ad Petrum Ravennatem Episcopum, cognomento Chrysologum, ut eum sibi conciliaret, & mediator inter ipsum & Flavianum agere vellet. Rescripsit autem ad Eutychem Petrus, ipsum graviter, quamvis indirectè, culpans, eumque adhortans, ut se synodice S. Leonis epistolæ, utpote Sedis Apostolicæ iudicium infallibile continentis, submittat. In omnibus, inquit, hortamur te, ut his, quæ a beatissimo Papa Romano civitatis scripta sunt, obedienter attendas; quoniam beatus Petrus, qui in propria Sede & vivit & presidet (per successores suos) præsta (per eos) querentibus fidei veritatem. Tum hæc verba nunquam satis laudata subiicit: Nos enim post studio pacis & fidei, extra consensum Romanæ civitatis Episcopi, causas fidei audire non possumus.

Eutyche in hæretico proposito obfirmatus, & fretus patrocinio Chrysaphii Eunuchi, quem è sacro fonte susceperat, & impietati suæ consentientem habebat, simul & infensissimum Flavianum, quique plurimum tunc temporis poterat apud Theodosium juniorem, principem quidem religiosum, & fidei catholicæ studiosissimum, sed ob nimiam credulitatem & mediocritatem ingenii, opportunissimum aulicorum insidiis, Eutyche, inquam, Chrysaphii patrocinio fretus, nihil non, ut Flavianum perderet, & hæresim suam stabiliret, tentare ausus est.

Etenim ut non solum monachos, quos jam antequam à Constantinopolitana Synodo condemnaretur, missis ad eos tomis ejus dogmata continentibus, sollicitarat, sed etiam totam civitatem Constantinopolitanam ad seditionem commoveret, famulos libellos, injuriis & contumeliis adversus Flavianum repletos, publicè proposuit. Supplicem Imperatori obtulit libellum, in quo querebatur acta Synodo Constantinopolitana à notariis fuisse falsata; in quibus tamen, Imperatoris jussu coram Thalassio Cæsare in Cappadocia Episcopo & Florentio Patricio relictis, nihil omnino falsitatis inventum est. Flavianum hæreseos insinulavit, atque ita in fide suspectum reddidit Imperatori per Chrysaphium, ut Imperator virum sanctissimum & eximie catholicum jussit, scripto edere fidei suæ professionem. Denique per ipadonem suum à Theodosio obtinuit, ut Ephesum convocaretur generalis Synodus, in qua ejus causa, & iudicium Constantinopoli latum, & à Romano Pontifice, ad quem ipse appellaret, confirmatum, retractaretur, præside Dioscoro Alexandrino Patriarcha, homine nefario, & ejus impietati addictissimo.

§. II.

De gestis Ephesi in causa Eutyche.

Theodosius Chrysaphii criminationibus & calumniis in Flavianum & ejus Synodum exasperatus, eumque Nestorianam hæresim instaurare velle, malè suspicans, annuit Chrysaphio & Eutyche generalem Synodum postulantis. Synodum ergo generalem congregari jussit Ephesi, cui præesse voluit Dioscorum, ad quem tres scripsit epistolas, in quarum prima jubebat, eum venire Ephesum cum decem Metropolitanis Ægyptiæ diocesis subjectis, & decem aliis Episcopis, fide ac doctrina conspicuis, simulque significabat, nolle se Theodoretum, quem pridem soli suæ

Simonnet Theol. Tom. II.

Ecclesiæ vacare jussit, adesse, nisi secus videretur universæ Synodo. In secunda admonebat eum, à se nominatim invitatum fuisse Barumam Syrum Archimandritam, quem puritate vitæ & catholica fide probatissimum existimabat, sed reverà hominem hæreticum & sicarium immanem. In tertia denique constituebat eum Synodi præsidem, asserens hoc universis, qui adessent, Episcopis placitum.

Aliis etiam Patriarchis & Metropolitanis, missis ad eos litteris, præcipit, ut adessent Kalendis Augusti. Flavianum quoque, & alios Episcopos, qui Eutychem Constantinopoli damnaverant, præsentem esse voluit; sed tacere, nec inter iudices censeretur, sed communem aliorum omnium Episcoporum sententiam expectare, quoniam ea quæ ab ipsis iudicata erant, retractarentur. Tum ut omnia peragerentur absque tumultu, eò misit Elpidium comitem sacri consistorii, Eulogium tribunum, & Notarium Prætorianum, cum militum præsidio.

Nominatim per litteras ad Synodum Imperator invitavit Leonem Romanum Pontificem, qui Imperatori, & ejus sorori Pulcheriæ rescripsit, id moris non esse, ut Romanus Pontifex ejusmodi Synodis per se adesset; præterea necessitate rerum præsentium se Romæ detineri; sed legatos, qui præsentiam ejus exhiberent in Synodo, à se missum iri, quod re ipsa præstitit: nam tres misit legatos, qui vicem ejus agerent, Julianum, Renatum, & Hilarum, cum synodica ad Concilium Ephesi celebrandum epistola, quæ incipit, *Religiosa clementissimi Principis fides*; in qua postquam Eutyche imperitiam & ejus hæresim breviter pertrinxit, sic prosequitur: *Fratres nostros Julianum Episcopum, Renatum presbyterum, & filium meum Hilarum diaconum, cumque his Dulcitium notarium probare nobis fidei, misi, qui vice mea sancto conventui vestre fraternitatis intersint, & communi vobiscum sententia, quæ Domino sint placitura, constituent*: hoc est, ut primitus persistere errore damnato, etiam de ipsius, qui imprudenter erravit, restitutione tractetur, si tamen doctrinam veritatis amplectens, sensus hæreticos, quibus imperitia ejus fuerat irretita, plenè apertèque propria voce & subscriptione damnaverit: quod etiam in libello, quem ad nos miserat, est professus spondens per omnia nostram securum esse sententiam.

Latrocinale igitur Concilium cæptum est anno Christi 449. sexto idus Augusti, & adfuerunt Episcopi circiter 360. Lectis litteris Imperatoris, Romani Pontificis legati petierunt, ut Leonis quoque synodica epistola coram legeretur, quod eludente Dioscoro factum non est. Eutyche deinde, Eusebio, qui illius accusator erat, rejecto, admissus est, & Synodo libellum confessionis obtulit; quo lecto, acta Constantinopoli sub Flaviano contra eundem Eutychem releguntur. Illis relictis in integrum restituitur Eutyche; restituto Eutyche, introducuntur ejus monachi, qui in Synodo supplicem adversus Flavianum offerunt libellum, in quo queruntur immeritò privatos se à Flaviano fidelium communione, & sacramentorum participatione, eò quod ab Eutyche discedere noluerint. Lecto libello, monachi adversus Episcopum suum rebelles & contumaces absoluntur ab excommunicatione, in qua novem jam ferè menses integros impenitentes manerant.

Exinde jubente Dioscoro releguntur acta in actione sexta Ephesinæ Synodi, ubi lecto symbolo à Nestorianis falsato, & à Charisio presbytero ad Synodum delato, Synodus statuerat, ne quis alteram ab ea, quam Nicæni Patres composuerunt, fidem aut proferre, aut conscribere, aut componere licitè posset: qui verò alteram fidem componere aut proferre auderet, si Episcopus esset vel clericus, deponeretur; si verò laicus, excommunicaretur. Post hæc Dioscorus contra Flavianum & Eusebium Dorilei Episcopum, tanquam Ephesini decreti transgressores, quod Nicæno symbolo non contenti, de fide novi aliquid constituisent, depositionis sententiam profert, frustrà ad illius genua accedentibus Episcopis, & deprecantibus,

Ff 2 ne

ne innocentem & immeritum Flavianum damnet; quod non solum non impetrant, sed etiam ab introductis militibus ita terrentur omnes, ut omnes Flaviani & Eusebii damnationi subscribant, exceptis tamen legatis Pontificiis, quorum alter, nempe Hilarus, alta voce intercedit. Flavianus oppressus à Dioscuro, ab iniusta illius sententia provocat, & appellat Romanum Pontificem, appellationisque libellum legatis Apostolicæ Sedis tradit. Cælius, multisque injuriis affectus, deportatur in exilium, ubi non multo post dolore plagarum, quas acceperat, extinguitur. Denique soluta Synodo, Epheso discedit Dioscorus, & in urbe Nicæa in Leonem Summum Pontificem fert excommunicationis sententiam, quam decem Episcopi Aegyptii, quos secum habebat, ipso cogente; inviti & gemebundi subscribunt.

Hilarus agere à manibus Dioscori elapsus, Romam venit ad Leonem, eumque de re tota certior facit. Leo Synodum convocat, in eaque omnia in Ephesino conciliabulo acta rescindit, & ad Theodosium scribit, obsecrans ut omnia in eo statu esse jubeat, in quo fuerunt ante omne iudicium, donec major ex toto orbe sacerdotum numerus congregetur, atque ut, quia & legati Apostolici fideliter reclamaverunt contra sententiam in Flavianum latam, & eisdem libellum appellationis Flavianus dedit, generalem Synodum jubeat intra Italiam celebrari. Ad Pulcheriam quoque Augustam scribit, ut hanc suam supplicationem apud Theodosium, tanquam specialiter à Petro Apostolo legatione sibi commissa, dignetur asserere, ab eoque Concilium intra Italiam habendum impetrare laboret.

Idem à Theodosio, datis ad eum litteris, Leonis hortatu, Valentinianus, qui in Occidente imperabat, Galla Placidia mater ejus, & ejus uxor Licinia Eudoxia petierunt; sed nihil impetratum est: imò verò Theodosius, quem Chrysaphius sycophantiis suis infatuarat, legem edidit, qua Flavianum velut Nestorianæ hæreseos instauratorem infamabat, ejusque confirmabat depositionem, sicut & aliorum Episcoporum, quos exautoraverat Alexandrinus, Eusebii scilicet Dorilæi Episcopi, domni Patriarchæ Antiocheni, Theodoretæ, Iba, &c. Eadem lege jubeat, ut Episcopi universi Nicænam fidem subscriberent, & eum de sua subscriptione per proprias litteras certior facerent, &c.

Scribunt aliqui, Theodosium rei veritatem tandem compertisse; in eos, à quibus deceptus fuerat, animadvertisse; Chrysaphium relegasse, Eudoxiam conjugem suam verbis acerbissimis objurgasse, adeò ut ipsa Hierosolymam adeundi copiam petierit; Pulcheriam denique sororem suam, quam Chrysaphio & Eudoxia suadentibus, à rerum administratione removerat, honorifice revocasse, atque in pristinum Augustæ dignitatem restituisse; quod certe contingere non potuit, nisi postquam ad Valentinianum, Placidiam, & Liciniam rescripserat, eisque, quod petebant, abnuerat. At videmus Leonem ad Pulcheriam ut Augustam & summam rerum administrantem scripsisse ante pseudo-Synodum Ephesinam, imò & aliquantò post, quando ad impetrandum totius orbis intra Italiam Concilium scripsit Theodosio, qui tunc certò certius errorem nondum deposuerat.

Anno sequenti extincto Theodosio, Martianus, vir religione & bellica virtute eximius, Imperium capessit, & conjugem accepit Pulcheriam, quacum rei catholice constituendæ pari studio statim incumbit. Corpus Flaviani ab exilio Constantinopolim honorifice reveli jubet, & collocari in Apostolorum Basilica, in qua Constantinopolitani Episcopi inhumari solebant. Episcopos ob Flavianum depositos, & in exilium deportatos, ab exilio revocat, futuræ Synodi legitima sententia sedes suas recuperaturos. Chrysaphius malorum omnium auctor, Pulcheriæ nutu occiditur. Legati à Leone paulò ante Theodosii obitum, Abundius scilicet, & Asterius Episcopi, & Basilii & Senator presbyteri, Constantinopolim missi

honorifice excipiuntur à Martino. Anatolius, qui Flaviano successus fuerat, convocato Episcoporum concilio, cui interfuerunt legati Pontificii, Eutychem hæresim damnat, & unà cum aliis, qui aderant, Episcopis subscribit epistolam Leonis ad Flavianum, eamque ad alios Orientis Episcopos subscribendam destinat. Eutyches denique in exilium deportatur, de eoque deinceps altissimum silentium est.

Leone & Pulcheria hortantibus, Martianus generalem Synodum convocare statuit, primum Nicæam, quò Leonem ipsum, & alios Episcopos invitavit. Eò conveniunt Episcopi 630. ut testatur Liberatus in Breviario cap. 13. aut ad minimum 520. ut Patres ipsi in sua ad Leonem synodica epistola scripserunt. Eodem Leo legatos, qui vicem ejus agerent, & ejus nomine Synodo præficerent, misit Paschasium Lilybetanum in Sicilia Episcopum, & Lucentium Episcopum Asculanum, cum Bonifacio & Basilio presbyteris; quibus Imperatorem enixe rogantibus, ut præfens adesset Concilio, seque aliter ei interfuturos esse negantibus, Imperator Nicæa Chalcedonem Episcopos evocavit, ut propter vicinitatem loci ex urbe regia, cum opus foret, ad eos venire posset. Concilium itaque Chalcedone cæptum est VIII. idus Octob. anno 451. & actionibus sexdecim perfectum est. Nos hic quæ sex prioribus actionibus gesta sunt, & ad Eutychem causam pertinent, quanta fieri poterit brevitate perstringemus.

§. III.

De gestis Chalcedone in causa Eutychem.

Actione prima cum Dioscorus inter Episcopos suo loco confedisset, intercesserunt legati Pontificis, Paschasius & Lucentius, protestati se, ut Leo jussit, discessuros, si Dioscorum iudicis, & non potius rei locum teneret, quippe qui non iudicandus, sed iudicandus advenerat, quia cum personam iudicandi non haberet, eam agere præsumperat, & Synodum generalem ausus fuerat facere sine auctoritate Sedis Apostolicæ, quod nunquam licuit, nunquam factum est. Quod postulabant, obtinuerunt legati; & jumentibus Magistratibus ac Senatoribus, Dioscorus in medium transit, eique ex adverso oppositus est Eusebius Dorilæi Episcopus, qui illum accusaturus advenerat. Postulante Eusebio, perlecta sunt duarum Synodorum acta, Constantinopolitanæ scilicet, in qua damnatus fuerat Eutyches, & Ephesinæ latrocinialis, in qua Eutyches in integrum restitutus, & Flavianus cum Eusebio depositus fuerat; quibus perlectis, cum Eutychem malè restitutum, & Flavianum cum Eusebio injustè depositum fuisse liqueret, iudices ac senatus dixerunt, videri sibi justum esse, si ita placeret Imperatori, eidem depositionis poenæ subiaciendos Dioscorum, Juvenalem Hierosolymitanum Episcopum, Thalassium Episcopum Cæsareæ Cappadociæ, Eusebium Episcopum Ancyre, Eustachium Episcopum Beryti, & Basilium Episcopum Seleuciæ Iauriæ, qui in latrocinio Ephesino principatum obtinuerant.

Actione secunda, præsentibus Magistratibus & Senatoribus, absente verò Dioscuro cum aliis sex Episcopis proximè nominatis, leguntur symbolum Nicænum, symbolum Constantinopolitanum, epistola Cyrilli ad Nestorium, quæ incipit, *Obloquentur*; alia ejusdem ad Joannem Antiochenum epistola, quæ incipit, *Latentur cali*, & epistola synodica à S. Leone ad Flavianum contra Eutychem hæresim scripta, cui post ejus lectionem Episcopi, qui aderant, orthodoxi sic acclamant: *Hæc Patrum fides, hæc Apostolorum fides. Omnes ita credimus, orthodoxi ita credunt. Anathema ei qui ita non credit. Petrus per Leonem ita locutus est, Apostoli ita docuerunt.* Dixi autem, Episcopi, qui aderant, orthodoxi: nam Illyriciani & Palæstini Episcopi, qui nondum ad sanam mentem redierant, dubitarunt circa tria hujus epistolæ loca, quorum tamen plana erat orthodoxia: Breviter illis ex tempore responsum est ab orthodoxis: tum Magistratibus & Senatoribus seiscitantibus, quis adhuc dubi-

ter,

ret, orthodoxi Episcopi iterum clamant, *Nemo dubitat*: sed Illyriciani & Palestini per Atticum Nicopoleos Episcopum aliquot dierum inducias postulant, intra quos tranquilla mente veritatem perquirere possint. A Magistratibus & Senatoribus conceduntur illis quinque dierum induciae, intra quos cum orthodoxis apud Anatolium convenientes doceantur, & dubia sua deponant. Contra hanc œconomiam reclamant orthodoxi omnes, dicendo: *Omnes ita credimus: sicut Leo, ita credimus, Nostrum nullus dubitat. Nos jam subscripsimus*. Denique Illyriciani & Palestini petunt, ut Dioscorus cum aliis sex Episcopis supra memoratis Synodo reddatur, orthodoxis omnibus clamantibus *Aegyptium exilio*.

Actiōe tertia, à qua absunt Magistratus & Senatores, & Dioscorus, cum aliis sex Episcopis, qui cum illo in Ephesino latrocinio primum habuerunt, Eusebius Dorilai Episcopus Dioscorum accusat; leguntur varii libelli Synodo oblatis, in quibus exponebantur Dioscori scelera. Dioscorus à Synodo citatus, etiam post tertiam citationem venire abnuat: Palchasinus in eum sententiam profert his verbis: *Santissimus & bearrissimus Archiepiscopus magne & senioris Romæ Leo, per nos & per presentem sanctam Synodum, unacum... beato Petro Apostolo qui est petra & crepido catholica Ecclesiæ, & recte fidei sacramentum, nudavit eum (Dioscorum) tam Episcopatus dignitate, quam etiam & ab omni sacerdotali alienavit ministerio*.

Similiter contra Dioscorum depositionis sententia fertur ab Anatolio, Maximo Antiocheno, & aliis deinceps omnibus qui aderant Episcopis. Sententia depositionis contra Dioscorum lata, ab omnibus deinde subscribitur; mittitur ad Dioscorum, & significatur clericis Alexandrinis, qui Chalcedone aderant. A Synodo proponitur edictum, quo declaratur, ita Dioscorum gradu & dignitate dejectum esse, ut nunquam in integrum sit restituendus. Denique Martianum Imperatorem de Dioscori depositione certiorum facit Synodus per litteras, in quibus Patres damnationis Dioscori causas exponentes, asserunt eum depositum esse, quia primò epistolam Leonis ad Flavianum recitari prohibuit Episcopis Ephesi congregatis, & hoc postquam multoties promiserat, & iuraverat sese huius epistolæ lectionem non impediturum. Secundo, Eutychem legitime abdicatum, in integrum irregulariter restituit contra decretum Leonis, qui hæresim ejus damnaverat, & sententiam in illum à Flaviano latam confirmaverat. Tertiò, quia Flavianum & Eusebium Dorilai Episcopum inique damnavit, & alios Episcopos à diversis Conciliis ritè damnatos, in communionem propria auctoritate suscepit; eum regulæ ecclesiasticæ præcipiant, ne qui Episcopi in communionem accipiant eos, qui ab aliis fuerunt excommunicati. Quartò, sententiam excommunicationis in Leonem Pontificem ferre ausus est. Quintò denique, Concilio inobediens fuit, & semel, ac secundo, & tertio secundum sanctas regulas vocatus, noluit sese sistere.

Magistratus & Senatores qui actione tertia non interfuerant, ut Dioscori iudicium soli Synodo relinqueretur, adfuerant actioni quartæ: in qua sciscitantibus illis utrum symbolo Nicæno & Constantinopolitano consonet epistola Leonis ad Flavianum, declarant Episcopi omnes, etiam Illyriciani & Palestini, qui actione tertia dubitaverant de tribus ejus locis, illam symbolis consonare, eique se subscripsisse. Exinde accepto Imperatoris mandato, quo Juvenalis & aliorum Episcoporum, qui cum Dioscoro latrocinalem Synodum Ephesinam rexerant, iudicium Synodo permittebatur, Synodus cum illis, quoniam Leonis epistolæ subscriperant, clementer agit, eoque in pristinum ordinem & confectum admittit. Lecta deinde fidei professione, quam Imperatori obulerant Aegyptii Episcopi tredecim, jubentur dictam Leonis epistolam subscribere, quod facere sine Alexandrino Archiepiscopo constanter renuentes, ex indulgentia subscriptionem suam differre permittuntur donec novus loco Dioscori eligatur Alexandriæ Episcopus.

Simonet Theol. Tom. II.

copus. Denique Caroso & aliis Archimandritis ac monachis Eutychanis, postquam lecti fuerunt supplices libelli, quos Imperatori obtulerant, conceduntur triginta dierum induciæ ad hoc, ut Eutychnis hæresim damnent, & subscribant epistolam Leonis; quo tempore elapso, si non obdierint, gradu ac omni dignitate, communionem, & prælatura privati declarantur.

Actiōe quinta, cui interfuerunt Magistratus & Senatores, lecta fidei expositione, qualis apud Anatolium abientibus legatis Apostolicis exarata fuerat, Joannes Germaniciæ Episcopus, in medium transiens, dixit, expositionem illam non bene habere, adèque redintegrandam esse. Reclamarunt etiam legati Pontificii, interminati se discessuros, & Romæ Synodum aliam generalem coactum iri, ni reconcinnaretur expositio, in qua tantum dicebatur, Christum esse ex duabus naturis, quod ad Eutychanam impietatem refutandam insufficiens esse judicabant Apostolici legati, nec immeritò, ut patet ex his Dioscori verbis: *Quod ex duabus naturis est, suscipio; duas non suscipio*. Quare volebant in expositione dici, quod in sua ad Flavianum epistola scripserat Leo, Christum in duabus naturis inconfusè, immutabiliter, indivisè, inseparabiliter subsistere; quod tandem post longam altercationem agentibus Magistratibus ac Senatoribus, & ipsomet Imperatore per nuntium interveniente, & præcipiente, perfectum est ab Episcopis ad id à Synodo delegatis. Expositio reconcinnata, & cum additione quam legati Pontificii postulaverant, relecta, ab universa Synodo suscepta est, clamantibus Episcopis omnibus: *Hæc fides Patrum Metropolitani modo subscribant... que bene definita sunt, dilationem non suscipiant. Hæc fides Apostolorum, huic omnes consentimus, omnes ita sapimus*.

Actiōe sexta, præsentibus Marciano & Pulcheria, fidei expositio, postquam iterum lecta est, ab Episcopis omnibus subscribitur; & subscriptione ab omnibus facta, Imperatore iterum sciscitante, num secundum omnium Episcoporum consensionem definitio relecta, prolata fuerit, clamant omnes: *Omnes sic credimus: una fides, una voluntas, omnes idipsum sapimus, omnes consentientes subscripsimus, &c. Nestorio & Eutychni & Dioscoro anathema. Trinitas hos tres damnavit, Trinitas hos tres ejecit, &c.* Sic absoluta est Chalcedonenfis Synodus celeberrima, quantum attinebat ad Eutychem, circa quem nominatum nihil statuit Synodus, quia causa illius jam erat finita, utpotè legitime condemnati ab Archiepiscopo suo Flaviano, cujus iudicium confirmaverat summus Pontifex Leo, cujus rogatu Eutychem jam relegaverat Marcianus.

Edicto publicè proposito Synodum confirmavit Marcianus, & ea quæ decreverat observari præcepit. Legem, à Theodosio post latrocinalem Synodum Ephesinam contra Flavianum & Eusebium Dorilai Episcopum latam, lege contraria infirmavit & abrogavit; Gangram Paphlagoniæ urbem relegavit Dioscorum, in cujus locum suffectus est Proterius vir apprime catholicus, qui sedem Alexandrinam obtinuit, non sine ingentibus turbis, quas excitarunt, qui Dioscoro studebant: quare tunc duas in partes scissa est Alexandria, aliis, qui numero quidem pauciores, sed honestiores erant, Proterium sequentibus; aliis verò Dioscoro, quandiu vixit adhærentibus, quorum plerique nequidem mortuo Dioscoro ad Proterium redire, sed seculum fecere, auctoribus Timotheo Eluro presbytero, & Petro Moggo diacono, quos idcirco Proterius damnavit.

§. IV.

Discrimina, in qua ab Eutychanis adducta Chalcedonenfis Synodus, perfringuntur.

Marciano Imperatore anno 457. è vivis sublato, Timotheus Elurus, monachorum, quos circumvenerat, multitudine fretus, sedem Alexandrinam invadit;

vadit; à duobus Episcopis, qui ob crimina sua damnati fuerant, & in exilium pulsi, ordinatur; per nefarios homines Proterium in baptisterio, ad quod confugerat, ipso die Cœna Domini interficit; & Chalcedonensem Synodum anathematizat, Missis utrimque ad Leonem, qui Marciano successerat, supplicibus libellis, hoc est, tam ab Ægypti Episcopis & clericis, de Proterii sede, & Chalcedonensis Synodi damnatione conquerentibus; quam à Timotheo, factum excusante, & ut Synodus Chalcedonensis abrogaretur postulante, Leo encyclicas litteras ad omnes orbis Romani Episcopos scribit, sciscitans quid eis de Chalcedonensi Concilio, & Timothei ordinatione statuendum judicent. *Chalcedonensem Synodum, ut ait Liberatus, cap. 15. usque ad sanguinem vindicandam ... Timotheum vero non solum inter Episcopos non haberi, sed etiam christiana appellatione privari, referunt omnes Episcopi. 1060.* Episcopus Eulogius Episcopus Alexandrinus, ad 470. tantum Ephraemius Antiochenus Episcopus ad Imperatorem referri debet apud Photium, Acceptis Episcoporum litteris Imperator Alexandria pelli jubet Timotheum, eumque Gangram primum, deinde Chersonam relegari. In ejus locum à Catholicis sufficitur Timotheus alius, cognomento Salophaciolus.

Non solum Alexandria, sed etiam Antiochia turbatur ab Eutychianis. Petrus cognomento Cnaphæus sub Fullo, presbyter primum Chalcedone, deinde Constantinopoli Archimandrita, impietati Eutychianæ addictissimus, scelus suorum conscientia exagitatus aufugit Antiochiam ad Leonem, quem Imperator Leo Orientis ducem fecerat. Ibi contra catholicam fidem & Martyrium Patriarcham turbas ingentes excitavit; tum Martyrio sponte Episcopatu renunciantem, sedem Antiochenam invasit: sed agente Gennadio, ab Imperatore damnatus ad exilium, antequam in illud deportaretur, fuga sibi iter consuluit.

Leone mortuo, & imperante Zenone, Basiliscus Eutychianæ sectæ studiosus, tyrannidem arripit anno 495. Ab exilio revocat Timotheum Elurum, qui cum Petro Cnaphæo venit Constantinopolim. Suadente Timotheo, Basiliscus ad omnes ubique Episcopos mittit encyclicas litteras, in quibus epistolam sancti Leonis ad Flavianum & Chalcedonense Concilium anathematizari jubet, & ubicunque reperta fuerint, flammis absumi. Cum Timotheo Eluro & Petro Cnaphæo Basilisci litteris subscripsisse Episcopos alios numero circiter quingentos scribit Evagrius, lib. 3. hist. cap. 5. Ex illis fuisse Asiatici Episcopi, qui tamen aliquanto post, dejecto Basilisco, ad Acacium Constantinopolitanum miserunt penitentiae libellos, quibus asserbant, se non sponte sua, sed necessitate adactos, Basilisci litteris subscripsisse, nec aliter se, quam juxta Chalcedonensis Synodi formulam credere, & antea credisse.

Subscriptis Basilisci litteris Petrus Cnaphæus Antiochiam reversus, sedem illam iterum occupat, Timotheus itidem cum Petro Moggo Alexandriam redit, & sede illa recepta, fugatoque Timotheo Salophaciolo, anathematizat Chalcedonensem Synodum. Interea Acacius adversus Basiliscum plebem Constantinopolitanam & monachos commovet. Basiliscus perterritus, litteras suas encyclicas revocat, aliasque illis contrarias, quibus Chalcedonensem Synodum confirmat, mittit ad Episcopos.

Altero, quam deturbatus fuerat anno, Zeno imperium recuperat; omnia Basilisci acta rescindit, Petrum Cnaphæum Antiochia expulit; deturbari jubet Timotheum Elurum, qui, si Liberato credimus, vitæ pertæsus mortem optat, & haulto sponte veneno extinguitur. Restituto jussu Leonis Timotheo Salophaciolo, hæretici sua sibi auctoritate Episcopum eligunt Petrum Moggum, quem, hoc nuncio accepto, morte damnat Zeno; quare sese hominum conspectui subducere cogitur; cum autem Alexandria delitesceret, Timotheus Salophaciolus de eo longius amandando scripsit ad Simplicium Pontifi-

cem, qui ea de re apud Zenonem & Acacium; qui tum Petro favebat, toto fere triennio per litteras frustra laboravit.

Mortuo Timotheo Salophaciolo, à Catholicis Joannes cognomento Thalaja, vir catholicus, Episcopus Alexandrinus ordinatus est, cui Acacius, quod ab eo non accepisset litteras, quibus de illius ordinatione certior fieret, gravissimè succensuit: unde & Zenonem impulit, ut eo dejecto Petrum Moggum restitueret. Præterea, idem Acacius Zenoni auctor fuit, ut Catholicos cum hæreticis conciliandi gratia eederet henoticum seu unitivum decretum, quod est media quædam inter orthodoxos & heterodoxos fidei professio, in qua scilicet profiteretur se nullam aliam fidei formulam suscipere præter Nicænam, quam Constantinopolitana Synodus generalis confirmavit; & Ephesina, quæ Nestorium damnavit, secuta est; eoque qui aliter sentiunt, vel sententiam aliâs, sive in Chalcedonensi, sive in alia qualibet Synodo, anathematizari cum Nestorio & Euryche. Præterea, duodecim sancti Cyrilli adversus Nestorium anathematismos recipit & confitetur *Unigenitum Dei Filium & Deum, verò hominem factum ... consubstantialem Patri secundum deitatem, eundemque nobis consubstantialem quoad humanitatem, qui descendit & incarnatus est ex Spiritu sancto de Maria Virgine ac Dei genitrice, unum esse, non duos. Eos verò qui dividunt, aut confundunt, aut phantasmam introducunt, omnino rejicit: de una autem aut duabus post incarnationem naturis ex industria silet, ne cui parti præjudicet.* Itaque Zeno in suo henotico Synodum Chalcedonensem non damnabat quidem, sed nec illam, & editam ab illa fidei expositionem admittebat, imò indirectè eam petere, ac vituperare videbatur.

Henoticum suscepit Petrus Moggus, quare cum eo Acacius communionem inivit. Cum autem Chalcedonensem Synodum damnare desineret Petrus, ex Eutychianis, quibus abundabat Alexandria, aliqui ab ejus communionem recesserunt; eumque postea, ut illos ad se reduceret, Synodum anathematizasset, nihilominus in suo schismate perseveraverunt: unde quia conventus suos seorsim à suo Capite seu Patriarcha agebant, nuncupati sunt Acephali, quod vocabulum ad totam sectam transit; ita ut postmodum sectæ illius homines indifferenter Acephali, vel Eutychiani appellati fuerint.

Anno 482. quo Henoticum promulgatum est, Constantinopoli debebat Petrus Cnaphæus, qui illud suscipiendo conciliavit sibi Acacium, à quo in communionem idcirco receptus est, & in Antiochena sede restitutus, ejecto Calendione catholico, quem ipse Acacius ordinaverat: sede recuperata Petrus Cnaphæus palam Concilium Chalcedonense damnavit, & ad Trisagii finem hanc adjecit clausulam, *Qui passus es pro nobis, miserere nobis*, sique initium dedit hæresi Theopachitarum.

Anno 483. defuncto Simplicio, ad Pontificatum Romanum evehctus est Felix tertius, qui Henoticum repudiavit, & Romæ coegit Synodum, ex qua legatos, Vitalem scilicet ac Mistanum Episcopos, Constantinopolim misit, qui à Zenone peterent, ut Chalcedonensis Synodus firmaretur, Petrus Moggus tanquam hæreticus expelleretur, & Acacius Romam mitteretur; rationem redditurus eorum, quæ ei objiciebat Joannes Thalaja, qui Alexandria expulsum, ad Sedem Apostolicam confugerat. Verum legati in carcerem conjecti, ac postea ab Acacio corrupti, cum hæreticis communicarunt, Petri Moggi nomine in sacris dyptichis publicè recitato, ex quo facti multos ex simplicioribus in fraudem induxerunt hæretici, asserentes Petrum Moggum à Romana etiam Sede susceptum esse in communionem.

De legatorum suorum pravariationem per Acemetenses monachos, qui illos accusaturi Romam venerant, certior factus Felix, alteram Romæ coegit Synodum, in qua legatos suos omni honore & gradu privavit, & excommunicationis sententiam tulit in Acacium, quam Constantinopolim delatam monachus Acemetensis in Acacii pallio suspendit, dum ad sacra celebranda templum ingrederetur. Acacius con-

contempto Synodi Romanæ iudicio in hæreticorum communione permansit, & Felices nomen è sacris expunxit diptychis: quare ex tunc Romana & aliæ Occidentales Ecclesiæ à Constantinopolitana separatae sunt, quod schisma diu duravit cum ingenti Ecclesiarum Orientalium detrimento; nec nisi post quinque & triginta circiter annos, imperante Iustino seniore, & procurante Hormisdâ Pontifice, extinctum est.

Zenone post decimum & septimum imperii sui annum absque liberis defuncto, Ariadnes, quæ Zenonis conjux fuerat, opera rerum summam adepta est, & Ariadnem accepit uxorem Anastasius. Eo imperante, miram Ecclesiarum Orientalium discordiam fuisse, scribit Evagrius lib. 3. hist. Eccl. cap. 30. singulis præfultibus, prout ipsis visum erat, agentibus. Alii Synodum Chalcedonensem defendebant; alii anathematizabant: alii nec admittebant nec rejiciebant, contenti Henotico, quamvis inter se de una vel duabus in Christo naturis dissiderent. Cum autem veller Anastasius subditos imperio suo altissima pace frui, omni contentione tum ab Ecclesiæ statu, tum à rebus publicis procul amandata, atque ita nihil omnino innovari veller, si quem Episcopum deprehenderet contra inolitam Ecclesiæ, cui præerat, consuetudinem Concilium Chalcedonense aut prædicantem, aut sub anathemate damnantem, eum sede expellebat.

Xenajas Hierapoleos Episcopus, cum ingenti monachorum Eutychianorum turba Antiochiam irrumpens, Flavianum Patriarcham catholicum aggressus est, ut eum ad anathematizandam Chalcedonensem Synodum compelleret. At cives Antiocheni accurrentes, Xenajam cum suis monachis, non sine magna illorum cæde fugarunt. Quod cum delatum esset ad aures Anastasii, Flavianum immeritum expulit, & Patras relegavit, intruso in ejus locum Severo, homine nequissimo, qui ob Eutychianam impietatem è monasterio suo expulsus, Constantinolim venerat, & in Anastasii familiaritatem irreperat. Hic cum Antiochiam venisset, synodicas, in quibus Chalcedonensem Synodum cum epistola S. Leonis, & eos qui duas in Christo naturas agnoscerebant, sub anathemate damnabat, litteras quaquaversum misit, & ad eas subscribendas suæ diocesis Episcopos partim fraude induxit, partim vi compulsi, nonnullis tamen subfribere reculantibus, qui idcirco sedibus suis relictis fugerunt.

Mortuo Anastasio Prætoriani milites Imperatorem renuntiaverunt Iustinum, qui senior dictus est, Principem apprimè catholicum, & acerrimum Chalcedonensis Synodi defensorem. Hic primo imperii sui anno Severum, eò quod in litteris synodicis, quas scribebat, & in responsionibus, quas ad singulos Patriarchas mittebat, Synodum Chalcedonensem damnare non cessabat, deturbavit, iussitque linguæ abscissione plecti, hortatu Vitaliani militum magistri, cui maledixerat. Quod supplicium fuga evasit Severus, in cuius locum successus est Paulus quidam, vir catholicus, qui Chalcedonensem Synodum palam prædicare iussus est ab Imperatore, à quo idem aliis omnibus Orientalis Ecclesiæ præfultibus præceptum est.

Iustino ad meliorem vitam translato, Iustinianus, quem sibi collegam assumpserat, solus imperavit, & Chalcedonense Concilium acerrimè ad finem usque vitæ defendit, Theodora ejus conjuge Eutychianorum parti addictissima, cosque, qui unam tantum in Christo naturam assererebant, omni cura ac sollicitudine protegente.

Petrò Moggo ejusdem impietatis & in Chalcedonense Concilium odii participes in Alexandrina sede successerant Athanasius, Joannes Mela, Joannes alter cognomento Niziora, Dioscorus junior, sub quo Alexandrini Acephali ad aliorum, qui Patriarchæ communicabant, Eutychianorum communionem redierunt; & Timotheus, quo defuncto, procurante Theodora Augusta, per Caloprythium cubicularium, Theodosius ordinatus est Episcopus Alexandri-

Simonnet Theol. Tom. II.

nus: sed seditionum populi pertæsus, sponte Alexandria abcessit, & cum honore Constantinopolim deductus est iussu Theodoræ, quæ cum Chalcedonensem Synodum suscepturum esse Iustiniano promiserat; quod cum à Severo, qui tunc Constantinopoli agebat, in hæresi confirmatus, præstare pertinaciter reculasset, ab Imperatore missus est in exilium, & in ejus locum successus Zoilus Episcopus catholicus.

Anno 635. è Trapezuntina sede in Constantinopolitanam, opera Theodoræ translatus est Anthimus catholicum se simulans. Eodem anno Constantinolim venit Agapetus Romanus Pontifex, qui acceptis orthodoxorum contra Anthimum libellis, eum hæreseos convictum, Augusta clam minas nequicquam intentante, deposuit, eique subrogavit Mennam, qui, Agapeto aliquantò post ad cælos translato, Constantinopoli Synodum coegit, in qua Anthimus in hæresi contumax excommunicatus est cum Severo, quibus constitutione edita Iustinianus non solum urbe regia, sed etiam omni alia imperii civitate interdixit. Ex quo tempore omne in Ecclesia Orientali dissidium sublatum est, & à Patriarchis aliisque Episcopis omnibus receptæ & prædicatæ sunt quatuor Synodi, Nicæna scilicet, Constantinopolitana, Ephesina prior, & Chalcedonensis, ut scribit Evagrius, lib. 4. hist. Eccl. cap. 11. & manifestum sit ex quinta Synodo sub Iustiniano celebrata Constantinopoli, in qua sic loquuntur Patres: *Iterum confitemur quod suscipimus sanctas quatuor Synodos, id est, Nicænam, Constantinopolitanam, Ephesinam primam, & Chalcedonensem; & que pro una eademque fide describunt, prædicavimus, & prædicamus.*

S. V.

De variis Eutychianorum factionibus.

Eutychiani divisi sunt in Eutychianos rigidos, Eutychianos molliores, hæsitantes, corrupticolas, incorrupticolas, Agnætas, Theopaschitas, Triceitas, Severitas, Jacobitas, &c.

Eutychiani rigidierant ii, qui in omnibus Eutychis impietatem sequebantur: molliores verò, qui in aliquo ab Eutychæ dissentiebant; unde & semi-Eutychiani dicti sunt. Primi cum Eutychæ assererebant, post unionem, unam tantum naturam, eamque simplicem in Christo mansisse, sive quia volebant divinitatem converti esse in humanitatem, sive potius quia sentiebant humanitatem à divinitate abstrahi atque consumptam: unde negabant Christum ulla ex parte nobis substantialem esse. Secundi verò affirmabant unam quidem in Christo naturam esse, sed eam naturam Patris secundum aliquid, & secundum aliquid naturæ nostræ esse consubstantialem; unde consequens est, ut tenerent ex utraque natura, divina scilicet & humana, unam tertiam fuisse compositam.

Hæsitantes, ex quorum numero fuisse Anastasium Zenonis in imperio successorem scribit Leontius, hoc commune cum aliis Eutychianis habebant, quod Eutychis hæresim amplecterentur, & averfarentur Chalcedonensem Synodum.

Corrupticola sic dicti, quia corpus Christi fuisse corruptioni obnoxium confitebantur, Theodotiani nuncupati sunt à Theodosio, quem supra favore Theodoræ Augustæ ad Alexandrinum Episcopatum evectum esse diximus. Incorrupticola verò corpus Christi corruptelæ, mortis & perpeffionis expertis semper esse volebant. Appellati autem sunt etiam Julianistæ à Juliano Halicarnassensi; Gajanitæ à Gajano, quem à monachis in Alexandrinam sedem deturbato Theodosio, intrusus Theodora Carthaginem relegavit, & Aphthartodocetæ.

Agnæta sic dicti, quia Christo ignorantiam attribuebant, autorem habuerunt Themistium diaconum Alexandrinum, à quo Themistiani nuncupati sunt. Theopaschitæ Petrum Cnapheum autorem habuerunt, & unam de trinitate personam passam esse secundum divinitatem asseruerunt. Differebant autem à Patropassianis, qui unam in Deo hypostasi-

Ff 4

sim

sim admittebant; cum ipsi tres inter se realiter distinctas agnoscerent. Trinitas non solum tres hypostases, sed etiam tres naturas inter se distinctas realiter constituerunt. Horum institutor, vel saltem instaurator fuit Joannes Grammaticus cognomine Philoponus, qui scripsit contra Chalcedonensem Synodum. Severitas, qui in plures factiones divisus fuerunt, sic dicti sunt à Severo Antiocheno pseudo-Episcopo, quo auctore gloriabantur. Jacobitas prognati sunt à Jacobo genere Syro, ex infima plebe homine, qui Armenos in Theopascitarum haresim induxit, quam hactenus pertinaciter retinent. Extiterunt denique aliae Eutyichianorum factiones, quorum alii Angelitæ à loco quodam Alexandriae Angelio dicto, in quo conventus suos habebant, alii Petrītæ à Petro Episcopo, alii Cononistæ ab Episcopo Conone nuncupabantur.

ARTICULUS XI.

De Scythiis quibusdam & Acemetensibus monachis.

Uicino seniore imperante, pacis ac concordiae Ecclesiasticae studiosissimo, Hormisdas Pontifex Romanus ad eum anno 519. legatos misit, Germanum & Joannem Episcopos, Blandum presbyterum, Felicem & Dioscorum diaconos, qui cum Sede Apostolica Constantinopolitanam Ecclesiam, & alias Orientis Ecclesias reconciliarent. Tunc temporis Scithæ quidam monachi Vitaliani magistri militum, qui & ipse erat Scythia, domestici, quorum præcipui erant Achilles, Joannes, Mauricius, Maxentius, Leontius Vitaliani affinis, & Petrus diaconus, reconciliatorem feliciter inceptam aliquantulum inturbaverunt.

Hi aliquando cum Victore Constantinopolitano Ecclesiae diacono disputantes, asseruerunt Chalcedonensis Synodi professionem non sufficere, & præter illam confitendum, unum de Trinitate crucifixum esse. Negavit Victor: quare adversus illum tanquam Nestorianum, supplicem libellum obtulerunt legatis Pontificiis & Joanni Constantinopolitano Episcopo, perieruntque ut Chalcedonensi Synodo adderetur illud, unus de Trinitate crucifixus est. Responderunt legati: Quod non est in quatuor Conciliis definitum, nec in epistolis beati Papæ Leonis, nos nec dicere possumus, nec addere. A legatis itaque rejecti sunt monachi, quod extorquere vellent novum additamentum, nec necessarium, nec Eutyichianæ impietatis suspitione carens, cum ante annos triginta à Petro Cnaphæo hæretico dictum esset: Unum de increata & indivisa Trinitate passum esse.

Monachi Scythiani spe sua delusi, Romam profecti sunt ad Hormisdam Pontificem, ad quem scribere legati, ut eum admonerent, ne facilius se præberet monachis illis, qui cum Synodum Chalcedonensem cum sancti Leonis epistola sine novo additamento sufficere negarent, & eos qui illis contenti essent, tanquam Nestorianos traducerent, hæreticum animum gerere non immerito videri poterant. Addebat Dioscorus, è legatis unus, eorum additamento tam graviter offendi animos orthodoxorum in Oriente, ut ex illius approbatione graves dissensiones & scandala inter Ecclesias exortura essent; adeoque videri sibi, utile fore, & ad Ecclesiarum pacem conveniens, non aliud monachis illis responsum dari, quam sufficere Chalcedonense Concilium, in quo & alia Synodi continentur, cum S. Leonis epistola, ab eodem illo Concilio confirmata.

Scythicos monachos humaniter excepit Hormisdas, & eos usque ad legatorum suorum reditum retinere decrevit. Interea omnem adhibuit conatum, ut illos ab incepto deterreret, & suppressa, quam excitant, controversia, quiescerent, Chalcedonensi Synodo & S. Leonis epistolis contenti; at apud eos monitis, mansuetudine, ac auctoritate sua nihil plane profecit; nam multum tumultuari Romæ, & populum ad seditionem commovere frustra conati,

clam aufugerunt, & fuga sua sese omnia ex prava & hæretica intentione agere facile persuaserunt Pontifici, qui proinde verba Apostoli primæ ad Timotheum, cap. 3. eis attribuentis in sua ad Postessorem Africanum Episcopum epistola, sic loquitur: *De eis serò probavimus prophetica Apostolum voce dixisse, in novissimis diebus instare tempora periculosa, & fore homines sui tantum amatores, habentes formam pietatis, virtutem autem ejus abnegantes, itaque esse vitandos.* Illos tamen non anathematizavit, nec de illorum propositione judicium aliquod tulit, solumque eam auctoritate sua confirmare constanter reculavit.

Paulatim refrexit invidia, quam Scythicorum monachorum propositio incurerat, ejusque patrociniū suscipere docti & pii homines, inter quos numerantur Ferrandus diaconus, & Facundus Hermianensis Episcopus. Cum itaque illam Justiniano & Episcopis placere cernerent monachi Acemetæ, sic dicti quod in turmas tres divisi, ac per vices sibi succedentes, Dei laudes in Ecclesia diu noctuque concinerent sine intermissione, ex zelotypia adversus monachos Scythicos, quibus tanquam Eutyichianis acriter adversari fuerant, in oppositum Nestorii errorem prolapsi sunt, negantes, ut refert Liberatus in suo Breviario cap. 20. esse confitendum beatam Mariam verè & proprie genitricem, & unum de Trinitate incarnatum, & carne passum.

Cum autem urgerentur ab Imperatore, suadente Epiphania Constantinopolitano Episcopo, ad Joannem II. Romanum Pontificem, qui Hormisdæ post Joannem I. Felicem IV. & Bonifacium II. successerat, legatos miserunt Cyrum & Eulogium; quo audito, Imperator eidem legatos destinavit Hypacium & Demetrium Episcopos, qui has tres Pontifici proponerent quæstiones: *Utrum unus ex Trinitate Christus & Deus noster dici possit, hoc est, una de tribus personis sancta Trinitatis sancta persona? An Deus Christus carne pertulerit impassibili deitate? An proprie & veraciter Mater Domini Dei nostri Christi Maria, semper Virgo debeat appellari: earumque decisionem ab eo peterent.*

Ab iisdem legatis Joanni redditæ sunt Imperatoris literæ, in quibus, suam & aliorum Orientalium orthodoxorum fidem exponens, sic ait: *Prædicantes Dominum nostrum Jesum Christum crucifixum unum esse sancta & consubstantialis Trinitatis, & coadorandum & glorificandum Patri & sancto Spiritui. Nec enim alium Deum Verbum, & alium Christum cognoscimus: sed unum atque eundem ipsum consubstantialem Patri secundum divinitatem, & consubstantialem nobis eundem ipsum secundum humanitatem, passibilem carne, eundem ipsum impassibilem deitate sanctam atque gloriosam Virginem Mariam proprie & verè Dei Matrem esse dicimus; non quia Deus Verbum principium ex ipsa sumpsit, sed quia in ultimis diebus descendit de caelis, & ex ipsa incarnatus, & homo factus, & natus est, quem confitemur & credimus, sicut dictum est, consubstantialem esse Deo Patri secundum deitatem, & consubstantialem nobis eundem ipsum secundum humanitatem: ejusdem miracula & passiones, quas sponte in carne sustinuit, agnoscentes, &c.*

Hac Justiniani legatione anno 533. accepta & audita, Joannes Romæ coegit Synodum, in qua post debitam veritatis inquisitionem sententiam tulit secundum Imperatorem contra monachos Acemetas, quos ad rectam fidem revocare frustra conatus est, & idcirco in hæresi obduratos fidelium communione privavit. Patent hæc ex duabus synodicalis epistolis, quarum prima est ad Justinianum, secunda verò ad Avienum, Liberium, & alios Constantinopolitanos Senatores, scriptæ à Joanne anno 534.

In prima Joannes I. laudat Imperatorem, quod amore fidei & charitatis studio, edoctus Ecclesiasticis disciplinis, Romana Sedis reverentiam conservet, & ei cuncta subiciat, & ad ejus deducat unitatem, ad

Qua occasione, & à quibus damnata sint tria Capitula.

ad ejus auctorem, hoc est, Apostolorum primum, Domino loquente præceptum est; Paſce oves meas, quam esse omnium verè Ecclesiarum caput, & Patrum regulam, & Principum statuta declarant. 2. Autoritate sua confirmat edictum publicè de consensu Episcoporum omnium ab Imperatore propositum, in quo fidei professionem illam, quam per legatos suos Romam transmiserat, ab omnibus recipiendam præſcribebat.

3. Fidem Imperatoris sic laudibus exornat: *Hæc est igitur vera vestra fides, hæc certa religio: hoc beate recordationis Patres omnes, Præsulesque Romane Ecclesie, quos in omnibus sequimur, hoc Sedes Apostolica predicavit hætenus, & inconcusse custodivit: huic confessioni, huic fidei quisquis contraditor extiterit, alienum seipsum à sancta communione, alienum ab Ecclesia judicavit esse catholica.*

4. Denique admonet, à se excommunicatos esse monachorum Acemetarum legatos, cum iis omnibus, qui eorum errorem sequi Romæ inventi sunt, simulque rogat Imperatorem, ut si proprio deposito errore, & prava intentione depulsa, ad unitatem Ecclesie reverti voluerint, eos in sua communione recipiat, eisque benigni animi gratiam condonet.

In secunda epistola autoritate Scripturarum, & Patrum confirmat hæc tria, quæ in Romana Synodo definita fuerant: *Unum scilicet ex sancta Trinitate Christum esse, hoc est, unam de tribus sancte Trinitatis esse Personam, sive substantiam, quam Greci hypostasim dicunt. Deum carne passum. Gloriosam sanctam semper Virginem Mariam propriè & veraciter Dei genitricem esse, Matremque Dei Verbi ex ea incarnati. Deinde admonet eos, ad quos scribit, ut Acemetarum, quos Romana damnavit Ecclesia, quique Nestoriani evidentè apparuerunt, simplicem etiam colloctionem vitent, nihilque sibi cum eis æstiment esse commune; cum canon ecclesiasticus cum excommunicatis Christianum nec loqui, nec communicare permittat.*

ARTICULUS XII.

De tribus Capitulis.

S. I.

Quenam fuerint tria illa Capitula.

TRIA illa Capitula sunt, 1. ipsa Theodori Mopvestinæ Episcopi persona cum his quæ contra Incarnationem Domini nostri impiè conscripsit. 2. Theodori Cyrensis Episcopi contra Sancti Cyrillum commentarii, quibus anathematismos, adversus Nestorii impietatem à S. Cyrillo conscriptos, oppugnat, & refutat. 3. Epistola ad Marim Perſam, ut ferebatur, ab Iba Edesseno Episcopo scripta, in qua Cyrillus ut Apollinarista traducitur, & anathematismi ab eo conscripti, ut omni impietate pleni rejiciuntur; Synodus Ephesina contemnitur, & Nestorium præcipiti judicio injussè condemnasse dicitur; excusatur Nestorius, & Ephesinum Joannis Antiocheni conciliabulum laudatur; Theodorus Mopvestinus effertur, velut prædicator veritatis & Doctor Ecclesie, & Rabbula Iba decessor reprehenditur, quod Theodoro illi publicè anathema dixerit; denique Nestorii impietas exprimitur his verbis: *Non enim præsumit aliquis dicere, quod una est natura deitatis & humanitatis; sed consentitur in templum & inhabitantem in eo, qui est unus Filius Jesus Christus. Ex præcedentibus tamen videtur posse conjici auctorem epistolæ, ingenii mediocri hominem, & in rebus theologicis parùm versatum, non aliud intendisse, quam non unam esse deitatis, & humanitatis naturam in Christo, sed in eo duas naturas, divinam & humanam, realiter distinctas, & inconfusas agnoscendas esse.*

Libera. cap. 23.

Pelagium Sedis Apostolicæ Apocrisarium Agapetus moriens Constantinopoli reliquerat: hunc ad Paulum Alexandrinum Archiepiscopum deponendum in Orientem misit Justinianus. Pelagio post depositionem Pauli Constantinopolim redeunti adjungere sese Rufus Abbas monasterii Theodosii, & Conon Abbas monasterii Sabæ, ab Eustochio ad Imperatorem missi, ut ab eo Origenis & scriptorum ejus condemnationem peterent. Pelagius Theodoro Cæsareæ in Cappadocia Episcopo, qui magna apud Imperatorem & Theodorum ejus conjugem pollebat gratia, & clam fovebat Acephalos, insens erat: quare cum illum Origenis studiosissimum esse sciret, hanc eum vellicandi occasionem arripuit, & una cum Menna Constantinopolitano Episcopo author fuit Justiniano, ut legatorum Orientalium precibus annueret, & edicto publicè proposito Origenem & ejus errores condemnaret. Itaque adversus Origenem anno circiter 537. Justinianus edidit edictum, quo selecta ex ejus scriptis capita novem anathematismis proſcripsit, ejusque personæ anathema dixit, & quibuscumque aliis qui eadem cum illo sentirent, vel doctrinam ejus defenderent, aut ullo modo quocumque tempore tueri præsumerent. Edictum hoc, quod Imperator ad Mennam direxit, ab ipso Menna, & aliis qui tunc Constantinopoli aderant, Episcopis subscriptum est; deinde à Zoilo Alexandrino, Euphremio Antiocheno, & Petro Hierosolymitano, denique à Vigilio Romano Pontifice; sicque, ut ait Liberatus cap. 23. Origenes damnatus est mortuus, qui vivens olim fuerat ante damnatus. Adde, subscribente Pontifice Romano, Origenis errores finaliter damnatos fuisse.

Origenis damnationem ægerrimè tulit Theodorus Cæsarensis: quare ut ulcisceretur Pelagium, & Acephalis gratificaretur, Imperatori, contra Acephalos pro defensione Synodi Chalcedonensis scribenti, per Theodorum Augustam suggestit compendio ad Catholicorum communionem Acephalos omnes adduci posse; eos huic Synodo advertari, quod in ea tria Capitula approbata esse viderentur, quorum damnatione si corrigeretur atque purgaretur, illam per omnia, & in omnibus ab eis sine mora susceptum iri. Facile Justinianum, qui rebus ejusmodi libentius sese immittebat, & aliunde concordie ecclesiasticæ cupidissimus erat, persuasit Theodorus; & eo scribente, statim factum est contra tria Capitula edictum, ad quod subscribendum sedium quatuor Patriarchæ, Zoilus Alexandrinus, Euphremius Antiochenus, Petrus Hierosolymitanus, & Mennas Constantinopolitanus compulsi sunt, quodque ad universam Ecclesiam Catholicam inscriptum, cum tresdecim anathematismis illi subjunctis, anno 546. publicatum est.

Quia verò nihil actum erat, nisi Sedis Apostolicæ auctoritas accederet, Imperator Vigilium Summum Pontificem Roma Constantinopolim evocavit per litteras. Vigilius sine mora profectus, anno sequenti Constantinopolim ingressus est, statimque vim omnem adhibuit Imperator, ut ab eo primum Capitulorum damnationem extorqueret, sed nihil obtinuit.

Anno 548. Vigilius à Justiniano supra modum vexatus, ut tandem ad damnanda tria Capitula adduceretur, Concilium habuit Episcoporum septuaginta, quorum sententiis scripto acceptis, decretum fecit, quod vocavit, *Judicatum*, in quo damnavit tria Capitula, *salva Synodi Chalcedonensis reverentia*, illudque direxit ad Mennam, & Sabbato sancto promulgavit. Hoc Vigilii Judicatio graviter offensi sunt Aſii, Illyrici, & Dalmatæ Episcopi, alique trium Capitulorum defensores, inter quos fuit Facundus Hermianensis Episcopus Africanus, qui libris duodecim

Libera. cap. 23.

Evagr. lib. 4. c. 38.

Libera. cap. 24.

decim illorum defensionem suscepit. Quin etiam trium Capitulorum patrocinium sumperunt Rusticus & Sebastianus Ecclesie Romanæ diaconi, & à Vigilio tanquam pravaricatore, ac Synodi Chalcedonensis violatore defecerunt, quos idcirco Pontifex anno sequenti, hoc est, anno 550. cum aliis quibusdam, lata in eos sententia, deposuit.

Tom. 5.
Pag. 407.

Judicato Vigilii minimè contentus Justinianus, ob hanc quam addiderat clausulam, *Salva Synodi Chalcedonensis reverentia*, eum compellere voluit ad tria capitula damnanda absolute, & absque ulla Synodi mentione; quod cum facere renueret Vigilius, & postularet, ut generalis Occidentalium & Orientalium Synodus convocaretur, annuit Imperator, & ad omnes Episcopos litteras misit. Interea Pontifex *Judicatum suum*, quod Italiae clerici, ad Francorum legatos euntes Constantinopolim scribentes, nominant *Constitutum*, recepit cum Chyrogaphis Episcoporum Græcorum, qui eadem Capitula damnaverant, ut de integro totius causæ examen institueretur, simulque decrevit: *Ut si quis Græcorum Episcoporum, usque ad universalis Concilii tractatum, de istis Capitulis aliquid fecisset, aut facientibus acquiesceret, à communione Sedis Apostolica alienus existeret.* Ad Synodum celebrandam convenere Orientales Episcopi 160. sed ex Illyricianis nullus adfuit, & ex Africa pauci tantum venerunt. Hos variis modis tentavit Imperator, ut capitulorum damnationi acquiescerent, sed frustra; quam ob rem crudeliter vexati sunt, & unus ex illis, Reparatus scilicet Carthaginensis Episcopus, imposita ei calumnia, missus est in exilium; quod alii duo videntes, Chalcedonem in S. Euphemie Basilicam fugerunt.

Pag. 409.

Anno 551. Justinianus moræ impatiens, & à Theodoro Cæsarensi impulsus, cum Vigilius constanter renueret, absentibus Episcopis Occidentalibus, cum Orientalibus tria capitula damnare, contra datam ei fidem, adversus capitula illa edictum publicè proposuit. Reclamavit Vigilius, & ab Imperatore eam ob rem vehementer commoto sibi metuens, ad S. Petri Basilicam confugit mense Augusto, Justinianus ira percitus, ad eum, prætores cum militum manu mittit; Vigilium columnas altaris amplexum milites capillis, barba & pedibus corripunt, ac violenter abstrahunt; diaconis ac clericis simili crudelitate comprehensis & ejectis; Pontifice columnas non dimitte, cadit altare, & columnæ aliquæ franguntur. Hoc spectaculo commotus populus, vocibus atque stridoribus prætores cum militibus suis terrent & fugant. Imperator facti pœnitens, securitatem omnimodam, interposito etiam juramento, pollicetur Vigilio, qui è basilica egreditur, & redit ad ædes Placidias; sed paulò post, redintegrata vexatione, clam sese recipit Chalcedonem in basilicam S. Euphemie.

Anno sequente 552. Imperator ad Vigilium in S. Euphemie basilica commorantem, honorificam destinavit legationem virorum principum, qui eum nomine principis hortati sunt, ut accepta fide Constantinopolim reverteretur, quod facturum se negavit, nisi prius sublatum esset edictum contra tria capitula publicè appensum. Paucis post diebus ad Vigilium mittitur Referendarius cum carta injuriis plena, qua accepta Vigilius publicavit excommunicationis & depositionis sententiam, quam anno superiore scripserat contra Theodorum Cæsarensensem, imperatorii edicti conscriptorem, & qua Mennam & alios Episcopos Græcos à communione suspendebat donec corrigerentur. Hac Pontificis constantia victus Justinianus, tollit edictum suum; Theodorus & Mennas aliique Episcopi libellos fidei, ac pœnitentiæ offerunt Pontifici, & ab eo recipiuntur in gratiam, ipse vero revertitur Constantinopolim. Mennas moritur, & in hujus locum sufficitur Eutyrius monachus Amazenus, qui oblato fidei libello Pontifici, ab eo in communionem receptus est.

De quinta Synodo generali habita Constantinopoli in causa trium Capitulorum.

Anno 553. haberi cœpta est quinta Synodus, & collationibus octo perfecta est. In collatione prima quarto nonas Majas habita, præside Eutychio, Stephanus diaconus legit 1. Imperatoris epistolam, in qua Synodum hortatur ad sententiam de tribus capitulis post diligentem illorum discussionem ferendam. 2. Libellum quem Eutyrius ad Vigilium miserat, & in quo facta fidei suæ professione petebat, ut eo præside, sub sacerdotali mansuetudine, sanctis Evangelii in medio propositis, communiter tria capitula examinarentur, & finis exortæ controversiæ imponeretur Deo placitus, atque conveniens his quæ à quatuor sanctis Conciliis generalibus definita fuerant. 3. Rescriptum Vigilii ad Eutyrium, in quo laudata & approbata fidei professione quam Eutyrius ad eum miserat, sic ait: *Vestrum desiderium cognoscimus annuimus, ut de tribus capitulis, ex quibus questio nata est, factò regulari conventu (per regularem autem conventum intelligebat conventum tam ex Occidentalibus, quam ex Orientalibus Episcopis parè circiter numero constantem) servata aequitate, mediis sacrosanctis Evangeliiis, collationem cum unitis fratribus habeamus (quatuor Synodorum generalium reverentia in omnibus custodita) & finis deur placitus Deo, &c.*

Postea à Synodo honorifica decreta est ad Vigilium legatio Eutyrii Constantinopolitani, Apollinarii Alexandrini, Domnini Antiocheni, cum Metropolitani sexdecim, qui cum invitarent ad conventum. Respondit Vigilius se corporis aegritudine impediti, & postero die quid de illo conventu sentiret, declaraturum; quod Pontificis responsum ad Synodum retulerunt legati, & discessum est.

Collatione secunda 8. idus Majas habita, iidem legati, qui in prima ad Vigilium destinati fuerant, & ad eum, ut ejus declarationem exciperent, postmodum redierant, interrogati referunt, illum dixisse non posse se ad Synodum venire, eò quod plurimi adessent Orientales Episcopi, paucos verò secum Occidentales haberet; privatim se sententiam suam scripto expressurum, & oblatum Imperatori, à quo ad id præstandum inducias postularet. Dein ad Primasium Episcopum Africanum, & Sabinianum, Projectum, ac Paulum Illyricianos, à Synodo mittuntur Episcopi cum presbyteris, qui eos hortentur, ut veniant, & sancti Concilii pars fiant. Respondit Primasius, Papa non præsentem, se non venturum, Sabinianus verò, Projectus & Paulus dixerunt se Metropolitam suum conventuros, eumque auscultaturos. Quibus ad Synodum per Episcopos, quos miserat, relatis, statuit sine Vigilio, & aliis qui cum eo erant Occidentalibus, trium capitulorum examen inire, & de illis sententiam ferre, conventusque indictus est in sequentem diem.

Collatio itaque tertia septimo idus Majas habita est, & in ea Synodi Patres ediderunt fidei suæ professionem, in qua dicunt, se suscipere sanctas quatuor Synodos, Nicenam scilicet, Constantinopolitanam, Ephesinam primam, & Chalcedonensem, atque omnia quæ à prædictis sanctis quatuor Conciliis pro una eademque fide definita sunt; tum sic loquuntur inferius: *Omnia consonantia his, quæ à memoratis sanctis quatuor Conciliis pro recta fide definita sunt, suscipimus; omnia verò quæ non consonant his, quæ definita sunt ab iisdem quatuor sanctis Conciliis pro recta fide, vel ad injuriam, vel ad contrarietatem earundem quatuor Synodorum, vel unius ex his, & ad defensionem hæreticorum, & eorum impietatis scripta sunt, aliena pietatis judicantes, condemnamus & anathematizamus.* Quibus verbis Synodus præiudicet condemnationi trium capitulorum, salva quatuor prædictarum Synodorum reverentia faciendæ.

Colla:

Collatione quarta habita quarto idus Majas leguntur 71. capita, ex Theodori Mopvesteni libris excerpta, cum symbolo ab eo composito; quibus lectis, Synodus exclamat: *Hoc symbolum satanas composuit. Anathema ei qui hoc symbolum composuit. Hoc symbolum Ephesina prima Synodus una cum auctore ejus anathematizavit. Unum tantummodo fidei symbolum scimus, quod Niceni sancti Patres exposuerunt, & tradiderunt. Hoc & sancta tres Synodi (Constantinopolitana, Ephesina, & Chalcedonensis) tradiderunt anathema Theodoro Mopvesteno ... anathema illis qui non anathematizant eum. Defensores ejus Judei sunt Theodorum & conscripta ejus omnes anathematizamus.*

Collatione quinta habita tertio idus Majas ad pleniorum Theodori causae notitiam leguntur varia adversus illum & ejus doctrinam ab orthodoxis conscripta. Dein leguntur acta Synodi Mopvestenae, jussu Imperatoris à novem Episcopis celebratae anno 550. ex qua Imperatori & Vigilio scriptum est, clericos & cives Mopvestenae civitatis aetate provectiores interrogatos, quandam Theodorus è sacris dyptichis expunctus esset, & quis loco illius esset inscriptus, praestito juramento respondisse, ignorare se ex quo tempore Theodori nomen deletum esset è sacris dyptichis, sanctum verò Cyrillum loco illius insertum fuisse. Addebant Episcopi sese in dyptichis illis diligenter inspectis nullum Theodori in eo vestigium reperisse; ex quibus collegit Synodus à longo tempore Theodorum Mopvestenum propter impia sua conscripta, & post mortem à Catholica Ecclesia ejectum fuisse.

Postea ventum est ad Theodoretum, & lecta sunt ea, quae ex ejus contra S. Cyrilli anathematismos scriptis excerpta fuerant, cum aliquot aliis ejus epistolis, in quibus vel S. Cyrillum, ut sentientem cum haereticis, vel Ephesinam Synodum tanquam erroris confirmatricem traducebat, aut laudabat Nestorium: tum Synodus ostendens Chalcedonense Concilium circa Theodoretum personam inculpate se gessisse, nec ullatenus impia ejus conscripta approbasse, dixit: *Ex his quae Theodoretus impie conscripsit, miranda est subtilitas S. Chalcedonensis Concilii: sciens enim ejus blasphemias, prius quidem multis sapius usa est contra eum exclamationibus: postea vero non aliter eum suscepisset, nisi prius anathematizasset Nestorium, & ejus blasphemias, pro quibus antea scripsit defendens eas.*

Imperatore Vigilium rogante, ut, quod se facturum sponderat, suam de tribus capitulis sententiam scripto exponeret, Vigilius pridie idus Majas protulit Constitutum, quod confundi non debet cum Judicato, quod in conventu septuaginta Episcoporum fecerat anno 548. & in quo tria capitula: *Salva Synodi Chalcedonensis reverentia, damnaverant; Constitutum, inquam, protulit, in quo sexaginta capitulis, quae ex Theodori Mopvesteni libris extracta fuerant, damnatis, prohibuit ne quid decerneretur contra ipsum Theodorum, Theodoretum, & Ibam. Huic Vigilii decreto subscribere Episcopi sexdecim Occidentales, & cum illis Theophanius Ecclesiae Romanae Archidiaconus, Pelagius & Petrus, ejusdem Romanae Ecclesiae diaconi. Hoc Praesules Graecos minime terruit, & causae, quam susceperant, examini insistentes, conventus suos continuarunt.*

Sexta igitur collatio habita est die 14. Kalendas Junias. Ibi lecta Ibae epistola, cum expositione fidei à Chalcedonensi Synodo edita, & facta utriusque collatione, Synodus dixit: *Ostendit manifestè facta collatio, quod contraria per omnia est epistola, quam Ibas scripsisse dicitur, definitioni quam pro recta fide sancta Chalcedonensis Synodus pronuntiavit. Unde & procedentes omnes exegerunt Ibam anathematizare Nestorium, quem vendicabat impia epistola & hoc fecerunt, pro nullo habentes ea, quae ab uno vel duobus (Episcopis) pro eadem epistola dicta sunt, qui & ipsi ejusdem cum omnibus facti voluntatis, Ibam susceperunt, cum penitentiam egisset, & Nestorium*

anathematizasset, & subscripsisset definitioni ab eodem sancto Concilio expositae.

Dein Episcopi omnes exclamaverunt: *Hec omnes diximus: Epistola haeretica est: epistolam, quae dicitur Iba, omnes condemnamus: istam omnes anathematizamus: epistola aliena Synodo (Chalcedonensi) est: epistola contraria (Chalcedonensis Synodi) definitioni est: tota epistola haeretica est qui hanc non anathematizat, haereticus est: qui istam suscipit, haereticus est qui epistolam suscipit, Chalcedonenses sanctos Patres rejicit. Chalcedonensis Synodi, & Cyrilli aeterna memoria: sanctarum quatuor Synodum aeterna memoria. Qui non anathematizat epistolam, Chalcedonensem Synodum injuriat.*

Septima collatione die 7. Kalendas Junias habita, Constantinus sacri Palatii quaestor, missus ab Imperatore, dixit Vigilium tria capitula condemnasse non solum scripto, sed etiam viva voce, nec semel coram multis Episcopis, & Senatoribus; atque ut universae Synodo planè constaret capitula illa à Vigilio damnata fuisse, protulit aliquot epistolas ab eodem ad diversos scriptas, quae relectae sunt. Ibi autem relegi non potuit Vigilii Judicatum, in quo tria capitula damnata fuerant anno 548. quia anno 550. Vigilius illud ab Imperatore receperat, atque quoddam Africanis, Illyricanis, & Dalmatis Episcopis displicuisset, suppresserat; quare cum illius exemplar apud se non haberet Imperator, non potuit illud ad Synodum transmittere; sed nec ejusdem Vigilii Constitutum, sibi ante aliquot dies oblatum, transmisit; cum enim in illo prohiberet Vigilium, ne quid contra Theodorum ipsum, Theodoretum, & Ibam decerneretur, non poterat eo animari Synodus ad ferendum de tribus capitulis judicium.

Octava denique collatione, habita die quarto nonas Junias, Synodus sententiam suam protulit quatuordecim anathematismis, quos subscribere supra centum & sexaginta Episcopi. In decem prioribus luculenter catholica de Incarnatione Domini doctrina exponitur; in undecimo anathematizantur, qui non anathematizant Arium, Eunomium, Macedonium, Apollinarem, Nestorium, Eutychem, Origenem, cum impiis eorum conscriptis, &c. Tribus verò posterioribus damnantur tria capitula. Duodecimo sic dicitur: *Si quis defendit impium Theodorum Mopvestenum, qui dixit alium esse Deum Verbum, & alium Christum, &c. talis anathema sit.* Decimotertio: *Si quis defendit impia Theodoretii conscripta, quae contra rectam fidem & contra primam Ephesinam sanctam Synodum, & S. Cyrillum, & duodecim ejus capitula exposuit, &c. talis anathema sit.* Decimoquarto: *Si quis defendit epistolam, quam dicitur Ibas ad Marin Perlam haeticum scripsisse, quae abnegat quidem Deum Verbum de sancta Dei genitrice semper Virgine Maria incarnatum hominem factum esse, dicit autem purum hominem ex ipsa natum esse, quem templum vocat, ut alius sit Deus Verbum, & alius homo, &c. talis anathema sit.*

Vigilium sententiam à Synodo adversus tria capitula confirmare reculantem Justinianus deportari jussit in exilium, ex quo ante menses sex revocatus est. In libro pontificali dicitur, eum fuisse revocatum opera Narcetis, quem ducem exercitus in Italiam miserat Imperator, quique postquam Romam à Gothis secundo expugnatam recuperavit, exoratus à Romanis clericis, ab Imperatore per litteras petiit, ut Vigilium libertati restitutum Ecclesiae suae redderet, & obtinuit. Cum autem Vigilius in Italiam reverteretur, in Sicilia calculi doloribus extinctus est anno 554. & anno sequenti successorem habuit Pelagium, Ecclesiae Romanae Archidiaconum.

§. IV.

Utrum Vigilius quintam Synodum approbaverit.

DUbitant aliqui, eò quod neque Pelagius II. ad Episcopos Istriae schismaticos de tribus capitulis & quinta Synodo scribens, ullam Vigilii mentionem faciat,

Tom. 5. pag.
788.

faciat, tanquam sua autoritate huic Synodo robur tribuerit; neque qui Pelagio II. successit Gregorius Magnus, in tot epistolis, quas ad schismaticos, trium capitulorum defensores, à schismate revocandos exaravit. Severinus Binius in suis ad vitam Pelagii I. notis scribit ab eo approbatam fuisse quintam Synodum, ad imminuentem iacturam catholicae fidei, vel ignominiam Chalcedonensis Concilii evitandam.

Vigilius sententiam à quinta Synodo adversus tria capitula prolatam autoritate sua confirmasse scribunt auctores Graeci, ut Evagrius lib. 4. historiae ecclesiasticae cap. 38. ubi ait: *Vigilius per litteras quidem consensit; Concilio tamen interesse noluit.* Et Photius in libro de septem Synodis, ubi haec scribit: *Vigilius Romae Episcopus, qui in civitate quidem erat, sed Concilio non aderat. quamvis ad sacri concilii conventionem promptus non esset, communem tamen Patrum fidem libello comprobavit.* Verum dicere auctores Graecos liquet ex epistola decretali, quam Vigilius ad Eutychium Constantinopolitanum ante sextum idus Decembris direxit, & quam Philippus Labbeus ex manuscripto codice bibliothecae Regis Christianissimi depromptam tomo 5. Conciliorum inseruit.

Justinianus igitur acta quintae Synodi quantocius in Latinum verti curavit, ut ea ad Vigilium exulem transmitteret. Vigilius verò, actis illis maturè ac diligenter inspectis, agnovit, nihil ex odio Chalcedonensis Concilii, aut ad minuendam ejus auctoritatem egisse Synodum, sed illud pari cum tribus aliis prioribus generalibus reverentia suscepisse; Theodoro mortuo statim post Ephesinam Synodum ex quadam erga Orientales aliquos dispensatione paritum esse, sed aliquantò post ei ut haeretico anathema dictum, ejusque nomen è sacris dyptichis erasum, atque ita fidelium communione ejectum fuisse; Chalcedonense Concilium nullo pacto dici posse hanc epistolam, & ea quae contra S. Cyrillum & Synodum Ephesinam Theodoretus conscripserat, approbasse, cum eos priusquam illos reciperet, jussit Nestorium anathematizare, & sancti Leonis epistolam subscribere, nec eos aliter receptura fuerit; proindeque trium capitulorum condemnatione non lædi, sed è contra vindicari Concilium Chalcedonense. Haec omnia etiam ex iisdem actis intellexere Africani & Illyriciani Episcopi, qui Vigilii Iudicio ex errore facti restiterant: quare in trium capitulorum proscriptionem facile consenserunt: unde nec postea numerati sunt inter schismaticos.

Tandem igitur Vigilius, qui, aliundè evolutis diligentius antiquiorum Patrum monumentis, intellexerat non ea, quae circa personas, sed ea tantum, quae de fide definita essent à generalibus Synodis, irrevocabilia esse; & eos qui in vita haereticum docuissent, & ea non retractata, defuncti essent, post mortem anathematizari posse; cum, ut ait Pelagius II. in sua ad schismaticos Istriae Episcopos epistola c. 9. *culpa in fide perpetrata nec morte interveniente laxetur;* Vigilius, inquam, quamvis minimè necessarium esset ad tuendam fidem tria capitula damnari, ex sapienter dispensatione, ne scilicet Occidentalem inter, & Orientalem Ecclesiam scissio oriretur, & occasio daretur Occidentalibus iudicandi tria capitula à Concilio Chalcedonensi aliquo modo approbata fuisse, adeoque hoc Concilium Orientales in sua Constantinopolitana Synodo damnasse; communicatis, ut par est credere, cum Africanis & Illyricianis praesulibus consiliis, illisque consentientibus, decrevit definitivam in tria capitula sententiam proferre, suumque Synodo nuper celebratae calculum adjicere, quod perfecit, scribendo decretalem illam epistolam, quam ad Eutychium, qui ipso absente Synodo praesederat, direxit, quamquam Synodum illam Synodi nomine cohonestare minimè voluit, quia ejus celebrationi, ea conditione qua celebrata est, hoc est, non praesentibus Episcopis Occidentalibus pari circiter numero quo Orientales aderant, consentire renuerat.

In ea epistola Vigilius primò laudat Orientalium Episcoporum fidem, eorumque erga Chalcedonense Concilium reverentiam, cum ait: *In tantum (dia-*

bolus) ut nos ipsos una cum fratribus, & coepiscopis nostris, in urbe regia degentes, & aequali reverentia quatuor Synodos vindicantes, & in una eademque quatuor illarum Synodorum fide sincere persistentes ab iis dividere conatus fuerit.

Secundò non obscure significat, Africanos, Illyricianos, & Dalmatas Episcopos, quos antea Iudicatio suo adversantes expertus fuerat, jam habere se consentientes in damnatione trium capitulorum, cum dicit: *Quoniam Christus Deus noster omni confusione à mentibus nostris remota, universum Orbem & Ecclesiam ad pacem revocavit.* Et cum addit: *Ita ut quae à nobis definiri debent, revelante Domino, & veritate investigata, salubriter impleta sint;* declarat causas ad fidem attinentes, sine Sedis Apostolicae auctoritate finiri non posse, & adhuc post sententiam ab Orientalibus in Constantinopolitana Synodo contra tria capitula latam, ad finendam capitulorum illorum causam superesse, ut ipse de illis iudicium ferat.

Tertiò, quod magnoperè commendat ejus modestiam, ingenue confitetur se veritatem antea non satis affectum fuisse, nec erubescere debere se, ea quae prius minus rectè egerat, postea veritate melius cognita, retractare & corrigere; pro quo affert exemplum S. Augustini, qui propria scripta retractavit, dictaque sua corripuit, atque illa quae omiserat, ac deinde invenerat, addidit.

Quartò, tria capitula damnat iisdem ferè verbis, quibus quinta Synodus, ita ut illam transcripserit videatur. Quintò, anathemati subicit: *Quemcumque, qui crediderit aliquo nullo tempore ea capitula debere suscipi, aut defendi, vel conatus fuerit praesentem ejus condemnationem subvertere.* Sextò, adjungit se in condemnandis tribus capitulis, quintae Synodo, eique calculum suum adjicit, sic loquendo: *Quoscumque verò, qui rectam fidem servantem à dictis Synodis predicantem, memorata tria capitula condemnaverunt, vel etiam condemnant, fratres & consacerdotes esse definimus.*

Septimò, vim omnem abrogat iis, qui ab ipso, vel aliis pro trium capitulorum defensione facta sunt: *Quae verò, inquit, aut à me, aut ab aliis ad defensionem praedictorum trium capitulorum facta sunt, praesentis hujus scripti nostri definitione evacuantur.* Octavò denique, sic vindicat Chalcedonense Concilium, ejusque reverentiam & auctoritatem laudat rectam conservat his verbis: *Absit ab Ecclesia Catholica, ut aliquis dicat, omnes superius comprehensas blasphemias, à praedictis quatuor Synodis, aut ab una ipsarum susceptas fuisse, vel eos qui similia sentiunt, & sequuntur. Apertissimum autem est, quod à memoratis sanctis Patribus, & maxime à sancta Synodo Chalcedonensi, nullus de quo aliqua esset suspicio, admissus est, nisi qui rejecisset superius comprehensas blasphemias, aut illis similia, vel haereticam de qua fuit suspectus condemnasset.*

Hac sua decretali epistola Vigilius quintae Synodo robur, ac praerogativam tribuit generalis & oecumenicae Synodi, ut patet ex Pelagio I. Vigilii successore, in tertia ad Narceretum epistola, ubi conquerens de Liguriis, Veneticis, & Istriis Episcopis, qui se à communione Sedis Apostolicae separaverant, sic ait: *Si quid eos de iudicio universalis Synodi, quod Constantinopoli per primam nuper clapsam indictionem actum est, fortè movebat, ad Sedem Apostolicam, quomodo factum est, electis aliquibus de suis, qui dare & accipere rationem possent, dirigere debuerunt, & non clausis oculis Corpus Christi Dei nostri, hoc est, sanctam Ecclesiam lacerare.* Eam statim ut generalem & oecumenicam suscipere non solum Orientales Episcopi, sed etiam Occidentales, exceptis Tullis, qui tamen brevi postea à Pelagio I. admoniti per epistolam, respuerunt, & Liguria, Venetia, ac Istriae Episcopis, qui sub ditione Longobardorum erant, & schisma fecerunt, quod duravit usque ad tempora Gregorii Magni, cujus zelo, ac prudentia feliciter extinctum est.

Deni.

Denique ut quintæ Synodi auctoritas à nemine in dubium revocari posset, Græci actis illius præfatam Vigiliæ epistolam continentem adjunxerunt post octavam collationem, ut probat manuscriptum Græcum supra citatum, in quo post epistolam illam hæc leguntur verba: *Finis octavi tomæ sanctæ Synodi, quæ Constantinopoli congregata est: Gloria tibi Christe Deus, Amen.* Quod autem eadem epistola in versione latina non habeatur, mirum videri minimè debet, cum illam integram non esse constet ex eo, quod non habeat ea, quæ contra Origenem, & ejus errores in eadem Synodo acta sunt.

ARTICULUS XIII.

De Monothelitismo.

§. I.

De ortu, progressu, & interitu hæresis Monothelitarum.

ANNO 630. Heraclius, Persico bello confecto, Orientales plagas peragrante convenit Hierapoli Jacobitarum Patriarcha Athanasius, nomine & genere Syrus, ac pro gentis suæ ingenio callidè astutus: cum Imperator ad Synodum Chalcedonensem suscipiendam, oblato Patriarchatu Antiocheno, invitavit. Athanasius hac spe illectus, Chalcedonense Concilium suscipere se professus est, & duas in Christo naturas agnoscere: sed simul subdole Imperatorem interrogavit de voluntate & operatione Christi, utrum scilicet duplex, an unica credenda esset. Hæsit Imperator, & quid esset respondendum incertus, per litteras consuluit Sergium Patriarcham Constantinopolitanum, genere Syrum, Jacobitis parentibus natum, Jacobitarum hæresim, quæ unicam in Christo naturam, & consequenter unicam voluntatem & operationem esse docebat, clanculum defendentem. Secundum hæresim hanc, unam in Christo voluntatem & operationem esse Imperatori rescripsit Sergius. Sub id temporis Cyrum Phasidis Episcopum ad se accersivit Heraclius, eumque de una vel duabus Christi operationibus dicendis sciscitatus est. Dubitare se statim finxit lycophanta, & ab Imperatore iustus, scripsit ad Sergium, ab eoque quaesivit, utrum unam, an duplicem in Christo operationem dici oporteret. Sic Heraclius nil doli suspicantem ludificari fuit nefarii hæretici, & in novam hæresim præcipitavit.

Aliquantò post Georgio Patriarcha Alexandrino vita functo, in ejus locum successus est Cyrus, & publicè proposito unius in Christo voluntatis & operationis dogmate Theodosianos Acephalos, quibus abundabat Alexandria, ad incundam cum eo communionem adduxit, quam ut confirmaret, anno 633. coacta Alexandria Synodo, novem anathematismos, quibus Theodosiani facili assensu sunt, & quorum septimo unam in Christo theandricam operationem asserere, ex ambone publicavit. Præsens tunc aderat Sophronius monachus, vir doctrina pariter, ac sanctitate illustris, qui nullis precibus pepercit, ut Cyrum ab una Christi operatione decernenda dederet, sed frustra; quare ad Sergium confugit, ejus contra Cyri hæresim patrocinium imploraturus; sed irritò conatu institit Sophronius apud Sergium, ut Cyrus ad palinodiam, & unam Christi operationem eradendam cogere; noluit enim Sergius communi sibi cum Cyro dogma damnare: sed postquam multum tergiversatus esset, & verbis Sophronio illudere tentasset, ad Cyrum scripsit, si ei ad Honorium Papam scribenti credimus, ut pace cum Theodosianis composita, neminem permitteret deinceps unam aut duas in Christo operationes dicere. Dixi, si ei, &c. Nam ad Cyrum, acceptis ab eo litteris cum novem ejus anathematismis, referens, postquam ei concordiam cum Acephalis initam gratulatus est, eum laudat, quod orthodoxam doctrinam

nam exposuerit, atque imprimis quod asseruerit, eundem unum Christum operari Deo decibilia & humana una operatione.

Eodem anno 633. Sophronius ad sedem Hierosolymitanam evehctus, Synodum habuit, ex qua litteras valde prolixas, in quibus disertis verbis duas in Christo operationes asserere, scripsit ad Sergium, qui proinde in sua ad Honorium epistola mentiri videtur, cum ait, Sophronium æconomiam ejus de una vel duabus operationibus impostum reticendis probasse, promississeque super hac re silentium. Scripsit etiam Sophronius ad Honorium Papam per Stephanum Dorensem Episcopum, ut eum de nova Monothelitarum hæresi certiore faceret, tertioque post anno vita functus est.

Ad eundem Honorium Papam Sergius, antequam synodicas Sophronii litteras acciperet, scripsit epistolam, in qua primò fucata singularis erga Sedem Apostolicam devotionis, ac observantiæ ostentatione, conatur illudere Pontifici. Secundò, interrogatum se de una vel duabus operationibus, nihil proprium respondisse asserit, sed solum misisse sermonem acclamatorium Mennæ quondam Constantinopolitani Patriarchæ, continentem diversa Patrum Græcorum testimonia de una operatione, & una voluntate Salvatoris nostri Christi. Tertio, Cyri in componenda cum Theodosianis concordia industriam, ac laborem exaggerat.

Quartò, ejusdem Cyri cum Sophronio altercationem refert, & Sophronium apud se instantem, ut è septimo Cyri anathematismo vox unius operationis tolleretur, auditum à se non fuisse, ne unio cum Acephalis facta, hoc pacto solveretur, sibi que consultius visum, si nullus postmodum unius, aut duarum in Christo operationum vocem proferre permitteretur, eò quod unius operationis vox, quamvis à quibusdam sanctis Patribus usurpata, nonnullos offenderet, suspicantes eam proferri ad naturarum in Christo dualitatem perimendam, pariterque duarum operationum dictio multis scandalum afferret, upotè à nullo sanctorum, & probabili Patrum edita; & aliundè qui duas in Christo operationes dicebant, velle viderentur Christo contrarias voluntates affingere. Quintò, Sophronium ipsum in hanc æconomiam consensisse, eaque usurum se deinceps spondisse affirmat.

Sextò addit, quod Imperatori suggesserit satis esse, suppressa de una, vel duabus operationibus controversia, confiteri: *Unigenitum Filium Dei, qui veraciter Deus simul & homo est, eundem operari divina & humana, & ex eo uno eodemque Incarnato Deo Verbo inseparabiliter atque indivisè, omnem divinam atque humanam operationem procedere; Quæ verba in sensu hæretico profert, cum eatenus velit, omnem divinam & humanam operationem procedere à Deo Verbo incarnato, quatenus vult unam tantum eamque divinam in Christo esse voluntatem. Septimò denique, rem totam Pontificis judicio submittit, paratum se asserens emendare ea, quæ emendanda judicavit Pontifex.*

Deceptus à vasserrimo hæresiarcha Honorius, in privata, qua ad eum rescripsit, epistola, probavit consilium ejus planeque censuit, unam pariter, ac geminam operationem silentio obruendam; censuit, inquam, ex sincero affectu concordie servandæ, & impediendi scandali: *Ne, inquit, parvuli aut duarum operationum vocabulo offensi, sectantes Nestorianos nos vesana sapere arbitrentur; aut certe si rursus unam operationem Domini nostri Jesu Christi fatendam esse censuerimus, stultam Eutybianistarum attonitis auribus dementiam fateri putemur: adeoque sufficere, si prædicetur Christus Filius Dei vivi, Deus verissimus, in duabus naturis operatus divinitus atque humanitus, non quidem unica volitione, nempe divina, ut Sergius cum aliis Monothelitis intelligebat; sed duplici, divina scilicet, qua divinas; & humana, qua humanas actiones exercebat: nam cum ibidem Honorius unam in Christo voluntatem*

tatem

Anno 631.

To. 6. Conc.
p. 23. 178.

ratem asserit, asserit, non unam simpliciter, eamque divinam, ut Monothelitæ, sed unam humanam, ut à Christo excludat duas voluntates contrarias, carnis scilicet & spiritus, inter se pugnantibus, quales ei affingere, apertè significarat Sergius, eos qui geminam in illo operationem agnoscendam esse contendebant. Sed de his infra.

Post hæc anno 638. Honorius moritur, & in ejus locum eligitur Severinus, cujus ordinatio differtur, donec ab Imperatore impetretur electionis ejus confirmatio. Anno 639. Eccliesim, seu fidei expositionem, à Sergio fabricatam, promulgat Heraclius, in qua prohibebatur, ne quis unam, vel duas diceret sive doceret operationes in divina Domini incarnatione, & assereretur unicam in Christo esse voluntatem, nempe divinam, ut patet ex hisce verbis: *Unde sanctos Patres in omnibus & in hoc sequentes, unam voluntatem Domini nostri Jesu Christi verissimè Dei confitemur, utpote in nullo tempore animati intellectualiter ejus corporis separatim & ex proprio impetu contrarie motui uniti ei Dei Verbi secundum hypostasim naturalem ejus producere motionem, sed quando & qualem & quantum ipse Deus Verbum voluerat.* Sergius habita Constantinopoli Synodo Eccliesim approbat. Severini Papæ apocriuarii, qui tunc erant Constantinopoli, ut ab Imperatore electi Pontificis obtinerent confirmationem, variè tentantur, ut Eccliesim subscribant, & iis quæ in ea continentur, consentiant; sed constanter id facere abnuunt, & confirmatione impetrata recedunt. Eodem anno moritur Sergius, eique subrogatur Pyrrhus Chrysopolitanus monachus, & presbyter Monothelita, & Eccliesis defensor.

To. 5 Conc.
P. 5. 1773.

Anno 640. reversis Apocriuariis, ordinatur Severinus. Oblatam sibi Eccliesim constanter repudiat, & damnat, ut apertè testatur Martinus Papa in sine secretarii tertii Concilii Lateranensis, & eodem anno exeunte moritur, eique sufficitur Joannes IV. qui coacto Romæ Episcoporum Concilio, Eccliesim & Monothelitarum hæresim condemnat. Heraclius verò, ubi primum Eccliesim suam à Romano Pontifice & Occidentalibus Episcopis anathematizatam esse audiit, scripta ad Joannem epistola, declarat auctorem illius fuisse Sergium, atque ita deinceps appellata est Sergii Eccliesis.

Eodem anno 640. ut par est credere, Pyrrhus, Sergio subrogatus, Constantinopoli conventum Episcoporum habuit, in quo Eccliesim confirmavit, & eam ipse subscripsit, aliosque ad subscribendum Episcopos, qui aderant, & nondum subscriperant, coegit, missa ad absentes encyclica epistola, qua jubebat eos pariter subscribere; quibus gestis Eccliesim illam de novo in locis publicis appendi curavit. De eo autem conventu, quem Pyrrhus Synodum vocabat, sic loquitur S. Maximus sub finem collationis cum eodem habitæ: *Subit me admiratio, quomodo Synodum vocas, que non est, ut leges & canones synodici & jura Ecclesiastica jubent. Nec enim epistola encyclica ex consensu Patriarcharum edita est, neque locus, neque dies conveniendi decretus, & quis igitur particeps rationis Synodum sustineat appellare, quæ scandalis & discordia cunctum orbem implevit?*

Anno 641. Heraclius ex intereunte morbo moritur. Imperator renuntiatur Constantinus filius ejus, princeps apprime catholicus, ac quem Joannes IV. Apologeticam pro Honorio scripsit epistolam, in qua affirmat, Honorium unam in Christo voluntatem asseruisse ad hoc tantum, ut ab eo duas voluntates contrarias, carnis scilicet & mentis, excluderet. Deinde orat Imperatorem, ut Eccliesim in locis publicis suspensam, præcipiat depositam scindi: *Omnes enim, inquit, qui in Occidentalibus partibus hoc audierunt, sed & populi qui sunt regie vestre urbis, cognita prædicta chartæ (Eccliesis) concinnatione, corde percussi sunt.*

Constantinus, postquam menses quatuor imperavit, extinguitur veneno, ut creditum est, ei à Martina noverca propinato, concilio Pyrrho. Post eum

imperium capescit Heraclionas cum Martina matre, sed his Senatus decreto depositis, & in exilium pulsus, sufficitur Heraclius Constantini filius, quem populus Constantinum nominavit, sed passim nominatur Constans, qui Monothelitarum hæresim acerrimè defendit.

Eodem anno 641. Pyrrhus populo in eum ob veneni Constantino dati suspicionem, quam incurerat, commoto, fugam sibi consulere coactus est, & Episcopatu sponte abdicato, se in Africam recepit, atque successorem habuit Paulum majoris Ecclesiæ æconomum, ejusdem hæresis participem, ac defensorem. Anno 642. Joanni IV. defuncto successus est Theodorus, qui omnem adhibuit operam, ut aboleretur Eccliesis.

Anno 645. Pyrrhus collatione habita cum sancto Maximo in Africa, convictus Romam venit, ubi libellum pœnitentiæ obtulit Theodoro, & catholicam fidem publicè professus coram clero & populo Romano, damnatis iis, quæ à se, vel decessoribus suis scripta, vel acta contra illam fuerant, ab eo in communionem receptus est; sed postea Olympio Exarcho sualore, ad vomitum rediit, quam ob rem depositus & excommunicatus est à Theodoro.

Eadem Theodorus depositionis & excommunicationis sententia multavit Paulum Constantinopolitanum, qui ab Apocriuariis Sedis Apostolicæ interpellatus ac monitus, non solum non respuerat, sed etiam Romam miserat fidei expositionem, in qua apertè hæresim profitebatur, & diversis verbis unam in Christo voluntatem, & operationem asserbat; quin etiam Constanti auctor fuit ut typum promulgaret, ubi dissensiones, & altercationes impediendi prætextu, prohibebat, ne deinceps una aut duæ voluntates, una aut duæ operationes dicerentur.

Theodoro mortuo anno 649. ad Pontificatum electus est Martinus I. qui accepto typo, quem Constans ab eo ob confirmatam ejus electionem approbatum iri sperabat, Romæ Lateranensem Synodum coegit Episcoporum 105. in qua Eccliesis Heraclii, seu Sergii, & typus Constantis cum Monothelismi defensoribus, Theodoro scilicet Pharanitano, Cyro Alexandrino, & Sergio, Pyrrho, ac Paulo Constantinopolitanis Patriarchis, damnata sunt. Synodus hæc quinque secretariis, hoc est, actionibus, seu sessionibus absoluta est, in quarum ultima editi sunt viginti canones, quibus luculenter asserta est veritas catholica. His commotus Constans, Martinum Roma vi abductum, & perductum Constantinopolim anno 654. cumque anno 655. relegavit Chersonam, ubi eodem anno extinctus est. Porro Paulo Patriarcha defuncto anno 654. Pyrrhus, qui Constantinopolim redierat, sedem recuperavit; sed post menses quatuor in hæresi mortuus est, & successorem habuit Petrum similiter hæreticum.

Anno 668. Constans Imperator Syracusis in Sicilia, quò secesserat ante annos sex, per insidias occiditur, & ei succedit Constantinus filius, cognomento Pogonatus, hoc est, Barbaeus, princeps pius ac catholicus, qui restituta imperii tranquillitate, generale Concilium ad pacem Ecclesiæ restituendam convocare decrevit, & ad hunc finem misit encyclicas epistolas ad Episcopos, quibus eos ad Synodum Constantinopoli celebrandam invitabat. Epistolam ad Donum Romanum Pontificem directam, eo mortuo, recepit Agatho, qui Martino I. post Eugenium I. Vitalianum, Adeodatum, & Donum successerat, anno 678. Accepta, quam Imperator de generali Synodo cogenda scripserat epistola, Agatho iussit Episcopos Occidentales, qui vel per ætatem, vel per infirmitatem corporalem, vel per itineris difficultates Constantinopolim ire non possint, sententiam suam per legationem suo nomine factam declarare. Agathon paruerunt Intubres Episcopi, & Mediolani. Anno 679. conveniunt, ibique Mansueto Mediolanensi Episcopo præside, celebrant Synodum, in qua Monothelitarum hæresim condemnant, & fidei professionem ediderunt, miseruntque

ad

ad Imperatorem cum epistola synodica. Sic autem in sua fidei professione loquuntur: *Duas naturas in una subsistentia divinitatis & humanitatis inconfuse, incommutabiliter Dominum nostrum Jesum Christum veraciter confitemur. Ita quoque & duas naturales voluntates, & duas naturales operationes habere, utpote perfectum Deum & perfectum hominem, unum eundemque ipsum Dominum nostrum Jesum Christum, pietatis nos regula perstruit.*

Anno 680. Episcopi 125. Romæ convenerunt, ibique Agathone præside, Concilium celebrarunt, & damnata Monothelitarum hæresi, tres legatos, Joannem scilicet Portuensensem, Abundantium Paternensem, & Joannem Regitanum Episcopos, Constantinopolim destinarunt cum epistola synodica nomine Agathonis, & totius Synodi scripta, in qua Christum, utpote perfectum Deum & perfectum hominem, duas naturales voluntates, & duas naturales operationes habere profitentur; & petunt, ut damnentur Theodorus Pharanitanus, Cyrus Alexandrinus, Sergius, Pyrrhus, Paulus, & Petrus, Constantinopolitani. Cum iis omnibus eis consentanei usque in finem demonstrati sunt, qui novi erroris auctores, perfectæque dispensationi, qua salvati sumus, infesti, non solum veræ confessionis adversarii, sed utpote à via veritatis aberrantes, sibi ipsi contraria docuerunt, aliter & aliter asserentes, & alterutrum dogma destruentes.

Publicæ legationi suam privatim adjunxit Agatho cum privatis ad Constantinum literis, munusque legationis commisit Theodoro, & Georgio presbyteris, Joanni diacono, & Constantino subdiacono, qui nomine ipsius generali Synodo præessent. Legati simul Roma profecti, Constantinopolim pervenerunt circa initium Septembris ejusdem anni 680. ibique honorificè excepti, procurarunt ut Synodus œcumenica inchoaretur.

§. II.

De Synodo Constantinopolitana tertia, quæ fuit sexta œcumenica.

Anno itaque 680. incepta est sexta Synodus, & perfecta anno 681. actionibus octodecim. Actione prima, præsentem Imperatorem habita die 7. Novembris, lecta sunt acta Synodi Ephesinæ primæ. Actione secunda, Imperatorem præsentem habita 10. Novembris, lecta sunt acta Chalcedonenfis Synodi. Actione tertia, præsentem Imperatorem 13. Novembris habita, lecta sunt acta Synodi quintæ, seu secundæ Constantinopolitanæ. Tum Synodus dixit: *Ex lectione sanctorum Conciliorum penitus non invenimus in incarnationis dispensatione unius sanctæ Trinitatis Domini nostri Jesu Christi, unam voluntatem, & unam operationem.*

Actione quarta, præsentem Imperatorem celebrata 15. mensis Novembris, lecta est epistola Agathonis cum epistola Synodi Romanæ. Actione quinta, præsentem Imperatorem 7. die Decembris habita, Synodo Macarius Antiochenus Patriarcha codices duos obtulit, in quibus exscripserat testimonia SS. Patrum, unam, ut contendebat, Domini nostri Jesu Christi voluntatem decentia, quæ est etiam Patris & Spiritus sancti. Lecto utroque codice discessum est.

Actione sexta, anno 681. die 12. mensis Februarii, præsentem Imperatorem habita, Macarius alterum protulit codicillum, in quo diversorum sanctorum Patrum testimonia continebantur; quo lecto, Macarius ipse, & Stephanus presbyter monachus, ejus discipulus, declararunt se non habere plura testimonia, quæ proferre vellent. Legati verò Apostolici dixerunt, eos nihil de una voluntate, & una operatione allegatis testimoniis ostendisse, sed & ipsa testimonia, quæ allegarunt, detruncasse, & quæ ad trinitatis attinent rationem de una voluntate, pro incarnationis dispensatione Domini nostri Jesu Christi protulisse; quæ verò propriè pro hujusmodi incarnationis dispensatione posita sunt, tam quoad sensum,

quàm quoad verba corrupisse, quod se demonstratos ipsonderunt.

Actione septima 13. die mensis Februarii præsentem Imperatorem celebrata, relecta sunt tam sanctorum ac probabiliū Patrum, quàm prophanorum hereticorum testimonia, à legatis Apostolicis oblata, qui deinde petierunt, ut Georgius Constantinopolitanus Patriarcha, & Macarius cum Episcopis suis ei subjectis edicerent, utrum epistolis Agathonis actione quinta relectis consentirent, an non: sed inducias ad relegendas privatim præfatas epistolas postulantibus annuit Imperator.

Actione octava, præsentem Imperatorem habita 7. die mensis Martii, epistolæ Agathonis actione quinta relectæ, ab omnibus Episcopis cum reverentia susceptæ sunt, eisque omnes consenserunt, paucis exceptis. Georgius Constantinopolitanus, ut Vitaliani Romani Pontificis nomen sacris dyptichis inscriberetur, ab Imperatore petiit, & obtinuit, pro quo Synodus multis exclamationibus Imperatori gratulata est. Macarius, postulante Synodo, ab Imperatore jussus mentem suam aperire, dixit: *Non dico duas voluntates, aut duas operationes in incarnationis dispensatione Domini nostri Jesu Christi, sed unam voluntatem, & Dei virilem operationem.* Qua responsione audita, Synodus jussit eum de sede sua surgere & in medio stare, ubi iterum interrogatus ab Imperatore, eandem suam hæresim iterum professus est viva voce, & scripto, nempe fidei professione, quæ relecta est; & cum tertio interrogaretur, respondit: *Non dico duas naturales voluntates, aut duas operationes naturales... nec se membratim incidar, & mittar in mare.* Patrum testimonia à Macario allegata, cum codicibus qui in Patriarchio servabantur, collata sunt, & eorum detruncatione ac depravatione cognita, Synodus exclamavit: *Hereticum se ipsum manifestè demonstravit, novo Dioscuro anathema hujusmodi deponatur.... ab Episcopatu alienetur, nudetur circumposito ei pallio, statimque pallio exutus est.*

Actione nona die 9. mensis Martii celebrata præsentem Imperatorem, reliqua Macarii testimonia cum Patriarchii codicibus collata sunt, & Synodus sententiam in Macarium, & Stephanum ejus discipulum protulit in hunc modum: *Definimus igitur, postquam aperte approbati estis ad subversionem divinorum dogmatum festinare, & sanctorum, ac probabiliū Patrum doctrinas corrumpere, & hereticorum magis assumere, & quæ ab eis dogmatizata sunt, sectari ad contagium orthodoxæ plebis, ab omni vos sacerdotali dignitate, & ministerio alienos existere.* Deinde exclamavit: *Hereticum foras mitte, novo Eutycheti malos annos, novo Apollinari malos annos, hereticum foras mitte.* Tum Stephanus Macarii discipulus pulsus est, & foras ejectus.

Actione decima, 18. die Martii habita præsentem Imperatorem, testimonia, quæ à legatis Apostolicis prolata fuerant pro duplici voluntate & operatione Christi, cum Patriarchii codicibus collata, eis planè consona inventa sunt. Dein lecta est fidei confessio catholica, quam obtulerunt Petrus Nicomediensis, Theodorus Melitenensis, Salomon Clanæ, & Antonius Hypæporum Episcopus, de quorum orthodoxia dubitatum fuerat actione octava.

Actione undecima habita 20. die mensis Martii præsentem Imperatorem, lecta est synodalis epistola à Sophronio Hierosolymitano Patriarcha ad Sergium conscripta. Postea legatis Apostolicis id postulantibus, relecta sunt testimonia hereticorum, unam in Christo voluntatem & operationem asserentium.

Actione duodecima habita 22. die Martii, lectæ sunt tres epistolæ, prima Sergii ad Cyrum, dum adhuc Phasidis Episcopus esset; altera ejusdem Sergii ad Honorium Papam. Tertia Honorii ad eundem Sergium retribuentis. Dein senatoribus nomine Imperatoris scilicetantibus, an non Macarius, si eum peniteret, in sedem suam restituendus esset, sic respondit Synodus: *Synodice depositum & anathematizatum, nullo modo hunc Macarium de cetero hoc S. Concilium*

lium in sacerdotali suscepit sedo: sed & execramur, & rogamus extra terminos hujus regie urbis hunc fieri una cum ei similiter sentientibus. Denique Episcopi Antiochenae dioceseos, qui aderant, senatores rogaverunt, ut eorum nomine ab Imperatore peterent alium Antiochiæ Patriarcham; quod eis postea concessum est, & Macario subrogatus Theophanes, ut apparet ex subscriptionibus.

Actione decimatertia die 28. mensis Martii celebrata, de Sergio & Honorio sententiam tulit in hunc modum Synodus: Retractantes dogmaticas epistolas, quæ à Sergio quondam Patriarcha hujus regie urbis scriptæ sunt, tam ad Cyrum... quam ad Honorium quondam Papam antiquæ Romæ: similiter autem & epistolam ab illo, idest, Honorio rescriptam ad eundem Sergium, hæcque inveniunt omni modo alienas existere ab Apostolicis dogmatibus, & à definitionibus sanctorum Conciliorum, & cunctorum probabilium Patrum, sequi verò falsas doctrinas hereticorum, eas omni modo abjicimus, & tanquam animæ noxias execramur.

Quorum autem, idest, eorundem impia execramur dogmata, horum & nomina à sancta Dei Ecclesia præjici judicavimus, idest, Sergii.... qui aggressus est de hujusmodi impio dogmate conscribere; Cyri Alexandrie, Pyrrhi, Pauli & Petri, qui & ipsi præfatu sunt in sede hujus civitatis, & similia eis senserunt, ad hæc & Theodori quondam Episcopi Pharam, quarum omnium supra scriptarum personarum mentionem fecit Agatho.... Papa antiquæ Romæ, in suggestionem quam fecit ad piissimum Imperatorem..., eosque abjicit, utpote contraria recte fidei nostre sentientes, quos anathemati submitti definimus.

Cum his vero simul præjici à sancta Dei catholica Ecclesia, simulque anathematizari prævidimus & Honorium, qui fuerat Papa antiquæ Romæ, eo quod invenimus per scripta, quæ ab eo facta sunt ad Sergium, quia in omnibus ejus mentem secutus est, & impia dogmata confirmavit. Dein lectis duabus epistolis à Cyro ad Sergium scriptis, novem ejusdem Cyri anathematismis, aliquot capitibus ex iis, quæ Theodorus Pharanitanus conscripserat, excerptis, cum epistolis Pauli & Petri, declarat Synodus Pyrrhum, Paulum, Petrum, quondam Constantinopolitanos Episcopos, & Theodorum Pharanitanum, bene ac iuste abjectos fuisse ab Agathone per epistolam ab eo ad Imperatorem scriptam, & addit: Nos quoque consonanter cum eo, hos utpote adversa recta fidei sentientes, expelli de sacris dyptichis, & anathemate percelli censuimus, eorumque scripta ut impietate repleta abominamur, & ut exterminio debeant submitti decernimus.

Exinde ventum est ad Thomam, Joannem, & Constantinum, qui post Petrum, & ante Georgium tunc sedentem, Constantinopolitanam sedem obtinuerant, de quibus cum probatum esset, quod nec unam voluntatem, & operationem docuerant, nec à quoquam unius voluntatis, & operationis confessionem extorserant, in hunc modum pronunciavit Synodus sententiam: Nos sancta memoria tres viros, idest, Thomam, Joannem, & Constantinum, prævidimus in indemnitate manere, atque in sacris dyptichis sanctorum Ecclesiarum recitari, utpote qui in omnibus immaculati, & irreprehensibiles inventi sunt circa rectam nostram Christianorum fidem. Denique epistolæ duæ, una Honorii ad Sergium, & altera Pyrrhi ad Joannem IV. Romanum Pontificem, postquam relectæ fuerunt, jubente Synodo, igni traditæ sunt.

Actione decimaquarta celebrata die 5. mensis Aprilis, tres libellos, unum Menne ad Vigilium, & duos alios Vigilii ad Justinianum, & Theodorum Augustam, à Monothelitis suppositos, & actis quintæ Synodi affutos, in quibus una voluntas, & operatio Christo attribuebantur; Synodus, ostensa illorum suppositione & falsitate, damnavit, & exclamavit: Anathema libro, qui dicitur Menne ad Vigilium, & qui eum finxerunt, sive scripserunt. Anathema libellis, qui dicuntur facti fuisse à Vigilio ad Julianum, & Theodorum.... Anathema simul omnibus, qui sal-

naverunt acta sancti & universalis quinti Concilii: anathema, qui docuerunt, & exposuerunt, docentibusque, vel postea docturis unam voluntatem, & unam operationem in incarnationis dispensatione.

Actione decimaquinta habita die 27. mensis Aprilis, Polychronium monachum, & presbyterum Monothelitam, postquam mortuum, imposita ei fidei suæ formula, qua unam voluntatem & operationem in Christo assererat, in urbis medio per multas horas frustra tentasset ad vitam revocare, quod se facturum pro sui dogmatis confirmatione sponderat, Synodus condemnavit, & in eum in hunc modum sententiam protulit: Postquam Polychronius monachum in proprio errore usque in senium perseveravit, nunc autem etiam.... conatus est tentare Spiritum sanctum, &c. prævidimus hunc tanquam seductorem populi & deceptorem, & manifestum hereticum, omni sacerdotali ordine, & officio denudari. Post hæc exclamavit sanctum Concilium.... Polychronio heretico, & consentaneis ejus anathema: Macario & Stephano, & Polychronio anathema: Trinitas istos tres deposuit.

Actione decimaseptima, die 9. mensis Augusti celebrata, presbyter quidam Monothelita nomine Constantinus, qui dicebat se ad docendam Synodum venisse, & modum Monothelitas cum adversariis reconciliationandi invenisse, asserendo duas operationes in Christo cum una voluntate; cum interrogatus à Synodo, respondisset, Christum humanam voluntatem, carnem, & sanguinem in cruce exuisse, tanquam Manichæus anathematizatus est, & foras expulsi. Dein universi acclamarunt Imperatori, Agathonem, Georgio Constantinopolitano, Theophani Antiocheno, &c. Et in has erupere voces: Sergio heretico anathema: Cyro heretico anathema: Honorio heretico anathema: Pyrrho heretico anathema, &c.

Actione decimaoctava habita die 11. mensis Septembris, definitio fidei à Synodo constituta, jubente Synodo, lecta est, & ab omnibus approbata.

Actione decimaoctava & ultima, cor. Imperatore die 16. mensis Septembris, relectam fidei definitionem subscripserunt Episcopi, & post Episcopos subscripsit Constantinus Imperator, quo postulate, si cum consensu omnium Episcoporum promulgata esset definitio, exclamavit Synodus: Omnes ita credimus, una fides, omnes idipsum sentimus, omnes consentientes & amplectentes subscripsimus, Orthodoxæ omnes credimus. Hæc est fides Apostolorum, hæc est fides Patrum, &c. Theodoro Pharanita anathema. Sergio & Honorio anathema, Pyrrho & Paulo anathema, &c. Dein lectus est sermo Synodi acclamatarius ad Imperatorem, ab omnibus pariter Episcopis subscriptus, in quo hæc verba notatu digna habentur: Vestris divinis præceptis acquiescentes, tam antiquæ Romæ & Apostolicæ Summitatis Pontificalis (Græcum sonat Pontificalissimus) Antistes, quam nos humiles, Christi tamen sacerdotes atque ministri, &c.

Et ita inferius: Inspiratione sancti Spiritus conspirantes, & ad invicem omnes consonantes atque consentientes, & Agathonis sanctissimi Patris nostri, & Summi Pape dogmaticis litteris, ad vestram fortitudinem missis, consentientes, necnon & suggestioni sanctæ, quæ sub eo est, Synodi 125. Patrum concordantes, unum de sancta Trinitate Dominum nostrum Jesum Christum etiam incarnatum, prædicamus in duabus perfectis naturis indivisè, inconfusè laudandum....., & quemadmodum duas percepimus naturas, & ita & duas naturales voluntates, & duas naturales operationes agnoscimus. Infra autem Synodus enumerans eos quos subjecit anathemati, cum Theodoro Pharanitano, Sergio, Paulo, &c. Honorium recenset.

Denique Synodo petenti ab Imperatore, ut relectæ definitionis exemplaria subscripta, cum ipsius Imperatoris subsignatione quinque patriarchalibus sedibus mitterentur, facturum se Imperator pollicitus est, & fecisse liquet ex his verbis, quibus actio 18.

claudi-

clauditur: Sciendum quod iuxta ea, quae interlocutus est Imperator Constantinus, vel etiam pollicitus est, exempla definitionis cum subfignatione ejus serenitatis praebebat quinque patriarchalibus sedibus: Apostolica Sedi sancti & principis Apostolorum Petri, nempe Agathonis Papae senioris Romae; Sedi sanctissimae catholicae & Apostolicae magne Ecclesiae Constantinopolitanae, sive Georgii Patriarchae, &c.

§. III.

De iis quae absoluta Synodo sexta peracta sunt,

Absoluta Synodo, synodicam Patres ad Agathonem scripsere epistolam, in qua sic eum alloquuntur: Tibi ut primae Sedis Antistiti universalis Ecclesiae, quid agendum sit relinquimus, stanti super firmam fidei petram, libenter, perlectis vere confessionis litteris à vestra paterna beatitudine ad piissimum Imperatorem missis: quas ut à summo Apostolorum vertice divine percriptas agnoscimus, per quas exortam nuper multiplicis erroris haereticam sectam depulimus. Et paulò inferius Honorium accersent Monothelitis, quos anathematati subjecerunt: Anathematibus, inquit, interfecimus ex sententia per sacras vestras litteras de iis prius lata, videlicet Theodorum Episcopum Pharam, Sergium, Honorium, Cyrum, &c.

Denique Agathonem rogant, ut auctoritate sua confirmet fidei expositionem ab eis editam: Orthodoxae autem fidei, inquit, splendidam lucem vobiscum clare predicavimus, quam ut iterum per honorabilia vestra rescripta confirmetis, vestram oramus paternitatem.

Pro Synodi confirmatione Constantinus Imperator publicè proposuit Edictum, in quo inter Monothelitarum duces à Synodo damnatos reperitur Honorius, qui dicitur Monothelitarum haeresis confirmator, & sui ipsius exitisse oppugnator. In hoc autem Edicto sic egregiè pro catholica veritate discurret Imperator: Si ergo sequitur, secundum quod Patres inquit, naturam voluntas, duae vero sunt naturae in Christo, duas per omnia illi & naturales voluntates dabimus. Idem ipse enim secundum utramque formam volens, voluit quidem ut Deus, voluit vero ut homo secundum naturarum diversitatem etiam duarum voluntatum demonstrans differentiam, & neque contrarias voluntates, aut ad invicem oppositas introducimus: Salvatoris enim humana voluntas non erat contraria divinae ejus voluntati, sed sequebatur in omnibus assumentis & desicantibus Verbi voluntatem, &c.

Anno sequenti 682. Leoni II. qui Agathonem defuncto successit, & cui annum unum cum mensibus decem & diebus quatuordecim attribuimus, Constantinus Imperator scripsit epistolam, in qua haec notatu digna leguntur: Cum suggestionem S. Papae Agathonis ad potestatem nostram ii, qui vice ejusungebantur, obtulissent... eam serenitati nostrae porrexerunt, quam cum jussissemus omnibus audientibus recitari, sane nec adulterate fidei characterem in ea perspeximus: perpenis enim Evangelicis & Apostolicis vocibus, comparatisque cum ipsa iis, quae à sanctis & universalibus Conciliis statuta ac definita sunt, collatis praeterea testimoniis, quae afferebat, cum paternis libris nihil non concinens inventum est, ac nihil immutata vera confessionis ratio in ea perspecta, ac veluti ipsum Principem Apostolici chori, primaeque cathedrae Antistitem Petrum continui sumus, mentium nostrarum oculis totius dispensationis mysterium eloquentem, &c.

Inferius Leoni significat Imperator, se ab universa Synodo rogatum, Romam ad eum mittere Macarium Antiochenum, cum sociis illius, ejusdem haereseos participibus, & eadem depositionis poena mulctatis, ut de illis, quod expedire judicaverit, statuat. Re ipsa autem missos fuisse, testatur Leo ipse in sua ad Hispaniae Episcopos epistola, in qua de Macario, Stephano, & Polychronio haec scribit: Qui merito de Ecclesiis Christi ut mercenarii infideles expulsi... huc exules deportati sunt, ut reatus sui & blasphemiarum Simonnet Theol. Tom. II.

in Deum opprobria recognoscant, sub contemptum & denotationem fidelium omnium constituti.

Rescripserat anno superiore 681. decimo Kal. Januarii Imperator ad Synodum Romanam, eamque in epistola sua sic alloquebatur: Summum sacerdotalem hunc cœtum non destitimus congregare in pace namque fidei pariter compacatam Romanam rempublicam nostram confidimus, atque ita congregatum est venerabile vestrum Concilium; interfuisitis namque & vos cum universali Principe Pastorum (Romano Pontifice Agathone) simul cum ipso divinitus loquentes tam in spiritu, quam in littera tamquam ipsius divini Petri vocem, Agathonis relationem supermirati sumus.

Anno 683. Leo, actis sextae Synodi diligenter inspectis & examinatis, ad Constantinum rescripsit epistolam, qua Synodum approbat, & confirmabat: Cognovimus, inquit, quod sancta & universalis & magna sexta Synodus, quae per Dei gratiam Imperiali decreto in regia urbe nuper congregata est, eadem quae & universum Concilium assidens huic sanctae Sedi Apostolicae, cujus ministerio fungimur, senserit atque decreverit sub orthodoxae fidei integritate regulisquae majorum, atque concorditer nobiscum confessa est unum esse de sancta & inseparabili Trinitate nostrum Jesum Christum.

Et inferius: Quia definitionem rectae fidei (sexta Synodus) plenissime predicavit, quam & Apostolica Sedes beati Petri Apostoli, cujus licet impares ministerio fungimur, veneranter suscepit; ideo & nos, & per nostrum officium hac veneranda Sedes Apostolica concorditer, & unanimiter his, quae definita sunt ab ea, consentit, & beati Petri auctoritate confirmat, sicut supra solidam petram, qui Christus est, ab ipso Domino adepti firmitatem, &c.

Et inferius haec habet: Pariter anathematizamus novi erroris inventores, idest, Theodorum Pharanitanum Episcopum, Cyrum Alexandrinum, Sergium, Pyrrhum, Paulum, Petrum, Constantinopolitane Ecclesiae subseffores magis quam praesules, necnon & Honorium, qui hanc Apostolicam Ecclesiam non Apostolice traditionis doctrina lustravit, sed profana traditione immaculatam fidem maculari permisit.

Scripsit etiam Leo ad Hispaniae Episcopos, ad eosque per Petrum notarium Romanae Ecclesiae transmisit sextae Synodi definitionem, cum ejus sermone ad Imperatorem prophonetico, & ejusdem Imperatoris edicto, ut praefatae definitioni subscriberent. In hac autem epistola dicit à Synodo cum Monothelismi auctoribus, Theodoro scilicet Pharanitano, Cyro Alexandrino, &c. anathematizatum fuisse Honorium, qui flammam haeretici dogmatis, non ut decuit apostolicam auctoritatem, incipientem extinxit, sed negligendo fovit. Anno 684. sextam Synodum susceperat ac subscipere Hispaniae Episcopi, ut liquet ex Concilio Toletano decimo-quarto. Sed

Ad meliorem eorum, quae hoc paragrapho relata sunt, intelligentiam, ex observatione Philippi Labbe tom. 6. Conc. pag. 1244. haec, quae sequuntur, accipe. 1. Anno 682. cum jam à die 16. Sept. superioris anni absolutum esset Concilium oecumenicum sextum, obiit aut saltem sepultus est die 10. Jan. Agatho Papa, postquam sedisset annos tres, menses sex, & dies 25. Paulò post Rom. Pontifex electus est Leo II. & ad legatos Agathonis & Romanae Synodi, qui Constantinopoli nondum discesserant, Roma scriptum est, ut ab Imperatore electi Pontificis confirmationem impetrarent.

2. Constantinus Imperator audita morte Agathonis, & Leonis electione, die 13. non Decembris, ut in vulgata Constantini ad Leonem epistola inscriptione legitur, sed Aprilis, ad Leonem scribit per legatos, quos dimittit, & quibus acta sextae Synodi Romam perferenda tradit.

3. Legatis Romam reversis, & accepta Imperatoris confirmatione, die 15. Augusti Leo II. ordinatur Pontifex. Anno sequenti 683. mense Majo, examinatis antea per alium actis sextae Synodi, Leo rescripsit

Gg ad

ad Imperatorem, & ea quæ in sexta Synodo gesta fuerant, approbavit, & auctoritate Apostolica confirmavit.

4. Sub autumnum ejusdem anni 683. Leo fidei definitionem à sexta Synodo editam, cum sermone ejusdem Synodi prosphorico, & edicto, quo Constantinus Imperator Synodum sanciverat, in Hispaniam misit per Petrum Regionarium Romanæ Ecclesiæ Notarium, & per eundem scripsit ad Hispaniæ Episcopos epistolam illem, cujus meminimus, & qua eos ad præfatam definitionem suscipiendam & subscribendam hortabatur, & hanc aliam, quæ incipit: *Cum unus extet Rex omnium Deus*, ad Ervigium Regem Hispaniæ, ut Episcoporum subscriptionem procuraret.

In hac autem epistola, quæ ab aliquibus attributa est Benedicto II. Leonis successori, hæc leguntur: *Omnes hereticæ assertionis auctores, venerando consentiente Concilio condemnati, de catholica Ecclesiæ adunatione projecti sunt, idest, Theodorus Pharanitanus Episcopus, Cyrus Alexandrinus, Sergius, Pyrrhus, Paulus, & Petrus, quondam Constantinopolitani Presules, & una cum eis Honorius Romanus, qui immaculatam Apostolicæ traditionis regulam, quam à prædecessoribus suis accepit, maculari consensit.*

5. Petrus in Hispaniam tardius appulit, & postquam absolutum erat Concilium Toletanum xiii. & Episcopi qui adfuerant, dimissi, ad suas Ecclesias redierant: quare definitionis sextæ Synodi lectio in annum sequentem 684. differenda fuit, ibique Petrus substituit, qui in mandatis habebat ne ex Hispania discederet, nisi postquam subscripsissent Episcopi.

6. Denique, antequam Hispani Episcopi convenirent, Leo mortuus est die 28. Junii, eique die 20. Augusti successit Benedictus II. qui ad Petrum scripsit, eique mandavit, ut cum summo pietatis studio commissum sibi à Leone ministerium perageret, strenuamque operam daret, ut Episcopi definitioni sextæ Synodi subscriberent; quod tandem perfectum est in Concilio Toletano xiv. quod procurante Ervigio Rege, sub die 12. Kal. Decembris celebratum est.

Porro, quod non est hic prætermittendum, anno 711. Bardanes cognomento Philippicus, à monacho quodam Monothelita animatus, tyrannidem arripuit, & abdicato Cyro Constantinopolitano Patriarcha catholico, eique subrogato Joanne quodam Monothelita, ingentem Episcoporum multitudinem Constantinopolim convocavit, & pseudo-Synodum celebravit, in qua Orientales Episcopi ex Catholicis Monothelitæ de repente facti, sextam Synodum damnarunt. Sed cum vix annum unum & menses sex in imperio expleisset, ab Arthemio, qui Anastasius secundus dictus est, dejectus, & oculis orbatus, missus est in exilium. Anastasio autem principe catholico procurante, ab omnibus Episcopis sacra Synodus, quam aliquanto ante rejecerant, suscepta est cum reverentia, iterumque aliis prioribus Synodis generalibus accensa: Joannes verò Constantinopolitanus Patriarcha ad Constantinum Romanum Pontificem Apologeticam scripsit epistolam, in qua Ecclesiæ Romanæ communionem expetebat, paratus condemnare quidem quæ absurde facta sunt, comprobare autem, & confirmare dogmata pietatis sanctæ sextæ Synodi.

§. IV.

Quenam fuerit Monothelitarum hæresis.

P Almaris Monothelitarum error fuit asserere in Christo unicam voluntatem, eamque divinam. Patet ex Theodoro Pharanitano, sic loquente in libro ad Sergium Arlenoitam Episcopum scripto: *Divina verò voluntas, quæ est ipsius Christi: ipsius enim voluntas una est, & hæc divina.* Et ex Macario Antiocheno in confessione fidei: *Unum, inquit, eundemque operatum fuisse dicimus ... eundem passum propria carne ... non separatè à divinitate, quamvis non divinitatis sui pati, ipsius autem Dei*

To. 6. Conc.
pag. 257.

To. 6. Conc.
pag. 248.

operatio, quamvis per humanitatem ejus, hoc est, totam nostram conspersionem hac adimpleverit una & singulari voluntate divina, utpote non existente in eo & alia voluntate sive obistente & adversante divinitatis ejus & potenti illi voluntati.

Errorem hunc suum ut probarent, dicebant 1. voluntatem, seu volitionem (voluntatis enim nomine non volendi actum primum, sed secundum intelligebant) dicebant, inquam, voluntatem, non physicam seu naturalem, sed hypostaticam seu personalem proprietatem esse. Patet ex Macario, qui Imperatori ipsum interroganti, quid de dispensatione Domini nostri Jesu Christi unius sanctæ Trinitatis Dei Verbi sentiat, sic responderet: *Consentimus tam sanctis quinque Synodis, quamque Honorio, Sergio, Paulo ... consentes unam voluntatem subsistentialem in uno Domino nostro Jesu Christo, &c.*

To. 6. Conc.
pag. 741.

Ex hoc falso principio inferebant, in una hypostasi seu persona unam tantum esse voluntatem. Patet ex Pyrrho sic argumentante in collatione habita cum S. Maximo Martyre: *Si igitur unus Christus (hoc est, si Christus una tantum persona) tamquam unus omnino etiam volebat. Quod si tamquam unus (hoc est, tanquam una persona) volebat, una prorsus est & ejus voluntas, non dua.*

To. 5. Conc.
pag. 175.

Inferebant pariter ex eodem principio, plures esse volentes, ubi plures sint voluntates. Patet ex Pyrrho dicente in eadem collatione: *Non potest fieri, quin voluntates secum inferant ipsos volentes.* Et ex Paulo Constantinopolitano in epistola ad Theodorum Romanum Pontificem scripta: *Unam, inquit, voluntatem Domini nostri Jesu Christi intelligimus, ne contrarietatem aut differentiam voluntatum uni eidemque personæ Domini nostri Jesu Christi applicemus ... aut duos volentes introducamus (supple, & sic introducamus duas in Christo hypostases seu personas) quæ est Nestorii hæresis.*

To. 6. Conc.
pag. 227.

Sic itaque contra Catholicos argumentabantur Monothelitæ. Voluntas est proprietas personalis. Ergo ubi est una tantum persona, ibi una tantum est voluntas. Atqui in Christo est una tantum persona. Ergo, & una tantum voluntas. Item cum voluntas sit proprietas personalis, ubi sunt duæ voluntates, ibi sunt duo volentes. Ergo si in Christo sunt duæ voluntates, in Christo sunt duo volentes; quod asserere impium & hæreticum est, cum secundum orthodoxam fidem, Christus sit una persona, adeoque unus volens in duabus naturis, divina & humana.

Respondabant Catholici, voluntatem non esse proprietatem hypostaticam: alioquin ubi sunt plures hypostases, ibi sunt plures voluntates, quod est falsum: nam in Deo est una tantum voluntas, quamvis in eo sint tres hypostases. Voluntas igitur, aiebant Catholici, est proprietas naturæ intellectualis: *Sane quidem, inquit, S. Maximus in citata collatione, simpliciter velle naturæ est.* Quare cum in Christo sint duæ naturæ, divina & humana, consequens est, in eo esse duas voluntates, divinam & humanam.

Dicebant 2. Monothelitæ, quod habebant etiam pro principio, fieri non posse ut in eadem persona duæ simul sint voluntates, quin una alteri adversetur. Patet ex Pyrrho in præfata collatione, ubi ait: *Impossibile est in una persona duas simul esse non contrarias voluntates.* Unde inferebant, non posse attribui Christo duas voluntates, divinam scilicet & humanam, quin ei affinganur voluntates contrariæ, & inter se pugnantes, quod tamen sine impietate dici non potest, & orthodoxæ fidei adversatur.

To. 5. Conc.
pag. 178.

Patet ex Sergio in Ecthesis, in qua ait, duarum in Christo operationum vocem planè rejiciendam esse, quia si Christo duas operationes attribuimus, duas illi attribuimus voluntates: unde sequitur, in eo ut duas constitemus voluntates, contrariæ ad invicem venientes, Deo quidem Verbo volente saluberrimam passionem explere, incarnationem autem in eo saltim obviā euntē ipsius voluntati & oppugnantem, & exinde duo contraria volentes introduci, quod impium est & extraneum christianici dogmatis. Eodem autem planè

To. 6. Conc.
pag. 193.

planè modo ratiocinatur in sua ad Honorium Papam epistola.

Pater etiam ex Paulo Constantinopolitano, qui in epistola ad Theodorum Papam reddens rationem, cur unam tantum voluntatem in Christo intelligat, sic ait: *Ne contrarietatem aut differentiam voluntatum uni eidemque persone Domini nostri Jesu Christi applicemus, aut ipsum se expugnantem dogmatizemus.*

Pater etiam ex Macario Antiocheno in fidei confessione, quæ in sexta Synodo lecta fuit, ubi ait, Christum salutem nostram operatum esse una & singulari voluntate divina, quia in eo non existerat alia, nempe humana voluntas, quæ si in eo existeret, divinæ ejus & potenti voluntati adversata esset: *Impossibile autem est in uno eodemque Christo Deo nostro duas simul & ad invicem contrarias seu similes existere voluntates.*

Pyrho, dicenti impossibile esse in una persona duas simul esse non contrarias voluntates, sic respondebat S. Maximus: *Si non est possibile esse simul in una & eadem persona duas non contrarias voluntates; igitur opinione tua possibile est esse, si contrariae sint; si sic est; confessus es hactenus duas esse, & non dissides à numero, sed tantum à pugna; restat igitur, ut queramus causam hujus pugnae effectricem. Nullam autem ejusmodi pugnam in Christo locum habere potuisse probabat hoc argumento. Si in Christo inter divinam & humanam voluntatem fuisset pugna aliqua, hæc pugna, vel fuisset naturalis, adedque Deum audire habuisset, quod impium est asserere; vel fuisset effectus peccati, quod dici non potest, quia Christus peccatum non fecit, nec assumpsit.*

Monothelitæ consequenter ad suum palmarem errorem de una Christi voluntate, eaque divina, docebant in Christo unam tantum esse operationem, eamque divinam. Pater ex Theodoro Pharanitano in libro ad Sergium scripto, in quo sic loquitur: *Habemus nique ex his manifestum, esse opus Dei omnia, quæ de Christo audivimus, & credimus, sive naturæ divinæ congruentia, sive humane; & ideo una operatio ista tam Deitatis ejus quamque humanitatis præ nominata est. Et ahuc: Ut sit omnis humanatio à principio usque ad finem, & quæque ejus sunt parva & magna, una veraciter sublimissima & divina operatio. Et adhuc: Intelligenda ergo sunt nobis omnino, quæque sunt circa Salvatoris Christi humanationem, una divina & profecto salutaris operatio.*

Unicam hanc operationem, quam Christo affingebant Monothelitæ, appellabant etiam Dei virilem operationem, pro quo S. Dionysii auctoritate utebantur. Pater ex Macario Antiocheno, qui sextæ Synodi actione octava Imperatori eum de fide sua interroganti respondet: *Nec enim quæ divina sunt, secundum Deum, neque quæ humana sunt, secundum hominem, sed humanitati Dei Verbi novam quandam Dei virilem operationem, in conversatione demonstratam, consistemus secundum sanctum Dionysium. In subscriptione confessionis fidei sic loquitur: Dei virilem nobis demonstravit (Christus) suam operationem. Et ex Cyro Alexandrino, cap. 7. ubi dicit: Eundem unum Christum & Filium operari Deo decibilia, & humana una Dei virili operatione, secundum S. Dionysium.*

Unam illam divinam seu Dei virilem operationem asserere procedere à Verbo ut opifice seu causa principali movente ac determinante, & ab humanitate ut instrumento moto ac determinato; vel si vis, procedere à Verbo per humanitatem, ut instrumentum ab eo motum & determinatum. Pater ex Theodoro Pharanitano in libro jam sæpè citato, in quo sic ait: *Opportunum quidem est, nos ita sentire, & dicere omnia, quæque in humanatione de Salvatore Christo esse scribuntur, unam cognoscere operationem: cuius autem opificem, & creatorem ipsum Deum Verbum, instrumentum verò humanitatem.*

Itaque sicut verbi gratia scissio ligni procedit à fabro, ut causa principali movente, & à securi ut instrumento moto; ita qualibet actio, qua Christus sa-

lutem nostram operabatur, procedebat à Verbo, secundum Monothelitas, ut causa principali movente, & ab humanitate ut instrumento moto: cum hoc discrimine, quod securis est instrumentum inanime & separatum; humanitas verò Christi erat instrumentum conjunctum, & sensu ac intellectu præditum, non tamen magis ex impetu seu motu proprio agens, quam securis, ut expressè dicit Sergius in epistola ad Honorium Papam: *Nunquam, inquit, intellectualiter animata Domini caro separatim, & ex appetitu proprio, contrario nutui sibi secundum substantiam Dei Verbi naturalem motum suum effecit, sed quando, & qualem, & quantum ipse Deus Verbum volebat.* Quod ut clariùs adhuc explicet, sic prosequitur: *Et ut planius dicatur, quemadmodum corpus nostrum regitur ... ab intellectuali & rationali anima nostra: ita & in Domino nostro tota humana ejus conspersio ab ipsius Verbi deitate semper in omnibus mota, Dei mobilis erat.*

Sicut igitur, ut eodem semper utar exemplo, scissio ligni procedit à fabro per securim, quam mover ac determinat ad scindendum, ita ut non alia, quam fabri, interveniat voluntas in scissione ligni: ita secundum Monothelitas, omnis actio, qua Christus operabatur salutem nostram, procedebat à Deo Verbo per humanitatem ab eo assumptam, quam divina sua volitione movebat ac determinabat ad agendum: ita ut non alia, quam Dei Verbi, voluntas in omni actione, qua Christus operabatur salutem nostram, interveniret.

Denique in scissione ligni nec faber separatim à securi, nec securis separatim à fabro agit; unde in scissione ligni non duplex est, sed una tantum operatio, quæ est operatio humana, utpotè operatio fabri, non securis, quæ cum in scissione ligni sit instrumentum fabri; in scissione ligni non est id quod operatur, sed id quo operatur faber: unde in scissione ligni non sunt duo operantes, & operatores, sed unus tantum operans & operator, nempe faber, quamvis duo supposita distincta & diversa ad scissionem ligni concurrant.

Similiter secundum Monothelitas, in omni actione, qua salutem nostram operabatur Christus, neque Verbum separatim ab humanitate, neque humanitas separatim à Verbo agebat: unde in actionibus, quibus salutem nostram operabatur Christus, non duplex erat, sed una tantum operatio, quæ erat operatio divina, utpotè operatio Dei Verbi, non humanitatis, quæ cum in actionibus, quibus Christus salutem nostram operabatur, esset instrumentum Dei Verbi, ipsam volitione sua divina impellentis ac determinantis ad agendum, in actionibus, quibus Christus salutem nostram operabatur, non erat id quod operabatur, sed id quo Deus Verbum operabatur salutem nostram: unde in Christo salutem nostram operante non erant duo operantes seu operatores, sed unus tantum operans seu operator, non quod denominatio operantis & operatoris sit hypostatica, sive, ut communiter dicitur, non quod denominationes sint suppositorum, & in Christo unum tantum esset suppositum, nempe Deus Verbum, quod catholicum fuisset, sed quia in Christo salutem nostram operante secundum illos humanitas omni motu libero proprio & propria determinatione carebat, & sic eatenus agebat, quatenus eam divina volitione sua ad agendum movebat ac determinabat Deus Verbum, quod proinde in omni actione, qua salutem nostram operabatur Christus, se habebat per modum causæ principalis, adedque sibi soli operantis & operatoris dominationem vindicabat.

Secundum ea, quæ hactenus exposita sunt, sic loquebatur Macarius Antiochenus in sua fidei confessione: *Unum eundemque confitemur Deum & hominem perfectum ... ejusdem miracula & passiones, & omnem simul Deo decibilem, atque homini concedentem operationem ex eodem uno Christo Deo nostro nova ratione (Deo scilicet Verbo per humanitatem, quam volitione sua divina ad agendum applicabat, omnem*

Gg 2 Chri-

To. 6. Conc.
Pag. 924.

Eod. tom.
Pag. 227.

To. 5. Conc.
Pag. 178.

To. 6. Conc.
Pag. 937.

Pag. 937.

Pag. 960.

To. 6. Conc.
Pag. 741.

To. 6. Conc.
Pag. 256.

To. 6. Conc.
Pag. 960.

Christi actionem operante) processisse credimus. Neque enim quæ divina sunt, secundum Deum, neque rursus quæ sunt hominis secundum hominem (hoc est, neque enim quæ divina sunt, divina voluntate, neque quæ sunt hominis, humana voluntate operatum est Verbum incarnatum) sed humanitus Deus Verbum novam quandam Dei virilem operationem, & hanc totam vivificatricem demonstrat (operando scilicet per humanitatem ut instrumentum, ab ipso divina sua voluntate motum & applicatum.)

Ex his sic paulò inferius prolequitur: Unum igitur eundemque operatum fuisse dicimus, id est, mirè operatum esse salutem nostram, eundemque passum propria carne, & omnes verè sustinuisse salutes passiones, idem est dicere & miracula, ut sit quidem carnis pati non separate videlicet à divinitate, quamvis non divinitatis fuit pati, ipsius autem Dei operatio (fuit) quamvis per humanitatem ejus, hoc est, totam nostram conspersionem hanc (operationem) adimplerit una & singulari voluntate divina, utpote non existente in eo, & alia voluntate (nempe humana.)

Unum, inquit Macarius, & eundem salutem nostram operatum esse dicimus, unamque operationem, & eam Dei, non hominis, quia in Christo una tantum fuit voluntas, nempe voluntas Dei, qua Deus Verbum humanarum patrabat miracula, passiones sustinebat, & omnem actionem nobis salutarem operabatur per humanitatem assumptam, quam utpote omni motu libero proprio carentem movebat, & ad agendum applicabat sua illa divina voluntate, præterquam si alia, nempe humana, fuisset in Christo, fuisset in eo non una, sed duplex operatio, scilicet operatio Dei & operatio hominis, adedque fuissent in eo duo operantes seu operatores, sicut fuissent duo volentes, quod est Christum dividere, & duorum naturarum, divinæ & humanæ, in una Dei Verbi substantia unionem repudiare.

Hæc fuit Monothelitarum doctrina, quibus respondebat orthodoxi, quamvis in Christo fuerint duæ voluntates, nempe divina & humana, adedque duæ operationes, divina & humana; nihilominus in eo fuisse unum volentem, & unum operantem, verèque unum ac eundem salutem nostram operatum esse, quia denominationes volentis & operantis sunt denominationes hypostaticæ, & in Christo unum tantum fuit suppositum, nempe Deus Verbum: peperam autem dici, quod multiplicatis voluntatibus & operationibus in Christo, in eo multiplicentur supposita; cum dualitas voluntatum & operationum non magis pugnare possit cum unitate suppositi, quam naturarum dualitas, quam cum suppositi unitate agnoscere se, profitebantur Monothelitæ. Denique humanitatem à Verbo assumptam, quantumvis ex proprio motu libero agentem, verè ac propriè fuisse instrumentum Verbi, quo Verbum verè ac propriè salutem nostram operatum est, quia hoc ipso quod humanitas assumpta, erat verè ac propriè natura Verbi, omnes ejus operationes erant verè ac propriè operationes Verbi, cum natura qualibet totum quod est, cum omnibus suis potentiis & actionibus sit verè ac propriè suppositi, cujus verè ac propriè natura est,

ARTICULUS XIV.

De Honorio Papa.

§. I.

Utrum Honorius damnatus fuerit à sexta Synodo oecumenica.

Damnatum fuisse probant verba Synodi, & Leonis secundi supra relata §. 3. & confirmatur primò ex generali Synodo septima, in qua præsentibus nec reclamantibus Romanæ Sedis legatis, actione 3. relecta est epistola Tarasii, ad alios Orientis Patriar-

chas scripta, in qua sic loquebatur Tarasius: Sextam (Synodum) laudo, quod ex duabus naturis Christum predicavit, ob id etiam illi duas naturales voluntates & operationes in alterutra natura, humana scilicet & divina, assignavit: anathemate autem execror (utpote ab eadem Synodo anathematizatos) Cyrum, Sergium, Honorium, Pyrrhum, &c.

In eadem sessione tertia relecta quoque est Theodori Patriarchæ Hierosolymitani epistola, in qua hæc scribebat: Sancta sexta Synodus... eos qui... unam voluntatem, unamque operationem Servatoris nostri deitatis & humanitatis constituunt, anathematizavit, nimirum Sergium, Pyrrhum, Petrum, Cyrum, Honorium, &c. Nec tamen legati Apostolici, hæc audientes, pro Honorio reclamaverunt.

Denique actione septima in fidei definitione, quam legati Apostolici subscriperunt cum aliis Episcopis, hæc leguntur: Duas voluntates & actus secundum naturarum proprietatem in Christo predicamus, quemadmodum sexta Constantinopolitana Synodus definiit, de testaturque cum ea Sergium, Honorium, Cyrum, Pyrrhum, Macarium, impios istos pietatis impugnatores.

Confirmatur 2. ex Hadriano II. Romano Pontifice in Synodo Romana, quam contra Photium coegerat, & cujus acta in octava Synodi generali actione 7. relecta sunt, sic loquente: Quamvis Honorius post mortem ab Orientis Episcopis (in sexta scilicet Synodo) anathemate sit affectus, manifestum tamen est, illum de hæresi fuisse accusatum, qua sola in causa licet inferioribus in superiores insurgere. Quamvis & ibi nec Patriarcharum quisquam, nec aliorum ullus Antistitem sententiam pronuntiare potuerit, nisi ejusdem primariæ sedis accedente ad eam rem auctoritate.

Confirmari potest 3. ex Venerabili Bedæ lib. de sex mundi ætatibus, ex Anastasio Bibliothecario præfatione in sua ad Joannem diaconum collectanea; ex auctore vitæ Leonis II. in Pontificali, ex Humberto Cardinali Sylvæ candidæ Episcopo lib. contra Nicetam Peccatorum qui omnes citati sententur, Honorium damnatum fuisse à Synodo sexta; & ex Diurno Romano, in quo Romani Pontifices, fidei professionem emittentes, sic loquuntur: Sanctum sextum universale Concilium centum septuaginta quinque venerabilium Præsulum predicamus, &c. Et inferius hæc profecunt verba: Auctores verò novi hæretici dogmatis (unius voluntatis & operationis in Christo) Sergium, Pyrrhum, Paulum, & Petrum Constantinopolitanos, unâ cum Honorio, qui pravis eorum assertionibus fomentum impendit, &c.

Dices, cum Baronio. Acta sextæ Synodi iis in locis, in quibus anathema dicitur Honorio, & annumeratur hæreticis, depravata fuerunt à Theodoro Constantinopolitano, cui in ordinem redactio suffectus est Georgius: sed Georgio paulò post absolutam Synodum defuncto, in Sedem Constantinopolitanam, emissâ fidei professione, restitutus est, atque ita reum summa potitus, ex actis Synodi, à qua cum decessoribus suis ejusdem erroris confortibus damnatus fuerat, expunxit nomen suum, & ejus loco suppositum nomen Honorii.

Resp. I. In actis sextæ Synodi, qualia à legatis Apostolicis Romam allata sunt ad Leonem II. Agathonis successorem, inventum fuisse Honorium inter eos, quos Synodus damnaverat: hoc enim expressè testatur Leo II. in duabus epistolis, quarum primam ad Episcopos Hispaniæ, alteram verò ad Ervigium Hispaniæ Regem scripsit, & quarum jam mentionem fecimus articulo superiore §. 3. Idem probat epistola, quam Leo scripsit ad Constantinum Imperatorem, & in qua postquam approbavit, & auctoritate Apostolica confirmavit fidei definitionem à sexta Synodo factam, cum Theodoro Pharanitano & aliis Monothelitarum ducibus Honorium anathematizat; quod profectò non fecisset, si non eum cum illis à Synodo damnatum fuisse, ex actorum Synodi lectione comperisset.

R. 2. Acta Synodi, qualia Romam à legatis Apostolicis

stolicis ad Leonem II. allata sunt, sincera fuisse, non interpolata & corrupta. 1. Enim nec corrupta fuerunt, nec corrumpi potuerunt à Theodoro Constantinopolitano: nam cum actis illis Constantinopoli discescerent legati Apostolici septimo ad summum post absolutam Synodum mense, quo sanè tempore nondum rerum summa potiebatur Theodorus, quippè qui in sedem Constantinopolitanam restitutus non est, nisi post mortem Georgii, qui tribus annis Synodo superstes fuit, ut scribit Theophanes in chronico.

2. Dici non potest, quòd acta illa, antequam legatis Apostolicis traderentur, corrupta fuerint ab alio, putà à Georgio, qui ex actis illis ea, quibus ipse perstringitur, non expunxit. Præterea, quòd, ejurato monothelismo, in gratiam æmuli hæretici, qualem fuisse Theodorum adversarii volunt, acta illa corrumpere voluerit, in ejus locum substituendo Honorium, credibile non est.

3. Si acta Synodi, non sincera, sed depravata legatis Apostolicis accepissent, Romam reversi, & de Honorio à Leone II. interrogati, depravationem detexissent, & contra eam Leo ab illis admonitus reclamasset in suis epistolis, graviterque conquestus fuisset apud Imperatorem, qui cum princeps esset Sedi Apostolicæ devotissimus, ut patet ex Pontificali libro in vita Benedicti II. actorum corruptores, cognita eorum perfidia, gravi pœna proculdubio affectis.

At inquit. Supposititia videretur epistola Constantini Imperatoris ad Leonem II. quia 1. in ea dicitur, Imperatorem de cogenda Synodo scripsisse ad Agathonem: nam in ea sic loquitur Imperator: *S. Pape Agathonis beatitudinem piis apicibus nostris sumus hortati, ut aliquot mitteret, qui ejus personam obtinerent.* At certum est, quòd Imperator non ad Agathonem, sed ad Donum ejus decessorem de cogenda generali Synodo scripserit. 2. In ejus inscriptione dicitur eam ad Leonem datam esse mense Decembri Indictione decima, quo tempore Leo nondum erat Pontifex: tunc enim adhuc vivebat Agatho, quem scribit Anastasius sepultum fuisse 4. Idus Januarii.

Resp. neg. instantiam. Ad 1. *prob.* Resp. minimè certum esse, quòd Constantinus ad solum Donum de cogenda Synodo oecumenica scripserit, & ex loco epistolæ citato probari, non quòd supposititia sit, sed quòd Constantinus, per eos, qui Roma Constantinopolim venerant, ut electi Pontificis confirmationem peterent, accepta Doni morte, & electione Agathonis, ad hunc, ejus electione confirmata, litteras, quibus eum hortabatur, ut aliquot mitteret, qui ejus personam obtinerent in Synodo Constantinopoli celebranda, dederit, easque fortasse per breves, illum ad sacram Dono ejus decessori inscriptam remittendo: nisi tamen quis malit, Constantinum, cum scribit, se suis litteris Agathonem hortatum fuisse, ut legatos mitteret, qui ejus personam obtinerent in Constantinopolitana Synodo, intelligere sacram illam, quam ad Donum direxerat, quæque cum non Dono, utpotè jam defuncto, sed Agathoni, in ejus locum electo, reddita fuerit, secundum Imperatoris intentionem ad ipsum Agathonem scripta censi potuit, ac debuit.

Ad 2. probationem Resp. Mendum esse in inscriptione epistolæ, & pro mense Decembri legendum esse mense Aprili, quo tempore Leo Pontifex erat, non quidem consecratus, sed electus. Consule quæ à nobis articulo superiore §. 3. cum Philippo Labæo circa electionem, & ordinationem Leonis II. observata sunt.

At inquit. Præfata tres Leonis II. epistolæ supposititiæ sunt, ut probatur de prima, quæ dicitur esse Leonis ad Constantinum Imperatorem, 1. quia in fine legitur, data nonis Maii, indictione decima & in ea dicit Leo, se rescribere ad epistolam Imperatoris, mense Julio ejusdem indictionis acceptam; quæ sibi manifestè contradicunt.

2. Quia mense Julio indictionis 10. Leo II. non

Simonet Theod. Tom. II.

erat Pontifex, quippe qui Pontifex creatus est mense Augusto sequentis indictionis. 3. Quia in hac epistola Leo ait, eam à se scriptam fuisse indictione decima, qua nondum creatus erat Pontifex. 4. Denique, quia in hac epistola scribit Leo Honorium in Monothelitarum hæresi defunctum fuisse, adeoque iusta anathematis sententia condemnatum; cum tamen Leo ignorare non potuerit, quòd Romana Ecclesia publico funere Honorium sepeliverit in templo S. Petri, eique ut catholico Pontifici in omnibus parentaverit.

Resp. ad 1. Pro indictione 10. legendum esse indictione 11. per quam nonis Maji rescripsit Leo ad epistolam Imperatoris, quam acceperat mense Julio indictione decima, ut testatur ipse: *Legatos, inquit, hujus Apostolicæ Sedis unà cum personis, quæ cum eis profecta fuerant, quæ à prædecessore meo Agathone Papa per octavam indictionem pro causa fidei, vestra pietate jubente, illuc directæ fuerant, per nuper elapsedam decimam indictionem mense Julio, cum divalibus Clementiæ vestra apicibus, & Synodalibus gestis suscepimus.*

Ad 2. Resp. Leonem mense Julio indictionis decimæ fuisse Pontificem electum, & mense Augusto ejusdem indictionis ordinatum & consecratum. Hic igitur electio Pontificis cum ejus solemnī consecratione malè confunditur. *Ad 3.* Ex dictis patet responsio. *Ad 4. Resp. neg.* In hac enim epistola Leo sic loquitur: *Anathematizamus erroris inventores, idest, Theodorum Pharanitanum, &c. necnon Honorium, qui immaculatam fidem maculari permittit: & omnes qui in suo errore defuncti sunt, &c.* Gratis autem dicitur Leo his postremis verbis: *Et omnes qui, &c.* Honorium comprehendere, quem non dicit in errore Monothelitarum fuisse, sed præcisè dicit, quod verum est, eum imprudenti œconomia & conniventia sua, immaculatam fidem maculari permisisse, eumque ob hanc præcisè causam anathemati subjicit.

Prob. De secunda epistola, quæ dicitur à Leone scripta ad Episcopos Hispaniæ. 1. Quia in hac epistola asseritur, sextam Synodum absolutam fuisse indictione nona, cum tamen acta duarum posteriorum actionum testentur indictione decima absolutam fuisse. 2. In eadem epistola dicitur mitti in Hispaniam non ipsa acta synodalia, sed tantum definitionem Synodi, edictum Imperatoris, & synodalem sermonem acclamatorium, quæ sunt actorum synodaliū minima pars; & tamen can. 2. Concilii Toletani xiv. testantur Episcopi se cum epistola Leonis ipsa integra acta synodalia accepisse.

Resp. ad 1. In hac epistola Leonem non dicere, sextam Synodum absolutam fuisse, sed tantum celebratam fuisse indictione nona. Hæc sunt verba epistolæ: *In Constantinopolitana urbe clementissimus noster ... Imperator ... Episcopis ex totius Mundi partibus aggregatis, quod ex multo tempore fideliter cupiebat ... per nuper elapsedam nonam indictionem explevit (hoc est, executus est) universale itaque sanctum sextum Concilium celebratum est.* Præterea, etiam supponendo, quòd Leo scripserit, sextam Synodum absolutam fuisse per nonam indictionem, hoc nullatenus contradicit synodalibus actis, in quibus dicitur actio decima septima habita fuisse die undecimo mensis Septembris indictione decima, & actio decima octava ac ultima habita fuisse sexta decima die ejusdem mensis, eadem indictione: nam tunc temporis jam erat indictio decima Constantinopoli, ubi incipiebat à Kalendis Septembris, sed nondum erat in Occidente, ubi à die tantum vigesimo-quarto ejusdem Septembris incipiebat numerari.

Resp. ad 2. Can. 2. Concilii Toletani xiv. Episcopos non testari, quòd integra acta synodalia cum epistola Leonis acceperint, sed solum dicunt, se cum epistola Leonis accepisse gesta synodalia. Per gesta autem synodalia rectè potuerunt intelligere Synodi definitionem, cum ejus sermone ad Imperatorem acclamatorio. Et verò ad Episcopos Hispaniæ integra acta

Gg 3 lino.

synodalia mittere non potuit cum epistola sua, cum nondum à Græco in Latinum translata essent, ut in sua epistola expressè testatur ipse.

Prob. Denique de tertia, quam Leo scripsisse dicitur ad Ervigium Hispaniæ Regem. 1. Quia in ea hæc leguntur verba, quæ manifestam continent falsitatem; *Per nonam nuper elapsam indictionem piissimus atque christianissimus noster Imperator ad Apostolicæ memoriæ nostrum decessorem Agathonem Papam atque Pontificem scripta imperialia dirigens assatim hortatus est, ut ab sancta Apostolica Sedis Ecclesia de omnibus adjacentibus ei reverendis Conciliis* (hoc est, ex omnibus provinciis Occidentis, cujus Romanus Pontifex est Patriarcha) *legatos . . . in regiam Constantinopolitanam urbem dirigeret, &c.* At indictione nona jam aderant Constantinopoli legati Agathonis cum legatis Synodi, ab Occidentalibus Episcopis Agathone præside celebratæ. 2. Quia eadem illa epistola attribuitur Benedicto II. Leonis successori. At profectò eadem numero epistola à duobus Pontificibus scribi non potuit.

Resp. Quod Leo II. non solùm ad Episcopos Hispaniæ, sed etiam ad Ervigium regem de recipienda, & ab Episcopis subscribenda sextæ Synodi definitione scripserit, apertè colligimus ex can. 1. Concilii Tolertani xiv. & testatur Leo ipse in sua epistola ad Quiricum Tolertanum Episcopum, qui, ut observat Garzia in præfatum Concilium Tolertanum, adhuc vivebat, cum Roma in Hispaniam proficiscebatur Petrus Regionarius à Leone II. missus. Hanc autem, de qua nunc controversitur, epistolam eam non esse, quæ à Leone scripta est, sed loco veræ, quæ exciderit, suppositam esse, non probant ea quæ contra illam obijciuntur. Nam

Ad 1. dico, verba illa, *per nonam nuper elapsam indictionem,* inserta esse ab imperito aliquo exscriptore, qui ea in ejusdem Leonis ad Hispaniæ Episcopos epistola legerat. *Ad 2. dico,* epistolam illam perperam attributam esse Benedicto II. & fortassè in hoc errandi occasionem fuisse, quod non sub Leone, sed sub Benedicto ejus successore, procurante Ervigio, celebrata sit Synodus Tolertana decima quarta, in qua ab Hispaniæ Episcopis recepta, & subscripta est S. Synodi definitio. Addo, præfatum epistolam, ut spuriam planè immeritò rejectum iri, eò quod in ea dicatur Honorius, *immaculatam Apostolicæ traditionis regulam, quam à prædecessoribus suis accepit, maculari consensisse.* Hoc enim verissimum est, ut liquet ex ejus ad Sergium epistolarum lectione, quamquam hoc non ex affectu hæresis, sed sincero studio concordie in Ecclesiis Orientalibus servandæ, à Sergio deceptus fecerit.

At inquit. Sextæ Synodi Patres in synodica sua ad Agathonem epistola profitentur se Monothelitas damnasse juxta tenorem sententiæ, ab ipso in eisdem lata: *Inde,* inquiunt, *fundamenta execranda eorum hæreses prorsus convellent, eosque armis spiritualibus paternisque aggredientes, & linguas eorum, ne inter se accommodata loquerentur, confundentes, exruentem ab iis impiissimam hæresis turrim subruimus, ac ipsos ut lapsos circa fidem, ac peccatores anathematibus interfecimus, ex sententia per sacras vestras litteras de iis prius lata, videlicet, Theodorum Episcopum Pharan, Sergium, &c.* Atqui Agatho non damnavit Honorium cum aliis, Sergio scilicet, Cyro, &c. Ergo, &c.

Resp. Patres Synodi sic locutos esse propter hæc Agathonis verba in ejus ad Constantinum epistola: *Quapropter quia & veritas claruit . . . & falsitas denotata, & qua digna est, abominationem consecuta: restat ut . . . novitatis error cum suis inventoribus, & iis qui eorum doctrinam secuti sunt, propriæ presumptionis penam exsolvant, & de medio orthodoxarum Antiquitatum pro sua novitatis hæretica pravitate pellantur, quam, &c.* Itaque Synodi Patres, quia lecta Honorii ad Sergium epistola, judicarunt Honorium mentem ac doctrinam Sergii secutum esse, & hanc ob causam illum anathemati subjecerunt cum

aliis Monothelismi auctoribus, Theodoro scilicet Pharanitano, Sergio, Pyrrho, &c. dicunt in sua synodica ad Agathonem epistola à se anathemati subjectos Theodorum Episcopum Pharan, Sergium, Honorium, Cyrum, Paulum, Pyrrhum & Petrum, ex sententia ab Agathone per litteras ab eo ad Imperatorem scriptas, de iis prius lata.

Dices. Agatho in laudata ad Constantinum epistola, postquam dixit: *Nunc necesse est, ut novi dogmatis* (Monothelitarum) *intentio quosnam secuta sit, & quorum Doctorum auctoritate fulciatur, annotemus,* notat tantum Cyrum Alexandrinum, Theodorum Pharanitanum, Sergium, Pyrrhum, Paulum & Petrum Constantinopolitanos. Ergo de iis tantum judicium ferre potuerunt Patres Synodi, ex sententia ab Agathone per ejus ad Constantinum litteras prius lata. R. neg. conseq. Aliud enim est illos tantum novi dogmatis assertores notasse, & aliud, præscripsisse ut illi tantum à Synodo damnarentur. Primum autem fecit Agatho, non secundum, sed è contra generatim definivit, cum illis damnandos etiam esse eos omnes, qui doctrinam eorum sequi deprehensi essent, ut liquet ex verbis ejus supra laudatis: unde Synodus cum illis Macarium Antiochenum, Stephanum ejus discipulum, & Polychronium monachum damnando, quia inventi sunt Monothelismi auctorum doctrinam sequi, non contra, sed juxta præscriptum Agathonis fecerunt, recteque dici possunt eos damnasse ex sententia ab Agathone prius lata in litteris, quas ad Imperatorem scripserat.

At inquit. Si sexta Synodus Honorium, & ejus epistolas damnare voluisset, reclamasset legati Apostolici, sicut reclamant, cum prolati sunt duo libelli, quos Vigilus ad Justinianum scripsisse dicebatur, & in quibus una Christi voluntas asseverabatur. At legati Apostolici ne verbum quidem pro Honorio & epistolis ejus in Synodo protulisse inveniuntur.

Resp. Legatos Apostolicos contra duos libellos Vigilii attributos reclamasse, quia suppositos esse probare poterant, quod re ipsa præstiterunt. At non reclamant pro Honorio; quia nihil habebant, quod pro illius plausibili defensione in medium afferre possent, quando quidem ex epistolis ejus manifestum erat, illum cum hæreticis communicasse, illorum hæresi per imprudentem œconomiam favisse; in suppressionem duarum in Christo operationum consensisse, atque simili penè in omnibus modo locutum esse cum Monothelismi defensoribus, quos damnabat Synodus.

Addi potest, legatos Apostolicos, cum viderent Orientales Episcopos magno consensu judicare parem esse Honorii causam cum causa Patriarcharum Orientalium, quos Agatho, & cum eo Occidentales Episcopi damnari volebant, quominus cum illis damnaretur Honorius, obstare noluisse, ne sic optatus Synodi exitus impediretur. Quin imò eos hanc ob causam in privatis mandatis ab Agathone facultatem consentiendi, si opus foret, in damnationem Honorii accepisse, non obscurè colligi posse videretur ex verbis supra relatis ex Adriani II. epistola, quæ in octava Synodo actione septima relecta est.

At inquit. In Concilio Lateranensi, Martino primo præside celebrato, Patres nominatim anathematizant Monothelismi auctores, Cyrum scilicet, Sergium, Pyrrhum, & Paulum, omniaque scripta illorum hæresi patrocinantia damnant, nec tamen ullam inusserunt notam Honorio, aut epistolis ejus.

Resp. Patres Synodi Lateranensis Honorium cum Monothelitis, quos damnabant, expressè damnare noluisse, quia certò sciebant illum non ex affectu hæresis, sed ex errore facti lapsum esse, & Sergio, à quo deceptus fuerat, de una & duabus operationibus proscribendis consensisse, atque epistolas illius, animo verè catholico scriptas, catholicum dogma sufficienter exprimere; quamquam ad hæreticum sensum detorqueri possent, si animo hæretico scriptæ supponerentur.

Dixi autem, expressè: nam relecta Pauli Constantinopoli-

tinopolitani ad Theodorum Papam epistola, in qua verbis expressis hanc suam de una Christi voluntate, quam aperte profitebatur, auctoritate Sergii & Honorii confirmabat, neque Martinus, neque alius ex Episcopis, qui aderant, verbum ullum protulit, quo Honorium defenderet, vel excusaret, quod silentium pro tacita quadam Honorii damnatione merito haberi potest, vel certe pro tacita confessione, quod Honorius non vacaret culpa, ob quam non immerito poterit damnari.

At inquit. Acta sexta Synodi corrupta fuisse manifestum indicium est, quod in illis reticetur nomen alicujus haeretici, qui nominatim ab illa Synodo damnatus est: nam in illis actis reticetur nomen Theodori Patriarchae Constantinopolitani, quem tamen Synodus damnavit: quare dicendum est hujus Theodori nomen ex actis Synodi expunctum fuisse, & ejus loco suppositum nomen Honorii. *Resp. neg.* Theodorum illum, cui, vel sponte cedenti Patriarchatu, vel aliquam ob causam, quae ignoratur, ex-auctorato suffectus est Georgius, qui post legatos Apostolicos Synodo praesedit, fuisse damnatum à sexta Synodo.

Prob. Omnes Patriarchae Constantinopolitani, qui Monothelitae fuerunt, damnati sunt à sexta Synodo; qui verò catholici fuisse probati fuerunt, ab eadem Synodo cum laude nominati sunt, & in sacris dyptichis conscripti. Ergo Theodorus, qui fuit Monothelita, nominatim damnatus fuit à sexta Synodo. *Resp.* Actum quidem esse in sexta Synodo de Patriarchis Constantinopolitanis, tam Monothelitis, quam Catholicis, qui obierant, & hos, nempe Thomam, Joannem & Constantinum nominatim laudatos, illos verò nempe Sergium, Pyrrhum, Paulum & Petrum nominatim, diris devotos à Synodo. At ex iis, qui adhuc superstites erant, neminem nominatim damnavit Synodus, nisi prius auditum, & de haeresi convictum, in eaque pertinaciter haerere deprehensum, ut patet ex Macario Antiocheno, Stephano ejus discipulo, Polychronio monacho, & Constantino presbytero Apanae.

Theodorus autem abfuit à Synodo; cum à Synodo citatus, interrogatus, auditus, ne leviter quidem conjicere possumus, nullum in Synodo apparet prolatum fuisse instrumentum, quo probaretur haeticus; nam Macarii confessio, quae actione octava relecta fuit, & quam Anastasius Bibliothecarius in vita Agathonis asserit à Theodoro fuisse subscriptam, à solo Macario subscripta invenitur in actis Synodi. Denique quod Theodorus à sexta Synodo tanquam Monothelita damnatus non fuerit, satis probari videtur ex eo quod post Georgii mortem in sedem Constantinopolitanam restitutus est, vivere adhuc Constantino Pogonato Imperatore, qui cum esset religiosissimus, Monothelitis insensissimus, & Synodi oecumenicae, quam procuraverat, devotissimus, nunquam in sedem Constantinopolitanam restitui permisisset pertinacem haeticum, ob suam in haeresi contumaciam ab oecumenica Synodo anathematizatum, quamvis postea sese simularet aut profiteretur catholicum.

§. II.

Utrum Honorius fuerit Monothelita.

RESPONSIO.

Honorius non fuit Monothelita.

Prob. Nam si fuit Monothelita, certe propter haec verba, quae in prima ejus ad Sergium epistola leguntur: *Unde & unam voluntatem facemur Domini nostri Jesu Christi.* Atqui his verbis Honorius non unam absolutam & simpliciter voluntatem, eamque divinam Christo attribuit, sed unam voluntatem humanam contra eos, qui à Sergio per calumniam dicebantur, in Christo admittere duas voluntates humanas inter se contrarias, voluntatem scilicet carnis, & voluntatem spiritus, ut

Simonet Theol. Tom. II.

Prob. I. Ex Joanne Papa IV. qui post Severinum Honorio successit, & in sua pro illo ad Constantinum Imperatorem Heraclii filium Apologia sic loquitur: *Prædictus ergo decessor meus (Honorius) docens de mysterio incarnationis Christi, dicebat non fuisse in eo, sicut in nobis peccatoribus, mentis & carnis contrarias voluntates: quod quidam (Monothelitae scilicet) ad proprium sensum convertentes, divinitatis ejus (Christi) & humanitatis unam eam (Honorium) voluntatem docuisse suspicati sunt, quod veritati omnimodis est contrarium.*

2. Ex S. Maximo in epistola ad Marinum presbyterum, in qua hæc habet: *Honorium etiam Romanum Papam non diffiteri reor, naturaliter in Christo voluntatum dualitatem in epistola, quam scripsit ad Sergium, eo quod unam dixerit voluntatem, sed potius confiteri, & hanc fortassis etiam constabile. Nam hoc non in reprobationem dixit humanae Salvatoris, & naturalis voluntatis: sed quod nullatenus conceptionem ejus, quae fuit sine semine, vel corruptam nativitatem præcesserit voluntas carnis, vel cogitatio vitiosa; quod deinde ex verbis ipsius Honorii demonstrat.*

3. Ex Joanne Sympono Abbate, qui fuerat Honorii Amanuensis, & ex ejus persona epistolam ad Sergium scripserat. Hic autem à Joanne IV. iussus ad Constantinum Imperatorem scribere, sic in epistola sua loquebatur: *Unam voluntatem diximus in Domino, non divinitatis ejus & humanitatis, sed humanitatis solius. Cum enim Sergius scripsisset, quod quidam duas voluntates in Christo contrarias dicerent, diximus Christum non duas voluntates contrarias habuisse, carnis, inquam, & spiritus, sicut nos habemus post peccatum, sed unam tantum, quae naturaliter humanitatem ejus signabat. Quanti autem sit ponderis hujusce Joannis testimonium, S. Maximus Martyr in disputatione cum Pyrrho habita declarat his verbis: Quis fuerit fide & auctoritate dignus, epistola hujus interpret, qui eam ex persona Honorii scripsit, adhuc superstes, & qui totum Occidentem cum aliis virtutibus, tum dogmatibus fidei christianae illustravit; an ii, qui Constantinopoli, quae ex corda erant, loquebantur?*

4. Ex contextu ipsius epistolae Honorii: *Unde, inquit, & unam voluntatem facemur Domini nostri Jesu Christi, quia profecto à divinitate assumpta est nostra natura, non culpa; illa profecto (natura) quae ante peccatum creata est, non quae post prævaricationem vitata. Et inferius: Non est itaque assumpta, sicut presari sumus, à Salvatore vitata natura, quae repugnaret legi mentis ejus, sed venit quaerere, & salvare, quod perierat, idest, vitatam humani generis naturam: nam lex alia in membris, aut voluntas diversa non fuit, vel contraria Salvatori, quia super legem natus est humana conditionis.*

Ratio igitur, propter quam Honorius asserit unam esse voluntatem Domini nostri Jesu Christi, est, quia Verbum assumpsit naturam humanam, non culpam, originalem scilicet, ex qua in nobis voluntatum contrarietas, seu carnis adversus spiritum, vel ut communiter dicitur, partis inferioris, nempe appetitus materialis adversus superiorem, nempe appetitus rationalem, rebellio exorta est. Quae ratio vincit pro una voluntate humana in Christo: pro una verò absoluta & omnimodis voluntate allegari non potuit sine manifestissima, & intolerabili absurditate: ex ea enim sic allegata sequeretur Adamum in statu innocentiae, aut nullam habuisse voluntatem, aut nonnisi divinam habuisse, nec nos habere voluntatem propriam, seu ex proprio motu libero agere, nisi quia Adamus peccavit, & in eo peccante peccavimus. Tantam autem absurditatem, vel potius amentiam nemo sane mentis impinger Honorio.

Juxta Honorium igitur, Christus ut homo unam voluntatem humanam habuit, nempe voluntatem spiritus sine voluntate carnis, quia Verbum naturam humanam assumpsit, sed sine culpa originali, cujus

Gg 4 pcca

To. 5. Conc.
pag. 1761.

Eod. tom.
pag. 1763.

Eod. tom.
pag. 1816.

Eod. tom.
pag. 1832.

Tom. 6. pag.
929.

pœna est voluntas carnis; quia Verbum naturam assumpsit, non eam, quæ post Adami prævaricationem vitata est per carnis rebellionem, sed eam, quæ ante peccatum Adami creata est in statu innocentie, in quo statu caro spiritui, & pars inferior superiori perfectè subiebat: unde in Christo ut homine, præter voluntatem naturalem, & appetitum rationalem, Deo perfectè subiectum, non fuit lex alia in membris ejus, aut voluntas diversa, vel contraria voluntati, quam habebat ut Salvator, quia super legem natus humanæ conditionis, liber fuit ab intestina illa pugna, quam experiuntur ii, qui ab Adamo seminaliter descendunt, & in quibus idcirco caro concupiscit adversus spiritum, & spiritus adversus carnem. Vide S. Maximum in epistola ad Marinum presbyterum.

At inquit. Honorius eodem planè sensu unam Christi voluntatem confitetur in sua epistola, quo Sergius in sua Ecthesi. *Resp.* Hoc esse falsum: cum enim Honorius dicit: *Unam voluntatem fatemur Domini nostri Jesu Christi, quia profecto à divinitate assumpta est nostra natura, non culpa, &c.* Apertè significat, se unam voluntatem humanam intelligere, nec aliud velle, *unam voluntatem* dicendo, quam à Christo, ut homine excludere contrarietatem voluntatum humanarum, seu illam carnis adversus spiritum rebellionem, quam experimur nos, qui peccavimus in Adamo, à quo per viam ordinariam descendimus.

At verò cum Sergius dicit in Ecthesi: *Unam voluntatem Domini nostri Jesu Christi verissimi Dei confitemur*, unam absolutè voluntatem, nempe divinam, intelligit, ut ex contextu manifestum est: nam sic statim prosequitur: *Utpotè in nullo tempore animati intellectualiter ejus corporis separatim & ex proprio impetu contrariè nutui uniti ei Dei Verbi in una subsistentia naturalem ejus producere motionem, sed quando, & qualem & quantam ipse Deus Verbum voluerat.* Quibus verbis, quamvis latere conetur Sergius, satis apertè significat humanitatem Christi omni motu proprio libero caruisse, adeoque nec aliquando operatam esse, nisi à Deo Verbo voluntate divina motam ac determinatam; quod amplius declarat ex ejus ad Honorium epistola, in qua post eadem verba sic prosequitur: *Et ut planius dicatur, quemadmodum corpus nostrum regitur, & ornatur, & disponitur ab intellectuali & rationali anima nostra, ita & in Domino nostro tota humana ejus conspersa ab ipsius Verbi deitate semper in omnibus mota, Dei mobilis erat.*

Adverte discrimen Honorium inter, & Sergium, alioque proinde Monothelitas. Secundum Honorium, una est Christi voluntas, quia Verbum assumpsit naturam nostram, non culpam originalem, qua natura nostra vitata est, & propter quam due voluntates humanæ contrariæ, carnis scilicet & spiritus, nobis insunt: unde perinde est manifestè, ac si diceret Honorius: In Christo ut homine non due voluntates contrariæ, carnis & spiritus fuerunt, sed una tantum fuit, nempe voluntas spiritus. Secundum Sergium, una est in Christo voluntas, quia humanitas à Verbo assumpta caruit omni motu proprio libero; cum nullum planè habere potuerit nisi contrarium nutui Verbi sibi secundum subsistentiam uniti; adeoque nunquam operata est, nisi ad operandum mota, ac determinata à Verbo per divinam voluntatem, quæ proinde sola, & absque omni alia humana voluntate in Christo fuit.

At inquit. Honorius contrarias voluntates, quas à Christo removeret, in sensu accepit, in quo accipiebant Monothelita. *Resp.* Hoc esse falsum: nam, ut ex jam probatis manifestum est, per duas voluntates contrarias, quas à Christo excluderebat, intelligebat voluntatem carnis, & voluntatem spiritus, adeoque duas voluntates humanas invicem adversantes, quales esse non poterant in Christo, quia Deus Verbum naturam nostram assumpsit, non qualis post Adami prævaricationem fuit, sed qualis erat cum à

Deo creata est in statu innocentie: at per contrarias voluntates, quas à Christo excluderebat, Monothelita intelligebant simpliciter duas voluntates, quia putabant, voluntatum dualitatem in eodem supposito esse non posse sine contrarietate: *Impossibile est*, inquit Pyrrhus in collatione quam cum S. Maximo habuit, *in una persona duas simul esse non contrarias voluntates*: unde consequenter, ne, quod impium fuisset, duas in Christo voluntates contrarias admitterent, ab eo rejiciebant omnem voluntatem humanam, sola ei divina voluntate relicta, qua movente ac determinante, non solum divina, sed etiam humana operaretur.

At inquit. Honorius geminam operationem repudiabat cum Monothelitis. *Resp.* Repudiabat quidem, sed non ex eodem affectu: repudiabant enim Monothelita ex affectu hæresis, & quia ex duabus operationibus, divina, scilicet, & humana, consequens erat, quod essent in Christo due voluntates, una divina, & altera humana, quæ cum essent ejusdem suppositi, non possent non esse inter se contraria. Pater ex Sergio in epistola ad Honorium scripta, in qua duas à Christo operationes rejicit, eò quod consequens ei sit, *predicare duas voluntates, contrarietates circa invicem habentes.* At Honorius geminam operationem, non quoad rem significatam, sed quoad vocabulum repudiabat ex affectu concordie inter Orientales restituendæ, & ad sopiendas altercationes, quas in Oriente inter Catholicos, aliis unam operationem, aliis verò duas operationes dicentibus, exortas esse, Sergius ad eum scripserat, quibusque significaverat orthodoxam fidem in periculum adduci. Quare Honorius eò quod duas operationes dici prohibuerit, substitutis terminis æquivalentibus, non magis potest esse suspectus in fide, quam qui ante Nicæni Concilii definitionem, vocabulum *Consubstantialis*, substituto æquivalenti termino, adhibere, vel adhiberi noluisse, in fide suspectus esse potuisset.

At inquit. Sergius in sua ad Honorium epistola hæresim suam his verbis exprimit: *Ad Alexandria Patriarcham scripsimus, ut nullum permitteret unum, aut duas proferre operationes in Christo Deo nostro; magis autem unum eundemque Filium unigenitum Dominum nostrum Jesum Christum verum Deum operatum consisteri tam divina, quamque humana; & omnem Deo decibilem, & homine dignam operationem ex uno eodemque incarnato Deo Verbo indivisè procedere, & ad unum eundemque redigi permanere (oportet) in arita Patrum doctrina & consisteri unigenitum Filium Dei, qui veraciter Deus simul & homo est, eundem operari divina & humana, & ex eo una eodemque incarnato Deo Verbo inseparabiliter atque indivisè omnem divinam atque humanam operationem procedere.*

Atqui Honorius in sua epistola ad Sergium eodem planè modo loquitur: *Nos, inquit, in quo percipimus, oportet ambulare consistentes Dominum Jesum Christum mediatorem Dei & hominum, operatum divina, media humanitate Verbo Deo hypostaticè unita, eundemque operatum ineffabiliter atque singulariter assumpta carne.* Et inferius sic prosequitur: *Nam quia Dominus Jesus Christus, Filius ac Verbum Dei, per quem facta sunt omnia, ipse sit unus operator divinitatis atque humanitatis, plene sunt sacra littera luculentius demonstrantes: utrum autem propter opera divinitatis & humanitatis, una, an gemina operationes debeant derivatè dici vel intelligi, ad nos ista pertinere non debent, &c.*

Resp. Verba illa Sergii: *Magis autem unum, &c.* Catholica fuisse in sensu proprio & obvio, hæretica verò in sensu alieno, ad quem ea Sergius cum aliis Monothelitis detorquebat; vel, si vis, catholica fuisse in sensu literali, hæretica verò in sensu personali Sergii, & aliorum Monothelitarum: nam quod in Christo unus & idem propter unitatem suppositi operator fuerit; unus, & idem propter unitatem suppositi operatus sit Divina, & humana; quod

quod in Christo ex uno & eodem Deo Verbo, quia utriusque naturæ, divinæ & humanæ, suppositum est, omnis operatio divina & humana processerit, verum & catholicum est, & hic est literalis verborum Sergii sensus.

At verò quod in Christo propter unitatem voluntatis unus & idem operatus sit divina & humana; quod omnis operatio divina & humana processerit ex uno & eodem Deo Verbo per divinitatem & humanitatem sola voluntate divina operante, seu quia voluntate divina, quæ sola fuit in Christo, tam per humanitatem, omni motu proprio libero carentem, quam per divinitatem operatum est, falsum & hæreticum est, & hic fuit sensus peritonalis Sergii & aliorum Monothelitarum; vel, si vis, sensus alienus, ad quem verba citata detorquebat Sergius cum aliis Monothelitis.

Honorius autem, cum in sua ad Sergium epistola iisdem verbis aut similibus usus est, ea intellexit in sensu proprio & literali, non alieno personali Monothelitarum, quem penitus ignorabat; Sergium enim, nihil planè de eo suspicatus, habebat pro viro apprime catholico. Eadem igitur aut similia verba, quæ in Sergii & aliorum Monothelitarum scriptis erant hæretica, utpote derecta in sensum alienum, in epistola Honorii planè catholica sunt, utpote in sensu proprio ac literali intellecta ab Honorio, qui cum Monothelitis geminæ operationis vocabulum rejiciendo, retinebat rem per illud significatam, quam respuebant Monothelitæ, unicam Christo voluntatem, nempe divinam, & consequenter unicam operationem, quam modò divinam, modò Dei virilem appellabant, attribuentes.

At inquit. Honorius in sua ad Sergium epistola expressè asserit se idem sentire & loqui cum Monothelitis. *Hæc nobiscum, inquit, fraternitas vestra prædicet, sicut & nos ea vobiscum unanimiter predicamus, hortantes vos, ut unius vel geminæ novæ vocis inducunt operationis vocabulum aufugientes, unum nobiscum Dominum Jesum Christum Filium Dei vivi, Deum verissimum, in duabus naturis operatum divinitus atque humanitus, fide orthodoxa & unitate catholica prædicetis.*

R. Honorius hæc scribere, quia Sergium, quem, ut jam dictum est, habebat pro viro apprime catholico, dubitabat. Primò, unius & geminæ operationis vocabulum rejicere ex affectu concordie, & ad sopiendam altercationem Orientales inter Catholicos exortam, atque ne dicendo unam operationem, eum Eutychem; vel geminam dicendo, cum Nestorio sentire videamur. Secundò scripsisse, *Unigenitum Filium Dei, qui veraciter Deus simul & homo est, eundem operari divinam & humanam, & ex eo uno eodemque incarnato Deo Verbo omnem divinam atque humanam operationem procedere*; scripsisse, inquam, in sensu proprio ac literali, qui planè catholicus est, & quem intendit Honorius, cum ait: *Hortantes vos, ut unum nobiscum Dominum Jesum Christum in duabus naturis operatum divinitus atque humanitus prædicetis*: sic enim loquitur Honorius, quia cum Catholicis contra Nestorium credit, Christum unum esse suppositum, non duo supposita, & operatum esse divinitus voluntate divina, atque humanitus voluntate humana: cum in Christo humanam voluntatem agnoverit, adeoque illum humanitus humana voluntate, sicut divinitus divina voluntate operatum, atque illum unum & eundem operatorem & operantem fuisse, non propter unitatem voluntatis, sed propter unitatem suppositi.

At inquit. Ergo sexta Synodus, quæ fuit œcumenica, Honorium ut hæreticum, & epistolam ejus ut alienam ab Apostolicis dogmatibus, & à definitionibus sanctorum Conciliorum, & cunctorum probabilium Patrum, sequentem verò falsas doctrinas hæreticorum damnando, erravit. Nodum sciunt bene multi, respondendo Honorium à sexta Synodo damnatum fuisse, non ut hæreticum sententia & dogmate, sed tantum ut hæreticum communionem cum hæreticis inita, & favore ac patrocinio hæreticis impenso; addunt

que primam Honorii ad Sergium epistolam, dici à sexta Synodo alienam ab Apostolicis dogmatibus, & à definitionibus Conciliorum, & cunctorum probabilium Patrum; sequi verò falsas doctrinas hæreticorum, non minus quam Sergii epistolas, quia in modo loquendi cum Sergio convenit Honorius, & in œconomia, quæ, sicut ille, silentio obrui iussit duarum Christi operationum vocabula; quæ œconomia Apostolicis dogmatibus adversatur: unde typus Constantis in Concilio Lateranensi sub Martino I. damnatus est, ut factus contra immaculatam Christianorum fidem. Similiter, inquit, Honorius à sexta Synodo dicitur mentem Sergii in omnibus secutus, & impia dogmata confirmasse, non consentiendo, sed connivendo; nec approbando pravum dogma, sed silentium de una vel duabus operationibus indicendo.

Qui ita respondent, consulendo sextæ Synodo, iniquiores sunt erga Honorium: nam communionem quidem habuit cum hæreticis, sed quos nesciebat, & quia nesciebat esse hæreticos: nec sciens & volens, favorem ac patrocinium impendit hæreticis, quos proculdubio è contra, hæretica eorum pravitate cognita, damnaver. Denique causa ejus male confunditur cum typi causa: typus enim non solum unius & duarum operationum, sed etiam, quod nullo pacto excusari potest, unius & duarum voluntatum silentium indicere. Honorius verò unius & duarum operationum tantum vocabula usurpari vetat, non ut rem duabus operationibus significatam excludat à Christo, ita ut concordie Ecclesiasticæ consulat.

Hæc sententia in iis, in quibus erga Honorium durior est correctæ, non caret verisimilitudine, & confirmatur auctoritate Leonis II. in epistola ad Episcopos Hispaniæ, ubi mentem sextæ Synodi interpretari videtur, & dicit, ab ea Monothelismi duces condemnatos fuisse cum Honorio, qui flammam hæretici dogmatis non, ut decuit Apostolicam auctoritatem, incipientem extinxit, sed negligentia conseruit. Sed quia non paucis displicet, eò quod illis videatur vim facere verbis Synodi jam citatis, imò & apertè contradicere Synodo actione 18. in fidei definitione dicenti, demonem per organa sua, Theodorum scilicet, Sergium, &c. & Honorium plenitudini Ecclesiæ erroris scandala suscitare, unius voluntatis & unius operationis in duabus naturis unius de sancta Trinitate Christi veri Dei nostri, orthodoxæ plebi novissimè disseminando hæresim, consentaneam insana ac malitiose sectæ impiorum Apollinarii, Severi, &c.

Supponendo sextam Synodum damnasse Honorium, & epistolam ejus ad Sergium scriptam eodem sensu, quo Sergium ipsum, & alios Monothelismi inventores, eorumque scripta damnavit, R. I. sextam Synodum errasse, ut hæreticum sententia & dogmate damnando Honorium, qui à Monothelitarum hæresi alienissimus fuit. At si errando, erravit tantum in facto particulari & personali: Synodum verò etiam œcumenicam circa facta particularia & personalia errare posse, extra controversiam est: unde quæ à Synodo generali circa ejusmodi facta judicata sunt, possunt ab alia posteriore generali Synodo retractari, & retractata, si opus fuerit, emendari, ut docet expressè S. Augustinus, lib. 2. de baptismo, cap. 3. *Ipsa, inquit, plenaria (Concilia) sæpe priora à posterioribus emendantur, cum aliquo experimento rerum, aperitur, quod clausum erat, & cognoscitur quod latebat, sine ullo typo sacrilegæ superbiæ, &c.*

R. 2. Sextam Synodum pariter errasse, epistolam ab Honorio ad Sergium scriptam damnando ut exprimentem Monothelitarum hæresim; at epistolam illam non spectasse absolute & secundum se, sed relatè ad mentem & intentionem Honorii, quem ex falsa præsumptione, non leve fundamentum in Sergii œconomia, ab Honorio approbata, & rumoribus publicis habente, judicavit, hæretico animo scripsisse epistolam suam, & consequenter eo sensu scripsisse, in quo eadem vel similia verba usurparant vel usurpabant Monothelitæ; quod est Synodum epistolam Honorii, non in sensu proprio & literali, sed in alieno & personali præ-

presumptio Honorii damnaſſe, unde ſexta Synodus epistolam Honorii ut exprimentem Monothelitatum hæreſim damnaſſe, non erravit circa ſenſum proprium & litteralem illius, ſed circa ſenſum perſonalem Honorii.

Synodum autem etiam œcumenicam circa ſenſum perſonalem auctorum, qui de rebus fidei ſcripſerunt, errare poſſe facile concedunt Doctores catholici: nam ſuppoſito, quod hic libenter re ipſa ſupponimus, quod Synodus œcumenica, etiam præſcio Summi Pontificis iudicio, infallibilis ſit circa dogmata, inde ſequitur tantum, & ſufficit, eam quoque infallibilem eſſe circa ſenſum proprium ac litteralem textuum dogmaticorum.

Errorem Synodi, actis ejus diligenter examinatis,prehendit Leo II. Unde in ſua ad Conſtantinum Imperatorem epistoſa iudicium ab ea de Honorio & litteris ejus latum correxit, non quidem directe, ne auſtoritatem illius elevarer, & anſam daret Orientalibus Monothelitis illam contemnendi & calumniandi, ſed indirec- te, dicendo: *Anathematizamus... Honorium qui hanc Apoſtolicam Eccleſiam non Apoſtolicæ traditionis doctrina luſtravit, ſed probana proditi- onem maculatam fidem maculari permittit.*

Porro Honorius culpa non vacavit, imò verò multiplice ex capite reprehendiſſis tuit, quod in re tanti momenti eam, quam par erat adhibere, diligentiam non adhibuerit; quod nimium faciles præbuerit aures Sergio, & è contra erga Sophronium ſtrenuum orthodoxæ fidei deſenſorem iniquior fuerit; quod œconomiam de una vel duabus operationibus reticendis, à Sergio propoſitam, non præmiſſo ſynodali examine, approbarit; quod Cyrum Alexandrinum ſep- timo ſuo anathematismo unam operationem Chriſti prædicantem non repreſſerit, nec ad palinodiam coe- gerit, &c.

ARTICULUS XV.

De hæreſi Feliciana.

Octavo ſæculo ad exitum properante, Elipandus Toletanus Epicoſopus Felicem Orgellanum Epico- pum per litteras conſulendo, quid de humanitate Chriſti ſentire deberet, utrùm ſcilicet Chriſtus ſecundum quod homo eſt, proprius, an adoptivus Dei Filius credendus eſſet, ac dicendus; novam excogitan- di hæreſim dedit ei occaſionem: Felix enim ad eum reſcribens reſpondit, Chriſtum ſecundum humanita- tem eſſe Filium Dei adoptivum; quam opinionem ſcriptis ad eundem Elipandum libris ſtabilire conatus eſt. Teſtatur hæc Eginardus in annalibus ad annum Chriſti 792.

Docebat igitur Felix Chriſtum ſecundum divinita- tem eſſe Filium Dei natura, ſecundum humanitatem verò Filium Dei eſſe non natura, ſeu, ut loquebatur, genere, ſed adoptione & gratia; atque ita duos in Chriſto filios Dei prædicabat, unum proprium & natura- lem, alterum adoptivum tantum; quem proinde Deum, non proprie, ſed nuncupative tantum eſſe aſſerebat: unde cum denominatio Filii ſit denomina- tio hypſtatica, ex Felicis doctrina conſequens erat, duas in Chriſto hypſtaſes ſeu perſonas eſſe: quare jure merito dicebatur à Catholicis inſtaurare hæreſim Neſtorii, à quo in hoc tantum diſcreparer, quod Neſtorius propter dualitatem naturarum, ipſe verò per dualitatem filiationum, duas hypſtaſes ſeu per- ſonas Chriſto aſſingeret.

At inquit, Felix diſcretis verbis aſſerebat unicam in Chriſto perſonam, nempe perſonam Verbi, ut probatur ex Alcuino, qui plures contra illum libros conſcripſit, quibus ſententiam ejus impugnare, & in quin- to ſic loquitur: *Dicis eundem eſſe Filium Dei, qui eſt & Filius hominis, & Filium hominis, qui eſt Fi- lius Dei, ut ex his verbis cognoſci poterat. Qui il- lum, inquit, ſibi ex utero matris, ſcilicet ab ipſa conceptum, in ſingularitate ſua perſona ita univit at- que conſervit, ut Dei Filius, eſſet filius hominis, non*

mutabilitate natura, ſed dignatione: ſimiliter & ho- minis filius eſſet Dei Filius, non vertibilitate ſub- ſtantie, ſed in Dei Filio eſſet verus Filius.

R. Inde ſequi tantum Felicem, quod novatoribus familiare eſt, ſibi contradixiſſe: quod enim alicubi aſſerebat divinam & humanam naturam in una Verbi perſona ſubſtantialiter & hypſtaticè unitas eſſe, hoc deſtruebatur, alibi, aſſerendo in Chriſto præter natura- lem Dei Filium, alterum eſſe adoptivum; præter Deum verum, alterum eſſe nuncupative tantum Deum; vel, ſi vis, aſſerendo humanitatem ſeu hominem à Verbo aſſumptum, eſſe Filium Dei adoptivum, & nuncupative Deum: unde neceſſariò conſequatur in Chriſto duos eſſe filios, unum naturalem, & alterum adoptivum, imò duos deos, unum verum ac prop- rium, alterum verò improprie tantum & nuncu- pative Deum, addeque neceſſariò conſequatur duas in Chriſto perſonas eſſe, unam divinam, nempe per- ſonam Verbi, & alteram creatam, nempe perſonam hominis aſſumpti: cum uni & eidem perſonæ, ſimul eſſe Filium naturalem & adoptivum tantum; item ſi- mul eſſe Deum verum, & Deum nuncupative tan- tum, repugnet.

Feliciana hæreſis in pluribus Conciliis damna- ta fuit Et i. quidem in Concilio Forojulienſi, Paulino Aquilejenſi præſide, anno 791. proſcripta eſt, tacito au- ctoris nomine, his verbis in fidei ſymbolo contentis:

In una Chriſti Jeſu perſona verus Dei verusque homi- nis Filius, non alter hominis filius, & alter Dei: ſed unus idemque Dei hominisque Filius, in utraque na- tura, divina ſcilicet & humana, Deus verus, & homo verus. Non putativus Dei Filius, ſed verus: non ado- pti- vus, ſed proprius, quia nunquam fuit propter ho- minem, quem aſſumpſit, à Patre alienus... in utra- que natura proprium eum & non adoptivum Dei Fi- lium conſitemur, quia inconfuſibiliter & inſeparabili- ter, aſſumptio homine, unus idemque eſt Dei & ho- minis Filius, &c.

2. Anno 792. in Concilio Ratiſponenſi, præſente Carolo Magno, à quo accitus Felix adſuit, & pro vi- rili ſua parte ſententiam ſuam defendit, quæ poſtquam ventilata fuit, ſynodali auctoritate ſacerdotum Chri- ſti, qui ex diverſis chriſtiani imperii partibus con- venerant, æterno anathemate damna- ta eſt, inquit, Alcuinus, lib. i. adverſus Elipandum. Felix verò juſſu principis ab Angilberto Abbate ductus ad Adrianum I. Summum Pontificem, coram eo errorem ſuum dam- navit, & fidei libellum obtulit, in quo ajebat: *Ne- quaquam Filium Dei adoptivum eſſe, ſed proprium & verum Dominum noſtrum Jeſum Chriſtum Filium Dei conſiteor, juravique ſe ſic tenere & conſiteri.* Quo facto, ad Eccleſiam ſuam redire permiſſus eſt, ut ait Eginardus in annalibus ad annum 793.

3. Anno 794. in Concilio Francofordienſi: cum enim Elipandus errorem eundem tueri ac propagare pergeret, & Felicem ipſum ad deſenſionem illius re- lumendam induxiſſet, atque pro ea ſcripſiſſet episto- lam ad Carolum Magnum, hic ex univerſa ſua ditio- ne Epicoſpos Francofurtum convocavit ad celebra- dam Synodum, cui interfuere etiam legati Apoſtoli- ci, Theophilaſtus & Stephanus. In hac autem Syno- do lecta eſt epistoſa Adriani ad Hiſpaniæ Epicoſpos contra Elipandum, quem cum ſuis confortibus, niſi reſpiciſſerent, Adrianus perpetuo anathematis vinculo religatum, à gremio Eccleſiæ deſinebat alienum. In eundem modum adverſus Elipandum & Felicem, pro- ſcripta eorum de Chriſti adoptione doctrina, Syno- dus protulit ſententiam, ut patet ex libello ſacro-ſyl- labo, quem Italia Epicoſpi in ipſa Synodo ediderunt, & in quo ſic loquuntur: *Elipandum & Felicem, novos hoſtes Eccleſiæ, ſed veternoſa fece perſidiæ pol- lutos, niſi ab hac ſtultitia reſpiciant, & per rectæ fidei ſatisfactionem lamentis ſe abluant penitentia, indignos & ingratos eos à conſortio Catholicorum per- petua animadverſione eliminare decernimus, & a gre- mio orthodoxæ Eccleſiæ conſemus alienos.* Et paulò in- ferius: *Eos etiam qui poſt hanc tam ſaluberrimam definitionem, quam plenaria Synodus ſancto afflata Spi- ri-*

Tom. 7.
Conc. pag.
999.

Eod. Tom.
Conc. pag.
1000.

Pag. 1001.

Eod. Tom.
Conc. pag.
1150.

Eod. Tom.
pag. 1001.

Spiritu, concorditer subtili sinceritate terminavit, falsissimis eorum assertionibus, sive clam, sive in publica voce, praeberint assensum, simili eos sententia vindicta sancimus esse plebendos; reservato per omnia juris privilegio Summi Pontificis Domini & Patris nostri Adriani prima Sedis beatissimi Papa.

Porro Italiae Episcopi Synodum Francofordiensem plenariam vocant, non quod esset oecumenica, sed quia ex omnibus provinciis, ditioni Caroli Magni subiectis, convocata fuerat. Et addunt, reservato per omnia, &c. ut Romano Pontifici pro officio suo ultimam de haereticis iudicium relinquunt, quod ad illum jure divino sciebant pertinere. Ad Elipandum & ceteros Hispaniae Episcopos libellus ille sacro-syllabus missus est ex decreto Synodi, cum ejus synodica epistola, in qua Felicis haeresis accuratè exponitur, & cui suas quoque litteras adjunxit Carolus Magnus, qui Synodo interfuerat.

4. Anno 799. in Concilio Romano, Caroli Magni horratu, à Leone III. Adriani successore cum Episcopis 57. celebrato, ex occasione libelli haeretici, quem Felix scripserat contra epistolam, qua cum Alcuinus, post Francofordiensem Synodum conatus fuerat ad sanam mentem revocare. In hoc Concilio, cujus lumen extat testimonium apud Felicem in confessione fidei, quam eodem anno edidit in Aquilgraniensi Synodo, & in excerptis actorum ejus, quae supersunt in schedis quibusdam Pitheanis, quae publici juris fecit Philippus Labbaeus, in hoc, inquam, Concilio libellus ille, in quem Felix pristinae haereseos capita omnia coniecerat, damnatus est, & in Felicem ipsum actione tertia à Leone prolata sententia est hunc in modum: *Felici Orgellitane Ecclesiae Episcopo. Si noluerit declinare ab haeretico dogmate suo, in quo ausus Filium Dei adoptivum asserere, anathema sit, atque ante tribunal Dei omnipotentis condemnatus, seu à sancta & Apostolica Dei Ecclesia extorris, nostroque consortio alienus.*

Eodem anno Carolus Magnus ut Felicianam haeresim extingueret, magnam Episcoporum Synodum in Aquilgraniensi Palatio congregavit, in qua Alcuinus & Felix, jubente Carolo, diebus aliquot confixerunt, ita ut à secunda usque ad septimam sabbati vix aliud gestum sit: victum se tandem Felix, voce steruque testatus est, erroremque suum sincerè deposuit, & ad orthodoxam fidem rediit, si ei credimus in professione fidei ab eo tunc edita, sic loquenti: *Totius Ecclesiae universalis consensu convicti, ad universalem Ecclesiam, Deo favente, ex toto corde nostro reversi sumus, non qualibet simulatione, seu velamine falsitatis, sicut dudum, quod Deus sit, sed ut dixi, vera cordis credulitate & oris professione: quod etiam in conspectu multorum sacerdotum & monachorum professi sumus.*

Felicem in Aquilgraniensi Concilio ad catholicam fidem sincerè convertum esse testatur quoque Alcuinus, lib. 1. adversus Elipandum, in quo ait: *Sed & idem Felix anno praefati gloriosi Principis (Caroli) trigesimo secundo (qui fuit annus Christi 799.) advocatus, voluntarie veniens ad Aquis-Palatium, ibique in praesentia domini Regis & optimatum illius, sive sacerdotum Dei rationabiliter auditus, & veraciter convictus, atque Deo dans gloriam, veramque confessus fidem, in pacem catholicae unanimis reverfus est cum suis discipulis, qui ibi tunc temporis erant praesentes.*

Utrum autem in orthodoxa fide retinenda constans fuerit, dubium facit scheda post mortem ejus inventa, de qua sanctus Agobardus Lugdunensis Archiepiscopus, qui sub Ludovico Pio floruit, in libro adversum dogma Felicis conscripto, haec scribit, cap. 1. *Post obitum Felicis illius, qui fuerat quondam Episcopus in sede Orgellitana, inventa est à nobis quaedam schedula, ab eo edita sub specie interrogationis & responsionis: quam cum legentes consideravimus, inspicimus hominem diligenter & fraudulenter instaurasse, quantum in se fuit, omnem pravitatem dogmatis sui, in qua dudum fuerat detectus & convi-*

ctus, & propter quam ab honore Episcopatus depositus, &c.

Porro cap. 2. contra nonnullos qui Felicem rectè sentire, ex morum integritate, quam prae se ferebat, colligebant, sic loquitur: *Incaute admirantes vitam praedicti Felicis, probanda putant cuncta, quae dixit; nescientes quia non ex vita hominis metienda est fides, sed ex fide probanda est vita: quanquam enim multi bene credentes, male vivendo pereant; nullus tamen male credens, bene vivendo salvatur: solius enim omnipotentis Dei est, nosse occulta hominum, vel quis cum reprehensibili vita humilem mentem gesserit, aut quis cum laudabili vita superbam.*

Quod ad Elipandum attinet, in eodem cum Felice errore versatum esse probat symbolum fidei Elipandianae, quod Etherius Uxamensis Episcopus ex dictis Elipandi concinnavit, & inseruit lib. 1. quem contra ejusdem litteras communiter cum beato Presbytero conscripsit. In hoc autem symbolo haec leguntur: *Non per illum (Deus Pater) qui natus est de Virgine, visibilia & invisibilia condidit: sed per illum, qui non est adoptione, sed genere, neque gratia, sed natura (supple Filius) & per istum Dei simul & hominis Filium, adoptivum humanitate, & nequaquam adoptivum divinitate, mundum redemit.* Et inferius: *Qui non fuerit confessus Jesum Christum adoptivum humanitate, & nequaquam adoptivum divinitate, & haereticus est, & exterminetur.* Elipandus igitur post Magistrum suum Felicem, Christum quàm homo est, vel, quod idem est, humanitatem seu hominem in Christo adoptivum Dei Filium fuisse asseruit: ita ut in eodem Christo duos Filios Dei, unum natura & genere, alterum gratia & adoptione discreverit.

Utrum autem Elipandus ad sanam mentem & fidem orthodoxam aliquando redierit, incertum est. De eo haec scribit Joannes Mariana, lib. 7. annalium Hispaniae cap. 8. *Quid Elipando contigerit, clam est, ac credam potius sententia Patrum obtemperasse, pravaque opinione deposita mutasse, &c.*

DISPUTATIO II.

De Incarnationis existentia.

ARTICULUS I.

Existentia Incarnationis probatur contra Judaeos.

AD probandam contra Judaeos incarnationis existentiam, hic tria nobis ostendenda sunt. 1. Messiam esse verum Deum. 2. Messiam illum, qui verus Deus est, à multis jam saeculis advenisse. 3. Messiam illum, qui jam à multis saeculis advenit, non alium esse quàm Jesum Christum, ex Maria Virgine natum anno 42. imperii Augusti, & à Judæis in crucem actum anno 20. Tiberii Imperatoris.

§. I.

Messias est homo Deus, seu Persona sanctissima Trinitatis, in duabus naturis, divina scilicet & humana, subsistens.

PRob. 1. ex Psalmis Davidicis. Psalmo 2. Messiam ipsum sic loquentem inducit Psalter. *Ego autem constitutus sum Rex ab eo super Sion montem sanctam ejus, predicans praeceptum ejus. Dominus dixit ad me: Filius meus es tu, ego hodie genui te. Postula à me, & dabo tibi gentes hereditatem tuam. Quod Psalter regius hic loquentem inducat Messiam, manifestum est ex his verbis: Ego autem constitutus sum, &c. quibus exprimitur regnum spirituale Messiae & ex istis: Postula à me, & dabo tibi, &c. quibus continetur promissio Messiae facta, quod eum gentes, ad fidem ejus converterent, adoraturae sint ut Deum, eique ut Regi obsecuturæ. Cum autem Deus Pater
Messiae*